HERALD OF SCIENCE NO. 121

BURNDY
LIBRARY

Chartered in 1941

GIFT OF
BERN DIBNER

*The Dibner Library
of the History of
Science and Technology*

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

Fasciculus medicine in quo
continentur: videlicet.

Primo iudicia vrinarum cum suis
accidentijs.

Secundo tractatus de flobotomia.

Tertio de cyrogia.

Quarto de matrice mulierū ⁊ im-
pregnatione.

Quinto concilia vtilissima contra
epidimiā.

Sexto de Anothomia mūdini toti⁹
corporis humani: Et q̄ plura alia
que hic nō explanantur in titulo
habētur in hīs opusculis: vt ma-
nifestetur legenti.

ARISTOTILE

IPOCRATE

GALIE NO

AVICENNA

ALIBABATE

RASIS

MESVE

AVER

PETRVS
DE
MONTAGNANA

Similitudo complexionum & ele-
mentorum.

Sanguineus

Natura pingues isti sunt atq; io-
cates. Nouos rumores cupiunt an-
dite frequenter. Hoc ven⁹ & bacch⁹
delectat sercula risus. Et facit hos
plares & dulcia verba loquentes.
Vibus hi suis ijs abiles sunt & ma-
gis apti. Qualibet ex ea nec hos le-
uiter mouet ira. Largus animas pla-
ris ridet rubeiq; coloris. Lantans
carnosus satis audax atq; benign⁹

Dumidus est sanguis color est vis aeris illi.
Sicca calet colera sic est illi similata.
Alger humet flegma ac illi vis sic aquosa.
Melancolia friget ac erit cca: quasi terram.

Colericus.

Est humor colere que conuenit ipe-
tuosis. Hoc genus est hominum cupi-
ens precellere cunctos. Deu leniter di-
scunt necnon multum cito crescunt.
Inde magnanimi sunt necnon largi
lumina petentes. Iratus fallax ira-
scens prodigus audax. Astutus gra-
tilis siccus croceiq; coloris.

Flegmaticus

Flegma vires modicas tribuit la-
tasq; breuesq;. Flegma facit pin-
gues sanguis reddit mediocres.
Ocia non studio tradunt sed cor-
pora somno. Sensus cbes tardus
motus pigris sompnus. Dic so-
nolentus piger in spuraminemul-
tus.

Melancolicus.

Restat adhuc tristis color substan-
tie nigre. Que reddit paruos tri-
stes semper alta loquentes. Hi vi-
gilant studio, nec mens est credita
somno. Seruant, ppositum sibi nil
reputant ore gratius. Non expers
fraudis timidus luteiq; coloris. In-
uidus & tristis cupidus detrectus
tenacis.

Incipit fasciculus medicine compositus per excellentissimum artium ac medicine doctorem: dominum Joānem de Ketham Alamanuz: tractas de anothomia: et diuersis infirmitatibus: et corporis humani: cui annectuntur multi alij tractatus per diuersos excellentissimos doctores compositi. Necnon anothomia Mundini.

Et primo de expositione colorum in vrinis: Deinde de eorūdem iudicijs.

Vrina est colamētum sanguinis et est duarū rerū significatiua propriē: aut enī significat passionē epatis et venarū aut vesice aut renum. Aliaz rerū est ipropriē significatura. Sed in vrina cōsiderāda sunt diuersa scz substantia: color: regio

nes: et cōtenta. Aliud est cā substantie: aliud cā coloris: aliud cā sediminis. **C**ū. n. in hūano corpore sūt quatuor qualitates. scz caliditas: frigiditas: siccitas: et hūiditas. **D**ue. n. harū scz caliditas et frigiditas sūt cāe coloris. Siccitas et hūiditas sunt cāe substantie. **S**ciēdū. n. est qd vrina i quatuor ptes diuidit. **S**upior ps est circulus. **S**ecūda ē corp⁹ eius. **T**ertia pforatio. **Q**uarta fundus p circū egritudo capitis et cerebri p corp⁹ eius egritudo spūaliū mēbroz et stomachi p pforationē epatis et splenis p fundū renū et matricis et inferioz mēbrozū accētia iudicamus. **I**tem in vrina sunt tres regiōes. scz infima media et supma. **I**nfima incipit a fundo vrialis et durat per spaciū duozū digitorū. **M**edia regio incipit vbi terminat infima et durat vsqz ad circū: qz circulus ē in sūma regiōe et qū in ista sūma regiōe ē spuma: significat ventositatem ebullientem in vīs vrialibus vel inflationē seu aliud viciū pulmonis. **C**irculus vō grossus significat nimiam repletionem in capite et dolorem et quando in circulo sunt quasi grana alba signum reumatis indigesti et oppilationis in epate in regiōe media. **E**t si fila volitantia albi coloris: tunc est signū mortale. **S**ed si ibi quedaz nebula est in sanis malū. **S**ed in febricitantibus si nebula sit diuulsa significat principium digestionis materie morbi et si fuerit vnita tunc significat plenam digestionem completam et cursum laudabilem et salutem. **I**n infima regione sunt alij lapilli arenosi: et tunc denotat qd patiens est calculosus. **E**t si sedimen est nigrum: et tunc nisi fuerit per talem vrinaz expulsio materie venenose signum est mortis.

Vrina rufa significat sanitatem et bonam digestionem corporis humani. **V**rina subrufa sanitatē significat sed non ita perfectam sicut omnino rufa. **V**rina citrina quando circulus eiusde coloris est laudabilis est et etiam subcitrina licet non ita pfecte sicut omnino citrina. **V**rina rubea sicut rosa effimeram febrem significat: et si continue mingatur significat febrem quotidianam.

Vrina sicut sanguis in vitro significat febrem ex nimio sanguine: et tunc statim debet fieri minutio nisi fuerit luna in medio geminorum. **V**rina viridis quando mingitur post rubeam significat adustionem et est mortalis. **V**rina rubea claritate remota omnino declinationem morbi significat. **V**rina rubea permixta aliquantulū nigredini vicia epatis et calefactionē significat. **V**rina pallida significat defectionem stomachi et impedimentum scde digestionis. **V**rina alba sicut aqua fontis in sanis significat crudelitatem humorum et in acutis febribus est mortalis. **V**rina autem lactea cum spissa substantia si accidit in mulieribus non ita periculosus sicut in viris propter indispositiones matricis tunc in acutis febribus est mortalis. **I**tem vrina lactea superius et inferius obumbrata circa mediā regionem clara idropisim significat. **I**tem vrina in idropico rufa vel subrufa mortē significat. **I**tem vrina caropus significat multitudinem humorum corruptorum sicut accidit in flegmatico idropico podagrico et alijs. **I**tem vrina nigra potest esse de calore naturali extincto: et tunc est mortalis: vel pōt esse pp expulsionem materie venenose que expellitur per vias vriales: et tūc significat salutem in quartana. **A**ls autēz semper est mortalis. **I**tem vrina lucida sicut cornu indispositiones splenis: et dispositiones quartane significat. **I**tem vrina crocea et spissa subnigra et est fetida et spumosa significat vtericiam. **I**tem vrina rufa vel subrufa inferius habens resolutiones rotundas et albas superius aliquantulū pinguis febrem ethicam significat. **V**rina in fundo vasis vsqz ad medietatem clara postea nō spissa et tenuis grauedine pectoris significat. **I**tem vrina spumosa et clara et quasi subrubea dolores in dextro latere maiorem qm in sinistro significat. **S**i vrina spumosa et alba sit maiorem dolores significat in sinistro latere: frigidius est enī sinistrū latus qm dextrum. **S**i circulus vrine nullo in gente tremulus apparuerit de cursum flegmatis et aliorum humorum a capite per collum et p posteriora ad inferiora significat. **I**tem vrina te-

nūis z pallida z clara acetosum flegma significat. ¶ Item vrina spissa plumbea circa mediaz regionem nigra paralysim significat. ¶ Itē vrina spissa z lactea z pauca z crassa iſerius cū squamis lapidem significat vel ostendit: si vrina sine squamis spissa z lactea pauca fuerit fluxum ventris significat. ¶ Item vrina spissa z lactea z multa guttari in superioribus partibus vel membris corporis significat. ¶ Item vrina inferius pallida in viris dolorem renū significat: in mulieribus vitium matricis significat. ¶ Item vrina in qua frustra apparent si pauca sit z turbulosa venarupturā circa renes z vesicā significat. ¶ Itē vrina in qua sanies apparet in fundo vasis contingua renū z vesicę putredinē vel apostemata significat. Et si in tota vrina sanies apparet toti⁹ corporis putredinem significat. ¶ Item vrina in qua frustra apparēt parua z lata vesicę excoziationem significat. ¶ Item vrina atomosa p multum tempus lapides in renibus significat. ¶ Itē vrina alba sine febre in viris z mulieribus aliquñ dolorem renū aliquando impregnationem significat mulieris. ¶ Item vrina pregnantium si vnum menses duos vel tres habuerit debet multum clara z alba esse z ypostasim debet habere in fundo. Si vō quatuor habuerit menses vrina tunc debz esse serena z ypostasis alba z grossa in fundo.

Dolet imago in vase vrialis tāq in speculo apparere si vrina sit mulieris conceptionem factam significat. Et si imago indicantis apparuerit in vrina patientis febres interpellatas vel epaticam egritudinem prolixitatem morbi significat. ¶ Item vrina spumosa ventositatem stomachi in mulieribus vel ardorem ab vmbilico vsqz guttur z sitim significat. ¶ Item vrina virginis quasi subcitrina debz eē. vnde vrina linida z nimis serena virginez decla

rat esse constantem. ¶ Urina turbida in qua semen apparuerit in fundo vasis mulierem iacentem cum viro significat. ¶ Urina mulieris densa eam esse corruptaz tunc declarat: predicta vrina saltem turbida in qua semen apparet in fundo vasis. Si vō vrina talis fuerit in viro recen-ter eum cum muliere coisse tūc declarat. Si vrina turbida velut subingariū habuerit vulue matricis dolorem significat. ¶ Urina multum nigra mulieribus superueniens: si mota aliquantulum ruborem habuerit solutionem menstruoꝝ significat.

De modo iudicandi vrinās.

Modus iudicandi vrinās est. Consideratis omnibus que a medico debent considerari sic procedendum est. ¶ Primo videndum est de coloribus. ¶ Secundo de substantia.

¶ Tercio de contentis z sic poteris cognoscere quis humor dominatur in corpore humano.

Si igitur vrina apparuerit tenuis z alba melancolia dominatur.

Si vō apparuerit alba z spissa significat flegma dominari.

Si autē apparuerit spissa z rubea sanguis dñatur.

Si vō rubea z tenuis colera dicitur dominari.

Et nota super eadem.

Et nota q sanguis in anteriori pte capitis dñat.

Colera in dextra parte capitis.

Flegma in posteriori parte.

Melancolia in sinistra pte capitis dñat.

Circulus rubeus in anteriori parte capitis dolorem significat.

Circulus alb⁹ in posteriori pte dolorē significat

Circulus niger in sinistra parte ipsi⁹ capitis dolorem vt factum est manifeste demonstrat. fm p dictum modum de iudicijs z demonstrationib⁹ vinarum sufficiat.

Due vene retro aures ex vera
q3 parte valent ad bonam me-
moriam 7 ad mundificandum
vultus a pustulis 7 cōtra oēs
alias maculas faciei.

Vena sub mento valet contra
dolorem magillarum 7 contra
piuritum 7 ferocem narium 7
dolores faciei 7 cōtra dolores
7 pustulas pectoris.

uisc bona

thyreus. m.

Cancer indens

leo malu

urego indens

libra. bonu

Sagittari. m.

Sagittari. g
bonu

Sagittari. g
bonu

Capricorn. g
indens

Capricorn. g
indens

Vena sub utraq3 parte asel-
le incisa facit hominem ridē-
tem mori 7 talis vena balse-
cos vel balsetes appellatur.
Omnes vene brachiorum
sunt ante comestionem mi-
nuende.

Vena trāsiens a sinistro 7 cur-
uo mō in ambobus brachijs
debet incidi contra dolores
pectoris 7 pulmonis. Et inci-
sio ipsius valet etiam illis qui
grauiter anhelitus attrahūt
7 spiraminis grauamen ha-
bēbus.

Vena in ambobus lateribus
corporis debet incidi contra
pustulas antiquas 7 contra in-
firmatē frigidā 7 lientē-
riam et quando homo non
potest habere digestionē

Vena basilica 7 epatica solet
aperiri pro passione epatis 7
splenis aut perfectius edore-
tur circa manum sinistram.

Vena pulsilis incisa incar-
diaca passione multum pro-
fert.

Vētose posite sub renibus va-
lent apostemant⁹ corarū sca-
bici podagre 7 ventositatē ve-
sice 7 pleurese.

Ventose posite sub renib⁹
valet apostematib⁹
corarū 7 scabiei po-
dagre et ventositatē
vesice 7 pleurese.

aguar. g
bonu

agrus
bonu

Vena sub preputio valz
cōtra ydropisum 7 cōtra
oēs corporis tumores.

Due vene de coxis 7 due de ti-
bijs 7 ynaquoq3 in vtroq3 pe-
de valet cōtra dolore corarū 7
tibijs 7 crurū vtrūq3 pe-
dis aut infirmitas euenit ex ve-
sica artetica podagra sciatica
ydropisū valet etia contra ner-
uorum constrictionē 7 fumo-
rem 7 menstruorum subtrac-
tionē.

piscis indens

piscis indens

Vena in vtroq3 pede supra
pedicam maiorem valet cōtra
obscuriam 7 contra faciei pu-
stulas 7 menstruorum reten-
tiones 7 contra conceptiones
7 contra pustulas crurū.

Due vene interiores sub
talis in vtroq3 pede valz
contra arenā 7 calculū 7
valet mulierib⁹ post pū-
nō bene purgatis valet et
illis que nō sūt bñ disposi-
te ad recipiendū semen et
etia mulieribus qui ius-
suum non habent.

Due vene inferiores iux-
ta preputium valz su-
mesactionib⁹ testiculorū
7 dolorū renū 7 fletis
vitijs.

Vena supra preputium va-
let contra tumores 7 in-
fationē testiculorū 7 cō-
tra omnia vicia vesice ex-
arēna 7 calculo 7 cōtra alia
mala.

Vene saluatelle in betra par-
te corporis valent cōtra letar-
tiā 7. Dat saluatella nubi plu-
rima bona minusa. In natura
sem tollit de corde calorem.
Purgat epas splenem pectus
precordia vocem.

^a
Vena in medio frontis percussa valet cōtra apostemata oculoꝝ: ⁊ p̄tra emigraneā: ⁊ cōtra dolores capitis grauissimos: ⁊ p̄tra mētis alienationē: ⁊ cōtra frenesim ⁊ cōtra nouaz lepram.

^b
Due vene in collo inciduntur propter humores ⁊ reuma capitis. Nota omnes vene capitis post comestionem sunt minuende excepta vena sub mento.

^c
Vena iuxta nares incisa purgat caput ⁊ tuuat auditum.

^d
Due vene in faucibus oris quelibet valet cōtra pustulas faciei: ⁊ contra scabiem capitis: ⁊ cōtra dolorem dentium ⁊ mandibularum. Et ē valet cōtra grauedinē capitis gutturis ⁊ oris.

^e
Vena labioꝝ contra apostemata in ore existētia ⁊ etiam in gingiuis ⁊ etiam in carne qua radcantur dentes.

^f
Vena in summitate nasi valet contra grauedinē capitis: ⁊ nīmium fluxum oculoꝝ.

^g
Due vene sub lingua valent ambe contra dolores dentium ⁊ gingiuarum: ⁊ contra reuma capitis: ⁊ contra apostemata gutturis: ⁊ cōtra squinātiā: ⁊ contra omnia vitia oris.

^h
Vena cephalica capitis percussioibus incidit: ipsius capitis vt melius ex alio latere in manu sinistra in principio. Item omnes vene manuum sunt post comestionem minuende.

ⁱ
Vena cordiaca cordis seu coralis hoc est vena mediana inciditur pro passionibus spūum ⁊ plenius in manu sinistra valor eius declaratur.

^k
Vena purpurea cōtra passiōes minuit interior.

^l
Vena iliaca ⁊ titillarīs aperitur pro passionibus inferiorum.

^m
Saluatella in dextra manu minuenda est quando peccat sanguis in qualitate vel in quantitate vel in vtroq; q; epar est in dextro latere. matrix aut splen ⁊ renes ad sinistrū latus declinant.

ⁿ
Vena in poplicibus incisa facit hominem incelsanter incedere. Itē omnes vene crurium ac pedum post comestionem sunt minuende.

^o
Vena sub vtroq; genu valet contra apostemata ⁊ dolores renū ⁊ lumborum corarū ⁊ vesice: ⁊ arteticas p̄cisiones mirabiliter curat.

^p
Venagibbo incisa purgat melancoliam ⁊ confortat renes.

^q
Venas veniens ad pollicem incisa valet idropis ⁊ inflatis: ⁊ etiā cōtra ventositatem.

^r
Due vene secte in vtraq; parte coniuncte pudibundis valent contra omnia vitia verendorum: strangurie ⁊ lienterie passionēs: ⁊ vesice ⁊ testiculorum dolores.

^s
Vena in vtroq; pede supra pedicam maiorez valet contra obtalmiam: ⁊ contra faciei pustulas: ⁊ menstruoꝝ retentiones ⁊ contra conceptionē ⁊ contra pustulas crurium.

^t
Vena super minimam pedicam incisa valet in vtroq; pede ad coleram.

^u
Vena inter pollicem ⁊ indicem in vtraq; manu valet contra dolorem capitis: ⁊ contra dolorem oculoꝝ: cōtra febres: ⁊ contra fellis effusionē: contra obtalmiam: ⁊ contra ruborem ⁊ fluxum oculoꝝ.

^r
Due vene exteriores saphene subtiles i vtroq; pede fleubotomia contra dolores Auchaium: ⁊ contra inflationes ⁊ apostemata testiculorum.

^y
Vena in vtraq; manu supra minimum digitum valet contra icteritiaz: ⁊ contra omnia vicia splenis. Et contra frenesim ⁊ quacūq; febrem.

³
Vena epatica habet initium a stomacho: a corde: a iecore ⁊ ē posita vel locata ad extremā partem brachij ⁊ si non bene incidunt predictum locum facit tumescere ⁊ etiaz ex hoc generant apostemata ⁊ spasmus in brachijs ⁊ digitis ⁊ etiā stomachi ⁊ splenis ⁊ etiam contra fluxum sanguis de naribus ⁊ etiam contra punctiones seu stimulationes lateris. Et incisio ipsius p̄cipue ⁊ p̄cipaliter debet fieri in nonis maij hoc est sequenti die post festum sancti Joannis crisostomi.

^z
Vena mediana capit initium suum a pulmone. Et est in medio brachij posita vbi non est mus. Et si non bene incisa fuerit dat spissum sanguinē Et si bene inciditur valet cōtra omnes dolores

membrozum cordis stomachi costarum ⁊ latez.
Et etiam si non bene incisa fuerit saniem pluri-
miam ⁊ pessimaz mitteret: ⁊ vulnera famosa: ⁊ ad
perniciem hominem deducit: ⁊ precipue: ⁊ prin-
cipaliter incisio vene predictae debet fieri nonis
septembris hoc est circa festum Natiuitatis bea-
te virginis Marie.

Vena Cephalica a capite habet principium ⁊ p
illam venam transit alia vena que mus nuncu-
patur que aliquando inciditur loco cephalice p
negligentiam: ⁊ talis incisio importat tumosita-
tem ⁊ propinquam mortem. Sed incisio vene
cephalice valet contra fluxum oculorum: ⁊ con-
tra omnes dolores capitis: ⁊ etiam incisio vene
predictae valet contra caducum morbum: ⁊ inci-
sio ipsius bona est sequenti die post festum sancti
Ambrosij seu in nonis Aprilis.

Due vene in occipite ex vtraq; parte valent cō-
tra querelam capitis inani: ⁊ stuporem mentis:
⁊ amissionem rationis.

Vena in concavitate aurium ex vtraq; parte valet
contra tremorem capitis: ⁊ contra tinnitum au-
rium: etiam valet contra nouellam surditatem.

Due vene in temporibus valent contra dolores
aurium: nimiam effusionem lachrymarum de ocu-
lis: ⁊ contra emigraneam: ⁊ sm Auicennam nō
debent minui in quibus requiritur potentia ge-
nerandi: q; per istas venas euacuatur spūs quia
natura missi sunt ad fetum generandum.

Vena in angulis oculorum in quolibet parte va-
let ad clarificandum visum: ⁊ contra omnes flu-
rus ⁊ maculas oculorum: ⁊ maxime albulaz ⁊ ne-
bulam: ⁊ palpebre inuersionem.

Ista tabula tractat de iudicijs venarum ⁊ de mi-
nutionibus earundem vna cum cautelis.

Minutio alia per meta-
tesim: alia per antifrasi-
m. ⁊ si sit inueterata
passio fiat minutio p
metatesim. Si vō re-
cens per antifrasi-
m per metatesim d; fie-
ri quādo ex eadē pte i
qua ē egritudo extra-
bitur sanguis. per an-
tifrasi-
m fit quādo ex cōtraria pte fit minutio seu
fleubotomia qd est idē. Cōsiderādū. n. est an ma-
teria fuerit furiosa vt in antraxe p metatesim: tūc
d; fieri minutio. Sū si quis punctus fuerit ab
aiali venenoso p metatesim minuat. Sed q; iu-
uenes humidat calidis humorib; in horū cali-
dorū humorū cā debēt fleubotomari. Cū igitur
sanguis humidet ante tertiā ⁊ colera inter tertiā
⁊ nonam ⁊ ipsi iuuenes in his horis debent fleu-
botomari. Si. n. humides frigidis humorib; ⁊
maxime melācolia in hora melācolie. i. post no-
nam. preterea vt ait Galienus in tegni. Si quis
h; stomachū debile canere d; fleubotomiam ⁊
maxie de venis que sūt iplicatiuis brachiorum.
Et nota q; luna nō sit in medio geminorū quan-
do minuit de ipsis venis implicatis ipsorū bra-
chiorū neq; ēt super spatulas vētoſe debēt appo-
ni. Et si sanguis exierit niger tollat vsq; sit rubi-
cundus. Si spissus vsq; sit rubicundus: ⁊ vsq; ad
tenuitatē. si aquosus vsq; ad grossiciem. Et si sā-
guis nō pōt exire: clauso. n. fleubotomie vulnere
cū digito postea subito cū maiore ipetu erit san-
guis ⁊ fumosus.

In fleubotomia quatuor pōt at-
tēdi scz tps cōsuetudo etas ⁊ vir-
tus. in tpe calidissimo non debet
fieri fleubotomia: q; hūiores sūt
pturbati: ⁊ sic erirēt ita cito boni
sicut mali. nec i tpe frigidissimo
q; humores sunt cōpacti in corpe ⁊ difficiles ad
educēdū ⁊ citius erirēt boni q; mali. In noua vō
luna nō d; fieri fleubotomia: q; corpora sunt ab
humorib; euacuata sed p fleubotomiam magis
euacuarent. Cōsuetudo d; attendi. si sener non
cōsuevit fleubotomari nō minuat ⁊ ppter cōsue-
tudinē ⁊ debilitatē. Etas ēt est attendēda quoni-
am ante duodecim annos nullus debz fleuboto-
miari neq; sener senio cōstitutus. Tamē sūt qui-
dam fontes ⁊ vigorosi ⁊ tales possunt magis mi-
nui: virtus. n. cōsiderat maxime: fortes. n. minui
debēt: debiles vō non: vñ virtus ⁊ etas magis at-
tendunt q; tempus ⁊ consuetudo.

Ista conueniunt fleubotomiato.

Fleubotomiato ista cōueniūt. panis fermentatus bene coctus triticus vinū leue qđ stomachū nō grauat oua sorbilia pices asprates z carnes porcie ouine arietie puline. Iuuenū bestiarū parua poma que tūc reperiunt: caules non comedant: qz generāt venenū in stomacho neqz caseū nec aliqua que de eo cocta sūt. Sit nāqz Galien⁹ Ipcera. ampho. liiij. plicule qnte. lac dare febricitatib⁹ vel caput dolentibus pessimū est: ipsa die somnū vitet. Nā p somnū solet quedā pua accensio febrū accēdi z lippotheimā incurrere. i. defectū cordis vel tenebrositatē oculorū vt quibusdā extasim pariat.

Utilitas fleubotomie.

Fleubotomia eni mentē sincerat: prebz memoriā: sēsuz subtiliat: vocē subtiliādo clarificat: lumē acuit: auditū tēpat: digestionē puocat: stomachū adiuuat: sanguinē malū expellit: naturā cōfortat. Et cum ipsa malos humores extirpat. Et lōgi⁹ vite sanitatē amīnistrat. vnde ait Auicenna quarta primi capi. rr. in principio. Fleubotomia est vniuersalis euacuatio oīum humorū: laborans ex sinotho. i. ex nimio sanguine vel ex sinothio. i. ex sanguine putrefacto statim minuat omni tpe cōi nisi qz luna fuerit in medio signo geminorū. Dicit aut a sinos qđ est febris z nocha qđ est sanguis versus. Sinocha de multo: sed sinochus putrefacto.

Laborās effimera cōtra sinothā in flatā minuat de vena mediana z de vena cordiaca dextrī brachij i estate. sinistri vō in hyeme. Effimera eni ē febris que durat p vnū diē vel parū plus vel parū minus

Laborās effimera ex cā calida vel ieiunio minuat de vena capitis vtriusqz brachij. **L**aborās effimera ex ieiunio z frigiditate caueat minutionē. **L**aborās ex frenesi minuat de vena capitis vel de vena in medio frōtis. **L**aborans effimera ex debilitate minuat cū fetis porcinis d naribus suis. **L**aborans effimera ex litargia minuat iter mediū z auriculare. **L**aborans ex squinatia minuat de cephalica vtriusqz brachij. **L**aborās effimera ex apostemate minuat d vena veniēte ad auriculare digitū. **L**aborās effimera ex pleuresi minuat de vena cordis p metatesis hoc ē si pleuresis fit i sinistro latere fiat minutio i sinistro brachio. Et si pleuresis i dextro fuerit brachio seu latere: tūc fiat minutio i dextro latere vī brachio. **L**aborās ex quotidiana iterpellata minuat de vena mediana. i. de vena cordis. **L**aborās ex quotidiana iterpellata minuat de vena mediana. **L**aborans ex quotidiana ex

utroqz flegmate minuat d vena dextrī brachij i estate. sinistri vō i hyeme. **L**aborās ex flegmate falso cū pruritu fiat scarificatio in tibijs. **L**aborās ex tertiana minuat de basilica. i. de vena epatis dextrī brachij in estate. sinistri aut in hyeme. **L**aborās ex quartana minuat de saluatella sinistre manus inter mediū z auricularem.

Laborās ex quacūqz acuta minuat de basilica vsqz ad quartū diē. **L**aborās ex febre ethiaca minuat de mediana. i. de cordiaca. **L**aborās ex ydropisi quacūqz minuat de vena epatis dextrī brachij in estate. sinistri autem in hyeme. **L**aborās ex ictericia de basilica vtriusqz brachij in estate z in hyeme. **L**aborās ex melacolia inania z frenesi minuat de vena que ē in medio frōtis. **L**aborās ex epatis calefactiōe minuat de basilica dextrī brachij. **L**aborans ex vitio splenis minuat de saluatella sinistre man⁹. **L**aborās ex vitio renū matricis z vesice minuat de saphena interiori. i. de vena que ē sub talo interiori vtriusqz pedis. **L**aborās ex vctositatē z inflatiōe incidat vena que dirigit ad pollicē vtriusqz pedis. **L**aborās ex pibus inferioribus minuat de saphena interiori z exteriori pedis. **L**aborans ex sciatica minuat de saphena exteriori pedis partis dolētis. **L**aborās ex podagra minuat de saphena z de basilica interiori z exteriori vtriusqz pedis.

Remedium.

Contra inflationē venarū post minutionē. R. Rutam absinthii z ordeū hoc totū contunde: z in patella calida cōfice ex illis ad modū emplastri z liga super tumorem z sanabitur.

Aliud remedium.

Contra debilitatē venarū cum homo senserit qz ē piger z grauis i toto corpore z plen⁹ doloribus ante z retro in capite suo talis minuat sāguinē d vena epatica qz mirabiliter p hoc curabit. Sup isto dicit Galien⁹ qz generat humores pessimos in sanguine illo: intrinsecus sanies z vlcera magna generantur z oriunt si cito minutio non occurrat p venas naturales. Et quasi cedem vene naturales nō recuperant qz sūt debilitate per naturā immūdā hoīs sine imminutione qz sunt obstruite sanguine malo. Ideo aperiri debent als destruerent: sicut aurum qđ in sepelitur z calidat in igne. Talr ē hō destruit si sibi minutiōe mediāte nō succurat vel alijs medicinis. Itē dicit Ipceras ampho. prima qz hō nimis lāguoribus debilitatus p minutionē sanabit z dissoluī.

Sigif tps bonū fleubotominādi ēz electionē z nō necessitatē quātuz ad locū lune z nō aliarū planetarū qđ tamē est necessariū p tpe multo bo-

no: & laudabili optas scire. Nota primo regulas generales. Prima i tēpore nouilunij & plenilunij nō valet fleubotomia. Et si luna tūc fuerit in bono signo. itē incidere mēbrū cū ferro luna existēte in signo illud mēbrū respiciēte horredū ē. itē luna existēte in signis aeris vel igneis pl^o valet opatio vene q̄ ipsa existēte in signis terrenis vel aquaticis. Quapropter iuuenes v^l viri in augmēto lune sūt fleubotominādi. senes vō in defectu. versus. Luna vet^o veteres: iuuenes noua luna requirit. itē tpe veris & estatis fleubotomia fieri debēt de pte dextra. Tpe aut autūni & hyemis de parte sinistra. versus. Aer estas dextras autūni hyemis quoq; sinistras. Incidūt venas morbofo sanguine plenas. In se vel iuvene si sunt vene sanguinee plene. Omēse bene confert incisio vene.

Cum igit quātū ad signū lune tps minutiōis scire volueris tunc p̄dicta videas quādo luna fuerit in signo bono & valēte p̄ minutiōe tūc ipso die minutio erit bona. Stāte illo q̄ eodez die nec sit nouilunium nec plenilunium: & sic de alijs regulis put dictū ē observatis. Et si potes aspectū lune ad alios planetas & ascendētia cōseruare bonū erit. Nā stat q̄ luna sit in bono signo sed forte coniuncta vel aspecta aspectu malo a saturno vel a marte. Et si qdē ex pte signi lune valet apertio vene. tamen propter cōiunctionē vel aspectū non valet. Si tamē hec oia haberi nō possūt hēatur tamē luna in signo bono & satis ad presens erit: p tpe electionis: & iste sunt regule astronomicales.

Concedicinalēs vō sunt alie multū necessarie q̄ alibi videri debēt: obseruent tamē iste. Primo q̄ aer illius diei sit clarus tempatus: nō multum frigidus aut calid^o: nō turbidus aut pluuiofus: aut corruptus. versus. Jun feb april maij noues sep atq; decēber. versus. His minue venā lunā dum videris aptam. In his festis cōmuniter celebratur fleubotomia.

Item alij versus. Martini Blasij Philippi Bartholomei. Venas precipadāt vt longo tpe viuāt. In his metris cōtinent festa circa que festa proprie ptingit fieri cōiter fleubotomia. Nō q̄ semper valeat in illis festis sed ppe illa festa.

De iudicio cruoris.

Ad iudicādū cruorē de vena amissum. primo si ē spissus male se hz circa pectus. Si flauē^o male circa splen. Si glaucus male habēs circa iecur. Si aut durus & niger nimis timuisti. Si ē rufus habēs nigrū circūlū ē cā debilitatis capitis. Si aut est

rufus niger durus & coagulatus time paralysim. Si at ē niger & aquosus nimis time febres quar tanas. Quādo enī est aqua inferius & aqua superius tūc ydropisim. Cū aut ē cruor valde rufus & parum aque habens superius bilarem vultus facit: & est signum sanitatis.

Versiculos nota quibus cernes experimenta.

Sanguinis emissi de venis ordine tali.

Si cruor est albus hominis quasi spuma reptus

Tussim designat: pulmonū dolorq; paratur.

Et si ceruleus sanguis fuerit speculatus:

Est de feruore: tunc dolor in iecore.

Sanguis preterea & nare videtur in vnda:

Filicis hunc hominem pati dicit lapidem.

Si siccus sanguis fuerit varijs coloris:

Et velut collum columbi sit rubensq;

Talem paralisis verat vbiq; satis.

Si sanguis pure pellis dinoscitur esse:

Inter cutanea pestis ibi tunc dominatur.

Si natitant globuli tunc fiant vulnera causam.

Si rufus pulcher sit & vnda parūper.

Est talis sanus non tibi sit iste dubius.

Debet aut minatus sibi cauere maxime in primis tribus diebus a sup^o. no cibo & potu aut fortiter exercitio. i. labore & supfluo sōno maxime in prima die: tristitiaq; & sollicitudine: hec. n. sanguine corrūpunt & in genus melācolie conuertunt. Quartoq; die vel qnto postq̄ vultus solidatum fuerit. balneū intrare & tempore ibidē manere inuatiū est: fiat aut ipso die existēte in balneo moderata & suavis fricatio circa corp^o: exiens aut a balneo canet sibi a frigore: imo opz vt inuolutus sudario & sufficiētibz operimētis vestitus mane at in domo tēperati aeris.

Versus.

Prima dies vene gaudet moderamine cene.

Altera leta dies: tertia vō quies.

Postq; dies quartus cunctos extermiat actus.

Quinq; dies quintus virtutes colliget intus.

Balnea sexta petit: sed septima vult spaciari.

Precepit octava ludere cum domina cara.

Sequitur de duodecim signis zodiaci: & primo de ariete.

Luna existēte in ariete bonū ē sanguinez minnere de brachijs. balneū intrare. scribere icipere. Fcū falcare. Ad mercandū ire. foramen cemēti incēdere. Et oia q̄cūq; igne sūt bonū est opari: malū est medicari. Turris & castrū vel domum edificare icipe: nō ē bonū sanguine de manibus minnere nec ventosas ponere debes.

Taurus.

Luna existēte in tauro bonū ē sanguine minnere: hortos facere: semiare vineas: & arbores plātare. Nā cito crescūt & multū durabūt: bonū est

māsiões edificare: vxorē ducē: z oia lignea opa incipe: bonū ē terras emere sicut agros z hmoi: z arare incipere: malum est medicare collū: oculos: guttur: z vngulas.

Gemini.

Luna existēte in geminib⁹ bonū ē icipere ea q̄ pertinet ad duo scz ad matrimoniū: ad societate: de amicitia tractare: bonū stabilia facere. Incipere plātare. Ire añ iudices: malū ē medicare i bumeris: scapul⁹: brachys: vlnis: z manibus: seu vngues de manib⁹ incidere. Itē icipe minuere de brachys: bonum tamen potionem sumere.

Cancer.

Luna existēte in cācro bonū est sanguinē minuere z medicinā sumere: z facere ea q̄ cuz aqua fiunt vt sunt: molēdia: piscine: z aq̄ductus: intrare nauē: iter accipere: nouā domū intrare: z mutare d vna domo in aliā: z vxorē ducē: z bestias minas emere: vt porcos: oues: capras: z filia. Malum est medicari pectus: pulmonem: z splenez: z domum edificare.

Leo.

Luna existente in leone bonū ē icipere ea que cum igne fiunt: fūdare castra: domū intrare: loq̄ potestati⁹ seu p̄ncipibus: cōfirmare matrimoniū. malū ē medicari stomachū: Cor: z pect⁹: latera: potionem z medicinā sumere. Malū est ēt medicari Epar z omnia interiora iter lōgū icipe nouā vestē induere.

Virgo.

Luna existēte in virgine bonū seminare: z colere irā: z plātare vineas: z arbores: z hortos facere: scribere incipe: z oia operari que ius gemiari: tractare pacē: induere nouā vestē. malū ē medicari ventrē z oia iteriora vēt: is. malū etiaz est vxorem ducere qz sterilis erit aut paucos filios generabit: locuz mutare: z facere ea que cū igne fiunt. sed medicinā sumere multū laudabile est.

Libra.

Luna existente in libra bonū est sanguinez minuire: rōnez ponere. Emere vendere pōderare oia que sunt pōderabilia. malū est medicari interiora ventris. Renes z vesicā z ea que sunt vsqz ad pudibūda: z oia icipe facere que cū terra fiūt.

Scorpius

Luna existēte in scorpiōe nō video q̄ sit aliq̄ bonū facere: qz tūc ē in suo casu z ifortunio. Iō ipsa debilitat z impedit in bonis operatiōib⁹ tamē bonū est balneari z ea facere que cum aqua z de aqua fiūt. Malū ē medicari membra virilia vt preputiū: anū: vel aliquē vulneratū: arbores z mōtē ascēdere. Iter facere z p̄cipue per terras vel per nauim.

Sagittarius.

Luna existēte in sagittario bonū est sanguinē minuere: balnea intrare: caput radere: capillos p̄

cingere: discordes recōciliare: copulationē inter amicos facere: societate firmare: puerū ad artes applicare: matrimoniū intrare seu ordinare: sed nō perficere qz sterilis erit vxor in pueris z superba. bonū est fucere oia que ptinet ad cōstructōez domoz: irā colere: z hortos facere: malū ē facere medicari coras: femora: additiōes mēbroz.

Capricornus.

Luna existēte in capricorno. bonum est facere ea q̄ cū terra z de terra fiunt vt seminare z vineas plātare venari aucupari z oia instabilia erescere. Iter incipere verius meridiē. malū est vxorem ducere: z facere ea que cū igne fiunt. Non ē bonū minuere: nec potionez sumere: nec in gēnibus nec in neruis facere medicinaz: nec in aqua laborare.

Aquarius.

Luna existēte in aquario bonū est vxorē ducere intrare domū. Iter incipere ad orientē loqui prelatis z oibus alijs dignitatem habētibus. maluz est medicare tibiaz z cetera vsqz ad canillas pedū. Iter lōgū incipe.

Pisces.

Luna existēte in piscibus bonū ē sumere medicinā z potione. Et quicqd ptinet ad geminationē vt amicitias tractare: rōnē ponē: vxorē ducere. Et ea facere que ad aquā ptinent vt molēdia z aqueductus. Iter p aquas icipe: z fūdare ecclesias z alia edificia. malū est pedes medicari z omnes partes eorum.

Aries habet caput

Taurus collum z guttur

Gemini scapulas z manus

Cancer pectus z pulmonem

Leo stomachum

Dominiis

Virgo epar intestina z circa ventrem

Libra renes ancham z vesicam

Scorpio secreta nature

Sagittarius coras

Capricornus genua

Aquarius tibiaz

Pisces pedes

Taurus

Virgo

frigida z sicca

Capricornus

Cancer

Scorpio

frigida z humida

Pisces

Aries

Leo

calida z sicca

Sagittarius

Gemini

Libra

calida et humida

Aquarius

Et nota ea que dicta sunt de fleubotomia de rii. signis zodiaci debent intelligi solum fm motum lune: et non aliorum planetarum quo ad tempus electionis pro sanitate conseruanda: non autem ad tempus necessitatis igitur nec signuz nec horum considerare: qz indigenti nulla lex est imposita. Indigens igitur aut expectare debet: sed minuere in nomine domini nostri Jesu xpi dum necesse est: et oportet. versus.

Ar li de vena bene fundunt vena sagitta.

Ean ca pis vir media cetera dico mala.

Fleubotominandum est omni tempore si necessitas viget: et maxime luna. iij. viij. xi. xiiij. xv. xvi. xvij. xxiij. xxv. Et tunc minutio melior est q alijs diebus. Item sanguinem minuere vtilissimum e ab viij. kl. Julij vsqz ad. xv. kl. Augusti: qz tunc crescit et augmetatur sanguis. Dies caniculares intitulatur a. xv. kl. Augusti. vsqz ad nonas septembris in quibus non est fleubotominandum: nec potio est accipienda. fleubotomia no est vtilis ab viij. kl. octobris vsqz ad. viij. kl. decembris vt no ciuos humores quos estiuuz tps cotraherat: Autumnus deperdat et sicca colera vsqz ad scdz autumni securus eris.

Sanguinez non minuas nec de anse re comedas: neqz potionem sumas viij. et. ix. die aprilis et kl. Augusti: et vltima die decembris presertiz et vltima die Junij: qz tunc vene nimis plene sunt. Ideo in hominibz et pecudibus fleubotomie incisus vel alijs animalibus vulneratis periculosum est: homo etiam qui in istis diebus natus est vel fuerit: aut morte mala: aut maximo labore peribit.

Item die Januarij vltimo et Februarij vult primo: homo qui natus fuerit post mortem suaz nuq putredine soluetur. Et nota q homines sani de mane habent vrinam albam. Ante prandium rubeaz. Post prandiu candidam. Et ante cenam calidam. Lauendum est etiaz summe ne aliquis in subnotatis diebus minuat: qz pericula ex hoc eueniunt infrascripta. Si sexto kalendas Januarij aliquis sanguinem trahit: aut moritur infra annum: aut visus: aut alius sensus ei minuitur: aut febre capietur. Si octauo kalendas februarij: aut mortem: aut spasmu cordis: aut paralysim patiet. Si pridie kalendas Martij: aut moritur: aut spasmu: aut paralysim: aut febre et

incurrit. etiam si quis quocunqz die alio apredicto i martio miuetur ille in augusto febricitabit. Si tertio idus aprilis: aut statim: aut quarto die morietur: aut patietur febre: aut spasmu. Si tertio vel quinto kalendas Maij: aut moritur aut febre incurrit: aut dissolutionem mentis habebit. Et si primo nonas maij: aut moritur: aut emigraneam patietur. Si tertio idus Junij: aut epilepsiam: aut elephantiam incurrit. Si octauo kalendas Julij: aut moritur: aut in extasi vertitur: aut in iccore dolebit. Et si quinto nonarum Julij: aut moritur: aut obliuiosus erit: aut viscera in frigora sustinebit. Si nono kalendas augusti: aut statim: aut quinto die moritur. Et si eode die potionem sumpsit ante trigessimam diez morietur. Si tertio kalendas septembris: aut infra annum morietur: aut frenesim patietur: aut visus oculorum eius extinguetur: aut scabiem: aut pruriginem: aut sudorem fetidum sustinebit. Et si tertio nonas ipsius septembris: aut moritur: aut spasmu habebit. Si duodecim kalendas octobris: aut moritur: aut ebetudo sibi occurrit: aut ictericius erit.

Sequitur de duodecim mensibus.

De Januario

In iano clavis calidis cibis potiaris
Ne tibi languores sint aptos sume
re liquores.
Nec minui cogita: contraria fercula vita

Balnea sint grata hec potio sit moderata.

Februarius

Signitur occulta februo febris tibi multa
Si comedis betam necno anciam vel auctam.
Potio sumatur: in pollice tunc minuatur
Frigida vitentur sed balnea sana videtur

Martius.

Martius referat humores: gignitqz dolores
Sume cibum pure coctana si placet vte
Balnea sint assa nec dulcia sint tibi casta
Vena nec habenda nec potio sit minuenda.

Aprilis.

Se probat in vere vires aprilis habere
Luncta renascuntur porz tunc aperiantur
Vincqz scalpescit corpus sanguis quoqz crescit
Ergo solvatur venter cruoz at minuatur.

Maius.

Maius secure laxari sit tibi cure.
Scindatur vena sed balnea dentur amena.
Cum validis rebus sint balnea seu speciebus
Potibus astricta sit salua cum benedicta.

Junius.

Qui vult solamen iulio p̄bet hoc medicame
Vena non cedat: nec ventrem potio ledat
Somnum compescat: ⁊ balnea cuncta pauescat
At venerem vita sit anetum salua tuta.

Augustus.

Quisq; sub augusto vivat moderamine iusto
Rare dormitet: frigus coitum quoq; vitet
Nec minui cogita: contraria fercula vita
Potio vitatur: ac lotio nulla paratur.

September.

Fructus maturi septembze sunt valituri
Sed pira cum vino: panis cum lacte caprino
Atq; diuretica potio tibi fertur amica
At venam pandas species cum semine mundas

October.

October vina prestat: valetq; ferina
Necnon ancina caro convenit ⁊ volucrina
Quantum vis comede: sed non precordia lede
Quavis sit sana tamen est repletio vana.

November.

Ista nouembze datur tibi regula medo bibat
Si vita queritur mel ⁊ zinziber comedatur
Balnea cum venere tunc nullū constat habere
His vir senescit ⁊ dropisis quoq; crescit.

December

Sane sunt mēbris calide res mēse decēbris.
Caulis vitetur: capitalis vena seccetur
A frigore caput tegas vt sanus bene degas.
Ne nimis egrotas cinamoma repuntica potes.

Aries in prima constitutiōe cepit videre: hoc
est q; hominis caput habere dicitur.

Taurus: habet collum ⁊ guttur.

Gemini: spatulas vsq; ad manus.

Cancer: pectus ⁊ pulmonem.

Leo: stomachum.

Virgo: epas ⁊ intestina: ⁊ circa ventrem.

Libra: renes: anchas: ⁊ vesicam.

Scorpius: circa verebunda: ⁊ vasa seminaria.

Sagittarius: coras.

Capricornus: genua.

Aquarius: tibias.

Pisces autem pedes.

Et ita membra humani corporis per signa su
per celestia diuidentur.

Luna existente in signo membri patientis nul
lum medicamen facias illi membro.

Artes in pma mudi constitucōe cepit vidē. h' ē q' hoīs caput h'ec dicit. Thaur' h'z collū ē gutt' Gemini spatulas vsq' ad m'as
 Cancer pect'z pulmonē. Leo stomachū. Virgo epas et m'estina. z dā ventrē. Libra renes. m'chus. et vesicā Gro-
 pi' circa verebunda. et vasa seminaria Sagittari' coras Capcorn' genua aqri' tibias. Pistes at pedes
 Et ita m'bra hui' corpus p' sig' sup'celesha diuidūt. Luna ex'nte in signo m'bru patient' nullū m'p'ramen illi
 facias mēbro

Aries ē signū mēsis martii. Ad alū ē mederi
 in capite z tunc qui in capite percutitur aut mo-
 ritur aut remanet lefus.

Taurus est signum mēsis aprilis. Ad alū est
 mederi oculis roto z gutturi ac gargarismū facē

Gemini ē signū mēsis mai-
 malū ē mederi spatul' brach-
 is: et m'ab' et fleubotom' ē

Lacer ē signū mēsis Iunū. malū
 ē mederi pectori. splen. pulmo
 m'et oculis

Leo ē signum mēsis
 Iulij. malū ē mederi
 stomacho: coram: m'chis
 lumbis z dorso.

Virgo ē signū mēsis
 augu. malū ē mederi vē-
 tri: costis z diafragmati

Libra ē signū mēsis septe-
 bris. malū ē mederi inferio-
 ribus vētris. Sicut feme-
 ri anchis et p'his et que sūt
 infer' ad podibunda.

Scorpi' ē signū mēsis
 octobris malū ē mederi
 virilib' mēbris: sic recta
 ch' m'luere fecit: z ano.

Sagittarius ē signum mēsis nouemb'is: et ma-
 lum ē mederi cogis: natis et posterioribus.

Capricorn' ē signū mēsis decēbris malū
 ē mederi genibus z coram m'chis.

Milicis ē signū mēsis februarij. Ad alū
 ē medicari pedib' z neruis eoz z do-
 lorib' podagre: z h'is similibus.

Aquari' ē signū mēsis Ianuarij. ma-
 lū ē mederi tibis z cruribus.

Fabula Tertia de muliere

Nitargia
 Reptantia
 Latus capillorum
 Amphuargia.
 Zou i fronte aū ⁊ retro
 Quinis calor de hūo-
 ie de ambulatione ⁊ de
 vehemētie quē vagan-
 tur de loco ad locum.

Onques mali

Secundina est quedam
membrana in qua la-
cet puer in matrice.

Yctericia. siccitas hu-
mor lepra morphica pa-
ralisis ex frigida causa
vel calida frigus constri-
ctio pororum.

Melancolia
 Mania
 Frenesis
 Menopeya
 In fronte ante et retro
 Empirica
 Pleuresis
 Palis
 Fluxus reumatis
 Fluxus oculorum

Ungues mali

Sequitur ordinarie in infra-
scriptis circulis de cōcep-
tione quo mulier volens
concepere hēre debeat inu-
ter cōcepere volētes vide-
at ne marit sit hūorosa
nimis nec nimis sicca
nec fēuida nec nimis fri-
gida seruato ordine inē-
stuali p̄gnationis nec
habūdā varijs liquori-
bus v̄s albis s; sanguine
is ⁊ nec plurimus ⁊ nec
paucis sitq; mulier faci-
lis digestiois et, q̄serue-
tur corpus intemperit.

Diafragma ē pellicula
diuidens nutritiua a sp
ritualibus

Astericia siccatas humor
lepra morpha paufiser
frigida ea vel calida fri
gus pstricio poroz.

Morāda sūt aliq̃ signa ꝑceptōis ipsius mulieris. priuū. n. signū ē q̃
 exire coitus cognoscit. Si. n. mulier qū fuit in coitu cū viro post coi
 tū frig⁹ fenuit ⁊ dolores i solib⁹ signū ē ꝑceptōis. ⁊ sic si color faciei
 vltra modū ⁊ scd⁹ morē solitū ē mutat⁹ signū ē ꝑceptōis. ⁊ sic si ali
 qua cibaria ꝑcupiscit sic terrā vʹ carboēs signū ē ꝑceptōis. ⁊ sic si vis
 seu ⁊ vix mascul⁹ vʹ femia ē ꝑcepta si color faciei ē i ube⁹ leuis ⁊ vē
 ter i dextra pte tūcscit ⁊ rotūdū ⁊ lac de māmellis spissū ⁊ bñ coctū
 ⁊ digestū erit ⁊ si ponat sup aliq̃ corpus bene pollitū ⁊ tersum
 nō diuiditur scdm partem sed constabit tunc est masculus.

¶ Quando mulier dolet vbera. R. plātaginem z contūde bene z super vbera liga: vel recipe cepe z pista z cōcute cum antiqua arungia sed pri⁹ arungiam mitte in aquā vt sal extrahatur z postea emplastra super mamillam.

b

¶ Si mulier lactans puerum deficit lacte bibat medonē z ceruissiam iuuenē z principaliter caueat ne bibat vinum: simul excoquat feniculū cū semine suo in iuueni ceruissia z suauī z bibat illud z comedat et illud semen feniculi z abundabit in lacte copiose. Sera. Loli. Ysaac. Maly. Poly-nius li. ij. caplo. iij. Itē accipiat pūlegiū z misce cū vino z da bibere nutriendi puerūz omni die z hēbit lac copiose. Adacer. Itē mēta de mane comesta prodest mulieribus pueros lactātibz.

c

¶ Ad expellēdū fetū de muliere nouiter conceptū R. castoreū z coque in vino vel in brarina z bibe mane z sero z eriet si erit masculū. Si autē femella fuerit nullo mō expelles eam.

d

¶ Contra hoc quādo secundina post partuz non educit tunc pulueriza lapidē qui agates appellatur z da in potū. Item fac subfumigationē cum pennis gallinarum z fac eam desuper sedere qd ad se recipiat fumum z curabitur. Item semen plantaginis post partū mulier bibat in potu asidue z deducit secundinam.

e

¶ De conceptiōe Embriōis primo mense fit coagulatio sanguinis: scōdo expressio corporis: tertio mense fit cōterio corporis z anime: quarto accipit vngulas: quinto accipit similitudinē patris vel matris: sexto facit nernozūm cōtractionē: septimo medulla cōsolidat: octauo ossa z nerui cōfirmant: nono naturā motet z ifans oīum reruz beneficijs implet ex tenebris ad lucē veniet.

f

¶ Ad libidinē excitandū. Accipe succi verbene duos ciatos z grana piperis. xij. z fel bircinuz vlt alterius animalis quantū tibi videt hec tria cū melle simul cōmisce vt sumi possit z serua z cum opus fuerit da cum vino bibere. Item renes cerui decoquantur cum vino bono z bibe quādo volueris z videbis mirabilia.

g

¶ De exitu fetus in quo mēse habeat bene suuz exitū vel egressum. Si enī in octauo mēse habet egressūz sic raro viuit. cā huius ē oīs fetus naturaliter tendit ad ortū in septimo mense: si tūc in octauo gescit a labore quē habuit in septimo. Si

9
vō in nono mēse erit sanus ē: qz genit a laboribus vt dixi: s; si statiz in octauo exierit non viuit. Rō qz debilitat⁹ ē p labore septimi mēsis z nō genit.

h

¶ Per quē modū puer erit de vtero nota: quibusdā. n. mulieribus plus accidit dolor: quibusdā minus accidit qd fetus aliquādo pēdit manū vlt pedē in egrediēdo: z hec oīa nocua sūt: z sic tūc obstetrices diligēter intrudūt fetū: z ex isto marinus dolor generat per quē plures mulieres nisi sint valde fortes debilitāt vsqz ad mortē: sic tūc mulieres bene z erpte in hoc ope debēt haberi: qz quedā obstetrices vtunt quodā vnguēto quo vngūt vuluā mulieris: si tūc fetus erit liber. z scias: qz fetus naturaliter caput protendit in exitu z hoc valet.

i

¶ Ad mēstrua puocāda viola cū myrrha ponatur in vno vase z repletū vas aqua pluuiali ponatur ad bulliendū: sed vas ita obstrue qd fumus nō possit exire sicqz coquat cōtinue per septe horas z excipe ollā de igne: z mulier recipiat fumū seu vaporē per inferiora quāto calidiuz sustinere potest hoc medicamē facit et ad eas q nūq habuerūt menstrua. Accipe absinthiūz rutam z decoq in vino: z adde quinqz grana piperis z bibat.

k

¶ Contra nimīū fluxū mēstrui Cortex Juniperi tritus cū vino vel aceto: z fructus eius appositus vel comestus cōpescit mēstruū. Itē lac asine sumat cū melle z felle leporis vel et lac asine cū yso po sumptū decoctū cōpescit mēstruū. Itē cinerē rane viridis in sacculo secū portet: z nihil amittit de sanguine kir. Et si volueris pbare liga puluerē pdictū ad collū galline: z post vnū diē iterāce eam: z nō erit sanguis de ea.

l

¶ De purgatiōe matricis petrosiliū potui ipositu: z da bibēdū mulieri matricē eius bene purgat: ysaac. baly. vel et recipe radices violaz vna cū folijs: z coq bñ in ceruissia: z da mulieri mane.

m

¶ Ad expellendū mēstruū post partū. R. costā de capite caponis: z cōtere in puluerē: z bibat in potu: z calide bibat de illis radicibus videlicet Asillefolij z hec ad expellendū mēstruū quando fluit de muliere cōtra debitū modū: videlicet post ānos quinquaginta. vel pone myrrhaz ad pomū scissūz: z postea claude e contra: z pone sup ipsum quando coquitur: z ibidem assetur: z postea sumas z da ei comedere cum myrrha: vel ponat abrotanum ad sotbulares: z ambulet in eis: z sanabitur.

b iij

n

CAd dela mulierū in puerperio verbenā illa radix valet mulierib⁹ in puerperio si ipsam circa se seruauerit: q̄ remouet fantasma: a: z verationes magnas nō patient: quietē bonā habebūt: z infanti si collo alligat siue manibus nō fatigabit grauedine aliquali: sed fruct quiete. q̄ et dormire nō possūt habeāt circa se verbenā: z dormiēt bene z quiescēt. sicut si remote equitare volueris liga sub coma eque verbenā cū artemisia: z nō fatigabit equus in equitando.

o

CDe facili partu mulieris. R. radicē Iusquiami z alliga sinistro femori mulieris: z dum facis fac nodū vt faciliter relegari possit: vt mor dum pariet statim soluas nodū: iō vt vitalia seu intestina nō sequant. Itē hoc remediū multas liberauit in partu. R. lauri foliū z cōmasticatū sup vmbilicū pone: z statim pariet cū admiratiōe. exptū ē.

p

CMellicratū talī mō fit. R. vnū coclear de mele fluxili: z tria aque tepide z misceant in sinu sic detur mulieri bibere. Que mulier in partu laborat. Accipiat myrrā z teratur: z in vinum mittat z sic bibatur z liberabitur.

q

CAdodo cōtrario. Si femella fuerit concepta mulier tūc est grauis z pallida: z venter ē oblongus in dextra pte: z in sinistra rotundus: z mamilla in sinistra pte turgescit: z lac magis idigestum liuidū z aqueū: z fusus super corpus politū diuiditur pars eius aperte sicut aqua: z si lac sup vrinā eiusdem mulieris fuerit fustum natet: z sic de alijs. Itē experimentū scio: verū ē: z expertū. Si cōcepit vel nō det ei mellicratū bibere: si tūc circa vmbilicū corosiones habuerit cōcepit: si vō nō minime. Ipo. ampho. lx. pticule quinte.

r

CDe tpe apto ad impregnādū maxime adueniente vel determinate p̄gnationē cū corpus nō ē plenū cibo: neq; deficiēs est cibo: z vino nō vltra modū sūpto. Incipiētē igit purgatiōe minus apta ē cōceptio: s; cū minuit i viro: z muliere: cor poris. n. tēperātia adiuuat. Galie. iij. teg. tex. cōmenti. xxxvj.

s

CUngues mulieres minus apte sūt ad p̄gnādū seu concipiendū: eo q̄ pudenda nō cōueniūt: z varū locū relinquūt: nec valde tenues apte sūt. Si igit aliquē impregnāt a malis humorib⁹ expurgent: z ad hoc nil melius q̄ Theodoricon Nicolai z ierapig. z dyamargariton hoc est cuz cognoueris in proximo menstrua venire.

t

CSi ex nimio calore fit sterilitas qd̄ signat paucitas mēstruoz cū dolore existens: z vlcera pudendorū: z calor totius corpis dabitq; ei que medicriter infrigidat z humectant: vt lactucas: maluas: butyrū: portulacas: atriplicē. Si aut os matricis sit apertū dicta stipita: fomenta: z medicamenta: sicut carnes granatoz lentisci: radix rubi mirtus z galla. Si tunc torqueatur matrix curat cum mollificationis.

u

CAd cōcipiendū: viscū qd̄ in quercu nascit tere cū vino: z da ei bibere: z hec deficiente menstruo: z accipiet. Polynius lib. xvj. cap. vltimo. i fine. Itē vulua leporis comedat in cibo. Itē aqua de coctiōis lactuce mane da mulieri infecūde: z eā dē die ad cōceptionē conuertit: z quādo est impregnata euomet: z retinere nō potest. Similiter si ler montanū datū ap̄is vel alijs animalibus ad manducādū quādo coire voluerint: z statim cōcipient post coitū: z puluis testiculoz verris datus mulieri post menstrua.

r

CSi ex pinguib⁹ humoribus non fit cōceptio purget cū theodoricon z ierapigra: dabit quoq; sup cōtrariū antidotū in quo mittit euforbium: piper: z thus. Cū aut cōmedatio facta fuerit menstruis bene creuitibus cōmisceant cessante p̄gnatione q̄ si v̄tositas cōceptionē phiberet his signis scitur in fractiōe h; matricē. his igit cibis educat: primo minuat dabisq; ei anisuz: ciminū: rutā: anetū: semē feniculi: fenu greci: z similia.

y

CSi vō ex clusione matricis cōtingit impediri cōceptiōes. Aperiat cū calida. i. cū apozimate i quo decocta ē malua: z semē lini: fenu greci: butyrū: oleū: z mel: cū fortiorib⁹ z camomillā: in vuluam mitte ter bētinā: vitrū: ficus: cassiā: z sic de alijs.

3

CAlia bona de cōceptiōe si mulier vel vir bibat spumā quā lepus habz circa os quādo rodit herbā statim cōcipiet. Itē testiculus dexter mustele terat cū vngueto ypericon: z cū lana pessarietur z coeat: z statim cōcipiet kir. Itē da ei bibere de lacte eque: z illā hora cōmiscere cū ea: z cōcipiet. Albertus magnus lib. xxiij. cap. Equi. in fine.

z

CAd durū partum da dragmas. ij. diptami cū aqua fenu greci. Dial. Polynius li. xvj. cap. xv. Et nidus yrundinis in aqua lotus: collocatus: z bibitus: z fenu grecū appositū cuz melle pdest. v. dyamargaricon bibitū multū pdest. Polynius xxiij. cap. xij. Serapio cū aqua ciceris vel fastelis bibitū z muscelino pbatū est. Itē lac alterius

mulieris bibat ⁊ artemisia ad eius vmbilicum liget aut ponat: ⁊ statim prius exitū habebit.

De facili ptu hec ē quando fetus est mortuus folia iuniperi cum aqua: ⁊ melle decocta: ⁊ bibita fetum mortuum educunt: ⁊ secundinam sāguī neam post partum eijciunt **Malv.** Item lac alterius mulieris cum oleo bibitum fetum mortuū educit. Item iaspis habet bonam virtutem ad fetum educendum. Item lac caninum cum vino ⁊ melle bibitum statim expellit fetum. Item myrram cū vino bene tritam ⁊ calefactā: bibat multum prodest. **Avicēna Serapio.**

Ad probandum virginitatem. **R.** semen portulace: ⁊ sparge super carbones: ita vt illa fumū ad se recipiat: ⁊ si est corrupta videbis mirabilia, vel recipe apium cum radice sua: ⁊ appone capitea uesciente.

Nota si propter humiditatem conceptio fieri non potest signa sunt hec: quoniam humectant i coitu: menstrua sunt tenuiora: ⁊ si multus his sicca fiant dicta superiora membra laborant: ⁊ fricetur vomitum sumant: siccis cibis vtantur os matricis cum stipticis confortetur: scz cuz apozimate lentisci: myrre rosee: balaustie: cimarum rubi: ⁊ gallarum: matrice sicca: tamen existente contraria humida fiant: sicut balnea vngucta: ⁊ huiusmodi cibi humidī vinum tēperatum ⁊ paucū.

Ad purgationem mulierum que post partum purgari nō possunt. **R.** semen lini: ⁊ contunde poptime: ⁊ hec decoque cum iuueni arungia: ⁊ da ei ad bibēdum. Si vulna mulieris ex coitu inflatur sedeat in aqua in qua malua est decocta ⁊ liberabitur. Item si mulier nimis luxuriosa fuerit betonica ⁊ solsequiū cum aceto bibat ⁊ cessabit.

Ad restringendum menstrua seu compressiōnem eorū dē experimentum verum tres rub⁹ de plantagine hoc est tres radices cum folijs decoque in aqua fluuiali: ⁊ da potare mulieri patienti fluxum: ⁊ statim stringit absqz dubio. Ad idem aqua rosea potata de sero ⁊ mane stringit supflum fluxum matricis: ⁊ hoc faciat mulier que nimīū fluxū patit p ebdomadam integram.

De coitu. **Nota** q inordinatus coitus impedit fetum conceptum: hoc est quando femella cū viro ē in coitu: ⁊ si ipse masculus inordinate iacet similiter ⁊ femella: vt si in latere iacuerit super femellam: ⁊ vnum puerum generauerit in vno latere curuum: ⁊ in vno pede claudum ⁊ tortuosus

⁊ cā huius ē: qz inordinate pcessit coitus ab eis.

At mulier abortiuū non patiatur. **R.** cancrū fluuiale contere eundem: ⁊ da mulieri in vino veteri bibere **Wlym⁹. xxxij. cap. vj.** **Nota** abortiuū dicitur qd adhuc non est perfecte productū in natura hominis: sed aliquo modo in massam carneam vel materiam lacteam: illud autē accidit eis q plurimum: vel qz materia menstruoz corrupta est vel per prauum motum per quē matrici rumpitur vel per alia mala: ⁊ talia: vel q frequenter exire laborat in septimo mense.

Quomodo fetus nutriatur in matrice **Ipo-**cras dicit māmillas habere quandam colligantiam cum matrice per quas daz venulas quas abscindunt obstetrices: ⁊ per illas lac fluit ad vmbilicum puerorum: vnde falsum est q dicunt quidam q puer nutriatur per os: qz sic stercozaret quod falsum est.

Ad cognoscendum si fetus in muliere est sanus vel non si mulieri impregnante lac fluit de māmilla significat debilitatē fet⁹: qz lac fm **Aristo. ⁊ Ipo. ampho. liij. pticule quīte:** est propriū fetus: sic quando fluit de māmilla signum est q fetus ex eo non nutritur: sic fetus debilitat. Sed si māmilla est indurata: tunc puer est sanus: ⁊ rō est qz menstruū conuertitur in lac: ⁊ tale lac vltorius sufficienter nutrit puerū: ⁊ non fluit ex quo oritur feti seu pueri fortitudo.

Ad probandum sterilitatem videlicet vtrum mulier sit sterilis vel vir. **R.** vinas amborum in duo vasa separatim: ⁊ in illis surfures fermentes os: ⁊ in cuius vīna vermes sunt ille vel illa sterilis est. **Ad** experimentum sterilitatis. **R.** septem grana ordei: ⁊ septem grana fabarum: ⁊ septem grana tritici: ⁊ pone in ollam: ⁊ mingat super ea: ⁊ si creuerint infra septem dies non est sterilis. si aut non creuerint est sterilis **Albertus magnus lib. x. tractatus. ij. cap. j. prope finem.**

At māmille non crescant. **R.** herbam que vocatur vuil dinaltem: ⁊ contunde bene: ⁊ super māmillas pone. Item recipe papauer: ⁊ decoquas in aqua pluuiali: ⁊ intingas lineum pannuz ⁊ suppone māmillas per tres dies: ⁊ hoc quanto calidius sustinere potest.

¶ Sequuntur problemata de membris generatiōis de matrice: et testiculis seu de secretis mulierum.

Quare aialia coeant. **Rñ.** fm Arist. ij. de aia. super illa littera naturalissimū operū zc. q. ppter obseruationē spēi: qz si coit⁹ non esset oēs sensus dudum defecissent. **¶** Quid sit coitus. **rñ.** fm Auerroyz q. coit⁹ ē inectatio maris et feie per instrūta deputata a natura ad eē specificatū et conseruādū: ergo dicūt theologi q. quādo coitus fit ppter generationē sibi similis: tunc nō ē maxime peccatū. **¶** Quare coitus temp⁹ sit valde cōueniens. **rñ.** fm Auicē. tertio canonis et cōstantinū in suo libro de coitu: qz primo coit⁹ alleviat corp⁹ aiaz exbilarat: irā remouet: caput et sensus confortat: et aufert multas egritudines melancolicas: qz expellit fumū spermatis a cerebro et expellit materias apostemosas: et ergo fm Auicēnā ubi supra ex dimissione coitus ē tenebro sitas oculorū et vertigo capitis: vnde spma viri vltra debitū tps retētū puerit in venenū. **¶** Quare distempatus coitus et nimis assiduus sit valde nociuus. **Rñ.** per p̄dictos: qz destruit visus: corp⁹ ericca qz dicit Arist. in lib. de generatione aialiu. **¶** Ururia est emissio pura humiditatis et cerebri cōsumit vt expertū ē: iducit et febres acutas fm Auicēnā et maxime abbreviat vitā. fm Arist. de longitudine et breuitate vite. et Albertus idem declarat de passere q. ppter nimis coitū viuit tñ tres ānos. **¶** Quare vt p̄ per sensū mulieres p coitū fiunt fortes et multū formose. **Rñ.** per Arist. qz calor spmatis qui expellit a viris p coitum in eis recipit q. calor h̄z ista opari. **¶** Quare melācolicis et colericis vltra alias cōplexiones vniuersaliter magis noceat. **Rñ.** qz eos multū ericcat cū p se sint sicca: ergo eis ethicam inducit. **¶** Quare flegmaticis et sanguineis: vt dicit Auicēna valet coitus qz in eis ē multū d. tali materia qz necessario expellitur a natura. **¶** Cū Aristoteles dicit q. oē aial pingue sit pauci spmatis et seīs qz nutrimentū trāsīt in pinguedinē: et ergo dictū Aristotelis itelligit de ericio qd modicū h̄z spermatis: qz totū vadit in spissitudinē. **¶** Quare femelle oīuz bzutorū nō appetūt coitū post ipregnationē. **Rñ.** f̄z Albertū qz tūc matrī ē firma clausa et menstrua tūc sūt retēta: ergo et tūc retinetur appetitus. **¶** Quare tūc mulieres et eque post impregnationē appetāt. vt dicit Arist. viij. de aiali-

bus. **Rñ.** de mulieribus. fm Galienū recordabant et armabant ad coitū: et qz mulieres recordantur ad delectationē in coitu precedēte post ipregnationē appetūt. Sed de equa rīdet qz ē aial valde multū comedēs et digerēs: et ergo multum feminis h̄z et menstrui in ea generant: et calefaciens vuluā appetitū et libidinē inducit. **¶** Quare repleto corpore nō ē coeundū. **rñ.** fm Arist. qz p bibet digestio. **¶** Quare nō sit bonū vētre fame lito et manico. **rñ.** qz tūc nutrimentū debilitat et raro factū procreat mēbrū. **¶** Quare nō sit bonus p balneū imediate. **rñ.** qz tūc pozi adhuc sūt ap̄ti: et calor per totū corpus dispersus: et ergo coit⁹ sequēs balneū multum frigescit. **¶** Quare post vomitū et solutionē ventris minime valeat coit⁹. **rñ.** qz valde periculosum ē habere duas purgationes. **¶** Querit quod sit tps aptissimū ad coitū. **rñ.** digestiōibus celebratis: scz spaciū mediū iter mediā noctē et aurozā: qz fm Constantinū valde sanū ē dormire post coitū. **¶** Quare aialia agrestia sunt valde furibūda ante coitum vt bzuta: vt p̄ de coruis: qz tūc maxime crocitant: et de asinis qz tūc marie solēt insanire et discernere. Et dicit et cōstantinus auctoritate Ipocratis. **rñ.** qz tūc oia mēbra sunt accēsa ex appetitu venereo: et natura laborat ad expellēdū supflūū que incētio disponit ad iram: et ad furozē: vt p̄ per Arist. in proemio libri de aia: et ergo post coitū statim sūt māsueta et mitigata sicut agnellī. **¶** Quare homines tpe coitus et nō fremāt. **rñ.** qz verecūdia que fm Arist. est prima sensus rōnis nō dimittit: sed tamen vt p̄ sensibili oīs vir tpe libidinis: et coitus magis dispositus ē ad irā q̄ alio tpe. **¶** Quare i coitu sit tanta delectatio. **rñ.** qz coitus ē opus delectū in se in tantū malū ita q. oia aialia abhorrent ipm: et si non eēt tanta delectatio in eo: ergo natura i tali delectatione igeniose egit. **¶** Quare decisio seīs tpe coitus facit delectationē. **rñ.** fm Arist. ij. de aialibus. delectatio causat excōicatione cōueniētis cū cōueniēte que bene ē in cōiūctione semini ppter eoz dispositionē adinuicē. **¶** Aliiter **rñ.** et melius: et naturaliter: et qz semē qd de cidit ē talis sic sua caliditate facit titillationē in virga virili: et qz tal virga est venosa: ergo ex hoc magna delectatio recipit. **¶** Quare frequenter coeūtes nō habēt tantā delectationē: sicut raro coeuntes p̄ tres causas. **rñ.** **¶** Pr̄o q. seīs meatus ē bene largus et amplius: ergo semen ibi facit meatū cui⁹ meat⁹ facit delectationē. **¶** Sc̄da cā ē qz in talibus loco seīs aliquando emittit sanguis crudus et idigest⁹ vel alia materia aquosa: et hec nō est calida: ergo nō facit talē delectationem. **¶** T̄rū in viris vel in mulieribus fit maior delectatio in coitu. **rñ.** f̄z dictū medicorū. qz maior ē

In viris intēsiue generaliter semē eorū est calidū. Sed maior ē in mulieribus extēsiue: qz ppiū semē emittūt z aliud recipiūt: z ergo delectatio coitus ē minor: vt dicit Arist. vij. ethicorū. in principio de animalibus. **¶** Quare pisces ēt nō coeūt cuz nullus piscator vidit eos coire: vt dicit Arist. in ij. de generatiōe animalium. rñ. fm Arist. ibidē qz i-mo vere coeunt: sed qz eorū coitus veloc est: ergo nō pēpīt per visum. **¶** Utrū coitus possit fieri p os: vt dicūt quidā de cornicib⁹ qz rostris suis de osculādo coeūt z cōcipiūt: vt dicūt quidā de mustela qz cōcipiat z pariat p os. vnde Arist. arguit ita. quicqd itrat per os hoc itrat in stomachū z digerit. sed si coitus fieret p os: tūc digerēdo cōsumeret nec ad matricē pueniret. Sed beata virgo cōcepit per aurē hec nō fuit naturalr sed miraculose. **¶** Quarit vnde generet semē viri z qz sint hic opiniones opposite medicorū z philosophorū: sed dicendum ē qz est humor supfluus cōueniēs digestiōibus viri z mulieris assimilatus: z ab aia sigillādo fusus diuersis formis z figuris. sed alij dicūt qz sperma fit ex cerebro fusum: z de coctiōe dealbatur: z ergo scdo de generatiōe animalū debet cōcipi qd est supfluus humidū multū qd vt sanguis p totū corpus distribuit. **¶** Quare semen viri fit albū cū tamē semē mulieris fit rubeū rñ. qz melius decoctum est: z quia in testiculis dealbatur quorum caro est alba vt in māmillis. **¶** Quare fluxus spermatis non fit mensurabilis tempore sicut menstruum. rñ. quia ipsum nō est venenosum vt menstrū: ergo natura ipm nō reijcit: sed ad generationē seruat: alr rñ. qz nō generat in tantā quātitate in viris: vt menstrū in mulierib⁹: ergo mēstruali impulsione nō indiget. **¶** Utrū spma decidat a mēbris vel ab hūorib⁹ rñ. qz aliqui dicūt qz a mēbris z pbāt: qz vident qz pater claudus generat claudū filiū: z pater trūcatus generat trūcatū filiū pater habēs cicatricē generat filiū cicatrizatū. vt dicit Arist. de partu animalium: z hoc nō fieret nisi decisio fieret a membro. scdo rñ. fm veritatē qz decisio fit ab humoribus: qz fit ab vltimo nutrimento: mō nutrimentum nō est membrū vel mēbrozū: sed ē humor: sed qd ipsi de patre trūcato z filio. rñ. fm Arist. in. ij. de generatiōe animalū. qz fit ppter imaginationē mris de claudō patre existēte in coitu qz generet claudū filiū: vt pz. **¶** Quare imaginatio maris de claudō generat claudū filiū: vt dicūt qz vna mulier imagiabat vnū ethiopē depictū in lecto suo z cōcepit ethiopē. rñ. fm Arist. qz imaginatio de claudō facit hoīem claudū: z de leproso facit hoīem leprosum sic in pposito virtus imaginatiua ē supior for: matine fetus: ergo pcepit sibi fore talē filiū qualē fuit imaginata. **¶** Utrū semē viri ingrediat in naturā vel in matricē fetus. rñ. primo fm medicos qz sic: qz tam semē patris qz matris intrat substantiā embriōis fetus z pbāt: qz alr materia z efficiens coincidēt qd est contra Arist. ij. philosophorū. cōsequentia pz: qz semē viri est picipiū effectus illius: puta vt domificator domus. Itēz ex alio eadē est materia nutrimenti z generationis vt patz scdo de aia. p. Arist. qz eisdē sumus z nutrimur. Sed spma nō dicit ē materia nutrimenti. fm auerroym in libro Colliget: ergo nec generationis: vnde z fm veritatē ē sciendū quādo sciambo claudunt in matrice: tūc semē viri dispōit semē mulieris ad receptionē aie quo facto cōuertit i sumū: z exhalat p poros matricis: z sic pz qz solū materia mēstrui ē materia fetus. **¶** Utrum semē viri vel mulieris sit aiatū. rñ. philice z medicinaliter qz nō format aiatū: sed virtualiter: qz mediāte spū sibi intrinsecus qui ē datus opat vitam. **¶** Quare matrx ita auide trahit semē viri: vt dicit auerroys in li. Colliget: qz vna puella sedēs in balneo: vbi vir prius spmatizauit cōcepit. z ipregnata fuit ex cōtractiōe seminis. rñ. fm auerroym qz ibi matrx a tota materia: z forma specifica attrahit ipm ad ppiā perfectionē. **¶** Quare mulieres habēt semē rubeū: scz mēstruū. rñ. qz ē superflūū scdo digestiōis qz celebrat in epate z epar est mēb: ū rubeū: z ergo ipsam sistr ē rubeū. Aliter respōdet qd menstrū ē sanguis corruptus z idigestus: ergo hz colorem sanguinis. **¶** Quare menstrū quāquā mulierū fit limidū vt cinis. rñ. aliquādo ppter infimitatē. aliquādo ppter nūmā frigiditatē z terrestreitatē: aliquādo ppter sui adustionē. **¶** Quare in mulieribus generant mēstrua. rñ. per oēs medicos z philosophos: qz frigide respectu viroz: ergo totū non possūt cōuerrere in sanguinē: z ergo multa pars trāsīt in menstrū: z dicūt a mense qz oī mense a muliere debite etatis z sana expellit: z dico debite etatis: qz ante. xij. ānos nō fluūt. z dico sana: qz aliquē mulieres infirme nō patiūt mēstruū. **¶** Quare mēstrua fluāt z expellant a mulierib⁹. rñ. qz est materia venenosa: qz dicit arist. primo de generatiōe animalū. si menstrū cū fluit tāgit arborē vel ramū crescentē arefcit. Itē arist. dicit si canis gustauerit de mēstruo tertia die rabidus efficeret: z ergo natura oī mēse expellit a mulieribus: ergo retentū in mulieribus vltra tps debitū facit molā. fm arist. z inducit syncopes z extases passiones z infirmitates. **¶** Quare āte tredecimūz annū nō fluāt mēstrua. rñ. qz iuēcule sunt: z adhuc valde calide sūt ita qd bene digerūt totū cibū: z ergo mēstrua nō generant ante illud tps: z

p cōsequēs nō expellunt: z hoc ē verū nisi malicia vel bonitas cōplexiōis ipediat. ¶ Quare mulieres vetule post quinquaginta ānos nō patiantur mēstrua. rñ. qz tūc fiunt steriles. Aliiter z melius rñ. qz tūc natura debilitata ē: z nō pōt ipm expellere: z ergo cōgregāt in se materiā malā: ita qz efficiunt imūde qz suo anbelitu ificiūt pueros: z ergo catarrus z tussis in eis humidat z alia multa mala: z ergo fm cōsiliū medicōz sūme abstinendum est a vetulis. ¶ Quare mulieres sūt ita venenose z nō ificiūt seipsas. rñ. qz venenū non agit in seipm s3 in aliud obiectū. Aliud rñ. z melius qz mulieres cōsuete sūt in tali materia: ergo eis nō nocet: qz dicit Albertus: qz quedā puella q̄ ad cū ducebat i Colonia comedebat oēs araneas z fuit ei cibus aptissimus z aristo. de regimine picipū ad alexandrū de puella que nutrita fuit veneno z a regimine indie alexandro missa fuit. ¶ Quare mulieres ipregnate non patiunt mēstrua. rñ. qz tūc mēstruū trāsīt in lac: vnde nutritur puer: z ergo si mulier ipregnata patit mēstruum hoc ē signū abortiōis. ¶ Quare mulieres lactātes pueros: nō patiunt mēstrua. rñ. vt iā qz mēstruū trāsīt in lac: z dicūt medici qz mulier ipregnata lactās aliū destruit puerū in vtero z illū extorcat qz nutrimentū qd vni deberet non pōt sufficere duobus: z maxime si ex alio viro sit ipregnata. Plinius lib. vij. caplo. xvj. in principio. ¶ Quare qdā mulieres nō lactātes: nec impregnate nō patiunt mēstrua. rñ. ex grādī ifirmitate sc3 ex defectu virtutis expulsiue. vnde fm medicos in tali cāu bene h3 minnere de saphena. i. vena apud collū: qz hec vena icisa mēstrua nimia ifluētia cōstringit z ipsa retēta ad fluxum pducit. ¶ Quare in primis tribus mēlibus mēstrua adhuc mulieribus fluūt. rñ. qz ppter puritatē z nouitātē adhuc nō premunt: qz adhuc nō possunt sumere tantā materiā. ¶ Quare oculus mulieris mēstruose inficit speculū: vt dicit arist. de somno z vigilia. qz nubes sanguinee generant in speculo. rñ. valde naturaliter qz ppter talē modū quādo mēstrua fluūt in muliere: tūc fumus venenosus resoluit ab ea qui ascēdit caput mulieris petens ibi exitū: z ergo tūc mulier dolet caput cooperiens ipsum multis velis z peplis: z qz oculi sūt porosi: ergo ibi petit exitū ille fumus z inficit oculos. ita qz vene sanguinee apparent in eis: z oculi sunt guttulosi z lachrymosi: z sit aer cōtiguus oculis ab oculis inficit: z ille aer iteruz alium vsqz ad speculū obiectū: z qz tale mūdū est z politū ideo faciliter inficit: z ergo dicit Auicēna qz oculus mulieris mēstruose proijcit camelū ad foueam. ¶ Quare femelle brutorū: sc3 pisciū z vo-

lucrū nō patiunt mēstrua. rñ. per arist. z albertū qz in grossibilibus mēstruū trāsīt ad pilos: z piscibus ad squamas z auib⁹ ad pēnas: z quicūqz vult cōsiderare bene pōt cognoscere qz iter bruta aialia femelle frequentius sūt hirsute qz masculi z pisciū femelle magis squamose z auctularū femelle magis plumose. ¶ Quare mēstruū recipiat nomē a mense. rñ. qz mensib⁹ spacium tps mēsurat: z motus lunē: z qz luna motū suū pficit in. xix. diebus z. viij. horis mō luna habet dñiū sup humida in scōdo methedoroz. per aristo. z in posterioribus: vbi dicit nulla cresci in fine lune: z qz mēstruū est humidū: ergo a mense facit denoiationē vel capit. Dicūt enī rustici qz oē humidū crescit in luna crescēte z ipsa decrescēte decrescit. ¶ Quare quedā mulieres patiunt diutius fluxū z quedā breuius vt in ser diebus: z quedā in septē diebus: cōtinue aut p tres vt frequēter in iuuenibus. rñ. qz sunt frigidiores: z ergo in eis plus generat de mēstruo: ergo lōgiori tpe expellit: s3 alie sūt calidiores: ergo in eis pauca generant. ¶ Querit vbi reseruant mēstrua ante fluxū. Dicūt aliqui qz in matrice: sed illud auerroys in li. Colliget: reprobat z dicit matricē est tm locus generatiōis sed tale mēstruū nihil facit ad generatiōē: ergo rñ. sicut dicebatur de fluxu emorroydarū z est quedā vena circa spinā dorsi z reseruat ipsa mēstrua: z huius signū ē qz mulieres habēt isto tpe maximas pūctiōes i dorso ppter expulsiōē eius a natura. ¶ Utrū mēstruū de quo generat fetus z qz oī mense expellitur sic idem. rñ. qz nō qz ipsū ē spurū z indispōsitū ad generatiōes: sed primū ē valde purū: z dīspōsitū ad generatiōes sicut sanguis est valde clarus z aptus generatiōi. ¶ Quare mulieres tempore mēstruoz ipregnate generat pueros leprousos z imbecilles. rñ. qz vt patuit qz hec materia ē venenosa modo p philosophū in libro de cāsis fīlītudo cause relucet in effectū. ¶ Quare mulieres vniformiter in codē tpe mensis nō patiuntur mēstrua: qz quedā in nouilunio quedā in plenilunio z quedā in defectu. rñ. qz hoc ē ppter diuersas cōplexiōes mulierū: vnde licz oēs mulieres respectu viroz sūt flegmaticę: tamen se ē vna magis sanguinea: z sic de alijs. Adodo lunatio. qz liber habz quatuor quadras: z ille habēt quatuor cōplexiōes. Prima ē sanguinea. Secūda colerica. Tertia melācolica. Quarta flegmatica. ¶ Quare mulieres sanguinee patiunt in prima quadra sanguinea. Rñ. fm Galienū in lib. ampho. z fm Gilbertū in ser principia tale additūz tale facit ipm magis tale talis: ergo quadra lune sanguinea augmētat sanguinē: ergo tūc sic expelli-

tur: Quia noua luna requirit iuuenes mulieres q̄ sunt magis sanguineę iuxta verſum. Luna vetus veteres: iuuenes noua luna requirit. ¶ Quare vt frequēter oēs patiunt in fine mēſis ſeu lune menſtrua. rñ. q̄ eſt ppter defectū lune: ergo eius frigiditas operat̄ frigiditatē mulierū: z ſic p̄z vt breuiter iſta queſtio. ¶ Quare mulierib⁹ ille fluxus magis ſit in hyeme q̄ in eſtate: vt ipſe ſciūt. rñ. q̄ in hyeme operat̄ ad mēbzoꝝ augmentū: ſed in eſtate p̄ ſudorē multū de tali coſumit: ergo tūc minus fluūt. ¶ Quare in tali fluxu mulieres patiūtur dolorē. rñ. q̄ ē coſimilis dolori ſanguinee p̄iectionis vñe guttatim z paulatim: q̄ ſicut ſtranguria ſit ex potu indigeſto vias vřinales multum ſubtiles leden. vt ſit poſt balneum. Sic materia menſtrualis que ē terreſtris z indigeſta multū vias per quas trāſit offendit. ¶ Quare poſt fluxu mēſtrui faciliter mulier cōcipit. Sed hoc ē verū quādo ē coiens cum viro. rñ. q̄ tūc eſt melius diſpoſita ad cōcipiendū: q̄ tūc eſt mūdificata a mēſtris ad generationē nō requiſitis: z ergo pauce inueniunt̄ ſteriles z infecūde ſed ſūt multū plūſi catine: vt legiſ in Exodo. Cū iudei eēnt in Babilonia q̄ in breui tpe augmētabat ſup babilonē. Nō fuit alia rō q̄ veri iudei nō coeūt cū eis niſi p̄zi⁹ ſint purificate z mūdare a mēſtruo: z tūc ſūt apte ad cōcipiendū. ¶ Quare colores mulieru menſtruofarū mutant in palliditatē. rñ. q̄ tali tēpore recedet calor ab oibus mēbris z vadit iuuādo naturā ad expellendū mēſtrua. ¶ Quare priuatio caloris in facie facit palliditatē. rñ. q̄ menſtrua ſunt crudi humoris: ergo ipſis fluētib⁹ h̄z diſcolorare faciē z pallidare. ¶ Quare mēſtruatē abhorret capere cibū. rñ. q̄ natura plus laborat ad expulſionē q̄ ad indigeſtionē: ergo ſi caperet cibū crudū remaneret crudus. Et crudū abhorreret crudū. ¶ Quare viri coeūtes cū mulieribus menſtruofis efficiunt̄ ranci. rñ. quia vir ille per anhelitū ad mēbra ſpecialia z inſtrumēta vocis attrahit aerē a muliere iſectū: qui aer attractus facit rancitatē. ¶ Quare aliquę mulieres ſunt ſteriles: z nō concipiūt. rñ. ſm medicos q̄ ppter multas cauſas. aliquādo ex pte viri: p̄mo ita q̄ frigide nature ē vir tūc ſuū ſemē eſt ineptū generatōi. Scđo q̄ ſemē eius aquoſuz z ſtatiz a matrice fluit nō faciēs ibi morā. Tertiopropter breuitatē virge virilis vel ineptitudinē: quia tūc ſemē nō p̄iicit ad locū debitū. Quarto q̄ ſemē viri z mulieris ſunt indiſpoſita: ac ſi vir melā colicus eſt: z mulier flegmatica. Ariſt. in primo de generatione aialiu z. ij. de aia. ſicut agēs z patiēſ debēt eē p̄portionata. alſ actio impediret. ¶ Quare mulieres pingues raro cōcipiunt. rñ.

q̄ habēt matricē lubricā a qua ſemē receptū elabitur nec retinet. Aliter rñ. z melius q̄ mulieres pingues habēt orificiū matricū valde ſtrictū qđ ſemē ipedit intrare: z cū itrat tunc tarde itrat: ita q̄ ſemē in tpe eodē inſrigidaſ: z ineptū ſit generatōi. ¶ Quare mulieres valde calide raro cōcipiūt. rñ. q̄ ſemen extinguit in eis z coſumit: ac ſi pauca aqua ad magnū ignē funderet: z ergo videmus q̄ mulieres marie colētes appetitū laſciuię z libidinis maxime cōcipiūt. ¶ Quare meretrices ēt nō cōcipiant. rñ. q̄ per diuerſa ſeia eaz inſtrumēta cōcipiēdi obſcuſcant: z lubricant q̄ ſemen earū nō retinet. ¶ Quare vt dicit experientia alberti: mulier bibēs ſaluia coctā cū vino albo āno illo non cōcipit. rñ. q̄ ſaluia ē multū frigida z frigiditas vt patuit impedit cōceptionem. ¶ Quare mulus ſit ſterilis q̄ nō concipiat illud p̄bleuma multū laborat Ariſt. in de generatiōe aialium improbādo Empedoclen z Democritū: z tūc ponit poſitionē ipſaz dicēs q̄ generatur mulus ab equo z aſina mō equus z aſinus ſūt aialia ſterilia: ergo generatū ex ipſis efficiť totaliter ſterile. Aliā ponit Ariſt. rōnem q̄ ſemē equi eſt valde calidū vt probat pulchre: ſed ſemen aſine magis eſt frigidū: ergo quādo iſta ſemia admisceťur ex eis generat̄ mulus bene: hec ſunt monſtra diuerſa generatiua in aialibus diuerſarū ſpecierū mulus ex aſino z equa: z econtrario burdo ex quo z aſina: yris ex capris z porcis: thitir⁹ ex oue z hyrcō: muſtiria ex capra z ariete. Sed que ficta cētaurus ex hoīe z equa. Adonice taurus ex hoīe z aſina. Iſterū ypocētaurus ex hoīe z equa. ¶ Quare quedā mulieres cōcipiāt maſculos. reſpō. ſm Conſtātinū z Ariſt. quādo ſemē cadit a dextro teſticulo ad dextrā pticulam matricis: tūc generat̄ maſculus: q̄ hec ē pars calida: z ergo ſm Albertū calor operat̄ ad maſculinitatē: z ergo ſm Albertū. Dextra ps vētris magis tumens eſt ſignū maſculi in vtero. Sed alij reſpōdent cū ſemē patris vincit ſemē matris: tūc generat̄ maſculus. Sed cū ſemē matris vincit ſemen patris tūc generat̄ filia. ¶ Quare quedā mulieres cōcipiāt femellas. rñ. q̄ ſemē cadit ad finiſt: latius matricis qđ eſt frigidū rōne ſplenis adiacētis qui ſplen operat̄ feminitatē. ¶ Quare vt exp̄tus eſt Albertus mulier iacens in dextro latere poſt coitū cōcipit maſculū. in ſiniſtro femellā. rñ. ſm eū q̄ meſtrua recluſa fluunt ad illam pte matricis in qua iacet mulier: z talis ſetus formatur. ¶ Quare mulier habeat matricē. rñ. ſz Auerroym in libro de Colliget: q̄ eſt locus p̄p̄ius generatōis: z eſt ſituata in mediū mulieris ſicut cloaca in mediū ciuitatis: z ſicut ad cloacā fluūt imū

dicia ita ad matricem cōfluit sanguis menstru-
sus et imundus. ¶ Quare aliquæ mulieres pari-
unt filios graciles: aliæ breues et spissos. respō. s. q.
Auerroym ubi sup̄a: et ē s. m. Salicenum q. puer
format s. m. quātitatē matricis: et que habēt matri-
cē longā et strictā et pueri erūt longi et stricti et gra-
ciles: sed aliquæ p. oppositū: ergo et pueri p. oppo-
sitū generātur. ¶ Quare aliquando mulier plu-
res concipiat pueros: aliquādo scz gemellos. re-
spon. s. m. Aristotelem in libro de humana natu-
ra in matrice sunt septēz cellule et receptacula se-
minis et tot generaliter possunt generari pueri in
quot cellulas peruenerit semen: et si diuisim fue-
rit: sed tamen tres sūt in dextro latere in illis pos-
sunt generari. Similiter tres aliæ sunt in sinistro
latere in quibus possunt generari tres filie seu fe-
melle: sed et alia est in medio eorum ubi autentici
dicunt generari hermofroditum idest homines
habentem utrūq. sexum: scz vuluam et virgam: et
ergo si pariet vltra septēz pueros hoc potius mi-
raculosum est q. naturaliter. ¶ Quare gemelli
sunt homines semi non ita fortes sicut alij. vt di-
cūt leges ipsos in duello reputando p. medio ho-
mine. respon. naturaliter q. semen et materia que
deberet transire in vnum puerū tamen hoc trā-
sit in duos: ergo ex hoc debilitatur: et aliquando
non diu viuit vel frequenter moritur. ¶ Quare
vt dicit Arist. impossibile est gemellos esse diuer-
si sexus: et ita q. vnus sit masculus et altera femel-
la: s. q. due vltres masculi: due vltres femelle.
rñ. naturaliter non est possibile q. vna pars se-
dis cadit ad dextram partem matricis: et alia in sini-
stram partem sed semper cadunt ad vnā par-
tem dextram vel sinistram. ¶ Quomodo gene-
ratur hermofroditus. respon. per talem modū
q. in matrice sunt tres cellule principales vna in
dextro: alia in sinistro: tertia in medio in qua di-
cunt semen clausū generari hermofroditū per
talem modum q. natura semper intendit genera-
re masculum: et nūq. femellam: q. femella est vir
occasionatus et monstrum in natura: vt patz in li-
bro de animalibus: ergo quādoq. formatur ma-
sculus quo ad omnia membra principalia: sed tā-
dem propter indispositionem materie: et inobe-
dientiam qualitātū seminis non possunt perfice-
re masculum: tunc generat femellam: et ergo di-
cunt q. hermofroditus sit impotens et membro
virili: et de hoc patebit. ¶ Quare natura non ge-
nerat duo membra virilia vel duo feminea: sed
vnum virile et aliud muliebze. respon. q. in natu-
ra ponetur frustratio: qd est contra Aristotelem
primo celi et quarto methaphisice. q. deus et na-
tura non facit frustra. ¶ Utrum iste sit habēdus

pro viro vel muliere videtur q. consideranda est
quantitas vnius membri super alterū: et dicit cō-
siderare s. m. q. membrum sit potēs in actu vene-
reo: et sic s. m. muliebze: tunc est mulier: si s. m. viri-
le tunc est vir. ¶ Utrum talis debet baptizari in
nomine viri vel mulieris. respon. q. nomine viri
ratio nomina imponuntur ad placitum: ergo s. m.
dignius debet imponi: modo vir dignior est mu-
licre: q. omne agens prestantius est suo passio: vt
patet per Aristotelem. iij. de anima. ¶ Utrum ip-
se debet stare in iudicio loco viri vel mulieris. re-
spon. s. m. viam iuris q. primo debet iurare anq.
mittatur ad iudiciū quo membro possit vti: et s. m.
hec est admittendum et si vteretur ambobus mē-
bris: s. m. tamen occasionez ipse esset cremandus
et sic semper queritur probleuma. vtrum possit p-
cedere ad sacros ordines. respon. s. m. iaz dicta.
¶ Quare natura facit monstrum: vt patet p. Ari-
stotelem. ij. phisicorum. qd sic: nam priuatur suo
fine monstrum: vt patet per Aristotelem ex indi-
positione materie vel effectu sit constellatiōis spe-
cialis: vt temporibus Alberti in Colonia gene-
rabatur puer ex applicatione lateris dextri om-
nes sere aperiebantur: et applicatiōe lateris sini-
stre econuerso claudiebantur. Item albertus di-
cit q. in quadam villa vacca peperit filium semi-
hominis: tūc rustici suspicabant de pastore cois-
se euz vacca volebant eum cremare. Sed astro-
dicit veritatem non fuisse. Item verba alberti
nos vidimus equum habentes mensipedes ante-
riores: posteriores portabat circa collū: et os nō
territ super terram. Item hec verba asserere al-
bertum nos vidimus bicorporum et corpora in-
nullo iuncta erant nisi in dorso et habebant duo
capita quatuor brachia: alis et quatuor pedes et
ibant ad quācūq. partem vertebantur. ¶ Item
verba alberti narrauerunt nobis quedam since-
re digne q. viderunt talem hominē in quo erāt
duos homines coniūcti in dorso: et vnus fuit ira-
cundus: et alter mansuetus et vixerunt duos ānos
vñ prius moriebat: alter tādiu vixit donec ex feto-
re fratris moriebat. ¶ Queritur quomodo hoc
fit. Respondetur per talem modum cum semen
funditur ad cellulas per generationem duorum
gemellorum: tunc contingit q. intersticiū et pel-
lis medians inter illas duas cellulas rumpatur
et sic semina conflunt: et ita in dorso ramificānt
et coniunguntur habentes dua capita distincta.
¶ Utrum hec sit vnus homo vel duo. Respon-
detur s. m. aristotelem q. respiciendum est ad cor
vnde qui duo habent corda duo sunt homines.
¶ Quare aliquando generatur puer cū magno
capite vel cū sex digitis in vna manu vel quatuor

tm. Respondetur fm Albertum super secundo phisicorum qd propter superfluitatem vel defectum materie. Unde quando materia superfluit tunc generatur caput aliquando magnus vel sex digitum manu vel in pede. Sed quando materia deficit tunc aliquando generatur membrum minus qd deberet esse. Aliquando generantur membra pauciora qd deberent esse: et hec Albertus et Averroys distinguunt in .ij. phisicorum. de quantitate continua et discreta. ¶ Quare ex inordinato coitu: scz laterali vel stationario sepius generantur pueri indispositi et menstruosi. Respondetur: qd tunc semen inordinate locatur in matrice. ergo inordinate formantur: unde aliquando generantur gibbosi pueri et qd plures defectus habentes. ¶ Quare mulier fit monstrum: et dicitur qd non sit homo. Respondetur ex scdo phisicorum: omne occasionatum est monstrum: sed mulier est vir occasionatus: ergo est monstrum: probatur minor: qd natura nunq. intendit generare femellam: sed semper masculum. Sed qd natura femellam generat hoc est causaliter propter materie dispositionem: et inobedientiam: ut dictum est. ¶ Quare quidam puer totaliter assimilatur patri: et quidam totaliter matri. respondet qd quando semine matris vincit semen patris: tunc puer totaliter assimilatur matri. Si autem semen patris vincit semen matris: tunc totaliter assimilatur puer patri. Sed si semen in parte vincit: et in parte non: tunc in parte puer assimilatur patri: et in parte matri: sed si menstruum et materia fetus trahit ad se semen operationis spermatis: tunc erit similitudo ad matrem: et potest esse temporaliter: aut in membro principali: et non in secundariis: tunc puer erit similis in complexionem cordi et serui. Sed in alijs membris patri: aut econverso etiam puer erit similis in complexionem: et corde patri: et in alijs membris similis matri. Et sic videmus pueros aliquos fratres multum assimilare patri: et alios etiam videmus pueros totaliter matri assimilari: et alios totaliter patri: et alios partim matri: et partim patri. ¶ Quare pueri ut frequenter assimilantur magis patri qd matri. respondet qd hoc est propter imaginationem matris de dispositione patris in coitu. ¶ Quare pueri ut frequenter assimilantur aui et atavis qd propinquis parentibus. Respondetur per Aristotelem quia virtus aui est impotentia in cordibus parentum generantium. aliquando propter similitudinem nutrimenti: et tunc fetus formatur in similitudinem aliquorum auium. ¶ Quare ut dicit Aristoteles similitudo puerozum ad auos non extendit se ultra quatuor generationes. respondet

fm Albertum qd omnis virtus quatuor gradibus mensuratur: ergo generatiua. Sed Aristoteles dicit qd aliquando puer assimilatur aui cuius a populo et seculo non est recordatio. ¶ Quare pueri sunt de diuersa dispositione: quadam magis dura et quadam magis molli. respondetur qd propter dominium diuersorum elementorum: et qd ossa sunt ex parte menstrui magis terrestris: ergo semper dominatur sed medulla et cerebrum de parte eius magis aquea: sed spiritus vitalis naturalis et animalis ex parte magis aeris: et calor naturalis ex parte magis ignis. ¶ Quare fetus successe fit fortior. respon. qd in primis sex diebus semina habent colorem lactis: sed in nouem sequentibus ab illis sex diebus: tunc semina habent colorem rubeum: qd tunc transmutatur in naturam sanguinis spissi et coagulati non fluentis. sicut massa carnea: qd ex propinqua dispositione ad carnem: sed in .xij. diebus post illos. ix. sequentibus illa materia condensatur et solidatur ut possit recipere organizationem et formationem: qd res nuda non tenet impressionem: ut patet per Aristotelem. ij. de anima. et sic singulis diebus usq. ad partum aliter disponitur: sed quomodo per singulos menses regatur a planetis hoc est in libro Boetij. ¶ Unde nota fm Galienum in primo mense fetus sit purgatio sanguinis. in secundo mense expressio sanguinis corporis. in tertio formantur ungulae et capilli. in quarto mouetur fetus: et ergo tunc mulieres nauscant. in quinto tunc recipit similitudinem patris et matris. in sexto nervorum constrictiones. in septimo ossa formantur. in octavo natura incipit mouere ad exitum et fetus dei beneficio completur. in nono ipsam a tenebris in lucem producit fm communem cursum. ¶ Atru puer in utero stercoizat vel non. respondetur fm intentionem medicorum et philosophorum qd non: et ratio est qd non habet primam digestionem que est in stomacho: qd cibus non venit ei per os: sed per umbilicum: et ergo non urinat sed sudat qd videtur esse parue quantitatis et reservatur in panniculis matricis et secundina: et in alijs: et in partu pueri exeunt in magna quantitate. ¶ Quare fm communem usum et cursum pueri creant in nono mense respondetur qd tunc est totaliter perfectus vel qd tunc regat planeta benivolus: scz Iuppiter qui est amicus nature. Nam fm Arist. est humidus et calidus: et ergo temperat malitiam saturni frigidi et siccidi: et ergo omnes pueri nati in hoc mense ut frequenter sunt sani. ¶ Quare pueri creantes octavo mense omnes moriuntur. respon. qd illo mense super puerum saturnus habet dominium qui est contrarius et planeta maliuolus: qd frigi-

duz z ficus: z vtraq; pars contrariatur vite: dicitur etiam iaturnus quasi satur annus per contrarium: q; per eum esurimus. ¶ Quare pueri creunt septimo mense vt frequenter moriuntur z dicuntur illi pueri creunt septimo mense vt fetus lune. respondetur q; luna est frigida: z habet dominium super puerum: z ergo habet ipsuz necare. ¶ Quare puer exiens statim flet. respondetur q; propter subitam mutationem aeris z in frigidationem que frigiditas maxime ledit suam tencritatem. ¶ Quare vt dicit Aristot. fet' post septimum mensem laborat ad exitum. respondeatur q; tunc ligamenta quibus matri alligatur illa incipiunt debilitari: q; propter sui magnitudinem consumitur nutrimentum ipsorum ligamentorum. ¶ Quare puer cum exit ponit digitu suu ad os. respodetur naturaliter: q; puer exit de matre: vt de calido lauacro. ergo intrans aerem frigidum ponit digitum ad os propter caliditatem oris. ¶ Quare vt sciunt mulieres puer exiens z clamans in vtero sit signum maluz. respondetur q; est signum q; non viuens erit: z ergo dicunt Theologi: q; tunc cognoscit se priuari intuitu diuino propter carentiam baptismi: ergo clamat. Sed aliter respondetur: nam si non maxime pateretur nec clamaret: ergo clamor est signus passionis z mali. Quomodo puer creat. respondeat q; primo capite premissio: z si aliter exit per crura

vel per brachia interficit matrem: z seipsum.

¶ Quare mulieres comedentes infecta cibaria abortiunt. respondetur q; ex illis generatur semen infectum qd anima abhorret: z projicit ab agro nature. s. matrice q; non est apta q; ei forma nobilissima ifundatur. s. humana. ¶ Quare corea z lactatio z saltus vt alique pessime bene sciunt abortiuum faciunt. respondetur q; per tales motum ligamenta embrionis soluantur z laxantur: z per consequens abortiuus sequitur: q; materia diutius retineri non potest. ¶ Quare iactus fulminis z tonitruu faciunt abortiuu. rñdet q; vapor ibi adustius qui facilliter ledit matricem infanti um per omnia tenella intrans per poros ipsum occidit. imo Albertus dicit q; si puer actualiter viuit in vtero materno per fulmina tonitruuz interficitur. ¶ Quare mulieres iuuenes: z non antie abortiuum faciant. respondetur q; corpora iuuenum mulierum sunt magis porosa z rara: ergo vapor fulminis citius intrat faciendo abortu Sed mulieres vetule sunt compacte: ergo no sequitur occasio in eis. ¶ Quare vt dicit Aristot. nimium gaudium facit abortum. respondetur q; tepore gaudij calor vadit ad exteriora: z sic matric propter paucitatem caloris facit abortiuu. Eade ratione timor facit abortum: q; tunc calor vadit ad cor relinquens matricem.

Contra casus de alto et si ali
quis de alto ceciderit et san
guis ex leione in ipso coagu
latus fuerit et ut tunc sanguis
ille spargatur et dissolvatur
in homine. Recipe tres car
bones viuos quercinas et er
tingue eos in vino bono
albo et mane calidum hoc se
pe bibatur.

vnguentum album ad oculos
qui oculi sunt sanguinolenti et
fluentes. Recipe pulueres tu
cie quartam partem et de buti
ro q in maio mense est labora
tum ptes tres et de oleo chine
duas partes et liquefac et com
misce hi pulueres sparge
in illum confectum et comi
sec bene donec in frigidabitur

Lesio capitis cuius buca lapide cunctel
lo vel quouis alio instrumento sine
aliqua apertura.

Tabula Quarta de Chirurgia

Albula in oculos.
Surditas.

Mafus incisus vsqz ad au
res.

Apostema retro aures.
Macule faciei.
Labia vlcerosa.

Recipe surfures tritici et
e decoquatur deinde adda
tur argilla et fiat pulmen
tum cu pinguedine et bec
ponat ad loca tumorosa
et si atura si at bec si pde
rit sibi tunc pcedat cutis i
capite et videat si aliq of
sa fuerint coacta i capi
te. Require i littera A

Nota si aliqui medoz mu
tillat seu amputat tuc os
bñ curare cu dyaltea ta
le vnguentu sic factu. Re.
seni grecuz et semi lini et
grude i pulueri et spge il
lu puluerem in butiru et
pmittre p vnu vl tres die
es postea recipe seni gre
cu et semi lini. Regre re
fiduum in littera. B

Oculi sanguines
Inflatio faciei
vuln a qzato exscara obitumqz
vuln fixu a q gladi est
excepuz
Struma in collo
Pamaziu in circuitu volms
obitumqz

Inflatio vene magne in collo
Apostema sub brachio

Apostema solz i tribus locis
euenire i corpe huano re
tro aures vt i collo hoc e
i rgiode aiara et te fiat fleu
botomia d cephalica vt
usqz brachii pti d pte
lana iusta virtute teoriz
vt si u e a iqu pti muiat

Contra icitione vene ma
gne in collo ita q sang
guis cessare no pot tuc
psumat illa vena pulcre
ad inuice vt sanguis no
possit exire hoc peracto
sperge et ocute pulueres
rubeos sup illud vuln
et poe sup eo emplastru
et pmittatur iacere ad di
em qrtuz illud debet sic
ri ex clare cui et thur cu
stupis mixtum posthoc
medetur sicut alia.

Ad vlcus maturadu de
coque semi lini i cu buti
ro et suppoe radu ddec
sufficiet Mobile vngu
tu ptra apostema vlc
ra et pnter antiq vulnera
ruptoria recipe sepu bo
uinu et liquefac in parcl
la et obaybz et cola ad ali
quodras et moue ta diu
donec fiat odoriferum et
qto plus mouebis tto
melius erit ad oia vul.

psus
Hec sunt pceda medico cu
rare volen. Ars etas regio
et pplexio forma. et dca et
lithologia qmguo tps et aer

Inflatio vene vbi sanguis
cessare non vult

Contra fixu aut pfundu
vuln si bñdi vna mlt
turi cruentauerit tuc de
bet coburi loder in pulue
rez et spergi sup tale vul
nus. Etia recipe substan
tia qua pgamemiste de p
gameno excoziant et po
ne super tale vulnus et et
clarum oui cum canape
is stupis mixtum et em
plastrum ex eo factuz

Si aliqd vulnus fixu su
erit pfunde et sanguis no
erunt cum tu instrumetu
fit ia exceptuz tunc debet
iacere sup ipm vulnus vt
sanguis in iudiciu erierit
ant et euz adhuc pur do
et imudie no erierit de
bet tñ sufflare in vulnus
et tuc tali anhelitu erit
totum. Residuum requi
re in littera. E

De variol et variole vo
cat vesice sic pueri solt
bere frequentuz et qnqz
antiq bñt et hñt duob
mōis. vno mō sūt albe
alio mō sūt rubee. si al
be fuerint inoluat totu
corpus in pānu lineuz
Regre residuum in
littera F

Contra vulnera q sūt
telo sagittata tunc li
gnu de ipo telo si dz
extrahi alias ferz ne
sciretur inueniri. sed
si lignu fuerit extra
ctu et ferru interi re
tinetur tuc debet que
ri spatula sine acutic
cius zc.

Si vero fuerit apo
stema i ignib circa
pubes tuc minuatur
de vena virgiali hoc
e de vena que e sub
talo et dicit vena me
strosa mulieruz seu
venavirginalis.

Contra tumore et in
flaturu vulnez Re.
thbus grude in succo
loli et cardois cu fa
rina ordeacea tuc tu
mores et inflatur p
cu inungat seu epla
stret in circuitu vul
neris et breuiter cu
rabuntur.

Remediū de palisi et
vnguentu. Acci. arte
misiā cu semine suo et
millesoliū cu semine
suo et semivrtice et in
quiami cu radice et se
mine et accipe cera et
arungia. Require in
littera D

Contra verrucas. accipe
stere caninus et ira in q
vinauit et decoque i vria
ppria et emplastret super
verucas semp renouadu
et delet. Itē bec idem cu
rat paym vagit verbon
bobemice noua kothb.

Cum nasus incidit ad ipsas aures: tunc debet consui filo tenui et subtili adinuicem: et post hoc debet conficere sibi emplastrum ex claro oui cum albo liquore myrtu bene cum stupis: et hoc emplastrum ponatur super vulnus eius: et tunc permittatur in vulnere donec patiens estimabit quod sit vulnus curatum in toto: attamen cana debet intrudi ad nasum ideo ut foramina non succrescant: et ut patiens possit respirare. Aliud est verum: recipiat illud emplastrum de vulnere: tunc nasus premat bene manibus adinuicem: et tunc ex nouo tale emplastrum ut prius iacere non permittat donec fiet durus: deinde detur talis potus. Acc. zemi benedicta globosam spes tiriace et vney cranth cum floribus: hec omnia excoque simul in vino aut ceruisia: et hoc si fuerint herbe sicce. Sed cum fuerint virides: tunc debet contundi: et dare patienti ad bibendum: et sanabit.

Contra fluxum vulneris in capite sicut vulnus et terga immundities siue putredo cum aliquo paniculo subtili de vulnere eius: eo quod cerebrum putrefieret in capite hoc facto debes conficere pulueres rubeos: quia illi sanant omnia vulnera: et fistulam: sed ita quod prius debet mundari a putredine corporis etiam istum puluerem secure potes seminare super vulnus ipsius capitis.

Contra offensionem capitis cum baculo cultello la pide vel quocumque alio: ita quod multum dolet: et sensus aliquando perdere machinas: et totaliter perdidit sed tamen caput eius non est incisum: sed solum infractu in per verbera hunc ita curabis: minuatur sanguinem de vena cephalica: donec sanguis sanus creat: et conficiatur super loca dolorosa istud emplastrum ut inferiori circulo docetur.

Etiam summe considerandum est aliquis efficitur vulneratus: et principaliter ad caput: tunc maxime deberet precauere: ut non bibat vinum forte: et non sumat carnes non bene coctas: et non accedat mulierem neque intueatur. Sicut non loquatur multa ne rationem perdat. Sed si nimium fuerit infirmus: ita quod comedere non poterit: tunc detur sibi perfusio tenuis cum caseo decocta ad bibendum. Etiam potest sumere pulmentum cum ceruisia coctum post tres aut quatuor vel quinque dies dent ei fercula delicata et hoc si fuerit calidus in seipso: et fercula debent ei dari que ipse appetit.

Contra surditatem remedium probatum. Capiat sal per unum denario: et ponat ad mundam ollam: et cooperiat bene ut nullus vapor exeat ponat su-

per ignem: et suffletur ignis recenter sub olla: ita quod per calorem magnum sal liquefiat: et confluat in globum. Et tunc remoueat et infrigidetur: postea bene concute in mortario: post hec perfora raphanum. aut rapam: aut maguderim: et repleat illo sale: post hoc cooperiatur bene illud foramen cum illa pticula quam prius extraxisti de rasano vel de rapa: post hoc fode in terram in mundo cellario si terra fuerit humida multum et fortis: et cooperiatur viceversa quod taliter maneat per triduum: et tunc recipe per tres dies: et serua istud in vitro: et sic fundatur in aures.

Contra tumorem et vlcerosam labia unguentum. Recipe sepum hyrcinum cum pice noua: et arungia aucarum: et cum sepo ceruino conterantur simul in quantitate equali unius cuiuslibet liquefac ad ignem: et unge labia: et sanabuntur in breui: et si fuerint labia tumerosa fiat minutio de ipsa liqua: et cessat tumor labiorum.

Unguentum ad maculas faciei probatur. Qui vult priuari maculis in facie existentibus. Recipe limacem cum sua concha: et concham ranarum: et alumen: et alestem: et gyantku: et contunde illa simul: et scute ad nouam testam: et combure bene: et illos cineres commisce cum lirinio de vitibus facto: et ex illo facies mane et sero laua.

Pulueres corrosiuos qui carnem superflua de vulnere crescentem bobenice de vicinasso appellat sic fac. Recipe vitriolum viride: et impone in ollam nouam: et obstrue cum luto sapientie: et impone ignem fortem combure bene: postea effunde parum de aceto vini: et statim post hoc contunde et habebis puluerem corrosiuum: et illum super carnes predictas sparge: et corrodet eas.

Si autem apostema generatur sub brachijs fiat flebotomia de mediana: aut pulmatica: aut prope paruum digitum in parte opposita: et secundum similem modum de eodem brachio.

Quando aliquis esset transfixus gladio vel hasta da ei bibere ceruisiam tepidam cum pinguedine serpentis.

Si intestinum magnus incidit: aut stomachus hunc debes consuere filo sericeo: et subtili et spergantur super illa vulnera pulueres rubei.

Unguentum contra vulnera tumetia: sed non fluctia que sunt percussione sicut plage: ut puta fustibus

15
z baculis: vel qbuscūq; instrumentis. R. duas li-
bras plantaginis: z duas libras garbei: z millefo-
liū: vitriolū albū. i. quartale: Saluiā: z vitergiō:
quatuor libras contūde bñ cū. iij. lib. arungie: z
cū. ij. lib. zuchari: ista oia simul bñ decoque z mi-
sce bene cū spatula interius vt bene cū aruina tē-
perent: postea exprime totū simul per pānū z te-
re herbas que māserūt post expressionē: z illa cō-
tunde cum arungia z serua.

n

Oleum ad vulnera que in pedib⁹ sūt quasi scu-
rabilia que hoies cōiter habēt: z illa vulnera ha-
bēt foramina p̄funda illud oleū sic fac. R. lignū
iuniperi: z icide in ptes minutas: z recipe ollam
vnā z fode i terrā: z pone sup eā aliā ollā mltis fo-
raminibus p̄foratā in fundo: z loca cā sup illam
in terra sepultā loco cacabit: z ipone in eā partes
de iunipero incisās: z sic tūc circūlinias ollas cū
luto sapie: z pone ignē fortē in circuitu ollarū: z sic
stillabit oleū qd valet aurū z argentū: z precipue
ad vulnera p̄dicta sananda.

o

Si alicui clau⁹ ferre⁹ vel lignē⁹ vel qdcūq; aliud
acutū ad pedē intrauerit hoc sic curabis. R. sari-
fragā: z contūde: z pone sup locū in quo sit talis
clauus. Idē faciūt flores fabe supposite aut ster-
cora murilegi: z eribit clauus ferreus vel qdcūq;
instrumentū fuerit in ipsa carne.

p

Contra pruritū magnū cū līxiū ex vitib⁹ paruis
vnge loca fricando: z sanaberis sine dubio vī vī-
tice decocte cū vino z collate per panniculum in
balneum corpus tali brodio illinitū fricādo ces-
sat. Sed prius liniatur quādo sudari incipiat.

q

Si telū vel sagitta fuerit in pede: z lignū nō ē ex-
cerptū excipiat per te: z si ad vtrāq; partē vuln⁹
penetratū fuerit: tūc debes laborare per illud fo-
ramen tentā extrahere sicut in vulneribus vñus
est: ita vt attingat vna tenta aliam z sanetur sicut
z alia vulnera.

r

Si vō tam profunde fuerit intrinsecus qd excipi
nō valeat: tūc recipiat genziana: z debz poni ad
foramen vt fiat vulnus āplū: z foramē magnū vt
sagitta eo facilius exire possit ad hoc capiat apo-
stolicon magnū dimergās. Steinyuozcz. z po-
lipodinū z cōtūde bene adinuicē: z ex illo fac em-
plastrum z pone super vulnus z extrahet sagitta
¶ Aliud emplastrum.

f

Et si tale vulnus fixū aut profundū multū cruen-
tauerit. Accipe thus albū sanguinē draconis vi-

num nigrum fel vnd pluttstein. i. lapidis emati-
tis: hec oia cōtunde insimul: z fac emplastrū cū
claro oui: z illud confectum super stupas ponat
z vulnē applicetur.

t

Contra vulnera fluentia z dolo: osa. R. anguil-
lā z excoque z accipe pinguedinē z cōserua in mū-
do vasculo: z excoque gallinā nō itingendo cum
aqua pinguedinē z cōgrega ipsius pinguedinez z
accipe succum saluie: rute: absinthij: z marubij: z
mente siluestris: z tēpera insimul: z vnge quādo
vis cicatricem z sanabitur.

u

Anguentū bonū ad sanguinē retinendū: vbi fue-
rit vena incisa. Conface thus: z aloē: adinuicē z
admisce clarū oui hanc tēperationē optime com-
misce: z ex illa fac emplastrū donec vene z vuln⁹
adinuicē clauderit: z hoc fiat donec vulnus sana-
bit in toto semper emplastra noua p̄parando.

r

Contra putridas carnes z mortiferas. R. argillā
de fornace bene cōcrematā: z tempa cūz aceto z
appone cucumeres equaliter sumendo: z sine vt
buliat: z tūc cola per pāniculū hoc facto recipe
tertiā partē illius cocti z p̄misce cum oleo: z fauo
mellis z vtere bis vel ter z sanaberis.

v

Contra inflaturam faciei vel alis vbi cūq;. R. sca-
biosam z decoque eā vsq; ad cōsumationē modi-
ce aque: z cū hac aqua madida bene inflaturaz z
pannū itinctū suppone inflature p̄dicte quo sic-
cato iterum madida z fac sicut prius z in triduo
sanaberis.

3

Contra struma que in collo generat. Accipe su-
cū raphani: sal: vinū: acetū: z cōface totū in smi-
gmate in aliquo vase z mittas ita per noctē stare
illo vnge apostema seu strumam z decidet peri-
bit illa struma si sepius hoc feceris.

z

Contra panaritiū hoc est qñ quēdā pustule albe i
circuitu vulneris generant bothonice: pizymiet
R. arūgiā antiquā nō salsam z vermes quosdā
qui multos pedes habēt z sunt oblongi z parui
z ab aliquibus cētipedes vocant seu appellantur
hos vermes contunde valde bene cū aruina an-
tiqua z emplastra super dolorem.

2

Ad solidanduz ossa confracta. Accipe lūbricos
ventris z cōtere in puluerē z cōmisce puluerē de
lumbzicis factum cum oximelle: z emplastrum i-
de fac z ossibus fractis superpone z mirabiliter
consolidat ossa confracta.

c iij

Unguentū contra omnia vulnera qđ cito gene-
rat carnes ⁊ replet. R. de oleo oliue quatuor loth
faui mellis. iij. loth. gūmi arabicū: ⁊ thus veruz
de quolibet. j. loth. ⁊ molle sicut farinā: ⁊ misce si
mul totum: ⁊ liquefac super ignem modicū ⁊ mo-
ue continue in olla ne comburetur ⁊ operare illo
vnguento quando vis.

aa

Contra incisionē cerebri vel iecoris vel visceris
hec enī oīa sunt mortifera ⁊ isanabilia. Si vō in-
testinū magnū aut stomachus incisus fuerit hūc
debes cōsuere filo sericeo ⁊ subtili: ⁊ seminent su-
per talia vulnera pulueres rubei de quib⁹ patet
alibi hoc facto curant vulnera hmoi herba san-
guinaria cū saluā: ⁊ si nollēt curari: tūc cerebriū
ē incisum hoc taliter cōsiderare debes qđ vulne-
ratus rōnem pdet: ⁊ oculi ei⁹ rubei erūt oīa que-
cūq; comedet nō valebit retinere. Et nō poterit
sedē habere lingua ei⁹ magna efficit: ⁊ palpat su-
per caput ⁊ laniabit emplastrū de capite suo.

bb

Cōtra offensionē capitis qđ fit multipliciter. Ali-
quādo. n. cerebriū penetrat: ⁊ aliquādo solū cutis
offendit ⁊ inflatur cerebriū vulneratū: ⁊ ificit mo-
do si cerebriū vulneratū erit: tūc videri bene de-
bet ne ossa essent in vulnere: hoc facto excipiant
⁊ imponat ad vulnus ei⁹ sericens pāniculus. Si
vō sericū nō habet tūc pāniculus ali⁹ subtilis et
paruus. Et idē pāniculus illiniri debz prius mū-
do lardone pro eo vt tertio die facilius de vulne-
re excipiat: post hoc videri dēz vtrū cerebriū fue-
rit incisum ⁊ vulneratū: qđ si cū claro oui suppo-
neret: tūc siccaretur in vulnere ⁊ assumeret cere-
briū secū: ⁊ ex illo homo mortē intraret. Idē debz
panniculus illiniri quin facit ipsa putrefieri ⁊ im-
mūdicā effluere ab eisdem.

cc

Nota qđ prius vulnera singulis diebus bina vi-
ce debēt ligari: ⁊ hoc cito facere nō prolōgando
⁊ primitus lesus non dēz spaciari nec deambula-
re: ⁊ cū tam ipsa vulnera sanie ceperint: tūc sem-
per mūdus pāniculus dēz iponi ipsis vulneribus
qđ per hoc subito curant ⁊ succrescent.

dd

Si aliquis hō ceciderit super caput: ita qđ colluz
ei incuruat: ⁊ post hoc loqui nō pōt. Illi statiz os
aperiat ⁊ ponat lignū inter dētes eius ne claude-
re possit: ⁊ debet calcare super humerum eius ⁊
trahere caput eius fortiter: vt ad locum priorem
caput ⁊ colluz situetur: post hoc vngatur dialtea
⁊ sanabitur a timore.

Ista residua deficiūt in aliquib⁹ margini-
bus figure precedentis vbi consimiles litte-
re alphabeti comprehenduntur.

A

tūc excipiant: ⁊ post hoc curari debēt sicut p̄scri-
ptū est de sanatiōe vulnerū ⁊ cōficiat emplastruz
de apostolicon ⁊ ponat sup vulnus: qđ istud extra
bit totā immūdicā de vulnere ⁊ cito curabit.

B

⁊ impone in aquā ⁊ pmitte per. iij. dies stare: ⁊ si
vis potes calamentū apponere modicū: ⁊ sic ifū
de in saccū ⁊ exprime succū illū: ⁊ accipe maluam
campestrē: ⁊ coque simul cū oib⁹ supradictis her-
bis in butyro ⁊ cola per sacculū: ⁊ tūc recipe cerā
⁊ resinā: ⁊ galbanū: ⁊ liquefac oīa in simul: ⁊ tunc
cōmisce cum oib⁹ supradictis.

C

aqua intinctū ⁊ decoctū in lentibus ita calidū v-
cū lingua canis exptum est: qđ attrahit statiz ma-
teriā. Si fuerint rubee inuoluant in pānū rubetū
circa oculos tñ vtere repussiuus seu recuperatiuis
ne creāt p oculos: ⁊ circa gulā cū gargariis.

D

vetere ⁊ resinā: seu picē albā castoreū nouū recēs
⁊ oleū oliue: ⁊ accipe medullā cerui vel equi iuue-
nis ⁊ vinū vel acctū coctana si habere poterit: ⁊
hec oīa simul contūde valde bñ: ⁊ post hoc pone
ī mūdā ollā: ⁊ cū aceto vel vino bñ decoquas ad
bonā horā: ⁊ tūc per pānū exprime: ⁊ in piridem
pone: ⁊ ex hoc mane ⁊ vespere locum dolorosum
vnge bene.

E

qđ in vulnere continetur mali: ⁊ post hoc insun-
de sed modicum vinum ad vulnus: qđ illud mū-
dat vulnera ⁊ putrefieri non permittit.

Unguentum contra siccitatem membrorum. Quando aliquod membrum exiccatur in homine sic conficiatur.

R. Lattum integrum et impone ad vnam aucam et assa aucam vna cum catto et pinguedinem que inde stillauerit collige et serua: et cum eodem membra que exiccari incipiunt perunge. Si vero totus homo exiccatur seu omnia membra hominis: tunc recipe cattulos iuuenes et excoque eos in caldari et sic ille humectetur in caldari illo seu in brodio in quo cattuli sunt decocti et sanabitur deo iuuante.

Confectio vnguenti attractiui.

R. Sepum ceruinum seu arietis castrati vel hyrcinum et liquefac in patella et appone parum de creta munda: et modicum de resina: hoc est quartas partem resine respectu sepi: et oleum oliue et contunde totum bene in mortario.

Unguentum fuscum contra vulnera fetida vbi nolunt crescere carnes.

R. oleum oliue: et lardum sub vno pondere: et pone ad patellam vt simul buliant paulatim: postea pone tertiam partem de resina: et tunc recipe pulueres thuris: et myrre nigre: et sit de myrra plus quam de thure: et coque hoc totum simul: et sic postea appone parum de galbano: et indurare debes cum cera modica.

Unguentum dyaquilon et vnguentum prutenicum pruskamasth.

R. litargirium et contere simul. Lenobium et in sparge in oleum oliue: et pone in patellam ecream et mitte bulire semper mouendo cum spatula: et quando videbis quod incipiet rubescere: tunc appone modicum de cera plus quam de galbano et effunde super aquam mundam: et si vis habere pulchrum tunc appone serapinum et erit multum delectabile.

Unguentum album sic fit.

R. cerusam: et thus album: et appone de galbano modicum: et lapillos albos: qui in cancro reperiuntur: et contere omnia in puluerem et liquefac cum aqua rosacea et contere bene vsque ad consumptionem aque: et comisce cum oleo oliue: et fac bulire.

Unguentum retentiuum ad vulnera fetida.
R. mel et liquefac in igne: et aquam rute comisce

illis simul et habebis.

Unguentum populeon quando vulnera inflantur.

R. nodulos de populo de tali arbor: et contunde illos cum noua arungia que tunc temporis haberi potest: et serua et cooperi bene in pixide vel in olla vitreata: postea recipe folium iusquiami: et acrimonie: plantaginis: et millefolij trifolium: et marrubium: balsamum: menta. et menta equa zembis: feniculum: et omnia illa simul equali pondere accipe et contunde et pone in vinum et mitte stare per aliquos dies: et tunc excipe herbas predictas quando tibi videbitur conueniens et appone confectum quod prius feceras de modulis populi: et aruina noua: et comisce simul: et pone ad caldarium paruum: et buliat simul totum: et postea in sacculum funde seu cola.

Syrupus vulneratorum.

R. tormentillam: agrimoniam: diptamum illam herbam: et myrram rubcam: et coque bene in ceruisia antiqua: et cola per panniculum lincus: et qui infrigidabit da infirmo sero et mane ad bibendum.

Unguentum ad paralysim sic laboratur siue sit in capite siue in alio membro.

R. iuniperium: et aruinaz galline: et contunde bene simul et pone ad patellam vt liquefiat et cola et sint ambo sub pondere equali.

Ad paralysim et fiat ignis bonus et sic vngatur.

R. medullam de ossibus equi: et liquefac in patella et unge locum dolentem vbi regnat paralysis. Et nota quod viris debet esse ex ossibus equi: mulieribus vero de ossibus eque.

Contra paralysim cui stat in oculis.

R. vinum bonum: et fauum mellis: in eadem mensura: et radices cclidonie: et feniculi: si vis cum herbis: et cocute illa bene: et postea calefac circa ignem et cola et emplastre tur super oculos.

Unguentum vt quasi vno die vulnus sanetur.

R. lanceolam illam herbam: et illa est consimilis plantagini: sed planiora habet folia et longiora: et contunde eam cum noua aruina: et postea in patella dissolue et fac emplastrum: et pone super vulnus: sed pulueres sentias facies de eis: et cum eadem herba potes humectare inflationes in circuitu vulneris.

Unguentum rufum z valebit maxime quādo aliquis leuans graue pōdus offendit se vel i-
fiatur ab intus vel habet spatulas ab intra.

R. herbas quasdam rubeas. **R**ubea tinctorum
vel vngulosa maior: bethonice: **E**seruene: korz
venye: z ablue bene: postea vō post ablu-
tionem depone corticem superiorem: z pone ad butyrū:
qō in **M**aiō mense est laboratum si habere po-
tes z coque simul valde bene: sic tamē fac q̄ her-
ba butyrum prenaleat: z appone radicem vnā
vel duas de acrimonia. **E**t nō potes habere bu-
tyrum maij: tunc recipe illud butyrum qō est la-
boratum in vna septimana ante natiuitatem bea-
te virginis **M**arie vel qō est paratum ante festū
sanctorum **P**hilippi z **J**acobi apostolorū: ter-
tia die vel prima.

Contra combustionem ignis vel aque.
R. surfures filiginis: z cōbure in noua testa hoc
contere bene z contritum da in circuitu manū
vel pedi z sanaberis.

Remedium bonum ad paralysim.
Ange locum vbi turbaris in calida stupha vel
circa iguem vino cremato vel ēt si pes vel man⁹
incuruat a paralysi taliter fac z sanaberis.

Unguētū sanatiuū: z qō facit crescere carnes.
R. sepum ceruinum: z plantaginem cum semine
z radice. **S**i autem semen plantago non habue-
rit sic q̄ esset in mense **M**aiō: tunc recipe radicē
cum folijs contunde simul cum oleo oliue: z de-
coque super lento igne: sic vt bulliat per integraz
horam primitus: postea appone resinam z cōmi-
sce hoc totū simul vt bulliat ita diu donec illa re-
sina liquefat: sed non amplius: postea cola p̄ pā-
num ad nouam patellam: post hoc recipe tria vt
quatuor coclearia de vino bono: z infunde in il-
lud confectum: sic iterum tere ad bonam horam
z postq̄ illud vinum consumetur: tunc iterum fū-
de tantū de vino vt prius: z sic semper extere z ef-
funde modo predicto: z hoc fac ita diu donec nō
erit vnguentum album sic abiectum: z donec ad-
herebit mortariolo: sicut bitumen: z postea ap-
pone ceruse dimidium alterum loth: z hoc si fue-
rit vnū quartale: tunc de cerusa appones: z hoc
illuc insperge z contere bene: z serua in p̄xide: z
vtere eo quādo oportunū fuerit.

Unguentum dialtee contra siccitatem.
R. medullam de ossibus caninis: z medullam
de ossibus equinis: z antiquam aruinam: z her-
bam que crescit in segetibus z vocatur **E**rmoda-
ctilus: z est hec herba precise sicut cepe: z omnia
illa simul bene decoque: z contunde: z liquefac i
patella: z cola ad p̄xidem: z membra que exicā-
tur sepe inungantur.

Contra calculum.

R. zinziber: balsamum: z zeduiarias: z flores mu-
scati: z longum piper: z lapillos cancri: de quoli-
bet vnum lothonem: z contere hoc simul valde
bene z da infirmo ad bibendum in vino: z preci-
pue in balneo.

Ad idem.

Hec est quedam breuis medicina que a solo deo
venit. Accipe succum feniculi: petrosilij: apij: z in
sucō istarum pone micam panis: z pone super re-
nes: z super vesicam: z non tñ vnam prouo-
cat verum ēt lapidem frangit.

Ad idem.

Idem facit paritaria comesta vel bibita cū vino
vel puluis eius cum albo vino potatus.

De calculo frangendo.

Hec quedam veneranda optima z perfecta ad
frangendum lapidem medicina. **R.** radicem fe-
niculi: z sarifragie: petrosilij: equaliter de omni-
bus. **I**tem radicem bardane siue lappe ad quā-
titatem omnium istarum rerum: z hec in partes
minimas diuidantur z ponantur in tanta aqua
quantum videbitur sufficere bulliaturqz vsqz ad
consumationem tertie partis aque: z post hoc su-
mat patiens mane z sero ad quantitatem medio-
cris ciati: z si aqua predicta nimis amara fuerit
bulliatur de liquiritia cum aqua predicta quan-
tum videbitur. z si maluz patientis recens est en-
rabitur ad octo dies. si vō antiquum fuerit ad qu-
decim dies.

Ad arenas expellendas.

Talis enim cura supradicta est seruanda nisi q̄
loco sarifragie due vel tres ptes plātaginis ap-
ponantur z operandū est in p̄ari predicta.

Unguentum contra combustionem.

R. olei rosarum. 3. j. cere. 3. ij. cerusam. 3. 5. clarū
oui vnus: hoc totum optime verberetur z incor-
poratur: z fac vnguentum: z vngatur ex eo locus
combustionis quotidie z mirabiliter prodest.

Unguentum ad scabiem.

Recipe aloepaticum: oleum laurinum: argen-
tum viuū: z saluiam: z fiat vnguentū: z cum il-
lo scabies perungatur.

Aliud experimentum probatum.

R. auri pigmenti. 3. ij. argenti vini. 3. j. plūbi vsti
3. j. z ducant fortiter: z misceant cū oleo z aceto
vini: z ex illo scabies perungatur.

Experimentū magistri **P**etri hispani cōtra oēm maculam oculorum.

Recipe feniculi: verbene: rute: rosarū: eufragie
sileris mōtani: bethonice: celidonic: capilloz ve-
neris: ana quassa bene: z ipone in albo vino p̄ diē
naturalē. **S**cōdo die distilla p̄ alembicū: z qō p̄i-

mo stillauerit quasi argentū: scđo quasi aurū: ter-
tio quasi balsamus habet: et hoc seruet in tribus
ampullis: et cū opus est de nobilibus et delicatis
pro balsamo. alijs vō pro auro et argento.

Cisti sunt pulueres optimi super omnia
vulnera que sequuntur.

R. vinū nigrū: hoc ē rubeū nimis et plutstein cu-
iuslibet. j. loth: gumī arabici. iij. loth: muscatū: et
thus albū cuiuslibet. j. loth sanguinē draconis: et
mumiā. j. loth. ista oīa cōtūde adinuicē: et fac pul-
uerem ex ipsis: et illos serua ad necessitatem quā-
do indigueris.

Capostolicon tale vnguentum sic fit.

R. nigrā picē: et picē arabicā cuiuslibet. j. libram.

R. et galbani: et serapini: armoniaci: oppopona-
cis: colosonie cuiuslibet. j. loth: et ceram. vj. loth.

Esca mediā librā: hec oīa misce adinuicē: et co-
que modicū: et postea accipe masticē: et albeā: siue
olibanū: et cōtere bene in puluerē: et terbētīnā cu-
iuslibet. j. loth: hec oīa misce adinuicē: et pmitte li-
queferi valde bene: et exprime per panniculū sup
aquā frigidā: post hoc excipe de aqua: et volue il-
lud bene in manibus ad ignē cū oleo: vt sit modi-
cū molle: hoc ēplastrū sanat vulnera fistulā apo-
stema: et omnem fluxum immundus in carne ces-
sare facit et sanat.

Cunguentum bonum ad vulnera sananda.
Accipe picē arabicā. i. picē nō tēpatam: cerā sim-
plicē oppopōacū flores iris cuiuslibz mediū loth
et holuorēz. Aristologia rotūda: thus albus cu-
iuslibet mediū loth: litargirij. ij. loth. ista oīa ex-
coquātur in vno quartali aceti fortis valde ita be-
ne vt molle fiāt. Et postea ista videlicet: cerā: pi-
cē: et picē arabicā: et ij. libras olei: illa oīa pmitte
successiue liqueferi inuicē: et sic excoque vides be-
ne ne cōburant in aliqua pte: ideo debes interi⁹
stinue miscere et mouere: post hoc resinas abijce
et refrigera modicū pone ad piridē: et isto vnguen-
to vngat pāniculus: et ponat sup vulnera: et hoc
dñit: et curat sanguinē malū de ipsis vulnerib⁹.

Cunguentū ad vulnera qđ cito generat carnes.
Accipe de oleo oliue quatuor loth: faui mellis
tres loth: gumī arabici: thus verū de quolibet
mediū loth: et mole sicut farinā: et misce sicut totū: et
liquefac sup ignē modicū: et misce stinue siue mo-
ue in olla ne comburant: et operare illo vnguentō
quando vis.

Cunguentum qđ dicitur gratia dei.

R. terbētīne. lib. iij. resine. lib. j. olibani: masticis
ana. 3. j. myrrē. 3. ij. cere virgīnee. 3. iij. bdelij. 3.
j. verbene: pimpinelle: bethonice: cum adhuc re-
cētes existūt: ana māipulū. j. et decoquant in vino
albo vsqz ad cōsumptionē tertie ptis: postea co-

let et colatura sup ignē ponat ad bulliendū. Et i-
pone cerā resinā: masticē: olibanū: myrrā: bdeli-
um: quousqz bene cōmisceant semp agitādo cuz
spatula: post hoc ipone terbētīnā: et aliquātuluz
de oleo oliue: et iterū agitur cū spatula: donec i-
frigidetur: et qđ natat colliget: residuum vō valet
podagricis.

Cel et predictum taliter potest laborari.

R. succi verbene: pimpinelle: bethonice: brune-
te. i. cōsolide plātaginis lanceole: ana lib. 5. succi
api. quar. iij. resine. lib. j. terbētīe lib. v. masticis:
olibani ana. 3. j. myrrē. 3. j. cere virgīee. 3. iij. et in
vino odorifero bulliant succi. et valet ad cancrū: et ad
morsum venenosum: et puncturam: valet et ad
oē vulnus recens et sanat apostemata in costis:
in epate: in splene: et in principio foris ēplastrē.

Cunguentum bonum ad gingiuas.

R. aluminis vnū loth: et mellis. ij. loth: et illa duo
simul cōmisceant: et cū illa dentes et gingiue iun-
gant et curabit putredo eorum.

Cad vulnus sanandum.

R. myrrā: thus: attramētū cuiuslibz. j. loth: et ad
ampliandū vulnus appone medullā sambuci et
vnū loth: et illa oīa simul cōfice in puluerē: et spar-
ge modicū ad vuln⁹: post hoc calefac bene et sup-
pone vulnē: et trāsiēt adinuicē sub illo et sanabit
sed debes cōprimere vulnus bene duobus digi-
tis adinuicē: et sic postea quarta die eliget multus
pulchre: post hoc sanetur velut alia vulnera.

Cad idem puluis bonus.

Pulueriza pip cū puluere carbonis quercini et
suppone die vno vel duobus et sanabitur.

Caliud antidotum ad vulnera sananda.

R. mel: et vermes lōgos qui in fimo crescūt: hec
duo cōfice in puluerē: et sparge ad vulnus et sana-
bitur: et hoc vtriusqz ana: et cōburi debet in testa
noua: et vuln⁹ sanabit sine oīuz fluxu inūditiaz.

Contra dolorem capitis.

R. thus: myrrā: piper: saluā: acetū: oleus: et illa
oīa simul cōmisce et decoquas bene: et tūc cuz illo
caput perunge et liga lintheo.

Cunguentum ad vulnus qđ dicitur lūpus.

R. albū thus: et tere modicū ad modū pulmenti
et cōmisce optime cum claro oui adinuicē: et tūc
line supra pāniculū canapē: et si istud habere nō
potes: tūc recipe barbā iouis: et forma ex ea ēpla-
strum: et tali dolozi superpone.

Cantidotū ēplāstri boni et optimi sup vulnera.

R. thus: et aloē: et contūdant adinuicē cum claro
oui: et istud ponat super vulnera vbi vene fuerint
incise et cruentāt multū. Istud tādiu pmittat sup
vulnera donec vene et sanguis adinuicē creuerit
si tamē magis indigeret: tunc laboret hmoi me-

dicina et emplastrum ex nouo et superponatur vulnere
totiens donec crescat adinuicem pampbili et mal-
ue simul cōtrite et super vulnera posite curant vulne-
ra sanguinolenta et fluctia et fortius et melius quam
aliud emplastrum. Si autem cum arungia cōtunditur et
super vulnera ponitur sanat summe bene vulnera.

¶ Aliud emplastrum super vulnera.
Serpillium romanum. i. romischkol cōtundatur
cum vino et super vulnus ponatur sanat multum bene. Item
absinthium concussum et recenter super vulnus po-
situm sanat ipsa vulnera.

¶ Unguentum bonum ad omnia vulnera.
Re. aruinā leporis et aruinam porci non castrati
sive apri et hoc totum simul cōfice quod densius fiat et
cena illud et post hoc in melle decoque deinde re-
cipe absinthium vel succum absinthij et tempera cum
predictis ad horā vnius diei et hoc unguentum
seruabis quod diu placet.

¶ Ad mundationem vulnerum.
Re. cōsolidā maiorem talē herbā et depone superio-
rem corticem medietatemque eius abijce residuum vo-
contunde et misce cum aqua et pone super solum ni-
gri oleris Sumareskol et superpone vulnere et sa-
nabitur in octo vel nonem diebus.

¶ Unguentum ad vulnera.
Re. oleum olivine. iij. loti. fani mellis. iij. loti. gum-
mi arabicum et thus veteris de quolibet medium loti
et molle sicut farina et misce simul totum et dimitte
ut liqueat super ignem modicum et cōmisce continue
in olla ut non cōburat et opere illo unguento quā vis.

¶ Contra scabiem seu pruritem.
Re. aquam in qua porcus vel sus mundatus est a carni-
fice post interfectionem illam cum dormire volueris
calefac et laua pedes ex ea et pone ad aquam eandem
vsque genua et inuolue pedes in pannu et de mane
cum surgis dyalteā et populeon et illa duo unguen-
ta simul cōmisceantur et unge pedes scabiosos et et-
tere seu frica bene pedes cum pilis qui sunt in sero

pha depositi in aqua predicta et sic cum unguento pre-
dicto perunge et sanaberis.

¶ De emplastris.
Emplastra bona sunt ex rosas et violis cera pice
melle et oleo olivine illa fac bulire simul et expri-
me per pannu et intinge pānos et pone ad pīdem
et serua ad placitū tuū quā indigueris.

¶ Unguentum Ispocratis.
Re. anguillā et decoque in qua et supnatatē pigue-
dinē collige et cōgrega. post hoc. Re. aquā pingue
et gallinā et decoque sine sale et simili modo pigue-
dinē supnatantē collige et tūc. Re. succū saluie ru-
te et absinthij et elebozi quod iacet in terra et herbas
que vocat lingua canis. Ista omnia simul cōmisce et
quodcumque vulnus fuerit victū non idiget emplastro.

¶ Unguentum fuscū laborat sic.
Re. mastice galbani terbetine añ. 3. j. et cōficiantur
sic oleū olivine in caldari super ignem mittatur et addatur
cera et liquefacta ponatur colofonia deinde gumi
scrapini et terbetine deinde mastice et olivani et
hoc cum spatula semper agite donec coctū fuerit et
deinde in frigidatū vsui serua.

¶ Unguentum album.
Re. ceruse lib. ij. litargirij. 3. j. olivani. 3. j. masti-
cis. 3. j. vnaqueque res per se teratur et puluis ceruse
cum panco oleo olivine distēperetur postea addatur li-
targirium deinde mastix et olivani addatur et cum pi-
stello paulatim agite quāto melius potest et vltima
vice de aqua rosarum parū addatur et tādū ducatur
donec spissum vel liquidū fuerit et serua vsui.

¶ Contra paralysim.
Re. anserem et pone in eā anguillas in frustra se-
ctam seu diuisam et assa et cum illa pinguedine un-
ge locum ubi turbaris.

¶ Contra paralysim.
Re. murilegū nigrū et ipone in eā sinapi et sili as-
sa et pinguedinem que inde stillauerit collige et lo-
cum paralyticū perunge.

Tabula Quinta de
Anathomia

Sensus comu-
nis.

Cellula ymagi-
naria.

Cellula estima-
tiva seu cogitati-
vativa.

Cellula memo-
rativa.

Aliopitia
Appoplexia
Afina.
Arretica:
Asclites.
Arteriaca
Arimeron.
Antrar.
Amissio rationis
Apostema.
Bolismus:
Casus capillorum:
Cephalca.
Coriza.
Catarrus.
Colica:
Calculus.

De his 2 auriga ibi int simplicita membra:
Sic enim? vena caro cartilago quocq corda:

Cancer
Cura gra
Cardiaca
Diamires
Dysenteria
Diaria
Diabetes
Effimera
Emigranea
Epilenticia
Empima
Exitus ani:
Emorrhoides
Febres
Fistula
Ficus
Frenesis
Fallidium
Flux? sanguis
Somorrea
Gutta
Moripila-
tio

Adroforbia
Imperigo
Incubus
Gliaca passio:
Gleos
leucoflegmati
ypofarcha
Asclites
timpanites

Adrop^a

ungues mali

Squinan

ria.

Gutta

Arteria

Arteria

Passio:
Cardiaca

Arteria

Ungues mali

Cancer testicul-
rum

Spasmus

Spasmus

podagra

podagra

Lepra
Nitargia
Enteria
Lumbici.
Adorphea.
Adama.
Neutrefis
Oppilatio
Meruorum
Obthalmia.
opillatio sple
Paralefis.
Diplepumi-
nia.
Pleurcfis
Pafis
Profluuiuz
Polipus
Podagra.
Acuma.

Scoromia
verrigo.
Stupor men-
tis
Sternutatio
Spasmus
Squinantia
Sincopis
Singultus
Stranguria
Satiriasis
suffocatio ma-
trici
Sciatica
Serpigo
Scurria
Tetanus
Tenasmon
Tullis
Venenum
Viscerana
Verrigo
Vlceratio lin-
gue.

Epur cor? stoma-
ch? caput? & sple-
nes man? & ren-
matri? vesica? si-
officinalia mbra.

Quibus ex denis discentem? duodenis
Constat homo denis bis dentib? et duodenis
Ex trecentis decies sex quinq; q? venis

Alopecia est casus capillorum cum vlcere. Cura: ungule capre vste: et cum pice ligda trite et illinite: allopecia sanant. Auicē. Serap. lxx. Alber. lib. xxi. **A**popleria est passio cerebri officialis auferens sensus: et erectio ne toti corpori repete et subito magna voce pcedere propter oppilationem in meatibus et ventriculis cerebri tam principalibus quam non principalibus. Cura: vtaris tiriaca cum vino. Auic. prima qnti. et genitalibus cunctis que sint cocta cum ruta. Asma est difficultas anhelandi sine sonitu. Cura: decoquantur malue in olla: et ex illa lauet calide infirmus et etiam sumat scutella plena furfuribus illa coquantur cum butyro: et condiant modicum: et hoc iponat sacculo et cosuat: et super sacculum illum locet infirmus: et refanabit: et deus in balneo esse. et sedere super istas coctas herbas: et istud sepius facere tenet et sanabit: et post hoc vngat dyaltea cum isto butyro hoc facto minuat de pede inferius sub talo. **A**rterica est passio ab articulo dicta: et est spes gutte. Cura: accipe ratarides: et pulueres pipis: et spige super ceram calidam: et sic pone super locum dolentem per vnam noctem: et mane inuenies vnam vesicam: tunc ipones ceram extrahens aquam et sanabit. **A**scutes est spes ydropilis ex grossa vetositate effecta. Et dicitur ab ascli grece quod est veter latine. Cura: vide de ydropili. **A**rteriaca passio ex aspitate fit trahece artarie cum voce mansueta: et raucedine: et ex creatioe cum difficultate. Cura: taplus barbat cum vino rubeo et forti decoctus et loco frequenter cathaplasmatum multum valet. **A**rimerō est genitalium partium oppilatio. **A**ntrax est quedam pustula pessima que quando fit in hōie cōburit carnem circumquaque: et facit foramen antrum: et putrescit caro vsque ad ossa. Amissio rationis fit quando homo frenesim patitur: quando tunc solet fatuizare veluti fatuus vel amens. Cura. R. crocum et vinum proprium: et de mane bibat et curabit. **A**postema pars de se quid sit Cura. R. bolum armenicum et terram sigillatam: et incide et vtrumque ad calidum vinum pone: et de mane bibe et scito quia non permittit ad cor ascendere ipsius apostema.

Bolismus est immoderatus vel caninus appetitus vel irrationalis: et est passio stomachi ex frigida causa. Cura alibi videatur de passionibus stomachi.

Calus capillorum est quando crines descendunt de capite: et hoc maxime fit post infirmitatem. Cura: adepsus capiti illinitus multum pdest. Sertus et Pliny lib. viii. capitulo. xxxvj. et li. xxvii. cap. x. **C**ephalea est dolor

totius capitis. Cura: thus myrram piper saluam acetum alleum misce et decoquas: et vnge caput et liga lintheo. **C**oriza est contractio narum a poro cerebri decurrens ad nares. **C**atarrus est fluxus a capite versus pectus: et causatur multipliciter: aliquid quando ex frigore magno: aliquid quando ex crapula: aliquid quando ex calore superfluo. Si fuerit ex calore superfluo: tunc minuat de vena cephalica: et vngat frons vnguento et oleo rosarum: sicut et caput: oleo baccharum lauri vel cum dyaltea. Si autem ex crapula: tunc sume precauere deus ne nimis comedat aut bibat: sed moderate. **C**olica est passio intestinorum grauis que fit iuxta vmbilicum. **H**aly. Cura: sterco caprinum loco dolenti illinitum curat. Sertus. sterco canis. **C**alculus dicitur esse lapis in vesica vel in renibus generatus. Cura: grana iuniperi munda cum medone simulque cocussa et expressa per paniculum: et iter de nouo succus per pannum colet et detur patienti in balneo sedenti. Vir oleum ex ligno eius. **C**ancer est quedam vulneris spes carnes corrodens et quassdam habens venulas circumquaque distentas ad modum crinium cancri. Cura: sterco aserinum fixatum bene cum butyro iter facit cancerum: et deus prius per pannum colari: et sic illiniri vulnus in circuitu. **C**iragra est paralisis manuum. Cura. R. succum mellis et misce cum farina ordeacea et decoque quasi pulmentum et fac ex eo emplastrum et superpone dolori calide. **C**ardiaca est infirmitas ex qua cor trepidat et euenit multipliciter. aliquando euenit ex calore magno et ex sanguine superabundanti. Cura: et tunc debet minuire de manu sinistra: et vnge cum vnguento populeon. et oleo violarum: et vtat electuario isto. R. violarum rosarum nonellay vel titradis Julii. sicut vtat carnibus nouellorum pullos et inuenit et aliarum carnium: post hec facies sibi emplastrum. accipe rosas violas linum recens: hec omnia coque et pone super stomachum et priusquam coquatur debet contundi: et sic decoque. Si vero infirmitas illa euenit ex frigore: tunc assumant diamargariton. Nicolaus et hanc medicinam recipiat. Cinamomum gariophilos cubebe lignum aloes: et os de corde cerui cuiuslibet conuincit: et contunde bene inuice et appone. R. violarum vinum fertonem anisum vnam libram: quod illud coactum fortiter fortificat omnes artus in hōie. Si autem illa infirmitas fit ex sudore nimio: tunc repurge: vt non sudet magis: aliter corpus corrumperet: vel cardiaca passio est que totum corpus resoluitur in sudorem continuum et dicitur diaphoretica. i. apertio pororum.

Damires est inuolutaria vrinę emissio in sonis. **D**issuria est difficultas mingendi. Cura: oleo petroleon corpus vngat circa partes dolentes. Cir.

Disenteria est fluxus ventris sanguineus cū
corrosione ⁊ vlceratione intestinorum. Cura: lac
asine bibatur stomacho ieiuno. **M**ali. ⁊ **P**lini.
li. vigesimooctauo. capi. nono. **D**iarrha ē flu
rus ventris simplex quādo fluūt humores diuer
si de ventre. Cura: sterqus canis sola ossa cōme
dentis constrūgit ventrem fortiter ⁊ hec magi
ster quicēna docet. **D**iabetes est immodera
ta renū attractio vel est immoderatus flux⁹ vri
ne hoc ē quādo toties mingitur quoties bibitur.
Cura: pone agrimoniam ad saccul⁹ ⁊ excoque eū
vino antiquo dōcetertia ps. ebullierit. ⁊ adhuc
appōe modicū sal cocti ⁊ bibe illud ⁊ sanaberis.

Fimera ē febris ex distemperan
tia spirituum procedēs vltra diē
tertium sū sui naturam nō se ex
tendens. Cura: contra effimera
diuersam vene aperiant vt in ta
bula de minutōib⁹.

Emigra
nea est dolor medie ptis capitis siue interioris.
siue exterioris. Cura: cōtra emigraneā sciaticā
colicā ⁊ iliaticā. recipe calcē vinā cininū tartarū
olibanū baccā lauri sinapi ⁊ mel crudū ⁊ fac cō
fectionem emplastri ⁊ superpone dolenti loco.
Epilēia ē morbus cerebri officialis auferēs
sensum ⁊ erectiōem toti corpori cum perturbati
one motus maxime ppter opilationē in ventricu
lis cerebri non principalibus. Cura: detur sim⁹
Ciconie in aqua ⁊ melle mirtus ad bibendū in
firmo curat: Auctor pādectaruz. **E**mpima ē
sputum saniosum in cōcauitate pectoris existens
aut pulmonis vel empima ē passio quādo sanies
excreatur. inde empima. i. sanies expuentes quia
empima grece sanies latine dicitur. **E**xitus
ani est quādo quoddā intestin⁹ hōis egreditur
p anum. dum vadit ad secessū. Cura: recipe alo
es epaticū ⁊ liquefac postmodū in frigidato in
unge intestinū ⁊ trude viceversa ⁊ si ampli⁹ erie
rit iterum inunge quousq; manebit Sera ⁊ aui
cen. **E**mozroides sunt quinq; venule existen
tes in ano per quas solet fluxus fieri vel emozro
is est aptio vene inferioris que eū ano exit. ema
chū. n. grece sanguis dicitur latine. inde emoz
rois. i. sanguinis fluxus per inferiora talis infir
mitas aliquādo generatur ex sanguine supfluo.
Cura: cōtra hāc infirmitatē minuatur sub talo.
si aut talis passio fuerit recens ⁊ pzinio orta tunc
recipe oleū oliue serenissimū ⁊ madidetur i eo
dem panniculus ⁊ ponatur sup dolorē eundem.

Febis est calor innaturalis mutatus in
igneum ⁊ ē multiplex vt superius circa
imaginem videri pōt. Febris cōtinua ē

que fit de flegmate putrefacto. Cura: accipe fol
sequiū cū radice sua ⁊ in partes incide minutas
⁊ cū aceto bene decoque ⁊ da patiēti de mane et
de vespere. Febris tertiana est que fit de colera
putrefacta similiter in corpore. Cura: reci. pim
pinellā ⁊ benedictā albā ⁊ has herbas decoque
pariter cum aceto ad bonā horam dici ⁊ tunc co
la per pannū ⁊ da bibere patienti de mane ⁊ ve
spere. Cura contra quartanā reci. petrosilium ⁊
cum radicibus decoque pariter cu aceto ad bo
nam horā diei: ⁊ tunc cola per pannum ⁊ in vi
trum infunde ⁊ cooperias per noctē mittens sic
stare ⁊ mane iterū p pannū debet colari ⁊ da pa
tientī bibere ieiuno stomacho ⁊ intinge pannū
in eadez aqua ⁊ caput eius circūliga. **F**ebis
effimera patuit de se. Cura: succus cubebe mi
xtus eūz oleo rosarū ⁊ inunctus pulsibus ⁊ super
cor illinitus oēm calorem febriliū mitigat. **F**e
bris ethica idem ē q; ptisis plātarius habuit quē
dam patientē viribus defectum ⁊ posuit ipsum i
balneūz aqueū in quo fuerunt resoluta cornicis
oua ⁊ post balneū fortificatus exiuit. Item cib⁹
optimus ethicis: terantur pupille alarum gallia
rum ⁊ trite distemperētur cum lacte ouino ⁊ ad
dantur vitellā ouorum ⁊ parū polente frumenti
⁊ buliat ad spissitudinem ⁊ adde paz de zucha
ro. **F**ebis acuta idēz est qd febris occulta. fe
bris autem continua hoc habet remedium. Ad
mitigandum feruorez in febre continua. Cura:
Folia canlis coquantur cum aceto veteri ⁊ terā
tur cum oleo rosa. ⁊ emplastretur super stoma
chū multū pdest. Et idē pōt fieri eūz folijs sali
cis: ⁊ folijs albarū vitium rosarū ⁊ similib⁹. **F**i
stula dicitur esse quoddam vlcus quod nō plena
rie reseruatur ⁊ ante reseruatiōem cicatrix illi⁹
vulneris clauditur ⁊ sic illa sanies que prius de
vulnere plenarie non exiuit facit sub cute latum
locum. in superficie vō vulneris valde strict⁹
habet foramen. Cura: excoquatur anisum i acē
to ⁊ illud bibat patiens ⁊ fistula cessabit in eo.
Item fistula multa foramina habet ⁊ non recta
sed obliqua q; medicina intrare non possit etiaz
nil melius est q; sterqus caprinum temperatum
cum melle ⁊ tepide suppone: quia omnem tu
morem soluit: putredinem extrahit. ⁊ iniciatos
vermes occidit: ⁊ purgat ⁊ sanat fistulam ⁊ can
crum: ⁊ dolorem mitigat. **F**icus est quoddaz
vlcus qd solet crescere in ano vel in virga vel
in naso vel in oculo. Cura: contra ficum in ocu
lo. recipe medullam de ossibus bouinis et vi
tellum oui ⁊ oleū: hec omnia in patella coquas
⁊ exprime per panniculum ⁊ ynge morbum ⁊ su

per pannum pone et superpone dolori donec sanetur. Alia contra ticum vbiq; it. Recipe plantaginis manipulos tres et millefolij et mentastriana manipulos. iij. hec omnia concundantur et succus exprimatur. et addantur quatuor grana pipperis triti. et vij. grana mastice leuane patiens bibat hanc potionem nouem diebus et continue renoua medicinam. ¶ Frenchis est apostema natum in mirunga cerebri de ebullitione sanguinis vel calore vel vtriusq; mirunga vero pellicula circumdans cerebrum et est in aure que si rumpetur perpetue surdus efficeretur. Cura: Vena in medio frontis aperiat. ¶ Faldium est infirmitas repugnans cecitanti et appetitus destruens bonus. hec infirmitas sepius generatur ex languore nimio ipsius stomachi et omnium membrorum. Aliquando ex nimia sede peruenit et superflua sumptione potus. et interdum peruenit si militer ex frigore magno. Tunc ille sumat zucharum rosaceum: et etiam iuuat illum qui habet superfluam: et stomachum confortat vel etiam sibi detur diaradon abbatis. Si vero euenit ex frigore modo: tunc ei detur diacitoniten Bali. Auiacen. aut zinziber conditum: quia illa inducunt aliquo modo calorem et faciunt appetitum bonum. ¶ Fluxus sanguinis est multiplex de ore: de auribus: de naso per anum: et fm illa omnia diuersas sortitur medicinas. Cura: contra fluxum sanguinis per anum. Recipe semen plantaginis et concute in liquefactum butyrum tepidum: et statim super hoc incute oua et appone modicum de croco: et hoc non contrito: et da ei comedere. ¶ Contra fluxum sanguinis de naribus. Cura: vena cephalica incidatur.

Gomorrea est inuoluntaria spermatis emissio. ¶ Butta est quedam passio in scapula quando homo brachium leuare non potest: et si leuat tunc cum magno dolore. Cura: recipe absinthium et coque in melle siue malaxetur et contundatur et fiat emplastrum ex illo et dolori superponatur.

Hiripilatio est erectio crinū p timore vel dispositio in qua iuenit corpus diuersitate in frigore et punctione in cute et lateribus: et antecedit eam pigrity et fractio est quasi maneries eius.

Drosorbia dicitur passio melancolica in qua hoies abhorret aquam mundam: et etiam sonum eius. ¶ Impetigo et serpigo sunt infectiones cutis de colera subtili mixta cum humore grosso. ¶ In-

cibus est fantasma in somno comprimens corpus et aggrauans motum et loquelam perturbans.

¶ Iliaca est passio intestinorum gracilium cum stipatione ventris frequenti vomitu et dolore vehementi tanq; si intestina cerebello perforarentur. ¶ Ileus est idem. Et notandum q; interdum iliaca fit ex siccitate nimia: tunc vrina fit rubea et tenuis: et tunc magnum calorem patitur infirmus. Ille curatur sic. Angatur oleo violarum et vnguento populeon: post hoc detur cicrisatra. j. l. illud sumatur mane et sero semper iria colearia cum aqua calida: post hoc sumat succum rosarum et scamonee mixtum cum vino calido valet sibi contra idem: hoc facto minuat sub talo in pede exteri.

¶ Drops est error virtutis nutritiue in toto corpore sequens mutationem virtutis digestiue in epate. Et sunt eius quatuor species scilicet yposarcha. Asclites: timpanides: et lentoslegma. ¶ In timpaniti et ascliti solum venter inflatur et pes sicut posteriora macerantur. In alijs autem speciebus totum corpus inflatur. Cura: contra idropisim recipe enulam campanam et contunde et succum eius exprime per pannum et colligatur in testam oui et distemperetur cum fauo mellis: et da infirmo omni die plenam testam de succo: hoc facij. diebus luna decresciente vel deficiente quia et homo in ventre decrescit. ¶ Impetigo est sicca scabies in cute vel in corpore. Cura: due vene in faucibus oris incidantur.

Epura est morbus corrumpens formam et compositionem membrorum et finaliter soluens continuum: proueniens de materia melancolica spissa per totum corpus. Cura: recipe oleum de ligno fraxini frustratim inciso: et fac ad modum aque rosacee et vngatur corpus sepius multum prodest. ¶ Litargia est apostema in posteriori parte cerebri subtus carnem: vel litargia est apostema fleumaticum cum febre impuri cerebri natum: et cum mentis obliuione: et litargia alia vera: alia non vera. vera litargia est quando homo semper dormit. Non vera in e qua homo non potest dormire. Cura: capilli proprii vsti coficiantur cum aceto. et modica pice: et naribus apponatur: potenter excitat litargicos. ¶ Vienteria est fluxus ventris: in quo comesta et bibita egrediuntur in eisdem qualitatibus et quantitibus in quibus intromissa sunt propter debilitatem ceterum stomachi et intestinorum superiorum. Cura: Recipe sepum hyrcinum ceruissiam litargium cortices glandium: emethicis: sanguinem draconis cuiuslibet vnum loth. misce adinuicem: et hoc mixtum trudas super lienem: et sparge desuper modi-

enim puluerem concrematus: et sic trudas ad corpus viceversa et sanabitur eger. Si autem homo fuerit inflatus multum: ita quod lien subintrare non potest: tunc accipe allici. j. libram et decoque illud in medio quartale aque: et tunc super vapores illos ponatur eger: ita ut possit humectare corpus eius sine posteriora: quod post hoc corpus demollitur: et sic lien poterit bene imponi viceversa. Cum vero ibit ad sedem tunc intrudat intestinum digito: et hoc fecit recipe pulueres crematos de cornu ceruini thus et mastice isti pulueres superseminentur lien et posterioribus et sanabitur. Et isti pulueres etiam reformat matricem mulieris si supersecuciantur secretis ipsarum. Deinde accipe thus et colofonia. Isti duo sparge super carbones ignis locans infirmum super illum fumum quod itret corpus ipsius et sanabitur lien. **C**umbzici sunt vermes qui nascuntur in intestinis hominis seu alterius animalis. Cura: comedere de zeduarum ieiunium attamen prius tene ad unam horam in ore. et post hoc glutire debes: et tunc incontinenti moriuntur omnes. Sequitur aliud remedium contra lientariam passionem quando quis magnas sedes patitur et homo estimat ut viscera eius exiret hec infirmitas interdum fit ex comestione nimia et ferculis malis: et talis egritudo mortificat hominem sepius. Et sic interdum detur ei zubarum rosaceum diaaradon abbatis vel rosatam nouellam. Et adhuc yngatur oleo rosarum et emplastrum conficiatur ex rosis: et ex pomis quercinis mastice et margaritis: hec omnia condiantur et excoquantur in aceto: et fiat positio super corpus eius. Si autem illa infirmitas ex feruore processerit: tunc sibi yngentum ex menta: et balneum ipsius aque in qua coctae sunt rose vnegrich que cum costis: et scias quod hec medela multum prodest.

Morphea est defecatio cutis maculosa: vel morphea dicitur esse casus crinium et barbe: et est differentia inter Alopecia et morpheam: quod alopecia est casus capillorum et crinum capitis. Cura. Recipe oua formicarum et ebulum. i. atib contunde: et succum: et acetum bonum: et aurum purissimum puluerizetur: et cum eo verura. i. locus perungatur. Item fel caprini et sanguis vespertilionis perunctum caput aut barbam curat. **M**adania est insania vel alienatio mentis. vel sic: **M**adania est corruptio anime sine febre. Cura: fercula eius sint leuia sicut caro caprina: et pulli et noua oua affature molles et bibat vinum limphatum: et cum aqua permixtum balneetur et commisceatur cum mulieribus: quod per hoc ira sedatur et vesania mitigatur et inciditur ei vena circa pe-

dicam paruam: quod talis minutio firme bene curat vel etiam alia minutio communis. **M**delancolia vero a nigro felle est dicta.

Neruorum oppilatio dicitur esse passio quando nervi oppilantur. Cura: nervi adipe seu pinguedine accipitris sepius inungi debet. **N**eu fressis dicitur esse dolor lumborum.

Ostalmia est apostema nascens super albedinem oculorum. Cura: vena in utroque pede supra pedicam maiorem incidatur et multum prodest. **O**ppilatio splenis vel epatis est quando epar vel splen oppilatur vel obscuratur et non perficit opera digestionis. Cura: recipe stercus vacce ficum et succum vrtice tria oua olei optimi sulphuris confice hec et fac emplastrum et est optimum: spleneticis: epaticis: ydropicis: et hoc absconde quia donum dei est pensare volenti.

Ralesis est nervorum mollificatio cum ablatione sensus et motus. Cura: recipe stercoza pullozum. ciconie cum adhuc sunt in nido contunde et cribra per pannum subtile: postea recipe arungiam porci et liquefac: et impone puluerem et fiat ynguentum cum quo unge locum dolentem. **P**aralipsis viscerum est que cansatur in visceribus. Cura: recipe hyrundines iuvenes: deinde excoria et viscera eorum bene mundentur: et imponantur viceversa: et hoc assari debet: et mundare et comedere per tres dies. Aliud recipe ter quantum ad manum potes capere de bacchis lauri viridibus et tantum de salvia: et decoquas bene in bona ceruisia triticiali: et bibe ieiuno stomacho.

Peripleumonia est apostema canalium pulmonis vel peripleumonia est collectio circa pulmonem: fit autem de humore collectio in partibus pulmonis. **P**leuresis est apostema calidum lacertorum seu panniculorum seu velaminum costarum. Et pleuresis a pleura costa dicitur: et inde tunc fiunt punctiones laterum. Cura: contra laterum punctiones excoquatur mel cum lacte caprio et madesac in illo panniculum: et hoc superpone lateri languenti et cessabunt punctiones. **P**otifis est humiditatis consumptio quam consumitur corpus et ericcat: et ita quilibet ericcat potest dici ptificus: et febris ethica idem est. Cura. Recipe rosas et polipodium et coque cum vino bene: et bibe sero et mane. **P**rofluvium est immoderata menstruum emissio. Cura: stercus gatti cum refina et rosa suppositum profluvium mulieris reprimat et cessare facit.

Polipus est superflua in naribus caro ex grossis et viscosis humoribus facta. **P**olism est infir-

mitas per quā homo semp cōtinue comedere ap-
petit ⁊ tamē saturari aliquo cibo non pōt. Si vō
saturat statim euomit more canino: ⁊ post hoc sta-
tim esurit vt prius ⁊ talis infirmitas iterdū puenit
ex frigore magno: ⁊ tūc parus sitit. Si vō puenit
ex frigore nimio tūc sēp lingua siccat: ⁊ multū bi-
bere pōt. ¶ **P**odagra est passio pedū cū dolore
calcanei ⁊ pollicis. Cura: fricet dolor sepe cū te-
sticulis vulpinis: ⁊ adeps vulpis idē facit ⁊ cum
pelle eius inuoluatur.

Ruma ē fluxus humoris a capite
ad ptes subiectas. Cura: isop⁹ tor-
refactus ⁊ calue capiti appositus
multum valet. Ad idem due ve-
ne sub lingua aperiantur.

Sothomia ⁊ vertigo sūt visiones
vōsitas ⁊ sunt pprie passionēs
sensus cōis. Cura: sume radicem
ebuli: ⁊ pri⁹ desicca: ⁊ inde fac liri-
uū ⁊ frequēter caput laua. ¶ **S**tu-
por est diminutio sensus ⁊ mētis.

Cura: vena in occipite tangat. ¶ **S**ternutatio
ē motus naturalis cerebri fortis ⁊ validus ppter
expulsionē nociuorū. ¶ **S**pasmus ē egritudo ner-
uorū cōtrahēs neruū cōtra suā originē. ¶ **S**qui-
nātia ē apostema gutturis viā anhelitus impedi-
ens ⁊ cibi. Cura: due vene sub lingua minuant.
¶ **S**incopis ē defectus caloris naturalis vel est
ablatio sensus in toto corpe fm maiorē partē: p-
pter debilitatē cordis. ¶ **S**ingultus ē quasi spas-
mus stomachi repleti aut inaniti ab humore ali-
quo viciati ppter expulsionē nociuorū. Cura: ali-
quid inopinatum ⁊ antriū inopinate ⁊ subito patiē-
ti nūciandū est ⁊ cessabit. ¶ **S**tranguiria interpre-
tat guttatim vrine emissio. Cura: tribus cū pule-
gio coquat in vino ⁊ bibat in balneo. ¶ **S**atiria-
lis ē cōtinua erectio virge cuz appetitu ad coitū.
Cura: sup renes vōsas pōe ⁊ extrabe sāguinē.
¶ **S**uffocatio matricis est ascensus matricis ad
superiora propter humores corruptos. Cura: tes-
ticuli vulpis in oleo veteri cocti ⁊ possarium mu-

lieribus impositum curat matricem suffocatam.
¶ **S**ciatica est passio scie. i. anche vnde homines
coguntur claudicare. ¶ **S**erpigo est quedā spe-
cies scabiei. ¶ **S**curria est quando vrina ex se in-
sensibiliter emittitur.

Etanus est maior contractio neruo-
rum a ceruice vsqz ad dorsum.

¶ **T**henasimon est appetitus ⁊ vo-
luntas nimia egerendi cum modi-
co aut nullo effectū. ¶ **T**ussis ē vio-
lenta cōmotio spiritalis virtutis ad expellendū
superfluitatem in spiritalibus. ¶ **T**umor testi-
culorum est quando testiculi tumescunt. ¶ **T**or-
tiones ventris causantur ex ventositate.

Venus est materia subtilis aquo-
sa horribilissime qualitatis a tota
substantia premēs corpus huma-
num. ¶ **V**iscerana est infirmitas
per quā homo cruorem emittit p
posteriora. ¶ **U**lceratio lingue fit

quando vlcera seu pustule in lingua generantur
¶ **V**ertigo est infirmitas capitis. Cura: omni
hora dum vadis dormitus recipe tres guttas vri-
ne ⁊ pone ad nares probatum est: qz multum va-
let. ¶ **F**etor oris fit multipliciter aliquando eue-
nit ex putrefactione dentium. Aliquando ex pu-
trefactione intestiorū: ⁊ alio modo fetidus anhe-
litus appellatur. Cura si fit ex putrefactiōe den-
tium vel oris: tunc debes lauare os quāto meli⁹
potes ⁊ cessabit fetor oris. ¶ **P**ost hoc recipe hāc
medicinam videlicet duos lothones vitrioli al-
bi: ⁊ mellis quatuor lothones primum contūde
vitriolū bene: post hoc cōmisce cum melle ⁊ yn-
ge cum eodem gingiuas bene vna cum dentib⁹.
Si autem fuerit fetor ex stomacho: recipe pillu-
las aureas vnum quent: ⁊ da patienti: ⁊ similiter
detur ei esula cum vino calido: ⁊ post hoc dentur
ei isti pulueres: cinamomum: gariofilus: piper: ci-
minum: agreste: ⁊ crocum: cuiuslibet vnum loth.
hec omnia simul contunde: ⁊ da ei manducare ⁊
sanabitur a fetore.

*Amis fassaculi medicine Johis de Serham Reiusus p Georgiu de monte fecerato
Arum et medicine doctore. qui insup apposuit. titulu. audes et loca plura
impressu venetijs p Iohes ⁊ Gregorū fices de forliuio Anno dñi m. cc. lxx. iij.
nonagesimo primo. mens. Julij. die xxxij. 26*

Consilium clarissimi doctoris dñi Petri de
tausignano pro peste euitanda.

In nomine Jesu xpi mundi creatoris Amen.
Incipit tractatus de obseruanda vita pro prefer
uatione sanitatis tempore pestilentie.

Um omne animal
per instinctum na
ture conetur defen
dere corpus suū: et
prolongare vitam.
Homo maxie q̄ p̄
ualet oib⁹ alijs aia
libus per rōnem et
intellectū quib⁹ do
tatus est: et se fati
gare ad plōngatio
nē et p̄seruationē suū p̄i⁹. Ad hoc vt ip̄e possit opa
ri aliquē fructū virtutis. Qui sit nutrimentū sibi et
illis qui sequuntur politice. Et ideo clementissime
dñe qui digne appellaris pijsimus: sumi disposi
tus reducere hūc tractatū in tali forma. Quem
ego Petrus de tausignano phisicus mandan
te serenissimo p̄cipe Galeazzo comite virtutum
ad hec vt fiat conseruatio tue vite que nō solū est
vtilis tibi: sed etiam illis qui viuunt sub tua salu
berrima fronde compilari.

Primum capitulum.

Alienius in libro de ingenio sanita
tis primo circa finē dicit: q̄ nos de
cet nō habere negligentia in com
plemēto ipsi⁹ sanitatis: ideo est ma
gne p̄fectionis in isto tpe habere ali
qd cōsilium cōtra vires pestilētiales demōstran
do ingenū maxime illoz a quibus depēdet salus
et vtilitas multaz gentiū que virtuose recte ab il
lis sunt.

De rebus demonstrandis in hoc opere.

Quatuor sunt .n. res p̄cipaliter de
monstrāde: et prima est quot sūt cāse
pestilētiales: et que res sit pestilētia: et
que sūt infirmitates pestilētiales. Se
cūda est regimē p̄uidēdo p̄seruatio
ne q̄ scz regimē reperit circa sex res nō natura
les: et circa aliquas medicinas. Tertia ē in remo
uendo aliquas q̄ōnes que cōiter fiūt. Quarta est
ad manifestādū regimē curatiōis illoz qui sūt i
firmi morbo pestilēiali. Ad declarationē prime
ptis est sciendū q̄ ad pestilentia concurrunt. iij.
res. Prima est dispositio infirmi. Secūda est forti
tudo rei inducētis infirmitatē. Tertia est tactus.
Quarta est mora que est inductiua magni nocu
menti tempore pestifero.

De dispositione infirmi.

Quātū ad primā cām dispositiōis infir
mi: dico q̄ ipsa est p̄cipalissima cā cor
ruptiōis et infirmitatis: q̄ opationes re
rū actiūaz nō possūt generare se nisi in
rebus aptis et dispositis ad recipiendū ipsaz acti
onē: vt dicit Aristot. ij. de aia. et Galien. i li. de diffe
rētis febriū: capto de febre pestilēiali: q̄ nullū
agens iducit effectū aliquē nisi ex dispositiōe pas
si. et Auicē. iij. cañ. fen. primo cap. quarti tracta
tus: dicit q̄ corpa disposita ad recipiendū talem
actionē sūt vtētes nimio coitu et nimū comeden
tes: et habētes poros latos: et sili corpa que sunt
psimilis qualitatis qualitati aeris corrupti vt sūt
corpa repleta supfluitatib⁹. Et ideo Gal. lib. j.
cap. v. de differētis febriū dicit: q̄ ē necesse tpe
pestis deficcare corpa humida: et ea deficcata cō
seruare: et illos qui supfluitatibus sūt repleti ena
cuare: et oppilatiōes aperire. et parū inferius dicit:
q̄ ille qui tempate exercet corpus suū et cibis tē
peratis vtitur: omnino nō est passibilis: q̄ in eo
nō est dispositio infirmitatis.

De fortitudine agentis.

Secūda cā est fortitudo agentis:
q̄ aer in ista actione dicit operās.
et duplici de cā pōt dici operans.
Prima q̄ corpa passibilia debi
te applicant ipsi: et indebite tangit
nos intus: et extra per introitū porozū.

De contactu.

Tertia est cōtactus: q̄ in isto tpe est
mala aeris p̄prietas nō solū p qua
litate: sed p operationē modi sup
positi: et ista causa est fortior prima.
Quia vbi materia repit disposita i
ducit effectus. vbi aut nō ē dispositū ad talē effe
ctum introducēdum non: vt habetur. viij. p̄bi. et
a Galieno primo de interioribus.

De loco pestifero.

Quarta est morari in loco pestilētiōso q̄
aer cōtinuo dimittit de sua mala p̄prie
tate: et sic disponit corpa ad corruptiōes.

De causis p̄prietatis pestilentie.

Quia aer nos cōseruat est videndū
de cāis p̄prietatis pestilētie. Et di
co q̄ cāse sunt duplices. p̄ia ē vlis et
remota: que ē dispositio adueniēs a
formis et imaginibus celi. Quo ha
bēt necessario illud cui⁹ aduētus a medico igno
rat. Que dispositiōes faciūt corrumpere aquā: et
adhuc pducūt corruptiones putrefaciētes in vi
sceribus terre: et istud maxime aduenit p eclipsiz
solis et lune: et cōiunctione planetarū. P̄desertis
de saturno et marte cū stellis fixis: vel p coaduna
tionē illaz stellaz in signo humano: et p̄prie quā

do habuit in domo: vel p reuolutionē āni in vndanitijs fm q̄ dictat Petrus de Albano in cōsilio suo differentia nonagesimatertia. Alie sunt cāe pticulares que sūt vapores corrupti pmixti cū aere vsqz ad minimas ptes: leuati a terra putrida: vt ē quādo aperiunt cauerne vel clausure acris: vel qñ alique res sūt posite in aqua: vt linū canepa: z similes res: vel vt sūt corpora mortua nō sepulta: vel arbor male pprietatis: vt nux: ficus: z similes res. Possent assignari alie cause quas obmitto breuitatis cā.

Que res sit pestilentia

Pestilentia ē vna mutatio facta in aere: z talis mutatio pōt esse duplex. Primo i qualitate. Secō i substantia. De p̄io quando aer efficit rabiū sine aliqua primaz qualitātū firmiter

cādarum. Que hñt intātū criccare mētes hominū q̄ z generatiōes: z vita corūpūnt: vt accidit illis atbenaz. Sicut a Galieno habet p̄mo de differentijs febriū: de hoc tñ hic sermo nō est. Secōda est mutatio in substantia ppter cōmixtiōē vaporū corruptorū ad minimas ptes ipsius aeris: vnde totū aggregatū dicit corruptū ex mala pprietate respectu generatiōis hūane. Et ista mutatio dicit ēē in substantia: nō qz solū sit in substantia: sed in qualitate: stat q̄ aliquādo aliqua mutatio sit in qualitate: z sit quartamē ēē in substantia: qz ista mala pprietas sequit odio substantiā: accidētis illius aeris: z ista est de qua loquitur. Et vt pōt cōprehēdi p supradictas auctoritates: z modo isto potest diffiniri.

Diffinitio proprie pestilentie.

Pestilentia ē putrefactio que aduenit aeri similis putredini aque q̄ balneat putridū. Certe aer sic in grossas: z corūpit ex puluere isto rū vaporū malorū pmixtorū: sicut corūpit aqua p appositionem lini vel eius simile.

Que sint infirmitates pestilenciales.

Ico ergo q̄ infirmitates pestilenciales sūt duplices. s. pticulares: z cōmunes. Particulares sūt que nō vno metpe adueniūt multis. Et tales adueniūt per administrationem sex rerū nō naturalū in qbus hoies idifferēter peccāt: v̄ adueniūt plus q̄ alteri. Et istud est qñ aduenit carbūculus vel qñ affligūt vnū: et nō multos stātes in bona dispositiōe. Cōis ē duplex. Et ideo vnus est vsus: vel cognoscit in vna regiōe: vel ciuitate: vel appellatur Endemicus quasi veniens ex latere dextro: z est maxime ppter

aquā illius loci vel v̄tū vt apparet in aliquib⁹ ciuitatibus v̄t locis in qbus generātur Botia sub mēto z in alijs locis timefiunt crura. Quā ponit Galienus in. viij. de iterioribus q̄ nūq̄ vidit talē firmitatē sicut cōtinet in libro de aere z aqua. Sed de p̄dictis hic nō loquit. Alia ē infirmitas pestilentialis cōis: z pprie dicit epidimial ab epi qd ē supra: z alia qd ē supra alias. Que sic diffinitur: infirmitas epidimialis ē facta subito z in vno momēto tēporis. Cōis multitudine hoium: qz nī tali epidimia egritudines apparēt diuerse. Nam aliquib⁹ insunt carbūculi cū febre. aliquibus disinterie. aliquibus glādule: vel apostomata. Aliquādo variole. Aliquādo morbili: z appellat subita ad differētiā vndimialis que venit paulati. Omnis alie sūt posite pprie ad differētiā febris pestilentialis: z illud sufficiat p p̄mo capitulo presētis tractatus.

Secōm capz in quo cōtinet regimē curatiū.

Icto de p̄io restat dicere de icōo videlicet de regimine. Et istud debet fieri circa sex res nō naturales: z aliquas medicinales. Regulari operādo p̄ inq̄sitōe istaz rerum est

sciendū q̄ meo visu hoies deficiūt tribus mōis. Primo modo p viā ofatiōis venenose que aggređit mēbra p̄cipalia: scz cor: cerebrū: z epar. Et isti moriunt cū signo pestilentiali: v̄ per inflationē: glandulā in emūctorijs illoz mēbroz p̄cipaliū. Et tñ quādo cor offendit signū apparet sub assellis. Et quādo cerebrū post aures. Et qñ epar in inguibz. s. dextro. Et qñ in splene in inguine sinistro. Et adhuc adueniunt carbūculi in alijs ptibus corpis. Et istud cōuenit qñ est maior putrefactio z adustio humorū ad intra corpus quos natura inq̄atū pōt conat expellere. Idco qñ apparēt carbūculi iuxta mēbra p̄cipalia: vt ē in pectore indicāt peius. Quia est signū q̄ tales humores sūt adusti: z putrefacti circa regiones cordis. Secundario ē p viā suffocatiōis natural caloris facte a cā humida z aquosa putrefactibili. Et certe nos videm⁹ z vidimus humiditates coadunari in nostris corpibus: presertiz in capite p quas hñt apostomata in gula: que appellant squinatiz: z ex illis moriunt. Aliqñ descēdūt multī catarrī qui subito suffocāt hoies. Aliqñ generant multe surditates: z grauedines capitis. Et colligatiōes oculoꝝ: generant et multe pigritie. Adultas paleres: z apostercres: z epilēsic: que in p̄senti Florētie regnat. Tertia qz vermes generati ex malis humoribus p putredinē illoꝝ veniūt ad ptes supiores corpis: z ibi faciūt lesiōē mordendo intantū q̄ corpa sincorizāt: nihilominus recuperat: z si nō subito auxiliant moriunt: ita p

epidimial

sub Assellis post aures in inguine

in inguine

vermes in corpore

dolorē sic p̄ fumos venenosos eleuatos ab illis q̄
corrūpūt z resoluūt spūs: istis talib⁹ mōis z alijs
q̄ reduncūt ad istos: est 3 operadū p̄ actus p̄uui
finos: qui cōtinētur in sex reb⁹ nō naturalib⁹. que
sūt aer: cibus: potus: somnus: z vigilia: motus: z
quies: inanitiō z repletio. Et accidētia aie de qui
bus particulatim est videnduz: z p̄mo de aere.

De signis quando aer est pestilentiatus.

Sunc aer efficit pestilētiālis qñ ver
mes z reptilia apparēt vel variole q̄
res cōiter p̄cedūt sine morbo pesti
lētiāli. Tūc q̄libz d̄z rectificare aerē
vel ire in loco in quo non appent si
gna ista. Et securius ē ire vbi nō sint: nec in p̄te
rito fuerit. Quā est qz reliquie que remāserūt post
epidimiā habēt corrūpere illos qui se trāsserunt
ad illū locū: sicut fermētū qd̄ circūdat a farina:
habz disponere farinā ad fermētationē: ita z aer
iam pestilētiatus h̄z disponere corpa: ideo nō est
reuertēdū ad loca in q̄bus fuerunt epidimiā. vel
pestilētie. Imo est insitēdūz in oib⁹ locis circa
rectificatiōē aeris.

De rectificatione aeris

Circa rectificationē aeris. P̄mo in
quātū possum⁹ ē ericcadus ipse aer i do
mibus que inhabitant: scz cū igne tacto
ex lignis quercus: vel fermētōzū bñ sic
cor lauri: myrtili: iuniperis: z aliorū odoriferū li
gnorū. Suffumiget camera mane z sero cū ma
lice: ture: z myrra: terbētina: sandaraca: cip̄sio:
squinato sanina: acoro: z similib⁹. Aspergat do
mus z maxime camera cū aceto vini odoriferi: z
aqua rosata. Et cū multis citris suspēsis pro ca
mera: z ferre in manu: z olfacere pomum lauda
ni: cuius hec p̄mixtiō. R. laudani. 3. j. been albi
z rubei. ro. ru. ana. 3. ij. storacis liquide. 3. iij. mi
re foliorū mente. Variosolorū: ana. 3. j. campho
re. 3. j. misceant z incorporent cum aqua rosata:
z succo buglosse z mellisse z fiat pomum.

De regimine cibi z potus.

Ibus d̄z ē talis substātie. P̄ais
recens vni⁹ vel duorū dierū z bene
fermētatus: vel de spelta munda a
cortice. Cōfectus cū puluere aniso
rū z sale bene coctus. Potus vinū
albū clarū: z politū ex medio sapore: nec rubeū:
nec fumosū: vt spūs z humores nō calefiant: nec
nimis puū. Sz si possibile est vinū vetus: qz ma
gis depuratū est: magis desiccāt z minus recedit
ab aquositate. Et d̄z vinū iaquari cū aqua cocta
z plus in estate q̄ in hyeme ē bibēdū. Et nota q̄
potare aliquantulū vini maluatīci anteq̄ homo
pomū creat: vel alterius vini potētis est vtile: qz

multi fumi ericcant. Et spūs confortantur z cor
roborant. Et aqua que decoquit debz esse cursi
ua: ex loco petroso: vel bene arenoso: vel ex fonte
claro. Et sapor debet intendere ad dulcedinez.

De regimine saporum.

St sciendū q̄ oēs sapes debēt
ēē ex limonib⁹: vel ex arancijs vel
granatis acetosis p̄mixti cūz istis
aromatibus: quaz hec est descri
ptio. R. cinamoni boni. z electi: 3
ziberis gario filorū ana. 3. 5. Been albi z rubei. 3.
3. coralloz alborū z rubeorū ana. 3. 5. cardamomi
3. ij. croci. 3. 5. zuchari albi ad pondus oīum. Et
fiat puluis subtilissimus cribellatus p̄ siricū. Et
minor q̄ritas sumat in hyeme q̄ in estate. Sinō
ē aliqd̄ ipediens: vt est frigiditas stomachi. Cōi
ter ē vti arancijs: granatis: z citris. Et de semie
illoz qui hñt si ngularē pprietatē in isto oīmode
recipiant: vel in forma trazece vel in decoctione
carniū: vel aliquo alio modo: nisi pateret lesionē
calculi. Vbi stinue ē necessitas q̄ vie sint late: z
aperte.

De aceto.

Simp ē bonū vti aceto nisi sit ipedi
ens: z cōficere cū eo sapes. Pre
ter q̄ in strictura pectoris: als frigi
ditate stomachi. Sed acetū d̄z esse
bonū vini albi: vt esset maluatīci vel
rubole zc.

De quo debz ēē ferculum.

Perculū d̄z esse ex spelta: mīleo: riso
lentib⁹ remota p̄ima aqua: paniciū
panis eliratus: brodiū ciceris rubei
cūz cortice. Radices feniculi: apij:
ferculū cōfectū ex ouo ē bonū. Ma
ste malū ē. Et oīa alia fercula cōia: exceptis istis.
Ferculū spinaci oz petrosiliorū boraginis scolo
pendrie: z habēti a si ngularē virtutē: scz ruta: ma
rubii: isopus: z scabiola zc.

De capp aribus z fructibus vtendis.

Capparis cōditi cum aceto maxime
in principio cene. Supponēdo ali
quid ex aromatibus p̄dictis marie i
hyeme. Lepe comedēdo cū aceto i
modica q̄ritate est vtile. Mā gene
rat humorē corrodentē venenū: fm Auicēnā. ij.
can. oīa alia agrumina sūt enitāda. Qua cocta i
p̄unis: vel in aqua remoto albumine sunt valde
vtilia. P̄disces oēs sūt enitādi p̄pter humidita
tē suam: z presertiz illoz qui habēt seuamas ma
gnas. Et ita anguille pōt vti aliq̄bus vicib⁹: par
uis piscibus fluminis vel lacualis vel maris. Sz
est bene squamādus: z eiiciēdo interiora: postea
ablucere z fricare cū anisis: z aceto: z assari: z non

Handwritten signature or note at the bottom right.

fricari cum oleo: et comedant cum aromatibus supradictis. Et in hyeme in maiori quantitate quam in alijs temporibus. Post comestione piscium vinum potest potes. Et simul cum comestione comedere aliquas nuges: anelanas: vel amigdalas. Vacuitari oportet propter suam citam corruptionem. Sed post assumptionem omnium ciborum et potuum potest sumi aliquantulum casei quod confortat virtutem digestivam. fructus omnes sunt mali: quous loco fructuum est bonum sumere post cibum coriandros confectos. et est multum utile ut continetur in can. Nota quod in principio prandij est bonum comedere tria folia rutae: duos ficus siccos: et unam nucem insimul: et est medicina spiritualis contra pestilentiam: et contra quolibet venenum. Intantum quod illi qui timet toricari deberent valde uti.

De repletione et inbanditionum diversitatibus.

Item. n. quod quilibet caveat sibi a nimia comestione et potu. Sed de utriusque paucis respectu soliti: et sic est potu: quod superfluitates multiplicantur propter nimiam comestione et potum. Diversitates inbanditionum sunt male: ideo quilibet habet contentari de una inbanditione. Et si plures preparantur comedat de illa sufficienter que melius potest digeri. Evacuatio est provocanda: et beneficium ventris: si natura per se non operatur. ut cum supposito: cristerijs: vel pillulis: cuius descriptionem inferius dicam: vie urinales teneantur aperte cum diureticis: et porum cum fricationibus factis stomacho ieiuno: purgationes cerebri debent procurari per nares: vel per palatum: et est evacuandum corpus ab omni superfluitate quantum possibile est.

De flebotomia.

Si sanguis in corpore fuerit vicissim erit flebotomandus ut declinet ab omni modo conplectione. Et universalliter usus diminuendi istis temporibus est utilis: si semel in mense et parum in vice. Et ubi autem alij humores sint vincetes: scilicet melancolia per viam aduersionis: vel colera admixta sanguini est intendendum circa ipsorum evacuationem. id est circa evacuationem: et si est corpus non sanum non esset intendendum cum evacuationibus. Sed abstineat se a rebus supradictis.

De somno et vigilia.

Euendum est a nimia dormitione maxime de die: nec est post cibum immediate: si non est completa vel mediata propria digestio: nec est bonum dormire supinus. Si in primo somno supra latus dextrum: per duas horas: deinde super a sinistrum: postea revertere super dextrum.

Ultimo somnus sit eius capite bene elevato: et sit bene coopertus: bonum est vigilare per duas aut tres horas post cibum.

De motu et quiete.

Euendum est quando actualis est epidemia a forti exercitio et maxime in aere detecto. Sed si fiat aliquod exercitium fiat in aere non apto stomacho ieiuno. Et antequam veniat actualis epidemia: fatiget corpus suum: quod tunc magis laudatur exercitium quam quies.

De accidentibus anime.

Bira: tristitia: et timor: sollicitudine cogitatione cavendum est: et delectandum est: et delectandum est: cum sono: cantu: historiis: et his similibus.

De coitu carnali.

Restinuendum est ab actu coitus: et si non in totum pro maiori parte. Et ideo tunc non est bonum uxorem ducere: nec novum matrimonium procurare. Similiter et politice conversationes: et maxime illi qui sunt corrupti: vel magis apti corruptioni.

De medicinis istis temporibus preparandis.

Ex sunt medicinis preparande. Prima est administratio pillularum positarum ab Avicenna. in can. cap. de preservatione a pestilentia cuius descriptio hec est. R. aloes epatici. 3. ij. myrre croci ana. 3. j. conficiantur cum succo mente et fiant in forma ciceris. Et assumantur omni die una in mane ante cibum: et habet resolvere et desiccare prohibendo putredinem. Et si ille qui assumit est aptus inflammationi tempore estivo addat. 3. j. terre sigillate et reformetur cum aqua rosata: sed in alijs temporibus fiat ut dictum est.

De tyriaca.

Ecunda est assumptio tyriace bene fermentate ex decem annis in hac regione de qua habet sumi in omni ebdomada. 3. j. in estate cum aqua rosea. In hyeme cum bono vino odorifero: vel sumat cum succo ro. vel aqua citri: et ante cibum per sex horas stomacho ieiuno: et ab omni repletionem remoto.

De metridato.

Tertia medicina est metridatum: et in quolibet casu plus quam tyriaca et in quolibet septimana sumatur. 3. j. et quous hore ieiunare. Et debet sumi stomacho ieiuno: et ab omni repletionem remoto: et sit fermentatum ad minus per unum annum.

De coriandris.

Quarta medicina est assumptio cori-
androꝝ cōfectoꝝ de mane. Et q-
bus sumat coclear vñũ. Deinde su-
mat tertia pars vñius ciati vini odo-
riferi. Similiter assumptio zuchari
rosati tempore ⁊ hora magni esus.

Contra vermes.

Quinta medicina ē cōtra vermes: ⁊
dico q̃ illi qui sunt dispositi ad ge-
nerationē vermū: sumant oī mane
vñũ ciatũ vini in quo bulitũ sit ab-
sintibiũ vsq; ad cōsumationē tertie
partis decoctionis.

Sexta medicina p̃paratoria videlz syrupus
auctoꝝum.

Sexta medicina ⁊ vltima ē syrup⁹
hic descriptus ab auctoꝝib⁹ ⁊ plu-
ribus vicib⁹ suz exptus eo: qz red-
dit corpus mūdũ a supfluitatib⁹:
⁊ per cōsequēs desiccatur. Confor-
tando cor: cerebrum: ⁊ epas: ⁊ oīa
alia mēbra. Et quātitas que hz sumi in vice ē. 3.
j. 5. Cui⁹ hec descriptio. R. corticū. citri: radices
capparis: berberis: sandalozū: vtriūsq; spodij:
ana. 3. ij. gariofilate: bugulose: mellisse: boragin i-
cicoꝝe: ana. 3. j. acetose epatice: marubij: ana. 3.
5. lactuce siluestris. 3. ij. seminū cōiūm: violarum
ana. 3. j. tinij: epitunij: sene: polipodij: ana. 3. j. su-
ci absintibij: suci sumi terre: suci chebulozū: ana
3. j. diagredij. 3. ij. zuchari albi libras duas. Et fi-
at syrupus ⁊ acetosetur: cum aceto suci ciconio-
rum qđ sufficit ⁊ vtere eo ⁊c.

De modo sumendi has sex medicinas.

Modus administratiōis harū sex me-
dicinarū est talis. In prima die su-
matur syrup⁹: in pulsu auc marie. i.
in auroꝝa ⁊ supra dormiat p̃ vnam
vel duas horas. Secūdo die capiat. 3. j. tyriace.
Tertia die capiat coclear vñũ coriandroꝝum.
Quarta die decoctionē contra vermes. Quinta
die. 3. j. pillulaz supradictaz. Sexta die gescat.
Septima die capiat aliqđ predictoꝝ. Et non est
malũ si oī ebdomada capiat. 3. j. illarū pillularū.
Et illa die quo capiuntur pillule non capiat ali-
quod predictoꝝum.

Caplm. iij. in quo mouentur quedā dubia.

Rimū dubiū est. Cū oīa inferio-
ra regant ⁊ gubernent p̃ superio-
ra maxime p̃ solē ⁊ lunā: vt p̃z p̃i-
mo metheoꝝoꝝ. Et cum necessa-
rio iste mūdus inferior sit cōtinue
subiectus imp̃ssionibus supioꝝis
mūdi: vt oīs virtus inferioris gubernet p̃ supio-

rem. Qualiter hec cāe supioꝝes possūt ēē cāe in-
ferioꝝū carum. Ad qđ respondet. Nāres supio-
res semp intendūt cōseruationē inferiorū: vt ha-
bet a philosopho p̃mo metheoꝝoꝝ. Sed p̃ ac-
cidens aliquādo sūt cāe corruptiōis ⁊ mortis: qz
mouent in suis circuitibus per varios ⁊ diuersos
motus ⁊ ppter hoc habēt diuersas cōiūctiones
⁊ aspectus. Qua de cā ipsarū influētie sup cau-
sas inferiores faciūt simul alterationē: ⁊ hoc cō-
tingit qz illud qđ debet cōseruari ab influentijs
non cōseruat. Sed disponit ad corruptionē ⁊ p
tales influēcias alteratas vt patet.

Qualiter epidimia potest puenire a putre-
factione aeris.

Ecundū dubiū est. Cū aer sit simplex
⁊ putredo sit quoddā mixtur⁹: nec aliud
q̃ indebita mixtio humidi cum secco.
Qualiter epidimia pōt puenire a putre-
factiōe aeris ē: qz aer est plen⁹ ignis vt Arist. qn-
ta pticula probleumati: probleumate. xvij. Cui
respondet q̃ aer simplex nō corrūpit in se. Sed
per admixtionē vaporū terrenozū vel aquosozū
corrūpit. Et qz ignis nō habet cōmixtionē alte-
ri⁹ elemētī nō corrūpit. S3 oīa alia sic vt p̃z quar-
to metheoꝝoꝝ. Omne elemētū corrūpit p̃ter
ignis. Ergo cū aer qui nos circūdat non sit pur⁹
neq; simplex vt ait Auic. p̃mo can. sen. ij. caplo
de aere. Nos dicimus q̃ aer est quasi vna aqua
maris vel lacune q̃ uis nō sit purus neq; simplex
tamē pōt corrūpi. Et de isto nō loquitur philoso-
phus in preallegato probleumate: s3 de puro ae-
re in loco proprio.

Quare magis vno tpe catur pestis q̃ alio.

Ertiū dubiū est ppter quid ē q̃ epi-
dimia plus aduenit tpe estiuo ⁊ au-
tūnali q̃ alijs t̃pibus. Cū aer tunc
sit calidus ⁊ siccus: ⁊ per cōsequēs
remotus a putrefactiōe. Ad qđ sic
respondet: q̃ qnq; sunt cāe ppter quas citius ac-
cidit in estate ⁊ autūno. Prima est qz aerē criste-
te subtiliato a caliditate p̃cedenti ē magis aptus
recipere oīm imp̃ressionē vaporū ⁊ fumozū mixto-
rū ⁊ cōgregationē ipsoꝝum. Quare sequit q̃ citius
⁊ leuius causat putredo. Scda cā est qz caliditas
p̃cedens que propter suā siccitatem prohibebit
putredinem est nimis eleuata ⁊ adducta vsq; ad
finem. Tertia cā est q̃ cum venti multiplicantur
asportant secum malos vapores eleuatos ex ma-
lis locis remanendo in aere cā corruptionis pe-
ssilentie. Quarta cā est qz corpora pluribus sup-
fluitatib⁹ multiplicant⁹ ⁊ virtutes naturales sunt
debilitate propter diuersitatē tēpoꝝū resoluentiū
calorē naturalem per motū intrinsecū ⁊ extrinsecū.

cus. vt appet in omēto primo tertij pnoſticatorū.
Quinta cā eſt: qz tūc multi fructus ſūt qui hēnt
diſponere corpora ad putrefactionem propter
nimium vſum eorum.

De aliquibus auibus que tempore peſtis nō
habitāt in aere epidimiato.

Artū dubiū eſt ppter quid ē qz tēpore
epidimie alique aues conſueſe habitare
mōtes z volare i altū: habitāt plani-
ciem: z volāt iuxta terrā: z ſic econuerſo. **D**e ha-
bitātibus planiciem: tunc tps. Siſt aliqui ſerpē-
tes: mures z ſimilia. Reſpōdetur qz qñ aer pū
corrūpit qz aqua ppter formā celozū vel imagi-
num que hñt de hoc facere neceſſario. Aduētus
quarū ignoratur a medico in quātum medicus:
aues que volendo auſugere corrūptiōem habi-
tant mōtes z volant in altum z veniūt ad plani-
ciem z volāt ppe terrā. Sed qñ in terra genera-
tur corrūptio: z putredo prius qz i aere: tūc aues
z ſerpētes aſueti habitare illam planiciē fugiūt
putrefactionē z corrūptionē terre: z vadunt ad
mōtes z ibi habitant: z volāt in altū q̄tum pñt.
Et aliqñ apparēt aues que recedūt a montibus
z veniunt ad planiciem. Et poſt aliquot tps re-
uertunt ad mōtes z dimittūt planiciē. Cā eſt qz
primo corrūptio aduenit mōtibus. Deinde per
tractū tēporis accidit in viſceribus terre: qz aer
eſt ſubtilioris ſubſtātie z leuioris alterationis qz
terra. Deinde per cōtinuationē corrūptionis et
alteratiōis: ēt fit in terra. Ideo epidimia incipit
primo in aere ſubtiliori z fortiori z citius agrediſ
qz in groſſiori z debiliore.

Que corpora citius offendunt tpe epidimie.

Artū dubiū eſt. Que corpora citi⁹ offē-
dunt tpe epidimie. An corpora que ha-
bēt poros latos. An que habent ſtrictos
vel frigida: ſeu calida: ſicca: vel humida. Ad cui-
dentiā quinti: ſexti: octani. Eſt ſciendū qz aliqua
ſunt corpa que habēt poros latos naturaliter: vt
ſunt calida z humida. Et aliqui habēt poros ſtri-
ctos: vt ſunt frigida z ſicca. Adhuc aliqua ſunt q
habēt repletionē: z oppilationē que reddunt po-
ros ſtrictos. Et aliqua nō habēt oppilationē ali-
quā. Et circa hec dico qz quatuor ſūt notanda.

Primū eſt qz corpa que habēt poros ſtrictos
naturaliter que nō ſūt oppilata vt ſunt melācoli-
ci: vt alique vtule: minus ledunt tunc tps alijs
corpibus. Quia remiſſa caliditas cordis z pau-
cis aer per poros attrahit: qz pori ſūt ſtricti z ēt
qz ille paucus aer pauco tpe retinet: qz non ſunt
oppilati nec repleti. Etia illi q habēt qualitates
cōditionales phibentes corrūptionē: ac putredi-
nē: vt eſt frigiditas z ſiccitas. **S**ecūdo dico qz

corpora que habēt naturaliter poros latos: z effi-
ciunt ſtricti p oppilationes: vt ſūt corpora repleta
q̄nis ſunt robuſta: nihilominus plus offendunt i
aer peſtentiali alijs corpibus. Ratio ē qz multū
aer ē attractus ad intra ſic ppter iſpirationē z ex-
pirationē: z ſic qz oppilata ſūt longo tpe retinen-
tur: z nō ſūt depreſſio illozū ab aere. Et adhuc ſu-
mi capinoſi nō purgant. Et qz habēt qualitates
cōditionales cōformes huic corrūptiōi: videlicet
caliditatē z humiditatē: z phibet debita trāſpi-
ratio que ē cā corrūptiōis. **T**ertio dico qz illi q
habēt poros naturaliter ſtrictos z oppilatos mi-
nus offendunt qz corpa prius dicta z oībus alijs
ab his magis ledunt. **P**rima pars ē manifeſta
p rōnem primi dicti: z p rōnes que dicent i quar-
to dicto. **Q**uarto dico qz corpa que habēt po-
ros latos naturaliter z ſūt oppilata magis offen-
dunt qz corpora dicta in primo dicto. Sed min⁹
qz corpora dicta in ſecūdo. z tertio dicto. Ideo pri-
me partes ſūt manifeſte p rōnes primi dicti z eſt
manifeſta rō ſecūdi dicti: ſz tertia pars ſic pbat
qz corpora tertij dicti habēt oppilationes p quas
phibet trāſpiratio: ergo fit corrūptio ppter calidi-
tatem: z interceptio caliditatis medie ē epidimialis:
z iō leuiter intrarēt epidimias. **Q**uinta rō eſt
in corpore tertij dicti. Aer eſt attractus z retētus
longo tpe z ſpatio: z virtus que hz cōtra operari
ē debilis: ergo generat putrefactio in talibus cor-
poribus: ſufficiat ergo iſte rōnes cōtra aliquos.
Quibus de cauſis ē manifeſtū qz corpa calida
z humida q hñt poros naturaliter latos z oppila-
tos magis offendunt. Poſtea iſta que habēt na-
turaliter ſtrictos: z adhuc oppilatos ſunt magis
offeſi. Ultimo illa que habēt ſtrictos z nō oppila-
tos ſūt offeſi.

Quaſi aliqua corpa in epidimia moriuntur: z
aliqua non.

Ertū dubiū ē ppter qd eſt qz aliqua
corpa in epidimia moriuntur z aliqua
nō. Cū cāe ſint vles. Et quare vn⁹
mori in vna familia: alij vō nō. Et
aliqui moriunt in vna domo: z vici-
ni nō. Aliqñ in vna ſtrata: z in alia nō. **R**ēde-
tur qz ppter diuerſitatē iſfirmozū cōplexionū z cō-
poſitionū naturalium z actualium reſtaruz in illis. z
ē ppter diuerſitatē carū agētū que adueniūt p
diuerſitates z aſpectus. Reſiduū inuenies in rō-
nibus none queſtionis.

Quare in preſenti hoies z nō boues moriuntur.
Eptimū dubiū ē: quare i preſenti
hoies z nō boues moriuntur: z in an-
no pterito moriebant boues z nō
hoies. **R**ēdet qz iſtud accidit

prones proprietatis singularis q̄ tūc adheret acri
ppter quā proprietatē generat putredo in corpib⁹
boi⁹: et non boū. Et ita anno p̄terito poterat eē
vna pprietas singularis in aere que habebat re-
spectum supra boues et non homines.

Quare iuvenes robusti et fortes moriunt⁹. anti
qui vō non.

Et auū dubiū ē ppter qd robusti ac
fortes moriuntur. Antiq vō nō. Est
dicendū q̄ antiq sūt sine oppilatiōe
siue possūt esse cū suis poris strictis
naturalr et non oppilatis. Iuvenes
fortes et robusti hēbūt poros naturalr latos et op-
pilatos. Jō citi⁹ corūpūtur et moriunt⁹ ex ista pe-
stilentia: qz in iuueculis plus de humiditatib⁹ et in
pfluitatib⁹ abūdāt que diminutio calore natura
li bīt cāre oppilatiōes. Et in pueris abūdāt hūi-
ditas: et regimē sordiatū q̄ res faciūt oppilatiōes.

Quare moniales et incarcerati non moriunt⁹.

Non dubiū ē ppter qd moniales et
incarcerati nō moriunt⁹. Et aliqui oēs
moriunt⁹: et aliqui nō. R̄ndet sic q̄
illi q̄ habitāt aerē cooptū: et nō fati-
gāt se in aere detecto: nec habitāt cū aliquo q̄ ha-
beat ipm corūpere magis cōseruant. S; alijs
vel aliqua ipsarū corūpat cōiter oēs se corūpūt
qz oēs isimul cohabitāt: et viuūt et anhelāt et vno
met regimē et aere pticulari: et p rōnē pticipatio-
nū aspectus vni⁹ loci qz monasteriū pōt eē edifi-
catū sub tali ascēdere q̄ in vno tpe aer illius loci
est magis corruptus q̄ aer alterius loci. Jō qñ
vn⁹ morit⁹ in vna habitatiōe: alij debēt recedere
tāto citi⁹ quāto sūt generati ex vno patre. Qz se-
pe filij sapiūt naturā patris. Jō si vn⁹ isfirmat alij
sūt dispositi ad isfirmitatē. Nihilominus aliqui cō-
tingit q̄ vn⁹ morit⁹ in vna familia: et nō oēs ppter
dispositiōes pticipationū reptarū in illo: et nō in
alijs: istud sepe aduenit in vna contrata: non in
alijs: ista dico de ciuitatibus.

Quare patientes podagras non moriuntur.

Decimū dubiū ē: ppter qd ē q̄ pa-
tientes podagras nō moriunt⁹ istis
tpib⁹. Qui r̄ndet q̄ i podagris
sunt pauci hūiores ac oppilatio-
nes: ob quā cām humores prauī
descēdūt ad extrema: et extriseca et ibi generat po-
dagras. Jō nō sūt dispositi ad se isfirmandū.

Quare epidimia venit vt plurimum post
guerras.

Ad decimū dubiū ē ppter quid
est q̄ epidimia vt plurimum venit
post guerras et post famem etc.

Responde q̄ tēpore guerrarū
regimen est inordinatū. Ob quā
cām generant prauī humores in
corporibus dispositis ad corūptionē. Ac etiā p-
pter superiora que disponūt sepe guerras: et sepe
disponūt ad pestilentia: nec non post caritudines
veniūt pestilentie: qz tēpore fertilitatis corpora ni-
mis replent⁹ ob quā cām generant oppilationes.
Deinde corūptiōes: et hoc sufficiat de tertio ca-
pitulo etc.

Caplm. iiii. de modo curatiuo

Unc sequit⁹ quartum caplm. In
quo tractatur de actu curatiuo.

Nuius intentio est triplex. Pri-
ma est circa virtutē. Secūda cir-
ca febrem. Tertia est circa aposte-
ma. Primo circa primā intentio-
nem est sciendū q̄ in f. breuitantibus apparet
virtus multū debilitat⁹: et istud accidit qz spirit⁹
maxime resoluunt⁹: ac etiā complexionēs mēbro-
rū principalū sunt alterat⁹: et maxime complexio
cordis ab humoribus venenosis: qui querūt cor
a forma specifica: et alia membra principalia. Jō
insistendū est in dando cibos copiose: boni et ma-
gni nutrimenti: qui leuiter digerant⁹: qz leuiter pos-
sunt digeri: et spūs multiplicari: vt sūt fassiani: pul-
li: et pdices: et similia. Condiunturqz tales cibi cū
aceto: agresta: succo malorum ranciorū: limonūz:
vino mali granati: et similibus que habēt phibe-
re corūptionē infirmi. Capiātur etiā tales cibi:
vltra appetitū: qz vt plurimū in talib⁹ deficit ap-
petitus. Comedat s̄m appetitum: si nō deficit ap-
petitus. Et minus q̄ tempore sanitatis. Est etiā
vtendū confectionibus: electuarijs: aquis: et pul-
ueribus: ac et alijs cordialibus que cōiter ponun-
tur ab auctorib⁹. Ab extra sūt membra confortā-
da principalia nō dimittendo. s. cor: cerebrum: et
epar. Etiā alia membra vt stomachus: renes: et
maxime confortet mēbrum in quo ē talis humor
venenosus: et istud fiat cū medicinis appropriatis
membris confortādis. Aer camere sic rectifice-
tur pillis qui stant in camera: sicut pro egro asp-
gēdo cū ramis et frondulis: et rosas madefactis
i aceto cū sādalis cū p̄fumijs ex myrra: thure
filoaloe: storacem: et silib⁹. Donēdo lintheami-
na madefacta in aceto cum cortinis: et sepe reno-
uando: et muri camere aspergantur sepe aqua et
aceto: et sint super lecto et banchis multi citri etc.

De corporis euacuatiōe et de clisteri faciēdo.

Secunda intentio est maxime in de
siccando: et euacuando corpus: cum
fleubotomia: vel solutione vtrius.
Quia si materia vincens fuerit san-
guinea incontinenti est incipien-
dum a fleubotomia. In quo est apo-
stema. Ad hoc ut humor venenosus non sparga-
tur per diuersas partes corporis atque consentien-
te virtute copiosa fiat fleubotomia: et si materia
vincens sit alia a sanguine: prout colerica vel me-
lancolica est euacuanda cum solutio appropriato
illi. Et si illa materia fuerit sanguinea etiam alijs
humoribus super abundantibus. In primis fiat
fleubotomia. Consequenter desiccantur humo-
res eradicando si fieri potest. Et si aliquae reliquiae
remanent sunt digerende cum syrupis appro-
priatis. Sed primo eradicantur: et ipso interme-
dio fiat elidere commune: et aliquatulum acutum: et
multum est utile uti continuo. scilicet bis in die. Simi-
liter syrupus descriptus ante. Et possit in isto ca-
su dare vna vice. in maiori quantitate alijs casibus.

De cura apostematis.

Tertia intentio est circa apostemata
ad cyurgicos spectat. Et est scien-
dum quod apostemata que apparerit tem-
pore pestilentie: que sunt perniciofa
et mortalia sunt ista. scilicet. antrax carbun-
culus glandula: vel patraca: ignis persicus: et pru-
na de quibus dicitur per ordinem. Et primo de
antraxe que dicitur ab antro quod nascitur in locis
absconsis cordis: vel quod per antrum vadit ad cor
quod est in medio: et sic diffinitur. Antra est apo-
stema paruum ad modum pustule in principio frau-
dulentum et venenosum: quod corrumpit particulam
a qua eleuatur adulterando illam: et partes que
propinquantur tumescunt ad formam sanguinis
combusti: qui acquirit eam malitiam in prima adu-
sione: et ex mortali rubedine: et cum ulterius accen-
ditur: et ardet augmentatur venenum et malitia.
Et acquiritur vnus color citrinus: etiam si ulte-
rius accenditur quod locus efficiatur siccus: tunc au-
gmentatur gradus malicie: et tantum quod corrup-
pit subito partes ad quas pertingit. Et facit pu-
cturam ut ignis: et efficitur nigrum ac obscurum.
Et si cum eo crierit liquor et erit in superficie me-
mbri similis illi qui fuit in corpore combusto ut cau-
terizato ab igne: ob quam causam sequitur quod antrax est
ex tribus materiebz: vt patet cum isto apostema-
te. Adiungunt seua accidentia: vt est tremor cor-
dis: syncopis: debilitas pulsus. Et iste accidit quod
vapores mali leuati veniunt ad cor. Unde parum
differt a carbunculo: quod est de materia sanguinea
non adusta vel denigrata. Primo in illa est ali-

quis liquor: qui per adustionem eracuitur adhuc
non est tamen venenositatis vt est Antrax. Et appel-
latur carbunculus quasi carbone lucente et non
mortuo. Circa ipsum sunt notande tres res. Pri-
ma est color: locus: et dispositio partis: vnde co-
lor niger est peior omnibus alijs. Deinde viri-
dis. Deinde citrinus. Deinde rubeus. Unde
locus est peior iuxta aliquod membrum principa-
le: quod extremalibus partibus: vnde dispositio par-
tis est peior illa que est desiccata quam humectata.

De cura antracis.

I Cura antracis est euacuandus vt
dictum fuit in interioribus secundum con-
sensum virtutis: ac etatis. Secunda
io est euacuanda materia deflura
ad illius partem cuius appositione ve-
tose. simul cuius scalpellatione: et cum sanguisugis
et fiat cauterium cum ferro ignito. Et cunctis cau-
terium cum cera ardenti: quod congelatio ecre pro-
hibet euaporationem malorum vaporum: imo
sparguntur per membrum. Adhuc potest fieri
cauterium potentiale ex medicinis cauterizanti-
bus: vt est vitriolum: viride es. Arsenicus. Calx
vina: et capitellum factum de calce et sapone: vel
de aqua forti: et ex similibus rebus. Etiam bonum
est emplastrum factum de scabiosa: cum ipsa in
paucis tempore mortificat. Similiter istud empla-
strum est bonum. R. vitellus vnius oui: et cum il-
lo permisce de sale quantum potes: et debes immo-
uari de vna hora in alias. Nihilominus ego lau-
do plus cauterium acutale: et debent administra-
ri res que operentur contra venenum. Similiter
datur hec medicina omni die. R. succi scabiose. 3.
ij. terre sigillate: boli armeni loti an. 3. 5. misceat-
ur et potetur in mane. Similiter coagulus bibi-
tum expellit venenum a corpore: maxime coagu-
lum legoris. In vice. 3. j. cuius vino odorifero. Si-
militer succus citri. 3. ij. cum vino bono. Simi-
liter terra sigillata: ambra: coralli: metridatum: et
tiria.

**Cura circa accidentia que veniunt a prauitate
materie.**

Tertia est notandum circa acciden-
tia que veniunt a prauitate materie
et a caliditate ipsius. Et etiam a ca-
liditate medicinarum quam facit cau-
terium: vel a cauterio actuali in par-
te infirma circumstantis vt mortua cuius aliquo fer-
ro: vel vt quod capitur dolor et est causa inflammati-
onis: et apostemationis. Ideo debet expectari quousque
naturaliter euellatur: et scidat circa partes suas
non dimittendo aliquid carnis infirme: et corrup-
tio non vadat ad partes sanas. Et est bona sca-

rificatio vt mali humores possint exire. etiaꝫ vē-
tosa euellit de profundo sanguinem corruptum
z venenosum vt non reuertatur a circumferentia
ad centrum. Fracta cute z extracta materia ve-
nosa in eius euacuatione. Laueat sibi medi-
cus a malis fumis: z non tangat cum manu: quia
vna materia distillati subtilis est contagiosa intā
tum q̃ medici postea infirmantur. Immo appo-
natur medicamē qđ abstergat z mundificet. Si-
cut medicamen factuz ex farina ordei z melle cuz
pauco salis apponendo solū. ¶ Ad idē. R. sar-
cacole mellis. añ. partes equales misceantur z
mirabiliter operatur facta mundificatione ad-
ministrēt generatiuum carnis. Et si est concan-
tas capiatur basilicu z teratur z impleatur cōca-
uitas z fiet generatio carnis. ¶ Ad idem. R. ari-
stologie rotunde: centauree minoris: pentafilō:
consolide maioris. ana partes equales: z distille-
tur aqua ad lambicum z reseruetur tempore: z ē
mirabilis in reseruatiōe carnis. ¶ Ad idē em-
plastrum ex coriandris recentibus z vnīs passis
recentibus cum melle est bonū. ¶ Ad idēz radi-
anofodilli cum fece vini. Similiter bertonica cuz
pinguedine emplastrata. Et ista sufficiāt in cura
carbūculi z antracis.

¶ Quare dicitur patrachia glandula siue
buffo z similia.

Secundario est notandum de patra-
chia siue glandula vel buffone. Et
dicitur patrachia: a patrachio ho-
mine qđi primo inter xpianos inue-
nit. Et dicitur buffo siue bubo ad si-
militudinem illius animalis. qđ hic vocatur qz
tale apostema accidit in locis emūctorijs absco-
ditis: vt illud animal cōtinuo stat. Sed differūt
qz patrachia fit de materia venenosa. Bubo au-
tem non. ideo sic diffinitur. Patrachia est apo-
stemavenenosum perdens qđ operatur circa pul-
sus cordis cum sincopi z tremore: multiplicatur
tempore pestis in locis predictis: vt in collo. Cā
istius est causa diffinitionis: que etiaꝫ est dicta su-
pra. Et differt a carbūculo: qz materia sua q̃uis
fit ex sanguine non est tātū adusta: vt in carbūcu-
lo: z est signum alterius malitie: qz occidit in tri-
bus vel quatuor diebus: z aliquādo in pauciori-
bus: z aliquando in quinqz: z si peruenit vsqz ad
septimum potest sperari. Aliquando generatur
ex materia flegmatica: z aliqñ būida cū sangui-
ne pmūrta. Similiter ē differentia qz carbuncu-
lus nascitur in extremitatibz: z in alijs partibus
corporis exceptis emūctorijs. Et etiam in princi-
pio non cātur eschera vt a carbunculo.

¶ Modus curationis istorum.

Ircā curam istius apostema-
tis. Sciendum est qđ duplex ē
intentio: scz vniuersalis z par-
ticularis. Vniuersalis fit p̃m i-
tentionē. scđa ita qđ sitale apo-
stema est sub asellis dextre fiat
fleubotomia ex alia pte in bra-
chio: z ex vena cōmuni. Si post aures fiat fleubo-
tomia ex vena capitis illius lateris in manu. Si
in inguinibus ex safena illius lateris. Cura par-
ticularis est duplex ad hoc vt materia extrahat
sensibiliter cum rebus que habent extrahere z re-
soluere vapores illius: z hoc fit cum appositione
ventosarum z scalpellatione: z sanguisugis: vt cū
cauterio actuali vel potentiali: vel cum omni alia
re cum qua melius fieri potest. Primo si apponi-
tur ventosa cum igne: deinde fiat scarificatio: z
de nouo reponatur ventosa vel sanguisuge bone-
vel habeatur gallus z depiletur circa pudibūda
apponatur loco per horam: z in alia hora appo-
nat alter: z sic fiat per totam diem z venenum ita
attrahitur a corde galli. Ideo gallus subito mo-
ritur. Scđa est qđ fiant emplastra que habeant at-
trahere z resolvere sensibiliter. Quoruz bec sūt
descriptiones. R. medulle fermenti. 3. iij. sin-
apis: seminis vrtice: añ. 3. 5. vitrioli. 3. ij. Cantari-
darum numero. x. misceantur z cōponantur cuz
melle dispumato. Ad idēz. R. capitellum factuz
ex calce vīna: sapone: z cum salina est bonuz. Ad
idem. R. radi. nasturcij: agrimonie: añ. ad. bee-
buliāt cuz oleo de lilio: z melle: añ. 3. iij. Ad idē.
R. cantaridarum numero. x. puluerizentur: z bu-
liāt cū oleo veteri vsqz ad spissitudinē z apponat
loco. Aliud. R. cartomi: nucis: rācide: seminis
caulis: cepe: stercozis columbini: añ. 3. j. misceāt
z puluerizentur: z fiat emplastrum: similiter ap-
positio istius capitelli est multum vtilis.

¶ Ad frāgendum z euacuādum apostema.

Ingulares medicine que frāgunt
apostema: z euacuāt materiā sensi-
biliter sunt iste. vs. Species gum-
me: vt est galbina: euforbium: ar-
senicum: nasturtiū: vrtica: semē si-
napis: nuces rancide. cantarelle: cordumemi: sa-
lisgēme. baurach: piracion: stercozis auium calido-
rum: vt est columborum: accipitrum: z falconū.
Componantur omnes iste res cum gūmis z su-
cis vel melle: vel stercoze auium: vel capitello: vt
liriuio forti: quo vtuntur tñctores: vel alchimi-
ste. ¶ Alia circa hoc special in materia insensibi-
li resoluāt. R. baurach: salis armoniaci: allei:
piperis nigri: ana partes equales pistentur z mi-
sceantur cum succo scabiose: z fiat emplastrum.

Aliud bonū Linoglossa viridis ⁊ siccata trita inter duos lapides similiter consolidata maior mirabiliter operatur. Et hoc vidi per experientias q̄ resoluit venenū. Similiter operatur vinceto sicū siue antioforata: q̄ habet proprietatem singularem.

De pruna ⁊ igne persico.

Modo restat istud capitulum videre ⁊ est notandum q̄ dicitur carbo v̄ pruna: q̄ in principio sue apparitionis facit vnam aduersionem ⁊ escharam: q̄ corrumpit partes quib⁹ superuenit cum sorditie deambulando ⁊ facit membrum nigrum: ⁊ est de genere carbunculi ⁊ nihilomin⁹ differt ab illo: q̄ pruna generatur ex sanguine subtili: vt sepe apparet tempore pestilentie. Adateria autem carbunculi fit ex sanguine grosso adusto: vt dictum est: adhuc differunt q̄ pruritus precedit carbunculum. non autē in pruna. Adhuc differunt quia in aduentu carbunculi color semper est niger: ⁊ in aduentu aliorum. Aliquando rubeus. Aliquando citrinus. Aliquā viridis. Adhuc est differentia inter carbonem: ⁊ ignem persicum: q̄ ignis persicus est quando colera predominatur melancolie in tali aduersione: ⁊ tunc est nigredo circumstans quantitatem ⁊ cum tali colore: vel infans laudat tempus capiendi tiriace: sanis ⁊ egris cum stomachus vacu⁹ fuerit ⁊ tu bene digeiseris: ⁊ aliquando ad fabe egyptiace magnitudinem: aliquando ad modū auelane. Et ad pōdus. 3. 5. vel. 3. j. ad plus. s̄m q̄ pl⁹ ad digestionem stomachi tempus habes: ⁊ modo cum aqua: modo cum vino: modo cū succo gra-

nati: modo cum vna: modo cum succis: vt dictū est supra: appropriatis qđ tibi ex te scire relinquitur. hoc modo medico logico ⁊ sapienti. Ita adhuc circa exhibitionem ipsius tiriace. Quaz ego Petrus voco dominam medicinaz. Considerare etiam opz anni tempus: regionem: ⁊ etates: vtputa si estas est maxime cum calidior facta fuerit. Nam leditur inde corpus vt circa hoc. Gal. Ipocratem allegat cum dicit. Las ante canem molestas esse farmacias. Et q̄ vt plurimum febres infert hoc tempus partius vtendum est isto calidissimo tempore tiriace: similiter ab hominibus magne caliditatis partius est vtenda nisi forsā cogat necessitas. Et eadez rōne q̄ fortior est virtus tiriace robore infantium propterea ipsam Galienus infantibus prohibet exiberi: nisi causa predicta: cum ipse asserat se vidisse mirabiliter mortuum fuisse infantem vnum ex immoderato vsu tiriace: dissoluit enim in totum ambitus eius ⁊ ventrem fluere fecit: sic propter irrationabilem assumptionem tiriace periit infans. Galienus finaliter concludit quī in terra calida conuersabitur: vt puta nigroꝝ vel similium: cane vti farma. v3 tiriaca nisi vt dictū est in necessarijs causis ⁊ sufficiat tibi ea que inibi est caliditas.

Quocirca a primo ortu Julij: ⁊ in quātum durant dies caniculares: sc3 per totum vigesimū secundum diem Augusti: ⁊ hominib⁹ calidissimis per totum Augustum exiberi inibet tiriace: nisi vt dictum est si esset necessitas maxima: vtputa pestis: morsus venenosus ferarum: ⁊ his similia vel maiora instarent.

Quia dixit Gal. se-
ptimo terrapentice
Methodi. auctori-
tate Platonis op-
in aliqua scia vel ar-
te tradit tribus de
câis. **P**rimo vt
quis satisfaciat ami-
cis. **S**ecundo vt ex-
ercitet q̄s exercitio
vtilissimo q̄d est p̄ i-
tellectu. **T**ertio vt remedi-
et obliuioni: que est
ex senectute. **N**unc ē q̄ his tribus de câis p̄mor-
pposui meis scholaribus in medicina q̄dā op-
cōponere. **E**t q̄ cognitio p̄tū subiecti in medici-
na q̄d est corp⁹ humanū: que loca dispositionum
appellat: ē vna p̄tū scie medicine: vt dicit Auer-
roys primo sui Colliget. capto de diffinitione me-
dicine. **N**unc ē q̄ iter cetera nobis cognita cogni-
tionē corporis humani z p̄tū ei⁹ q̄ ex anothomia
surgit p̄posui tradere: nō hic obseruās stilū altū
sed fm manualement operationez vobis magis tra-
dam noticiam.

Situato itaqz corpe vel hoie mor-
tuo p̄ decollationē vel suspēsiōnez
supino. **P**rimo noticiā toti⁹ de-
bemus hēre. **S**ecundo p̄tū: nā cum
ois nostra noticia icipiat a notiori
bus nobis. z que sūt cōfusa sūt notiora: z totū cō-
fusius sit p̄tibus: a cognitione toti⁹ debemus icipe-
re. **C**irca totū aut q̄d debemus cognoscere ē in
quo hō dīam h̄z ab alijs aīalibus. **H**z aut dīaz
in trib⁹. s. in figura vel situ p̄tū: z in morib⁹ siue
artib⁹: z in p̄tibus q̄busdā. **I**n figura nāqz hō est
stature recte: z hanc habuit p̄pter quatuor cās.
nā corp⁹ humanū h̄z iter cetera aīalia materiaz
leuissimā spūosam z aereā. **E**t iō ad supiora ele-
uabile. **S**ecundo iter cetera eiusdē quātītatis calore
h̄z ampliorē cui⁹ est sp̄ ad supiora eleuare. **T**er-
tio formā h̄z p̄fectissimā que cū angelis z itelligē-
tijs que totū vniuersū regūt cōieat: z iō sursum ei⁹
sensus vniuersi eē debēt. **Q**uarto rōne finis sui
fuit eiusdē stature z figure recte: q̄ ipse finast or-
dinast ad itelligere ad q̄d deseruiūt sensus z mari-
me scūs visus: vt appet in p̄mio methaphisice
z iō in ip̄o debuit visus situari: z cerebrū: z p̄ p̄ns
caput situ tali vt possit oīa diuersa sensibilia app̄-
hēdere. **E**t q̄ ad p̄ā visibilia se extēdit q̄n situat
in alto: q̄d appet q̄ custodiētes ciuitates vt possēt
a lōge bñ videre statuūt sua spectacula in loco al-
to: vt in turribus z h̄mōi: vt dicit Gal. nono de

26
27
iunamētis mēbrozū. **E**t p̄pter hoc ip̄e ibi dicit: z
ēt Aūic. iij. cañ. in p̄cipio q̄ necessitas i situādo
caput supius in hoie nō fuit p̄pter cerebrū: nec p̄-
pter aures: nec p̄pter os: nec p̄pter nares: s̄z p̄
oculos p̄pter cām dictā. **E**t sic ex p̄te appet oīz
quatuor cāz q̄ hō fuit stature recte: p̄pter q̄d vo-
cat antropos vel plātenus. i. plāta reuerſa: z mi-
crocosmus. i. minor mūdus: q̄ sursum z deorsum
h̄z sicut mūdus z vniuersū. **E**t ē hec p̄ia dīa.
Scōda ē ex morib⁹ vel ex arte. **A**dores. n. iter ce-
tera aīalia magis h̄z mansuetos: nā ē aīal politi-
cus z ciuile. **A**rte omnia natura caret. non enim
habet artem insitam a natura: vt aranea: apes: z
h̄mōi: ad hoc vt p̄cipiat oēm artē. si enī hēret ali-
quā isitā a natura: omni alia careret arte: vt dicit
Gal. iij. de iunamētis. **D**iffert ē ab alijs in p̄ti-
b⁹: nā nō h̄z p̄tes multas: quas h̄nt alia aīalia in-
trifecas: nā nō h̄z p̄tes q̄ sūt a natura date vt ar-
ma ad defēdēdū sicut sūt: cornua: rostra: ungues.
lōge: z istis caret: q̄ h̄z organū organoz q̄d ē ma-
nus: qua sibi pōt parare oē gen⁹ armoz ad defē-
dēdū: vt ēt dicit Gal. j. de iunamētis: z iō caruit
a natura illis: vt oīa possit hēre. **C**aruit ēi p̄tibus
q̄ pilose: pēnose: z squamose sūt p̄pter eādē cām:
z ēt q̄ nō h̄z materiā multū supflūā terrestres: q̄
materia ē illaz p̄tū. **C**aruit ēt cauda p̄pter eādē
cām ēt q̄ cū sit stature erecte gerē op̄at sedendo:
cauda. n. sessionē p̄hibz. hec sufficiat de anotho-
mia totius.

De p̄tib⁹ nāqz h̄z sint duplices. s. sim-
plices z cōposite: de simplicib⁹ non
ponā diffictā anothomiā: q̄ eorum
anothomia nō appet in corpe deci-
so s̄z magis in liq̄facto in gurgitib⁹
aquaz. **S**ed ponēdo anothomiā mēbroz organo-
nicoz de cōsistib⁹ loquar fm q̄ simile aliq̄d in ali-
quo mēbro organico dīatur vt de carne in ano-
thomia core: z de ossib⁹ in anothomia doxi z pe-
dū z de neruis in anothomia cerebri z nuche.
De mēbris aut officialib⁹ sciēdū q̄ in q̄p̄lib⁹
ip̄oz q̄tū ad anothomiā factā in mortuis ser sūt
vidēda: vt dicit cōmētator Allexādrin⁹ cōmēto li-
bri sectaz. s. que ip̄oz sit positio: que sit corz sub-
stātia: z p̄ p̄ns cōclusio q̄ sit eozū quātītās: nūer⁹:
figura: z cōtinuitas eozū. **S**z quātū ad anotho-
miā ip̄ozū factā in viuīs sūt cōsiderāda duo que
ēt in mortuis vel mortuozū anothomia p̄nt quo-
dāmodo appere. primū ē que sint iunamēta ipsius z
opatiōes. scōz ē que sint egritudines q̄ in ip̄o pos-
sūt cōtigere: z si curā aliquā appropriatā hēant q̄
sit illa ostēdat. **D**iuisio aut z nūcrus p̄tū cor-
pis ē: q̄ p̄es quedā sūt que extrema vel extremi-
tates dicunt. **Q**uedā vō itrisece z p̄fūde: z illa
e. iij

rū quedā sūt q̄ ordinant̄ imediate ad cōseruatio-
nem sp̄ei: quedā imediate ad cōseruationē idiu-
dii. Prima sūt mēbra genitalia. Scda sūt que i
vētribus cōtinent̄. Tres aut̄ sūt vētres in corpe
nostro. s. supior q̄ continet mēbra aiata vt caput.
Inferior q̄ cōtinet mēbra naturalia. Medius q̄
cōtinet mēbra spūalia. Primo tñ icipiā ab ano
thomia vētris sferioris: qz illa mēbra fetida sūt.
Et iō vt ista primitus abijciant̄ ab eis icipiēdū ē.
Secūdario qz oīs nostra cognitio z speculatio q̄
ex manuali cōsistit opatiōe a notioribus nobis in
cipit: talia aut̄ cū sint posteriora sūt nobis notio-
ra. **P**rimū aut̄ qd̄ ē videre ex hoc vētre ē sba
z cōplexio eius: qz positio eius ē satis nota: qz fuit
posit⁹ isra alios vētres pp̄ ip̄fectionē corū m ē
bzoū: q̄ cōtinent̄: qz mēbrū quāto min⁹ p̄cipat
de nobilitate z p̄fectiōe: tāto magis locū ifimum
obtinēt in genere mēbrozū: sicut ē in mūdo in
genere entiu. Itē qz cōtinet mēbra deputata ad
expurgādū z ad cōtinēdum feces z supfluitates
grauēs q̄. s. p̄tendūt deorsū: z spāliter q̄ sūt acce-
pte: p̄ sursum. Et itaqz sba eius carnosā: vt ite-
stina z pelliculosa: z carnosā tñ magis: z ex hoc
appet q̄ ē cōplexiōis calide z hūide. Et cā qua-
re fuit hmōi venter carnosus: z pelliculosus. z nō
ossuosus ē: qz hmōi vēter hz cōtinere mēbra que
p̄pter assūptionē cibi vt stomach⁹: z p̄pter reple-
tionē z retentionē fecū: vel ex fecib⁹ in cōcanū: vt
ex aquositate vel ex vētositate: vt ydropisif: vel p̄-
pter ip̄regnationē vt matrī d̄z aliqñ tumescere.
Si aut̄ vēter cēt ossuosus nō posset itumescere.
Scōm q̄ opz videre est nūerus p̄tiū q̄titas z
figura. p̄tes. n. sunt duplices. s. intrinsece z extri-
sece. Quedā sūt directe. quedā collaterales extri-
sece. directe sūt q̄ dñr correspōdere ori stomachi
z ē ps in qua sentit̄ os siue cartilago epiglotalis:
que alio noīe noiatur pomū granatū: de qua suo
loco appebit: postea ē pars stomachalis que ē su-
pra vmbilicū vel distans ab vmbilico p̄ quatuor
digitos. **T**ertio est ps vmbilicalis: z est vbi est
vmbilicus: cū quo ē allegatio fetus in matrice cū
venis matricis. Et p̄pterea in it̄ifecis appet ve-
na quedā que cōtinuat̄ cū ipso z p̄trāsīt p̄ zīrbum
epatis in chiliz. s. venā istā tñ p̄iuata ē sanguine:
qz frustra ē post partū a p̄pria opatiōe: z p̄pte-
rea cōtinue euanescit: z iō min⁹ appet in senib⁹
q̄ in iuuenibus: sicut ēt euanescit artaria que cuz
dicta vena descēdit ad vmbilicū fetus. Et qñ est
in vmbilico descēdit iserius: z peruenit ad artari-
am adorti iuxta spōdiles renū z ylioū: vt isra di-
cēt: z qñ excarnas mirach p̄pe vmbilicū hāc cō-
sidera artariā que ē ad modū nerni vel chorde.
Quarto est ps que vocat̄ sumē isra vmbilicūz
per quatuor digitos z ē pars in qua qdā vene ter-

minant̄ ad cutiz p̄ quas pueri existētes in matrice
emittūt aquositates. Et iō vt dicit Auicē. tales
vene z talis pars notior ē i nō natis q̄ i perfectis
p̄z quarta tertij caplo de cāis. Ego hoc mō mul-
toties mōstrauī: qz i perfectis frustra ab hac ope-
ratiōe. **Q**uinto ē pars que vocat̄ pecten in quā
existūt mēbra genitalia. **P**artes vō laterales
sūt duo: ypocūdria: z ylia. Et ē ypocūdrium de-
xtrū z sinistrū: dextrū vbi locatū ē epar: z ypocū-
driū sinistrum vbi locatum est splen. z ylium de-
xtrum z sinistrum similiter.

Hic visis ptes magis intrinse-
cas discernas: ipaz enim quedā
sūt cōtinētes. quedā vō cōtente.
Cōtinētes cōi noīe vocātur mi-
rach. Mirach aut̄ componit̄ ex
quibz p̄tib⁹. s. cuti: pinguedine:
pāniculo carnosio: musculis z chordis eozū: z si-
phac. Cū rasorio igit̄ incide p̄trahendo a scuto
oris stomachi directe vsqz ad ossa pectinis leui-
ter incidēdo cuti: postea iuxta vmbilicū fm lati-
tudinē incidas p̄trahēdo a dextris ad sinistras
vsqz ad dorsū. **P**ostea excoria z hēbis p̄rio cu-
tim: post aut̄ appebit statim pinguedo maior tñ i
porco q̄ in hoīe. postea locat⁹ ē panniculus car-
nosus qui non est nervosus vt alij. neqz ē carno-
sus: vt musculus: s. ē p̄mixt⁹ ex carne: z pāniculo
p⁹ eū sūt chorde z musculi. **M**usculi sūt octo
vt dicit Gal. sexto de iuuamētis mēbroz: capitu-
lo penultimo: nā duo sūt longitudinales: quoz
fila p̄tendunt fm lōgum a clipeo oris stomachi
vsqz ad ossa pectinis. iō vocati sūt lōgitudinales. z
isti nō hnt̄ magnas chordas nisi ligamētales: p⁹
istos sūt duo trāsuerfales supiores: vn⁹ a dextris
alter a sinistris: z ambo oriūtur a supiorib⁹ iuxta
costas: z desinūt i chordas circa ossa pectinis: sic
q̄ dextera chorda tēdit inferi⁹ ad sinistrū: z fini-
strā ad dextrū. z p̄ oppositū sūt p̄cedētes inferio-
res ad supiora: quoz ort⁹ est ab ossib⁹ pectinis: z
anche z desinūt in chordas: cū ad locū vbi finiū-
tur coste dirigūt: ita q̄ chorde eoz cruciāt̄ adin-
uicem ad modū isti⁹ **+** figure. **A**ltimo post
istos sūt latitudinales: quoz fila p̄tendūt fm la-
tū vn⁹ dexter: z alter sinister. z ort⁹ z apparentia
eoz ē magis iuxta dorsum versus sursum: z isti cuz
lōgitudinalib⁹ veniūt interfecātes se adinuicem
ad angulos rectos. z hic ē nūer⁹: quātitas: posi-
tio: suba: figura: colligātia: z cōtinuitas. **I**u-
uamētū eoz ē duplex. s. cōe z p̄prium. **C**ōe ē du-
plex. s. principale z secūdariū. **P**rinipale ē: vt
cōstitūtes subam ip̄ius mirach mēbra intrinse-
ca tueātur a nocumtis extrinsecis: z calitas eoz
reuerberet̄ ad intra. **S**ecūdariū iuuamētū ē: vt

adiunēt ad expulsiōē eorū quē a pectore expellū
tur: z vt ad expulsiōē fetū: z fecū cū mirach etiā
adiunēt: vt dīc Gal. in eodē sexto. Inuamētum
spāle ē: qz musculi lōgitudinales sūt facti ad at-
trahēdū principalr. Scōo ad expellēdū. Et qz
hec opatio in intestinis marie regrit. iō isti mu-
sculi fuerūt magni. expulsiōē aut opant per cō-
tractiōem villosū suoz: qb? cōtractis expimunt
mēbra que cōtinēt z p cōsequēs expellūt qz in eis
cōtinēt. Itē hoc faciunt grā dyasfragmatis cum
quo cōtinuāt qz descēdens a pte posteriori deor-
sum cā fit: quare intestina z mēbra que cōtinēt
sunt quasi inter duas manū. z iō qñ isti musculi cō-
trahūt cōprimūt dyasfragma: sic qz illa mēbra
expimūt qd i eis ē. sicut aliqua res cōtenta inter
duas manū expellit p cōpressiōē manū adinui-
cem. qd lati? infra declarabit i anothomia dyas-
fragmatis. Musculi vō latitudinales sunt facti
ad expellēdū z pp hoc marie immediatū appo-
rimant intestinis: z expulsiōē faciūt p cōpressiō-
nem pti a qua dō fieri expulsiō. Et expulsiō de-
bet fieri a supiorib? ad inferiora. ¶ Hinc est qz
isti musculi magis fuerūt positi superi? qz inferi?
Transuersales vō facti sunt ad retinēdū. Re-
tentio aut fit per villos trāsuer sales: vt apparet
tertio de virtutib? naturalib?. qua retentiōe op-
portebat facere ne supfluitates reascenderent
superi? ad locū supiorē: vñ venit. z ne cito descē-
derēt: s; cōtinerēt vt totū inuamētū exurgeretur
iō nō fuerūt tm̄ duo trāsuer sales superiores sed
z inferiores. S; qz magis requirit retētiō ne re-
grediātur supius qz qz descēdāt inferius. z iō ma-
iores fuerunt transuersales superiores qz inferio-
res. Et etiā ad hoc facit dyasfragma: vt postea
dicetur. ¶ Elevationis autem z abscisiōis musculis
istis apparet siphac melius est: tamē vt in vna p-
te reseruetur isti musculi propter illud qd postea
oportet videre. ¶ Istud siphac ē pāniculus sub-
tilissimus: z valde durus: z iste fuit factus vt pbi-
beretur ne musculi cōprimerēt mēbra natura-
lia cum ea continerent: z propter hoc fuit neruo-
sus z durus: vt possit dilatari z constringi quan-
do illa dilatantur z fuit subtilis ne ea aggrauaret
z fuit durus ne faciliter rumperetur: nam ex eius
fractura accidit passio que dicitur ruptura seu cre-
patura. Intumescit enim hoc mirach cum rum-
pitur hoc siphac. Sunt etiā eius alia duo inua-
menta que Alicen. ponit libro de animalibus ca-
pitulo de anothomia stomachi. s. vt per contra-
ctionem eius versus dorsum cum quo alligatur
expellat illud qd in stomacho: z intestinis: z in ma-
trice continetur: z hoc facit simul cū dyasfragma-
te cum quo continuatur: vt postea patebit. Aliud

inuamentum est vt alliget intestina dorso: z vt ab
ipso vniuersaliter oriātur panniculi omnium mem-
brorum aliorum in eo contentorum. Alia utilitas
fm Galie. quinto de inuamentis membrorum ē
qz prohibet intestina a ruptura quando inflātur
a ventositate. Et ex his apparet que sit substan-
tia ipsius mirach z complexio eius: apparet que
sit eius positio: quantitas partiu: z numerus: ap-
paret que sint inuamenta ipsius. Restat autē vide-
re de passionibus eius: potest autē venter pati om-
ne genus egritudinis. s. malā complexionē: ma-
lam compositionem: z solutionē continuitatis.
de cura male complexionis nihil dicam: qz non
habet proprium in sua curatione qd ex anotho-
mia dependeat. mala autē compositio que est tu-
mor preter naturam in ipso est duplex: quedam
est apostema: z quedam non. Prima non habet
aliquod proprium nisi qz in eruptione eius si rū-
pat ad intra z extra hec est peior qz si rumpat ad
vnum latus tm̄: z causa patet: qz natura non ha-
bet supra qd se fundet in consolidando vulnus.
¶ Mala autem complexio que non est apostema ē
inflatio ipsius ventris: que accidit in ydropisi as-
clite vel timpanite. Nam in asclite aquositas cō-
tinetur in concavitate ventris inter intestina z si-
phac: sicut in timpanite ventositas continetur: z
facit intumescere mirach. ¶ In curatione eius
debes sic procedere cum his que ponunt aucto-
res. ¶ Modus autem qui maxime depēdet ex ano-
thomia est extractio aquositatis per incisionem.
¶ Modus autem est vt partem siphac quā modo
incidisti reducas super intestina: ita qz stet sicut i
vino: z postea ydropico situato supino debes cu-
tem trahere superi? z postea rasorium habere z
perforare vsqz ad siphac: ita qz incidatur etiā si-
phac: z tunc statim debes habere canulam z po-
nere in foramine z extrahere de aquositate quā-
tū sustinet patiens: semper tamen sis memor qz
melius ē infra sustinere qz exquisitissime euacuare:
z specialiter in ydropisi ppter debilitates vir-
tutis: postea dimitte cutim qz redibit ad locū su-
um z reoperiet vulnus: z ex aqua amplius nō
eribit. ¶ Ipam vō quando vis extrahere plus re-
trahere cutim sicut primo. ¶ Istud tamen volumus
non facies nisi a lateribus: non in medio: qz vul-
nus factū in medio non ita cito consolidat ppter
siphac ē grossius z solidi? ibi qz in laterib?. Se-
cūdo ppter chordas vuln? ē patū ducere spasmū
Tertio qz aqua meli? egredit qz grauis ē federe
deorsū. Si vovēter patiat solutionē stinuitatis:
tūc illa solutio ē penetrās i pfūdū: aut nō. Si at
nō tē cura difficil. Si sic tūc p vuln? aut egrediet
aliquid dō stētis aut nō. Si sic: aut illud qd egrediet

ē zirbus aut aliqd interior. Si zirbus tūc d3 sui cū syrīco vel ligare iuxta cut im quantū possibile ē. z postea abscindī: q3 totū de ipso quantū contin- git aer corrūpitur. z si intrōmittatur corrūpitur: z putrefacit alias ptes. z iō d3 abscindī: z post il- lud d3 intrōmitti. z filiū dimitti extra: z dimitte- re labiū aptum: q3 natura consolidabit zirbum z expellet illud: qd ē cū filo alligatū: z hoc facto de- bes cōsolidare vuln⁹. Si vō illud qd egressū ē: ē itestīnū tūc aut itestīnū ē vulneratū: aut nō. si nō ē vulneratū: z neq3 substātia aliā ē ei inoluta q̄ ci- ti⁹ pōt d3 itromitti. Si vō aliqua suba vt puluis ē ānera vel ē sanguis d3 lauari cū aqua calida z itromitti. Si vō ppter morā vctositas sit iclusa i eo: z ex hoc itumescat z nō possit itromitti: tūc ca- taplasma resolutiū vel spōgia madefacta in de- coctiōe resolutiua desup poni d3: z detumescet: z sic itromittat. Si aut nō possit detumesceri neq3 itromitti: tūc dilate⁹ vuln⁹ mirach donec itesti- nū itromittat. Cū aut itestīnū fuerit icisū: tunc si ip3 fuerit ex grossis itestinis debet labia ei⁹ sui cū syrīco sic labia aliorū mēbroz. Si vō sit ex itesti- nis gracilib⁹: tūc nō sustinet suturā nisi sit pfū- da valde: z talis ipedit opationē eius. Et ppter hoc melius ē vt dimittat⁹ z teneant cōiūcta labia vulneris cū capitib⁹ formicarū magnarū. debēt enī labia itestini iūgi: z debes hīe formicas ma- gnas z facere q̄ mordeāt labia cōiūcta vulneris: z abscidere caput statim: z sic facere donec labia sunt iuncta: z tūc itromitte itestīnū vt pri⁹: hoc fa- cto ad cūradū vētris solutionē redi. Et istud vul- nus curari d3 cū reditiōe labiorū in vnū: z redu- cta ptinent in vnū sutura facta cū syrīco hoc mō. Nā in pria sutura recipe totū mirach ex vna pte. ex opposita vō pte d3 dimitti siphach: z reliqua de mirach in pte in qua dimissū fuit siphach debz assui: z ex alia parte siphach d3 dimitti: z sic pūr ad hoc vt labiū siphach iūgat⁹ z reducat labio mē- bri carnisformis: vt fiat certior z firmior cōsolida- tio vulneris: z eodē mō vuln⁹ hoc si p seipsū nil sit egressū: z hoc de anothomia mirach qd est mē- brum continens sufficiat &c.

Estat videre de anothomia cōtē- toz: hec mēbra sūt nūero. x. Pri- mū qd occurrit ē zirb⁹. Scdm ite- stina. Tertiū stomach⁹. Quar- tū splen. Quintū epar. Sextū mi- sinteriū. Septimū renes. Octauū vesica. No- nū testiculi: z vasa spmatica z matrin in muliere. Decimū ē virga cū collo vesice. De zirbo at pri- mo qd op3 videre ē locus eius: loc⁹. n. ei⁹ in hoīe est q3 coopit stomachū ab anteriori pte: z oīa ite- stina: z l3 in alijs nō coopiat oīa itestina: hoc fuit

q3 hō iter cetera aīalia eiusdē quātītatis ē debilio- ris digestiue virtutis: z ē q3 intestina nociuis ex- teriorib⁹ sūt magis disposita ppter cutē ei⁹ subti- liorē eē z minus pilosaz. Et hoc ē pōt patere sm q3 sit eius iuuamētū. Iuuamētū. n. eius ē pīcipa- liter cōfortare virtutē digestiua stomachi: z inte- rior reuerberādo calorē naturalē ad stomachū. Et ppterea dixit Gal. qnto de ingenio sanitatis q3 qdā miles in bello fuit vulneratus cui epīplex i. zirbus fuit abscisus. tū ex vulnere sanatus ē: ex quotū postea nō potuit digerere. Et ex his con- sequēter p3 tertiū ingrendū de ipso. s. de suba ei⁹. substātia eius nō fuit simplex: s3 cōposita z fabri- cata ex substātijs que hnt calefacere: z ppterea fuit cōpositus ex triplici suba sicut dicit Gal. x. de iuuamētis mēbroz. s. ex pāniculis subtilibus duob⁹: ex adipe sepōsa. Ex arterijs z venis. Et ex pāniculis. Primo vt ibi pāniculi cōtinerent alia: z ē q3 iste zirbus debebat ē extēnsibilis leuis z densus vt caliditatē reuerberat: z ad hoc aut magis pōt suba pānicularis z aliqua alia. Scdo in ipso fuit adeps q3 calefacit cū sit valde ppīn- qua caliditati vel in potētia ad calidū. Tertio ar- terie z vene que multū calefaciūt. Et hoc patent reliqua duo. s. q3 sit nūerus partiū ei⁹: z q3 sit col- ligatiō eius: nā h3 colligantiā ad mēbra ad que terminat vt ad stōachū vel ad splenē: z ad itesti- na: z spāliter colon ppter cāz que dicet⁹: h3 ē col- ligantiā ad mēbra a quib⁹ orit⁹. Oritur nāq3 a pā- niculo carnosio iter dyasfragma: z cā quare idē ori- tur ē: q3 ad pāniculū illū terminat due extremita- tes pāniculi siphac: que debēt iūestire zirbū: z sic q3 ibi ē vena magna z ē ē arteria a quib⁹ iuxta sto- machū oriunt⁹ vene pne: z arterie cōtexentes zir- bū. Tertio ibi ē misinteriū sepōsum: a quo oritur adeps sepōsa replēs vacuitates illius cōtexture. que aut ipsius egritudo ē declarāda p anothomi- am p3 ex his que dicta sunt supra.

Lenato aut zirbo quātū ad ptes: que coopit intestina z nō plus: ne- moueas alia mēbra a suo loco sta- tūm tibi apparēt itestina. Circa q̄ primo notabis positionē z nūerū. ferūt. n. plura inuoluta z reuoluta: z nō fuerunt vnū itestīnū rectū: ppter duo. Primo q3 dāto in quibsdā brutis tū sit vnū intestinum rectum vel recte pcedēs. In hoīe aut z in alijs aīalibus pfectis fuerūt reuoluta: vt dū cibus cōtineretur in stomacho z in itestinis: q3 si nō cōtineret⁹ opoz- teret q3 aīal eēt in cōtinua assumptiōe cibi z in cō- tinua assellatiōe. Et cōtinuatio illa ipeditet occu- pationē in alijs pfectionibus opationib⁹. Scda cā fuit q3 si itestīnū fuisset totū vnū rectū nō que-

libet pars cibi fuisset cōtacta a superficie intestini :
 et iō nō ericasset totū intestinū totā humiditatez
 cōtēta i cibo. vt igit nūbīl remaneat de cibo inta-
 ctū ab intestinis: et vt tota hūiditas ericaret or-
 dinauit natura ipa eē inuoluta: ex hoc statim appet-
 q sūt plura nūero. qz sex tria subtilia: et tria gros-
 sa. Incipiam⁹ ergo ab vltio qd vocat rectuz vel
 lōgū: cui⁹ extremitas ē orificiū qd vocat an⁹. S;
 vt anothomia alioz nō destruat ligare opz inte-
 stinū istud circa mediū ei⁹ i duab⁹ ptib⁹ et in me-
 dio ligature incidere: et inferiorē ptē dimittere et
 cū supiori ascendere scarnādo. Et nota circa istū
 intestinū multitudinē venaz miseraicaz q veni-
 unt ad sugēdū si aliqd ē de hūiditate in chilo vel
 de supfluitate remāsit. et istud intestinū iuxta ylia
 finit: vbi incipit intestinū colō. Et dī colō: qz plu-
 ra cola hz vī caernositates vī cellulas vī came-
 ras in qb⁹ ster⁹ figurā accipit: et in ipō retinet pp
 has cellulas. Circa qd intestinū debes cōsidera-
 re locū: qz multū circa sinist⁹ renē inuoluit hec ē
 cā quare ei⁹ dolor ex pte loci nō distinguit a do-
 lore renali. Postea vō ascēdes et cooperiēs sple-
 nē incipit circa exteriora declinare vsus ptem de-
 xtraz et cooperit stōachū: et pp coopturā quā fac-
 supra stōachū accidit: q qū supfluitates descē-
 dunt ex hoc intestino q stōachū ei cōpatit et do-
 loz et rugit⁹ tūc tps appet circa stōachū: et tūc
 statim hō appetit assellare: et assellat. Qd nō cō-
 fingeret si i stōachō eēt hūiditates q facerēt
 hūc rugitū et dolorē et hoc pz q accidit his q
 purgātur q sincopis eis accidit qū appetūt assel-
 lare. Vel hūiores in intestino hoc cōtinent q de-
 bēt enacuari: qz tūc illi hūiores in intestino illo eri-
 stētes alterāt stōachū: et os ei⁹: et ex alteratione
 ozis stōachi seq⁹ sincopis. S; dubitat aliquis
 rōnabiliter de loco hui⁹ intestini cū sit de grossis
 deberet eē inferi⁹: et nō supra alia cui⁹ opposituz
 appet. Dicēdū q istud intestinū fuit locatū supe-
 rius iuxta stōachū pp tria. Primum q istud
 ignobilius ē oib⁹ gracilib⁹. et iō sub mirach iter
 oia gracilia debuit eē positum exteri⁹. Scdm q
 istud intestinū p̄tinet feces: et aliqui indurāt: et de
 se priuata sūt oī hūiditate et caliditate naturali:
 vt a mēbris vicinis adiunaret: ordinauit natura
 vt imēdiate locaret supra stōachū: vt coopietur
 a girbo: a quo et stōachū coopit: qz et zirb⁹ ipm
 humectat et calefacit: et p̄pterea apparet q nō est
 aliud intētū cū quo alligat⁹ sit zirb⁹ sicut cū colō.
 Tertia cā hui⁹ locatiōis ē: qz istud intestinū pro-
 prie ē factū ad p̄tinēdū et expellēdū feces: s; ma-
 gis ad expellēdū. et iō inter alia istestina ad ipsuz
 pprie debuit peruenire colera q hz expulsua sti-

mulare mō p hoc q sic locatū ē colera ad ipius
 subam peruēit p̄ter illā q ad p̄canitatē intestino-
 rū peruēnit. Nā supra ipm in pte dextra existit
 pēnula epatis i qua existit chistis fellis cū quo al-
 ligat⁹: et hoc apparet ad sensū. Et p̄pterea tale i-
 testinū in tali loco apparet citrinū: et amarū in gu-
 stu et nigz. Et nota circa hoc mirabilē opatiōez
 nature. Ad illud qd obijcit soluit q intestia nō in-
 dicāt supiora rōne loci: s; rōne colligatiōis quā hz
 cū stōachō vī fūdo stōachi: mō istestina gra-
 cilia rōne colligatiōis ad fūdū stōachi sūt supiora
 alijs: et ex loco isti⁹ superioris intestini apparet cā
 quare i dolore colico auget dolor tpe assūptiōis
 cibi: qz tūc istud intestinū cōprimūt a cibo: s; tpe
 fanis nō. S; intēdit dolor renalis et hoc ē vnuz
 ex signis distinctiōis iter vnuz dolorē et aliū: et ex
 loco et colligatiōis dicti intestini apparet nobis duo:
 vnū vtile in cognitiōe. aliud i operatiōe et cogni-
 tiōe: qz qū fit colica passio incipit i parte sinistra:
 et in illa magis molestat: tūc qz intestinū illud fri-
 gidiū ē illic cū nō tangit a chisti fellis. Scdo qz
 in maiori q̄titate ē locatū circa renē sinist⁹: et est
 strictius: tamen illa colica que sit in parte sinistra
 non tam diu molestat: tum quia fit a causis facili-
 oribus: tum quia est causa eius in loco viciniōri
 ad expulsionem. Et nota hoc quia per experien-
 tiā vidi multotiens. Quātuz ad opus vō cōfert.
 Primo quia in colica ea que administrantur
 ad extra debent magis applicari et apporximari
 circa ypocondrium dextrum q sinistrum s; vtro-
 biqz conferat. Secundo quia quando fit clistere
 melius est vt corpus declinet versus dextrum: vt
 intestinum colon non comprimatur ab alijs: po-
 stea iniecto clisteri quando voluntas est vt egre-
 diatur clisteri vertat se statim super latus sini-
 strum: et postea paulatim super dextrum sicut in
 expulsionem que debet fieri per positionem admi-
 nistratā per superiorem partem: et contra quādo
 incipit mouere: hoc est de loco et colligatiōe ei⁹.
 Substantiam vō eius consideres grossam et so-
 litam p̄pter ventositatem generatā in eo: mul-
 to tempore continet que in eo fortissimuz inter-
 dum generat dolorez que cum fiat in substantia
 grossa et solida apparet ac si intestinum cerebel-
 lo perforetur. Et ē in hoc filatur dolor hui⁹ do-
 lozi renali. Quarto considerare debes figuram
 eius et formam que apparet ex dictis. cellulosuz
 enim est intestinum et in cellulis istis quia via et
 trāsitus multis obliquat supfluitatibus: et fit cau-
 sa more superfluitatū que in eo figurā recipiunt
 ad modū illaz cellulaz: et iō ster⁹ figurā hz quā
 scis: figura maxime appet i stercore desiccato: et

retecto. et in febribus et in alijs egritudinibus in quibus
eijciuntur squibale: et humores flegmatici reti-
nentur: et sunt materia coëcurbitini. nam in coëcanta
te cellulay: et humor flegmaticus melancolicus: qui est
sufficiens materia generationis vermium si iter vna cel-
lula et alia continet paucos humores qui non sunt suffici-
ens ad generationem panniculū continuatē vnu vñe
generat in vna cellula cum alio in alia cellula generato.
Operatio iuuamentū et egritudo ipsi ex predictis patet.
Hoc autem intestinum est continuatū parte superio-
ri cum monoculo siue ceco quod dicitur monoculus non
quod nisi vnu habeat orificium: per quod attrahit ad ipsius
et per ipsum expellit: quod hoc est impossibile: sed hoc duo
orificia: vnu per quod attrahit: alter per quod expellit.
Istud autem per quod expellit non est sicut in alijs opposi-
te locatū contra primum: sed ambo locata sunt iuxta se
inuicē: et infra hec orificia pedit lacuna huius in-
testini ad modū sacci: et ideo alio nomine vocatur saccus: et
sic appetit ei figura: et colligatio: et locus est: quod lo-
catū est in latere dextro supra et iuxta terminū au-
che siue scie: et infra renem dextrū. Suba ei est
eadē cum suba colon: egritudine est patitur siles. Iu-
uamentū est vt psucci que venit ad ipsum in eo reti-
neatur: et reuoluatur et vt reuerberet vel descensum pro-
hibeat sitū ipsi succi ab intestinis superius: et ista in-
testina superiora sunt gracilia et sunt tria. Nam huius in-
testino continuatur intestinum yleon quod circa pylora lo-
catur huius et sitū et reuolutionem: et in isto fit pylori-
ca passio in qua est dolor vehemens circa pylora: et sic
appetit loci: colligatio: passio: et dolor. Suba ei est
subtilior: et ideo gracile vocatur sicut per primam causam vo-
catur yleon. Eius iuuamentū est: quod factū est vt conti-
neat succū. vt quod vtile est possit exsurgari: ideo multū
inuolutū est: et ad ipsum pueniūt plures vene misera-
rice que ad aliqd aliud intestinum: et ab eis et a mis-
terio debes ipsum exarnare. et quā ad partem eius superio-
rem iuxta stomachū puenisti: tūc inuenies quod cir-
ca partem sinistram ad spōdiles declinet et valde est in-
carnatū cum misenterio: et ideo cum cautela incide ne
frangas aliqd: et post incisionē inuenies ieiunium
intestinum quod taliter vocatur: quod vt plurimū inuenit
vacuū in bonis dispositis. Et causa sue vacuitatis est du-
plex. scilicet rectitudo eius. nam est rectū sicut intestinum vlti-
mū. Secunda causa est multitudo colere pure que puenit
ad intestinum hic: vt christi fellis per canalē qui co-
tinuatur cum intestino duodeno cum quo istud ime-
diate continuatur. Et dicitur istud primum intestinum
et vocatur duodenū: quod eius longitudo vt in pluribus
est duodecim digitorum ad quod intestinum canalē quod
a christi fellis peruenit. et ideo caue quā exarnas ne
istud canale incidas: sed incide intestinum duodenū
boni inferi et liga: et tūc incipiendo sicut incipiūt au-
ctores habes sex intestina. Primum est duodenum.

Secundum ieiunium. Tertium yleon: et ista sunt gracilia:
et superiora. Quartum monoculū seu cecum. Quintum
colon. Sextum rectū. Hec. n. oia intestina vi-
debis esse inuoluta continuata alligata dorsū sicut
alligata sunt oia viscera per quoddam membrū quod vo-
catur euchar: vel misenterium a miseraicis que in
ipso sunt dispse. Et vulgares Bononienses vocant
ipsum interiglio. id est interiora tenens.

De misenterio vel alio nomine euchar.

Istud membrum secundum auctores subam-
bros compositū ex venis cordis pan-
culis ligamentis: vt predicta mem-
bra possit ligare ex seba sepasa et pin-
gui: vt dura membra quales sunt spō-
diles cum mollibus: qualia sunt intestina et alia vi-
scera sine medio non cōiungant: vt molle a duro
non patiantur: reliquas aut vacuitates que sunt in hoc re-
plet sube glādose: que multe sunt in hoc membro: et hoc
est vnu iuuamentū carniū glādose: que in hoc. Aliud
iuuamentū est vt sustentat venas miseraicas que in
hoc sunt dispse sicut non est longinquū quod iste carnes
sint facte ad generandū humiditatem qua intestina
et fer interdū humecter est: vt lubricet cito ab inte-
stinis: et ideo videmus quod sterco liquidū emittit dato
quod cibaria sumant dura. maria tū ps glādose car-
nis est in parte superiori grossa in qua frequenter cōgre-
gant per propinquitatē ad splenē melancolia ex qua
causatur melancolia mirabilia. Hoc facto eleua misen-
terium vel dimitte donec feceris anothomiā venarū
que pueniūt ad stomachū et ad splenē: ad quā
vidēdā et aliorum membrorum infla stomachū cum canu-
la per portanarium et liga fortiter: et absconde intesti-
na. Et fac ante incisionē infra locū ad quē perue-
nit canalē a christi fellis ad intestina.

De stomacho.

Isto de intestinis pcedas et videas ter-
tium membrum: puta stomachū: de quo de-
bes videre illa sex: que de alijs. Primo locū pnotabis eius: et circa locū no-
ta primū vbi eius. Secundo sitū vbi eius est: quod cum
sit cella cibi stomachi: vt dicit Gal. quinto de iuua-
mentis stomachi: et capitulo secundo. et ibi habetur totū quod
dicitur de stomacho. Et dēum est de intestinis: et habet
ab Aliebate tertio sue theorice disponsis regat.
capitulo. rr. Est ergo loci eius in medio superioris et infe-
rioris: dextri et sinistri: anterioris et posterioris. sed
tu hic dubitabis quare stomachi non fuit positus
iuxta os. Dico quod causa fuit duplex. Vna est quod iuxta
os haberet esse membra ahelet per attractiōes aeris.
Secunda quod membra secū receptia debent esse continuata
cum stomacho. talia autem infra dysfragmate debent esse cō-
tēta et ideo vides quod stomachi superius habet cor mediante di-
afragmate. inferius misenterium et intestina. a dextris habet

epar quo apprehēditur quinqz suis pēnulis: sicut manus que apprehēdit z capit quinqz digitis: z a sinistris bz splenē: quo calefit: rōne arteriarum ei⁹. a pte anteriori hēt zirbū. a posteriori musculos. *¶* Si: z venā magnā: z arteriā: que trāsit supra dorsum: vt postea videbis. z iō loc⁹ eius ē in medio: quia est sicut cella cibi cōis oibus. Situs aut ei⁹ ē: qz lz sit locatū supra dorsum: pars tñ ei⁹ superior declinat versus sinistrū. inferior vō ad dextrū. Et cā isti⁹ situationis fuit ppter cās que dicētur: nā epar debuit eē in latere dextro eleuatū: z cū sit magnū totā concavitatē dextre partis superiorē occupauit. splen at nō: z iō i dextro nō potuit ps superior collocari: s; i sinistro. *¶* Pars ergo inferior debuit ad partē dextrā declinare: quia in parte sinistra inferiori iuxta renes ē intestinū colō grossum multū inuolutū iustis inuolutionibus: z sibi occupat magnū locū. Sed in pte inferiori dextra sunt intestina gracilia z subtilia que parū z modicū occupāt locū: z iō stomach⁹ q̄tum ad partē inferiorē d; declinare ad partē dextrā: vt repleat cōcavitatem ibi exeuntē: z cedat locū colō: z ex hoc appet primū: quis. s. loc⁹ sit ei⁹. s. stomachi. S; tu dices quare stomach⁹ nō fuit locat⁹ directe supra spōdiles dorsū. *¶* Dico q cā hui⁹ potuit eē triplex. *¶* Ana que dicta est: vt cederet epati i pte dextra: z repletet vacuitatē in pte sinistra. *¶* Alia cā fuit: qz si stomach⁹ eēt directe locat⁹ supra dorsum tūc ozificia duo. s. inferius z supius eēt directā. Et iō in hoīe cum sit stature recte stomach⁹ nō bñ cōtineret cibū. sed descēderet ab eo statim: vt ergo hoc nō contigat sic fuit situat⁹. *¶* Tertia cā huius fuit q quantum ad os eius supius z partē supiorē debet recipere melācolia a splene que ē in pte sinistra: z quātuz ad ptem inferiorē d; recipe coleram ab epate qd ē in pte dextra. Et ex hoc appet. s. quis sit locus ei⁹. s. stomachi sm colligatiā: colligantia cōsequēter appebit meli⁹: qz colligatiā bz cū splene: cū epate z cū corde: z cū cerebro: z illud cōsequēter declarabit: qz appebit q cū splene bz colligantiā ppter venas que apportāt melācoliam ad os stomachi: z ppter venas que veniūt ad latus sinistrum stomachi ad nutriēdū: sicut cū epate bz colligatiā rōne venaz reliquaz cū cerebro pp neruū q venit ad os stomachi: z expādit maxime circa ptē supiores stomachi. Cū corde vō bz colligatiā rōne arterie magne que sub ipō ē. Ex his pōt appere tertiū. s. cui⁹ figure sit: qz est figure rotūde: qz talis figura magis ē a nocumētis remota. Itē qz oīum aliaz ē capa cissima. stomach⁹ aut multa d; cōtinere: s; nō ē pfecte figure rotūde. sed arcualis magis: pp cām dictam:

qz ps supior ei⁹ est declinans ad sinistrū. inferior vō ad dextrum ad modum cucurbite retortē: vel sarracenice: vez oīa que dicentur de stōacho meli⁹ apparebūt p anothomiā mēbroz sequentium. *¶* D; ē quartū. s. que sit quātitas stomachi qz magn⁹ valde est cum inter dū ipni opz recipe: z cōtinere magnā quātitatē cibi: vez qd nō ē semper in magnitudine sui vltima: sed equatur magnitudini cōtenti. qz extensibilis z corrugabilis. *¶* Quinto aut videas ptes z numez ptiū ei⁹: ptes at eius sunt duplices. s. vniuersales z integrales. *¶* Quedā vō q̄titatiue z determinate. prime sunt due tunice ei⁹. *¶* Prima intrinseca ē neruosa. Secūda z extrinseca ē carnosa. vez ē q prima ē spissior scōa: qz illa primo d; cōtagere cibum. z ideo vt nō ledef ab eo debuit esse spissa. Itē pp aliud qz stomachus ppter illā tunicā est extensibilis: quia requiritur interdum propter multā quātitatē cibi. sed exterior: lz requiratur ppter digestionē fuit subtilior: qz digestio stomachi innatur a mēbris vicinis circūstātib⁹: s; extensio z cōtinentia cibi nō. Et iste tunice nō solū diuersificatur i suba: quātitate: z loco. s; situatione villor: quia i prima cū in ipa sit appetit⁹: z appetit⁹ immediate ordinē ad attrahendū villi fuerunt situati ad attrahendū: tales at sūt longitudinales. z ideo i ea sunt villi longitudinales: z qz attraxioni statiz cōiungitur retentio: qz oē qd attrahit: attrahit vt retineat: qz attrahit vt in ea mēbrū voluptuetur. *¶* Dinc ē q in hac ē tunica fuerūt positi villi trāuersales qui deseruiūt retentiōi: vez ē q illi sunt locati in pte nō interiori illi⁹ tunice s; exteriori. In scōa vō cū ipa ordinē ad digestiōē z digestiōi seruiat: qz ei cōsequit⁹: z ex cōsequēti expulsiōi substātie fuerūt positi villi latitudinales. z ex hoc appet quare intrinseca tunica fuit neruosa: z carnosa: nō fuit intrinseca pp villos lōgitudinales qui debēt eē in tunica intrinseca q ē: vel d; eē principiū appetit⁹. Itē alia cā ē qz intrinseca ordiata ē ad sentiendū: extrinseca ad digerendū z ad alterādū. *¶* Nūc at sensatio melior sit qñ sensibili immediate occurrit sensus vñ mēbrū sentiens: alteratio vō pōt fieri p mediū z digestio: z hoc ē qd exp̄sse ponit *¶* Aliic. caplo de mēbris. pzo cañ. fen pzia. Et natura qd ē intrinsecā tunicā. s. stomachi fec neruosā. extrinsecā vō carnosā: potest nāqz digerētis opatio ad id qd digestū ē i potētia sine occurssu puenire: sentiēs vō id qd sentit nō pōt sentire nisi obuiādo ei sensus. s. tactus. *¶* Alie vō sūt ptes ei⁹ q̄titatiue z determinate: vt ps supior z ozificiū ei⁹ iferi⁹ qd dī portanariū. ps ei⁹ supior s; nāz angustior pte iteriori: qz i iferiori d; fieri digō z cib⁹ d; pteiri. in superiori nō.

Ozificia tñ hāz ptium conueniūt z differūt. Cōueniunt: qz ambo posita sunt a laterib⁹: z nō sunt posita vel facta in vltima eminētia ptis inferioris z superioris: sed ps inferior descendit magis q̄ portanari⁹ vel pillereon: vt cib⁹ non descēdat: sed cōtineat in ea vt in bursa quadā sicut superior supeminet ori stomachi: vt qñ stomacho repleto hō inclinaret: nō reascēdat cibus ad meri z os: z specialiter qñ multū repletur stomach⁹. Et hoc pōt videre: quare ex supflua quātitate cibi dyasfragma cōprimatur z cib⁹ nō egreditur. Itē cōueniunt qz ambo ozificia sūt in stomacho in loco in quo cōtinuat vel alligatur dorso. nam os stomachi ē recte in principio sue alligationis dorso alligatū: z ppter ea alligatū ē os stomachi ad spōdilem: vbi finitur z terminat dyasfragma: z ista ē tertia decia eo qz i duodecia ē costa vltia mendosa ad quā determinat dyasfragma. Et ex hoc appet tibi: q̄ qñ vis exteri⁹ alterare cōforta re vel aliter opari circa os stomachi q̄ optimuz ē i dorso circa. xij. z. xiiij. spōdile hoc facere: z specialiter qñ predicta impugnātur ab epate z splene. dūmodo arteria adorti nō impediāt q̄ i dorso ē. Sequētib⁹ aut spōdilib⁹: que vocātur spondiles renū alligat stomach⁹ vsqz ad portanarium: tūc vō alia ps inferior a spōdilib⁹ obliquat versus sinistrā: z iō conueniunt illa duo ozificia. Differunt ēt qz superi⁹ ozificiū qd vocat os stomachi ē magis latū q̄ inferius portanarium. Et hoc fuit: qz per os stomachi aliqui cibus grosse sube z dure debet descendere z indigestus. Et iō os stomachi debuit eē latū. Sed p ozificiū inferius tñ res subtiliata z digesta dē egredi: z iō non fuit ita latū z hoc de ptibus eius. **E**x quibus apparet fertū: qz dē inquire de stomacho. s. q̄ sit eius suba: qz appet q̄ cū nervosa tunica sit maior in eo q̄ sube nervose sit a dñio. Et hoc apparet quē sit cōplexio eius: qz frigida z sicca. Apparet que opatio vel iuuamētū: qz duplex: vnus ad appetendū cibū p toto per tunicā intrinsecam: alterū ad preparandū cibū ad nutrimentū totius z hoc per tunicā extrinsecā carnosam z membra coadiuuantia. Et ex his potes videre q̄ pōt pati egritudines osum genēz qbus pñt cōpati alia mēbra oia principalia: vt epar. cor. cerebrum: z ex cōsequēti totū corp⁹. Curatio tamē eoz pprie ex anothomia non dependet multum q̄ aliorū. Et hec de stomacho.

Splenis anothomia pfecte videre nō pōt nisi abscidas costas aliquas mendosas ex latere sinistro: quas nō perfecte eluces: sed vt sufficit operi tuo quib⁹ abscessis locus

splenis tibi apparet: qz parieti sinistro stomachi adheret quātū ad cōcauū ei⁹. quātū vō ad cōnerum alligat dorso z siphac pānicul⁹ subtilissimis ortis a siphac. Apparet scdō q̄ loc⁹ ei⁹ nō est ita in alto sicut loc⁹ epatis: figura ei⁹ ē quadrāgularis: qz in hoie est quasi ad modū quadrāguli pp figurā stomachi: cui⁹ cōcauitatē circūstantem in parte sinistra hz splen replere. Tercio vide quātitatē ei⁹: qz in hoie satis pportionabilis ē in quātitate respēu aliorū mēbroz. Colligantia vō eius ē: qz colligantiā hz ad cor epar mēteriu: zirbū z stomachū. Colligatiā vō hz ad oia ista mēbra pter cor: p venā que venit a porta epatis ad splenem que colligatiā appet. nā si excarnādo pcedas videbis q̄ a pena cōcaua epatis peruenit vena magna ad splenē a qua descēdit vn⁹ ramus in medio trāsitus eius iferi⁹ ad mēteriu ad ipm nutriendū: z portat sanguinē aquosiores z humidiores: postea qñ ista vena appropinquit spleni: iterum vnus ramus ramificatur ab ea: qui vadit ad nutriendū partē sinistrā inferiorē stomachi. postea vō peruenit ad splenē z cōcauitatē eius. Et ramificat in concavitatē ipsius in duos ramos. s. inferiorē z superiorē: descendit inferior inferius ad nutriendū zirbū: quātum ad partē sinistram: s. superior trāsiens per cōcauitatem splenis ramificatur in duos: quoz vn⁹ peruenit ad partē superiorē sinistrā stomachi ad nutriendū superiora. alter vō circa ozificiū peruenit stomachi: ad portadum melācolia: que mulgēdo pfluit ad os stomachi: vt icitet appetitū. Quod vō remanet magis in splene ipz nutrit. Et ex hoc apparet tibi cū qbus mēbris alligantiā hz splen mediante vena. colligantiā aut hz cum corde per arterias que ad ipm veniūt ab arteria adorti que in dorso ē infra dyasfragma: a qbus arterijs stomach⁹ multū calefit in latere sinistro: vel a splene rōne istaz arteriarum: z hec fuit vna cā quare arterie multe: z magne veniunt ad splenē sicut alia causa fuit. vt calore arteriaz sanguis grossus qui est nutritur⁹ splenē subtiliet z digerat: qz splen hēt subam raram in quā dē recipere humorē grossū melācolicum. Et ex his apparet tibi quintū qd debes videre de splene. s. que sit eius substantia: que ē rara z spongiosa ppter qd apparet fertum scz cui⁹ cōplexionis sit: qz in compatione ad cutim calide z humide: licz cōtialiter sit frigide z sicce: ppter nutrimentum. iuuamentū pz. Et ex his tibi appet q̄ cū recipiat humorē melācolicū z cōtineat grossū z ineptiz euacuatiōi qd frequenter replet oppilat z apostemat: z resoluētia fortia tūc multū resoluūt suā ei⁹ si sint fortiora: dato q̄ rōne humorū cōpetāt. Et hec de splene.

De epate.

Epar manifeste vides esse locatum in dextro latere amplectens stomachum superius eleuatum valde: et non decipiat te quod in aiali mortuo multum locatum sub costis: quod non est sic: cum sit sub dyaphragmate et dyaphragma extremis costarum coniungitur: sed hoc evenit quod membra spiritualia multum contrahuntur: et ideo vacuitatem eorum replet epas: comprimendo dyaphragma: et ideo debes trahere inferius et aial siue corpus eleuare. Et considera secundo quantitatem eius maximam in homine: cum sit aial calidum et humidum. Tercio respicias partes eius quorum quedam sunt intrinsece integrales: quedam vero extrinsece magis: intrinsece integrales sunt quoniam penne eius in homine non solum sunt abinuicem separte: et quilibet illarum pennularum est composita ex renis diuisis et dispersis per eas in modum retis cuius renis vacuitates replete sunt carne: que est propria substantia epatis: que est sanguis coagulatus: et in his venis continetur chylus: qui diuisus est ad minima secundum minima alteratur et contigitur ab epate: et ideo fit ut quasi totum epas contingat totum chylum: et hoc ordinauit natura ut melior fieret et perfectior puerio chylus in sanguine: quod alteratio quam fit secundum minima melior siue perfectior est. Sed tu dices quare natura non sic ordinauit in stomacho: sed in stomacho posuit vacuitatem vnam. Dico quod hoc fecit quod in stomacho non debet fieri perfecta digestio: sicut in epate. Item quod in stomacho assumunt cibaria grosse substantie que non possent per strictissimas vias penetrare: sed ad epas substantiam ligida dicitur puenire et penetrare. Et ista decoctio: et si fiat in toto epate magis tamen fit in parte superiori. Et propterea pars illa solidior est et magis compacta. **P**artes eius extrinsece sunt partes eius quibus mediantibus habet cum alijs colligatiam: nam cum corde habet colligantiam per venam chylis que oritur a gibbosa parte epatis: et per artarias: ut videbis in anothomia cordis et vene chylis: habet colligantiam ad dyaphragma cui suspenditur: et ad spinales siue dorsum cui alligatur per panniculum eius: Panniculus autem eius est duplex. scilicet cooperiens circumuolvens. et suspendens. Primus est substantiam suam velans. Secundus est suspensum ipsius ad dyaphragma superius. Ex primo patitur dolor extrinsecus. Ex quo patitur quoniam dolor extrinsecus: per secundum patitur dolor aggrauatiuum a maiori aggrauate. Quedam vero sunt partes que sunt orite ab eo: et iste sunt duplices vene et canalis chylis fellis: de canali hoc postea videbis. Vene autem sunt duplices: scilicet chylis que oritur a gibbositate epatis: et coccaua siue porta que oritur a concano epatis. De anothomia chylis postea videbis. **P**orte autem sunt quoniam ramus intrantes epas sicut sunt quoniam penne iam dicte

epatis. Egredientes vero extra epas sunt octo: due puer: in quibus non labores ad discernendum: quod sufficit tibi si sequentes discernes. Sex autem aliarum. Prima vadit ad dextrum stomachi ad intendendum tunica exterior eius: et spiritualiter parte inferiori. Secunda vero vadit ad splenem cuius anothomia iam vidisti in anothomia splenis: et illa est satis magna et bene discernibilis. Tertia tendit ad latus sinistrum et vadit ad intestinum rectum ad ersugandum humiditatem a cibo si quod remansit inuatiata. Quartam vadit ad superiorem partem dextrum stomachi ad nutriendum ipsam in opposito eius: quam veniebat a splene ad latus sinistrum. Quinta pars diuiditur: quod vna vadit ad dextram partem zirci ad nutriendum zircum: in opposito illi quam veniebat a splene: quam veniebat ad nutriendum sinistrum zirci. Alia vero pars vadit ad colorem ad suggendum quicquid est in ipso. et ad nutriendum ipsum: et propterea in parte dextra maxime continuatur zircus cum colon. Sexta vero pars vadit ad ieiunum: et reliquum eius vadit per intestina gracilia: scilicet ylion usque ad cecum: et in isto sunt plures vene miserrime que in aliquo alio: et propterea iste ramus crit tibi manifestus valde: et hoc de tertio videndo circa epas. Quartum quod debes videre est forma eius et figura: nam figura est lunaris: quod concavitatem habet et gibbositatem: propter quod apostema factum in gibbo eius debet esse figure lunaris. Quinto appet substantiam eius: quod additio in eo est caro propria que est sicut sanguis coagulatus: et ideo est eius completio calida et humida

De splene.

Suametum et operatio eius pars: quod eius operatio est chylum sanguificare. Et quod ydrops est propria nocumetum sanguificationis manifestum est: quia ydrops est propria passio epatis. Num autem aquositas vel vetositas huius pueniat ad totum: ut in yposarcho satis pars quod per venas. Num autem pueniat ad concavitatem ventris ut in asclite et tympanite declaratum est supra in anothomia ventris et mirae.

De kist fellis.

Istis fellis locus est quod in concavo epatis in penicula media eius: et causa huius fuit: quod colera quam continet debet transmitti ad intestina propter causam dictam superius: nunc autem agilius coleram hanc transmittit ad intestina: quam si esset locata in gibbo epatis. Item nisi sic esset: tunc non contingeret intestinum colon propter inuametum dictum. Sed tu dices quomodo verificatur dictum Galeni. quanto de inuametis membrorum capitulo. ubi. quod purgatiuum colore est in loco medio venarum quam portant sanguinem ab epate et venarum inferiorum quam attrahunt et educunt chylum ad epas. **D**icendum quod illud habet veritatem de loco colli kistis fellis: quod initium colli est in medio epatis: ut pars ad sensum: et debuit

ibi eē initium sui ortus cū in medio epatis cōpleat digestio humor. ergo tibi d3 sanguis depurari a supfluitatib⁹ oib⁹: z i collū chisti fellis ibi debuit eē vel hēre ortū: s3 bursa siue vesica chistis sit locata: vt dcm ē. Scōd3 qd debes videre ē colligātia ei⁹. Colligātia at ei⁹ appet ex ptib⁹ suis quas discernes eleuādo chistim fellis a pte inferiori: z tūc manifeste vides qd h3 duplicē ptem. s. vesicam p̄tinētē z collū suū deferens z deportans: et istud collū vsq3 ad distantia quandā ē vnū: z postea biforcatur: z vn⁹ ram⁹ ei⁹ penetrat in epar i mediū sui vel meli⁹ orit a medio loco epatis: ad attrahendū colerā ab epate. alter ram⁹ magn⁹ descendit ad intestinū duodenū: vt vidisti supius: z iste bifurcatur: qz ab ipso ram⁹ puus ramificat: qui vadit ad fundū stomachi ad cōfortādū digestinam: z iste fuit puus vt expulsiua supflue nō irritaret vel stimulet: z istud ē verum: vt in pluribus. Aliqbus vō iste ram⁹ ē maior eo qui vadit ad intestina p̄dicta. Et ex his ad sensus poteris videre solutionē cuiusdam questionis que cōsuevit fieri tertio de virtutib⁹ nālibus qd Gal. dicit qd per idē collū chistis fellis attrahit colerā z expellit: qz videt qd tūc expellat ad locū: z ad membrū a quo attrahit. Dicēdū qd istud ē idē collum vsq3 ad quandā distantia: postea vō bifurcatur. Et ex hoc appet tibi que sit colligātia chistis fellis: qz colligātiā h3 cū epate: intestinis: z stomacho. Itē h3 colligātiā rōne neruoz venaz z arteriaz cū alijs eo qz ad ipm̄ preter predictū canale perueniunt vene z arterie: quas potes videre ad sensum ad ipm̄ nutriendū: qz ex eo nō nutrit qd peruenit ad cōcavitatem ei⁹ fm Gal. eodem tertio sicut ad ipm̄ perueniunt nerui: qbus mediis h3 sensum. Ex his apparet tertiū. s. quis sit numer⁹ ptiū ei⁹: z quartū. s. que sit ei⁹ quantitas: z quintū. s. que sit figura ei⁹: qz figure oblonge cū rotunditate: suba eius ē pellicularis. Inuamenta ei⁹ patent ex dictis: qz fact⁹ ē ad attrahendum colerā rubrā: z superflua ab epate ad expellendum eā ad intestina: vt dcm est. Et ex his potes videre que sint infirmitates que ab ipso possunt cōtingere: z sūt valde nocētes: qz oppilationes. Illa at oppilatio pōt eē duplex. s. qz vel est oppilatio scā in collo ei⁹ cōmuni: vñ in aliquo ramo ei⁹: si sit facta oppilatio in collo ei⁹ cōi: tūc cū colera nō expurget: ab epate permisceat cū sanguine per totū corp⁹: z si ipa sit colera subtilis z corp⁹ sit aptū ad febrē ipa ē cā febris putride colerice. si vō sit grossa: tunc est cā yctericie: z tunc egestionēs poterūt eē colorate: tñ magis vñ min⁹ fm qd plus attrahitur de colera ad intestina. Interdum tñ ē qd oppilatio illa sit tñ in canali: qui

peruenit ad intestina: z tūc colera attrahitur ad chistim fellis: z nō pōt expelli ad intestina: qz clausus ē canalis: z tunc putrescet z causabit febrem tertianā: vel cōtinuā: z egestionēs nō erūt tincte sed vrina sic. Quāq3 vō erit oppilatio in canali quā puenit ad epar: z tūc egestio nō erit ticta: nec ad chistim attrahet colera. Et iō in eo nō continebitur: z per cōsequēs nō putrescet in loco p̄cipuo: z iō colerā generat: z ictericiā: vel febrem cōtinuam. Et nota bñ has oppilationes: qz multuz valet ad carā: z multotiens cōtingūt. Et ex his hēs perfecte anothomiam epatis. Et his expeditis potes eleuare splenē z abscindere epar. sed nō in totum. Sed circa zirbū ei⁹ vbi est origo vene chilis dimitte partē quandā: vt aliā videas qd reseruauim⁹ ad posteriora de epate z vena illa. stomachū at dimitte: s3 eleua misenterii: qz ei⁹ anothomiā vidisti in anothomia intestinozum.

De vena chili de renibus.

Quibus oibus eleuatis tibi apparebit vena magna: que ē ramus chilis descendēs. z arteria magna que ē ram⁹ ad ortū descendēs: z qñ illa vena chilis ē indirectio renuz ab ipa ramificatur due vene: que vocatur emulgētes: quaz vna vadit ad renū dextruz: altera ad sinistrū. Quisicia tamen illarum nō sunt indirecto: sed vnū ē altū z superi⁹ alio: z hoc ne vn⁹ ren impediret aliū in attrahendo. Superi⁹ at vt in plurib⁹ ē orificiū vene qd venit ad renē dextrū. Inferius vō eius que venit ad renē sinistrum. licz sit aliqñ econuerso: z cā illius fuit: qz vt in pluribus ren dexter d3 eē magis ad superiora eleuatus sinistro. z hoc quia calidi ē eleuare: ipse aut calidior est sinistro. Item qz monoculum intestinū ē locatū in dextra parte sub rene. Itē epar erat eleuatum superi⁹. splen vō in latere sinistro magis descendebat. S3 si alicui esset magnū epar: monoculū eēt paruum. colon vō i parte sinistra eēt eleuatur: z pars siue ren sinister esset calidior dextro: z esset contrario mō: hoc tñ raro est: quolibet harū emulgētū vadit ad renis cōcavitatem: z iō debes vnā earū excarnare: z melius ē vt excarnes leuiter illam: que venit ad renē dextrū: ppter cām que dicit: z in ea ponas tentā: z videbis qd ad cōcavitatē z cauernositatē renis venit cui⁹ iā appet tibi locus. qz locus eius ē quasi iuxta epar. Sed tu dices quare nō fuit ife rius iuxta vesicā: dico qd cā fuit vt bñ attraheret aquositatē ab epate: qñ. n. mēbrū attrahēs ē ppe illud a quo d3 attrahere attractio ē melior. Colligātia ē ei⁹ cū epate appet: qz magnā venā recipit ab epate mediāte vena chili: vt p venā illam aquositatē vrinālē que āmodo ē supflua corpori

postq̄ sanguis egressus est epar attrahat z expel-
lat: sed cū hac aquositate z attrahit sāguis: qz fm
Gal. de iuuamētis caplo. iij. de virtutib⁹ natura
lib⁹ ad mēbra ad que attrahit supfluitas aliqua
p canalē latū attrahit simul cū supfluitate iuuati-
ua. s. sanguis: z hec ē cā quare ad splenē z ad re-
nē simul cū supfluo pprio vnicuiqz attrahit san-
guis. s. ad vtrāqz velicā. s. fellis z vrine pura. sup-
fluitas attrahit sine sāguine. Et ex hoc appet ti-
bi qz si vrina ad renes puenit cū sāguine mīxta
z venit ad vesicā depurata z sepata a sāguine: o-
z ergo qz in renibus depurat z colet. Colat autē: qz
ad cōcavitatē puenit renū quāvidere debes sci-
dēdo renē in pte gibbosa eius nō cōcaua: z p lon-
gum p̄trahere vsqz quo cōcavitatē videas: statiz
tūc appet quidā pāniculus: sine pānus rarus: et
ista est vena emulgēs rarefacta ad modū collato-
rij: z p has porositates pōt vrina trāsire: sāguis
autē nō. Et iō colat vrina z distillat iserius in re-
ne ad orificiū cui cōtinuat po⁹ viritides: qui de-
scēdit iserius vsqz ad vesicā z vrina descēdit per
ipsuz ad vesicā. Et ex hoc appet tibi qz hz colli-
gatiā cū vesica: sicut hz colligatiā ppter arteriaz
que venit ad ipsū pueniūt cū corde z cerebro rō-
ne nervoz qui pueniūt a nacha ad terendū pāni-
culū eius quo mediātē sentit: z sāguis remanet in
rene: z attrahit in sba eius: z nutrit renem. Et ex
hoc appet tertiū. s. qz sit numer⁹ ei⁹ ptiū. Quia
p̄mo n̄er⁹ discretus ē sub duob⁹: dextro z sini-
stro. Et cā qdē fuit qz si nocumētū accideret vni
opatio pficiat per alterū. Scōda cā fuit vt totā su-
pfluitatē aquosā: que multa ē plus q̄ aliqua alia
scōde digestiōis bene z cōplete possēt attrahere.
Et ex hoc appet qz nō fuit tm̄ vn⁹ ren. sicut vn⁹
splenē: z vna chistis fellis. Sed tu dices quare nō
fuit vnus z magnus potens attrahere totam
aquositatē: ad hoc r̄ndet. S. caplo p̄allegato: qz
si ēēt tm̄ vn⁹ magn⁹: tūc corpus humanū rectum
nō ēēt equū in lateribus. sed iequalis qd ē verēdū
z enorme. nūerus autē ptiū pz: qz hz sbam ppri-
am cōcavitatē pāniculū z collatorij. Quarto no-
tes q̄ritatē z figurā. nā figure ē oblōge: vt in ipso
distincta ēēt duo orificia p̄dicta. Appet ē qnto
que sit sba eius: qz carnosa z solita multum: vt ab
aquositate mordicativa nō lederet vel dissoluat
appent iuuamēta renū. Et ex his notes hic qz in
renib⁹ ex quolibet genere egritudinis accidit dif-
ficilis egritudo. P̄mo ex morbo cōplexionali
vt ex supflua caliditate dyabetes que fm Gal. se-
cto de steriorib⁹ assimilāt liēterie stomachi: qz to-
ta aquositas subito attrahit z expellit sine digesti-
one a renibus. Datif ēt morbi cōpositionalem
ppriū z spāliter in nūero vt lapidē arenā z pilos.

Lapis vō arena z pili vt plurimū generantur ex
eadē materia: z in eodē loco. nā materia hoz sūt
humores grossi: qui densant z inspissant a calidi-
tate renū. Et iterdū est qz paz inspissant: z tūc fi-
unt pili qui generātur subtiles z lōgi: qz materia
illa p pozū aliqūē strictū repellit paulatiz: z cōti-
nuata a poris cutis expellit paulatim: z continue
mā pili z capilli: z qñ illa mā plus adurit genera-
tur arena que cōgregata generat lapidē. Et ille
lapis ē rubeus qz ren ē rubeus. Et iste lapis si sit
ita magnus: qz nō possit egredi pozū viritidē: vel
nō frāgit difficilime z quasi ē impossibilē cure: qz nō
nisi p incisionem a qua penitus caueas. Si vō sit
puus z frāgibilis difficulter curat: z expellet euz
fortissimis dolorib⁹ cū trāseat p mēbra valde sē-
sibilia: z ingrediat p cauernositates vesice: q̄ sūt
ita stricte. Sed fortitudine virtutis aperiūtur et
dilatātur: z nō ē longinquū qz aliqui scindantur.
Datif ēt renes solutionē cōtinuitatis quātū
ad venā eoz ex qua accidit fluxus sāguinis cum
vrina. Et nota qz hec solutio hui⁹ vene que ē cā
hui⁹ fluxus sāguinis pprie d̄z itelligi qz sit facta
z fiat in pte illa in qua vena sit subtilior: z rarioz:
z hec ps ē ps pāniculi collatorij: vt appuit tibi
ad sc̄fū: z iō qñ illa soluit cū deberet phibere sā-
guinē descēdere: nō phibet. Et iō sāguis egredi-
tur cū vrina. Et sit mict⁹ sāguis verū ē qz dicunt
alig alij qz istud accidit ex vena soluta supra re-
nes. z dicūt qz cā est: qz vena debilitat in cōtinen-
do. Sed tene primū dictū: qz rōnabili⁹ magis est
z sensui magis pz z concordat. Datif ēt quarto
egritudinē cōpositā vt apostema: z tūc ē dolor isi-
rus ppter sbam suā solidā aggrauatū. Ac si la-
pis ēēt infusus in loco: z in dolore hoc multū cōi-
cat cū colica. Sed differētia difficta ipsoz dicta
ē supra. Dis cōpletis nō elcues renes: s̄z quā-
do veneris ad vasa spmatica vt videas ortū eo-
rū: z iō dato qz vesica sit octauū mēbrū cōtinuati-
one. tamē p̄termittas anothomiā vaso: uz spma-
ticorum z testiculorum.

De vasis spmatis z eozū differentia z cō-
uenientia zc.

Debes ergo scire qz mēbra gene-
ratiōis in viris z in mulierib⁹ in
aliquo differūt: z in aliquo cōue-
niant. Cōueniant primo in vasis
spmaticis quātū ad ortuz eoz: qz
vt dicit Anic. scōdo cañ. sen. xx. z. xxj. de anotho-
mia matricis: vasa spmatica i viris z i mulieri-
b⁹ oriunt̄ iuxta renes ita. s. qz vasa q̄ sūt i pte fini-
stra ortū habēt a vena emulgēte sinistra z dextra
ortū habēt supra renes. s. rene a vena chili: z ar-
terie ab arteria adorti. Et qz hec vene ortū hāt

a corde z ab epate vt infra videbis pōt cognosce
re quomodo vasa spmatica sunt decisa a corde :
qz nō immediate sed mediatē. Et hoc in viris z in
mulieribus potes videre: h̄ aut cōueniāt magis
in loco originis. in locis tñ ad que terminātur in
viris z in mulierib⁹ multū differūt: qz in mulieri
bus terminātur ad matricē in loco exteriori vbi
sunt testiculi: z imo pprie loquēdo extra matricē
reoluūtur z cōterunt. Et cōcavitates cōtexture
carnib⁹ minutis glādosīs replent: z ppter ea nō
sūt vere testiculi: sicut in viris: imo sūt sicut testi-
culi leporis: facti ppter predictā vtilitatez vt ge-
nerent humiditatē quādā salinalē que sit cā dele-
ctationis in mulieribus: postea vasa hec s̄bani pe-
netrāt matricis z ad cōcavitatē ipsius ptingunt.
Et sunt ora ipsi⁹ z vocant cotilidones: qz eis me-
diātibus alligat fetus matricis que sit fluxus mē-
struoz. Et quedā pueniunt ad os matricis ner-
uosuz ad portādū humiditatē salinalē iā dictam
z ab his venis ramificātur z oriunt⁹ due vene: a
quolibet latere vna: q̄ in mirach penetrāt z ascē-
dunt: z quāto plus ascēdūt minus occultant⁹: z ex-
tra iuxta cutē magis apporūmāt: donec pueniāt
ad māmillas. Et iō in mulieribus qñ facis ano-
thomiā mirach vsqz ad has venas cōserua z cō-
sidera hūc locū: z hoc in muliere: quoniā in por-
cha vel in alio aiali hūte māmillas in mirach
iste vene oriunt⁹ in matrice: z māifestāt i mirach.
Et post has venas ascēdit a pfundo pectoris iux-
ta vel indirecto pomi granati vna vena que ve-
nit ad māmillas ad decoquēdū sāguinē: qui de-
bet pueri in lac: z nō videt nisi vna: z in porcis p̄-
gnātibus valde appet. Et tūc appebit tibi colli-
gātia matricis: z māmillaz per venas illas. Et
quare appositio vētose in māmillis restringit flu-
rum mēstruoz. Et vt cōtinuet hic sermo si facis
anothomiā in muliere post vasa spmatica debes
videre anothomiā matricis ei⁹: sicut in alijs mē-
bris videas. Primo locū z colligātia. Scdo fi-
gurā. Tertio quātitatē. Quarto s̄bam. Quinto
numez partū eius. Sexto iuuamēta z nocumēta
eius. Locū ei⁹ videbis: qz est situata in cōcavita-
te alchatis: z est circūdata cōcavitas illa spōdili-
bus allanis: z caude a pte posteriori: z a pte ante-
riori: pars que dicit⁹ pecten siue femur: qz ipsa i-
mediate ē locata iter itestinum rectuz qd est sicut
calcitra eius a pte posteriori: z vesicā ex pte ante-
riori: z spāliter quātum ad collū eius: qz eius col-
lo supueniet collū vesicē: licz cōcavitas eius alti-
or sit cōcavitate vesicē. inter dextrū aut z sinistrū
est in medio posita directe. Scdo videas colli-
gātia eius: qz magna ē: qz colligātia h̄z quasi cum
oibus mēbris superioribus: qz cuz corde z epate

mediātibus venis z arterijs: cū cerebro rōne ner-
uorum multorum: z per consequens cum stoma-
cho rōne vtrozūqz: cū mēbris q̄ in medio sunt vt
cū dyasfragmate renib⁹ z mirach: qz mediātib⁹
his cū predictis alligat⁹: z spāliter cū māmillis:
vt dixi. h̄ ē cū eis sit colligātia mediātibus alijs
venis: que oriunt⁹ a vena chili ascēdente que oriū-
tur sub furcula. vt infra dicetur. Et ē colligātia
eius cū mēbris inferioribus vt vesica p collū ei⁹
z itestino colon. Colligata aut est anchis z iūctu-
ris ambabus scie que sunt ligamēta grossa: z for-
tia alligātia matricē ad anchas: que iuxta matri-
cem sunt lata: z grossa z iuxta anchas subtilia p
cedētia sicut cornua a capite aialis. Et iō vocata
sunt cornua matricis. Figurā eius est quadrāgu-
laris cū quadā rotūditate h̄is collū longum ise-
rius: z cā huius figure fuit erigēta loci: z vtilitas
siue necessitas ppter quā fuit creata: que postea
dicent⁹: qz ppter talem figurā h̄z distinctionē cel-
lulaz. vij. que dicent⁹ inferius. Tertio videas de
quātitate eius: quātitas eius pprie mediocris est
s̄m quātitatem vesicē: variatur tñ rōne aliarū: qz
maiora z minora rōne coitus: z impgnatiōis:
qz mulier que fecūdauit h̄z matricē maiore q̄ ste-
rilis. Scdo rōne coitus qz mulier vtēs coitu: ma-
iorem h̄z matricem virgine: vel cōtinētis vt acci-
dit i viris mēbro pudēdo: eo qz operatio magnifi-
cat mēbrū: s̄m Gal. sexto de iterioribus. Tertio
rōne etatis: qz iuuenis maiore h̄z matricē q̄ h̄at
puella z senilis. Quarto rōne cōplexiōis z humi-
ditatis toti⁹ ista potes colligere ex fen. scdi. c. pal-
legato. Et propter istas quatuor cās mulier quā
anothomizati āno pterito. s. āno rpi. Ad. ccc. xv.
de mēse Ianuarij maiore in duplo habuit matri-
cem q̄ illa quā anothomizati āno eodē de mēse
Martij. Potuit ē cē vna cā quā ponit Auic. s.
qz prima erat tūc mēstruata z in pte mēstruatiōis
ē impignat⁹ z ingratat⁹ matrix: diuersificat⁹ ē ma-
trix rōne gñatiōis: qz matrix aialiū plurimū gñā-
tiū maior est q̄ matrix vnius generatiū. Et pro-
pterea centies erat maior matrix porche quā ano-
thomizati āno dñi. Ad. ccc. vj. q̄ vnq̄ videri in
femina humana: potuit tñ esse alia cā: qz erat pre-
gnās z h̄at in vtero. xij. porcellos: z in ea mon-
strauit anothomiā fetus siue pregnantis quā tibi
narrabo. Quarto videas eius s̄bam. Substātia
ei⁹ est nervosa z pelliculosa: vt possit dilatari ad
fctū cōtinendū: z iō est frigide z sicce cōplexiōis:
z ē s̄ba eius spissa multū que subtiliat in dilata-
tione necessaria. Quinto videre debes nūerum
ptiuz eius: ipsa. n. h̄z ptes exteriores z iteriores.
Exteriores sūt latera eius in quib⁹ sūt alligati te-
sticuli: z vasa seminaria iā dicta. z cornua eius: et

collū cuius extremitas ē vulua: z circa collū nota q̄ ipsum est longum in quantitate palmi: vt virga: latū z dilatabile: z iō pelliculosum z rugosum rugas hñs ad modū sanguisugarū: vt titilatio ei ex virga in coitu stingat: z in extremitate vulue sunt due pellicule se elenātes z deprīmētes orificium dictū: vt prohibeāt ingressū aeris z rerum extrinsecarū in collū matricis vel vesice: sicut pellicula p̄pucij tuet veretrū: z iō vocat eā Aliebas loco p̄allegato p̄epucia matricis. **P**artes intrinsecas videre potes eas scidēdo per mediū: z tūc videbis os eius: z cōcavitatē eius. Et os est neruosum multū factū ad modū oris catuli nup nati: vel vt p̄p̄ius loquar ad modū oris tince antique: z in superficie eius est velatū velamine subtili in virginib⁹: z in violatis rūpitur: z iō sanguinatur. Cōcavitās vō eius h̄z septē cellulas: tres in pte dextra: z tres in pte sinistra: z vnā in sūmitate siue in medio eius: z iste cellule nō sunt nisi quedā cōcavitates in matrice existētes in q̄b⁹ potest sperma coagulari cū mēstruo: z cōtineri z al ligari orificijs venarū. Ex his oibus appent iuua mēta matricis: q̄z p̄ncipali est facta p̄pter cōceptionē z ex cōsequēti vt totū corpus supfluo sanguine idigesto mūdificet: vel purget. Et hoc in hōie: q̄z alia alalia fluxū mēstruorū nō patiunt: q̄z tales supfluitates consumunt in eis: in pellis: pilis: vngues: rostra z pēnas: z h̄mōi: hō aut caruit his. Et ex his p̄z q̄ multis passionibus ē submissa: z multa mēbra per cōpassionē ei cōpatiuntur: que sūt passiōes ei p̄p̄ie. accidētia z cās z curas longinquū esset narrare: z extra p̄p̄iā intentionem: sed quere in locis p̄allegatis appropriatis: vt in tertio cañ. xxi. fen. a Serapione. **R**asi: z **J**oāne nostro passiōes que eidē cōpassiōes existunt sūt tot quot sūt mēbra: quib⁹ ē colligata: siue localiter alligata: que sint illa iā dictū est z vidisti. **U**nū tñ ex anotomia potes p̄pendere qd̄ ponit Gal. sexto de iterioribus. s. q̄ suffocatio matricis nō fit q̄z matrix corporaliter moveat vsq̄z ad collū gulā z pulmonem: q̄z hoc est impossibile: sed hoc cōtingit siue accidit q̄z ipsa nō potēs expellere vapores per ptem inferiorē: p̄pter aliquā cāz mouet z cōstringitur in pte inferiori: vt expellat ad supiora. Et si isti vapores per colligatiā iam dictā perueniāt ad stomachū per cōpassionē z arteriā adorti faciūt singultū z eruptionē frequenter: z tūc mulieres dicūt q̄ habēt matricē in stomacho. Si vō hīj vapores perueniūt ad pulmonē z impediāt operationē eius dyasfragmatis. s. anhelitū dicūt mulieres q̄ habēt matricē in gula: q̄z gula sine trachea arteria est ordinata ad anhelitū imediate. Si vō illi vapores perueniāt

ad cor qd̄ raro cōtingit suffocationē patiunt cum sincopi: z tūc dicūt mulieres q̄ matrix earū puenit ad cor. **V**erū est q̄ hec suffocatio fit per compassionē ad dyasfragma: p̄pter alligatiā quā h̄z ipsa matrix cū dyasfragmate: z cū lūbis. **N**ō enī ipsa puenit ad ipsa mēbra sed vapor: quō aut pos sit z p̄ quas vias puenire potuisti videre: q̄ sit cura z cū q̄bus q̄ras ab auctoribus: q̄z anothomia i his p̄ncipaliter dat noticiā locorū. **E**t iā narraui anotomiā vasorū spmaticorū mulieris: z visa est cōtinentia ipsorū in viris z mulieribus q̄tū ad originē. Sed differentia est q̄z cū in viris testiculi sint ad extra sicut sunt in quolibz aiali: qd̄ d̄z ē morosū in coitu: sicut sūt oia quadrupedia p̄ter eritiū vasa spmatica itra mirach nō terminatur: sed egrediunt mirach z testiculis copulatur vt duob⁹ suspēsoijs: q̄z mēbra nobilia vt sint tuta a nocumētis extrinsecis debēt ēē velata pāniculis. **I**sta vasa nō cōtenta in siphac cōtenta z velata sūt pāniculis vel pāniculo orto a siphac q̄ noiatur didimus cui⁹ orificiū ē in fine illoz clausum fm naturā existens. **I**n p̄cessu eius fm q̄titate vasorū dilatatur existit: in fine eius dilatatur ad q̄titem testiculorū. Et in parte illa vocatur bursa testiculorū siue creū: z sic appet cui⁹ figure sit iste dīdimus z cui⁹ q̄titem sit. Et q̄titas numerus ptium eius: s̄ba: positio: siue colligantia: appet ēt iuuamētum eius: q̄z factū est ad cōtinentiā z custodiendū testiculos: z vasa spmatica puenientia ad eos. **E**gritudo igit spālis eius cuius cognitio z cura declaratur ex anothomia ē dilatatio orificij eius p̄ter naturā que cā est vt illa que cōtinent intra siphac descendāt in oreum: z talis descēsus dicit hernia: z q̄z illud qd̄ descēdere potest est vētositas: vel aquositas: vel itestiniū: hernia triplex est: vētosa z aquosa: z itestinalis. **E**ar nōsa aut nō catur ex descēsu alicuius. **E**urantur autē he passionēs p̄ emplastra cōstrictiua z ligatiōes fm q̄ ponūt auctores. Sed illa q̄ est itestinalis qñ p̄cessit cyrugia p̄p̄ie curat: z modū videas: q̄z supinat hō z itestina reitromittūt: siue ad p̄p̄iū locū reducātur. **P**ostea testiculus ducitur supius donec sit in altiori loco in quo possit esse: z illū locū signa: q̄z tūc directe est supra osse femoris: q̄z in loco illo d̄z fieri incisio vel pforatio z nō supra locū illū. **Q**uia tūc pforaretur mirach. z aliqd̄ intestinoz. **N**ō ēt d̄z fieri infra locū illū: q̄z remaneret post cōsolidationē illa eminentia magna p̄ter naturā. **I**n signato loco d̄z fieri pforatio: z ista sit a quibuscā cum rasorio z citi⁹ expediūt z vadut circūcirca excarnādo dīndimum z ēt testiculum ab oreo. **P**ostea ligant in parte superiori z abscindunt dīndimum z vasa spma-

tica cum testiculo: et consolidant postea. Et ista cura cito fit. Et quidam sunt qui solum excarnant dindimum et non testiculum: et sunt et ligant in parte superiori: et ponunt medicamina fortiter costringentia et sic dimittunt. Et fit ista perforatio cum caustico rumpente: et adurente cutem in loco illo: postea ponunt arsenicum quod corrodit et causticat et costringit: adurendo et continue partes dindimi corruptas extrahunt: postea vero consolidant.

De diuersis vasis spermatis etc.

Exposito dindimo debes videre quod ponunt auctores. scilicet quod vasa spermatica sunt duplicia. scilicet preparantia et deferentia. Preparantia sunt que descendunt a locis predictis. scilicet testiculis: et circa partem superiorem testiculorum inoluntur et saccum quasi ibi faciunt. Non enim substantiam testiculorum ingrediuntur. et ista vasa sunt venosa et nervosa. alia vero sunt que itis continuantur nervosa magis: et quanto plus ascendunt a testiculis magis sunt nervosa et ascendunt usque ad locum ossis femoris: ubi incipit dindim egredi. Et tunc profundantur interius iuxta loca vesice vel colli eius: et tandem procedunt ad virgarem et ad meatum virge perueniunt in loco qui est in foramine ossis femoris: et tunc per meatus qui sunt ibi duo sicut vasa spermatica sunt duo emittunt spermata quod apportatur a testiculis: quod ab eis generatum fuit in alijs vasis: et illud sperma emittunt in canale virge: et postea virga extra emittit. Verum est quod illa foramina non poteris videre nisi quando anothomizas virgam. Et ex his tibi de testiculis hominis et vasis spermaticis apparet figura et substantia: quia testiculi sunt glandosi: et apparet numerus: quantitas: positio: colligantia: et innuamentum eorum. Et ex his apparet egritudo: quia quando inciduntur vel apostemantur vel oppilantur vasa: vel alia de causa materia spermatis non peruenit: quod cessat coitus: sicut interdum propter oppositas causas fit emissio spermatis involuntaria: et maxime contingit propter spasmus vel propter mollificationem predictorum vasorum.

De vesica et que circa eam dicuntur.

Is completis eleua renes: et vade excarnando unum porum vritide vel abos: et videbis quod terminant ad vesicam iuxta medium eius: et non est perforans vesicam directe vno foramine magno: sed foraminibus ma-

gis paruis et obliquis: a lateribus predictis inter tunicam et tunicam vel iter tunicam et cooptorium. Et hoc fuit factum ut quando vesica repletur vrina non redeat vria ad renes: imo quanto plus impletur tanto plus foramina illa claudunt: quia pices vnius tunice ad parietem alterius siue cooptorii applicatur. Sci de ergo vesica et videbis magnam eius concavitatem que nervosa est: et videbis eius collum carnosum et musculosum: ut temporibus determinatis quando opus: et homo vult expellat vrinam: et quando est necessarium retineat: retineat eam. Et quia musculosum est eius collum si incidatur vesica in collo eius consolidari poterit: si vero in fundo: non. Collum autem eius foratum est foramine per quod emittit vrinam ad canalem virge: et extra egreditur. Nam illud collum statim continuatum est cum proptio virge ut potes videre: et sic ipsius vesice appet locus: quantitas siue colligantia: numerus: substantia: et innuamentum. Egritudines poterit pati omnium generum vel modorum: vnam tamen patitur que dicitur litialis: nam in concavitate eius potest generari lapis ex humoribus mucilaginosus congregatis in ea et condensatis a caliditate superflua. Et hic lapis curatur cum dissolventibus ipsum vel per incisionem. Nam hic lapis situato homine debite ne possit se mouere sedendo: dum cum digito posito manum et cum manu alia posita super femur conducitur ad collum vesice et conductus ibi retineri: et postea debet fieri incisio in collo: et cum trabectorio violenter extrahi: et hec si lapis est magnus. si vero parvus quod possit per canale virge extrahi dum per compressionem factam cum digitis ex collo vesice conducitur usque ad virgam: et si non egreditur cum trabectorio prout dicitur educi.

De virge continuatione: et que circa eam narrantur.

Ultimo vero est virga continuata cum collo vesice carnosum continuatum multis ligamentis et chordis: que oriuntur ab osse pectinis: cum nervis ortis a nucha: et ideo valde sensibilis et extensibilis est: continuata est etiam cum maximis venis et arterijs ortis a vena descendente: et arteriam in loco ubi bifurcatur ad duas anchas: quia ad linguam et etiam virgam veniunt maiores vene et arterie quam ad aliud membrum eiusdem quantitatis. Et ideo in locis piton involute sunt iste vene et arterie: et sunt magnae: et ibi est locus siue principium virge: et propter hoc hec vene sunt sicut radices virge: et propter istas virga est tota canernosa: et siue cavernositates replentur ventositate generata in predictis arterijs: et quando ventositate replentur erigitur virga. Et ut melius anatomicam eius videas: debes separare ossa femoris: et eleuare virgam cum vesica:

z in intestino recto vel sine illis: z diuidere vgas per longitudinem: vsqz ad eius canalem: z tunc in principio eius apparebūt duo foramina predicta: apparebūt etiam cauernositates eius. Et ex his vides quātitatem eius: quia quantitas siue longitudo eius est vnus palmi: sicut longitudo colli matricis apparet etiam substantia eius: qz nervosa est: preter extremitatem eius que vocatur prepucium. Appet etiam numerus partium eius: apparet positio z colligantia: figura vō oblonga: quia virga est in homine absoluta z nō applicata ventri: sicut in quadrupedibus: z cā fuit: qz homines in coeundo: non coniunguntur fm dorsales: sed amplexando: z si cum virga eleuasti intestinum vel extremitatem intestini recti: cuius anothomiam diximus supra: tunc cognosce i illo intestino siue extremitate eius: que dicit anus musculos mouentes siue aperientes z pstringentes. Et considera quinqz venas emoroydales que in extremitate eius sunt magis profunde: sicut in quibusdam periodis determinantur aperiantur: z sunt fluxus emoroydarum. Et in his completa est anothomia membrorum naturalium que in primo ventre continentur.

De excoriatione medij ventris: z q̄ circa hūc dicuntur hic.

Is expeditis incipe excoriare v̄trem medium: vsqz ad principium colli: quia vsqz ad principium capitis sunt membra spiritualia. Et nota q̄ sicut prius: ita iste habet duplices partes: scz partes continentis z membra contenta: membra continentia sunt membra pectoris: z membra pectoris sunt duplices partes: scilicet intrinsece z extrinsece. Exteriores q̄dam sunt directe: z quedāz laterales. directe sūt siue vocantur partes furcule: z iste sūt due furcule. s. superior z inferior: laterales vō partes vocantur latera pectoris dextrum: scilicet z sinistrum. Intrinsece autem partes sunt quinqz: scz cutis: pinguedo: que note sunt māmille: musculi: ossa: z cartilagines.

De māmillis z earum figuris zc.

Māmilla primo videas figurā: qz figuram habent cucurbite z rotundam: quia debent esse capaces sanguinis qui debet cōverti in lac. Itē qz vt ibi ponit Gal. sunt scuta cordis: z ideo debuit habere figuram tutam a nocu-

mentis. talis autem est rotunda. Habuerūt aut vt papillas fetus nuper natus posse sugere lac. Ex his secūdo videas substantiā: qz ipe carnes habet glandosas: quia sanguis supfluous bñ decoctus in eis debet conuerti in lac. z ista conuersio est per infrigidationem eius: z ideo carnem habuerunt glandosam. Tertio videas quantitatem: tamē primo scias q̄ in muliere sunt maiores q̄ in viro: quia in muliere sunt facte ppter duo. vnum est vt generent lac. in viro autēz nō. z ideo in muliere fuerunt magne. Item in muliere sunt facte magne vt caliditatem quā recipiūt a corde ad cor reducāt reuerberādo. z hoc ē magis necessarium in mulieribus: quia minus habent de caliditate circa cor q̄ viri. Quarto nota numerum: quia due fuerunt in homine sicut in omni animali qd generat vnum vel duo. In animalibus aut poligenes siue plura generantibus plures sunt māmille. Quinto vide locum z colligantiam: primo locū: nā in homine sunt situate in pectore: z in alijs animalib⁹ nō sunt situate in pectore. z cā quare in alijs animalibus nō sunt situate in pectore est vna quā dat Gal. caplo preallegato: qz māmille sunt facte ppter generationem lactis. Lac autē generatur ex supfluitate sanguinis bene digesti. multa tamē quātitas talis superflui in alijs animalibus transit in cornib⁹ seu in generationem cornuum z dentium z hmoi. Aliā causam dat Aristoteles in libro de partibus animalium: quia alia animalia habent coleas. i. tibias anteriores quasi adinuicē complicatas. z ideo pectus habent strictum. propter qd māmille eorum in pectore eorum non potuerunt locari: z iō habuerunt iuxta anchas posteriores. Si sint animalia generantia vnum tm̄: vel dispersas per ventrem: si generant: plura: vt in porcha z in cane. homo autem cum habeat pectus latum habuit mammillas locatas in pectore: quia cum hoc habuit iuuamenta. nam lac debet in eis generari ex sanguine subtiliato: z bene digesto. melior autem digestio fit circa pectus in māmillis propter calorem existentem in eis fortiozem: q̄ in oibus alijs p̄tib⁹ z propter eandēz cām natura ordinauit venas: que veniunt ad matricem. vt ibidem dixit Gal. procedere tortuose ad hoc vt sanguis continue subtilietur: z bene digerat. Scdm iuuamētū fuit: quia sūt sicut scutū cordis z in homine cor debet bene tueri: qz est sine pelle. Tertium iuuamentum est: quia caliditatem siue calorem recipiunt a membris spiritualib⁹: et receptū reuerberāt ad ipm: sicut vestimētū: vt et ibi ponit Gal. Et ex his apparet colligantia earz: qz ipe colligate sunt cum corde z epate per venā.

ascendēte a qua iuxta fūculā ramificātur ramī:
qui descendūt sup̄a dor̄sū: et inter costas tendūt
ad māmillas. Colligātūr ēt cū matrice median
tib⁹ venis que ascēdunt a matrice ad māmillas
de qb⁹ dēm est sup̄a. Et iuuamentis autem po
tes videre nocumenta.

De quadā dīa musculorū et eorū meatib⁹ zc.

Dist māmillas sūt musculi: mu
sculos autē oēs pectoris in anoto
mia ista discernere non potes: l3
tñ nō discernātūr: qz sunt: tñ de
bes scire q̄ istorū musculorū qdaz
sunt tñ dilatantes: et quidaz di
latantes et constringētes. Dilatātes tñ sūt duo
musculi dyasfragmatis: qui sūt in inferiorib⁹ pecto
ris: sūt ēt duo musculi qui sūt in collo. s. dyasfra
gma dilatāt in parte inferiori: vbi est spaciositas
magna. sed illi q sūt in collo dilatant cōcavitātē
superiorē que ē parua. Sūt ēt musculi qui sūt in
dor̄so vbi ē origo costarū: et incipiunt iuxta origi
nem prime costę. Sūt et multi alij musculi parui.
Musculi vō qui sūt dilatātes et constringentes
sūt musculi q iter costas sūt locati: qz iter quasi
bet duas costas sūt duo musculi: quorū vnus hēt
villos longitudinales: et ali⁹ transversales. Post
musculos sūt ossa. Ossa autē pectoris fuerūt plu
ra: et nō vnū cōtinuū: vt possit dilatari et constrin
gi. nā d3 ēē in continuo motu. Sed ad motū lo
calem et volūtariū requirūtūr musculi mouētes
et regrūtūr ossa que sūt sustentaculū motionum:
Et hec ē cā quare iste vēter nō fuit tātū musculo
sus vt prim⁹: nec tātū ossuosus vt vltimus. Ista
ergo ossa fuerūt duplicia. s. costę et ossa thoracis.
Costę sūt duodeci. Septē vere: et qnqz mēdole.
Vere sūt que cū ossib⁹ thoracis sūt cōtinuate ad
cooperiendū et cōplendum pectus. Et cā quare
vna costa nō attingit alterā in extremitatibus: et
illa que dēcā ē: vt pect⁹ possit melius dilatari et
cōstringi: ossa tñ thoracis sūt septē cōtinuata se
ptem costis veris. Inter tñ ista ossa et costas sūt
cartilaginee cōtinuātes vnuz cū alio. Et ex his
āt cartilaginib⁹ cum ossibus suis cōponit vnum
membrum qd vocatur furcula pectoris: quia ad
modū furcule ē bifurcata et figurata: et in extremi
tate eius directā ē quedā scutalis cartilago voca
ta pomū granatū. facta ad custodiendū os stoma
chi. a laterib⁹ autē in costis mēdosis sunt carti
lagines: vt mollis cū duro melior fiat coniūctio
vex ē q oia ista melius apparebūt si incidat pe
ct⁹: vbi sūt teneritates costarū: et a latere dextro et
sinistro: et tūc apparebūt tibi oia que sūt interi⁹.

De panniculis pectoris.

Membra autē contenta in pectore sunt
pāniculi: cor et pulmo: et orta ab eis. pā
niculi autē sunt tres. s. mediastinus q di
uidit concavitatem pectoris per medi
um ab anteriori ad posteri⁹: ppter ea diuidit pul
monē p mediū. Et iste pāniculus nō ē nervosus
nec cōtinu⁹ et vñ vt alij. Et iste ē fact⁹ pp iuua
mētū cōe. s. vt si nocita fuerit ps dextra vel sini
stra pulmonis nō cōicet nocumentū alteri parti:
fact⁹ ē ēt vt suspēdat pulmonē ad pectus. Itē ē
fact⁹ vt si pp cām aliquā fiat empima: hoc est q
aggreget sanies in pectore: vt illa sanies nō re
gurgitet ad aliā ptē: postea ē pleura. Pleura at
ē pāniculus suba dur⁹ et nervosus: in q̄titate ma
gn⁹: coopiens oēs costas interi⁹. et iō colligātiaz
bz cū oibus mēbris cōtētis in cōcavitāte pecto
ris. Iuuamēta sūt coopire mēbra p̄dicta: et vt
ab ipō pāniculi p̄dictorū mēbroz ortū habeāt: vt
ponit Auic. Sen prima. primi canonis caplo de
mēbris. Passiones oīum modorū et genēz pōt
pati: maxime tñ patitur passionem apostemosa3
que vocatur pleuresis: verum est q pleuresis est
duplex. s. vera. et non vera. Non vera ē illa que
fit in musculis qui sunt intra costas cuius acūmē
ē v̄sus cutim extrinsecam. Vera fit in hoc pāni
culo: et ex substantia eius potes videre q illud a
postema: vt plurimum est colericū ppter qd ipz
consequitur febris acuta: febris rōne loci conse
quitur: quia p̄p̄iquius et vicin⁹ cor̄di fit febris
illa acuta ratione humoris calidi. Vide etiā q
ad tale apostema ppter sensibilitatem pannicu
li consequitur dolor pungitiuus et lateris: qz hu
ic pāniculo attrahūtūr magis latera q pars an
terior: sed ps anterior magis appropriatur pan
niculo mediastino: et ppter ea dolor consequens
per ipleumoniam est anterior: iste lateralis. fit ēt
quia comprimit pulmonē: et impedit dilationem
eius malicia anhelitus: tussis sequitur tunc: qz
eminentia apostematis stimulat et aliqua virulē
tia et erugo que emanat ab hoc apostemate per
porositates panniculi: et hec est causa quare in
pleuresi fit screatus in principio rubens: postea
albus: aut saniosus s̄m q materia maturatur.
Et ideo apparēs in principio subrubeus incho
antem abbreuiat: vt ponit Ypo. primo anfori
smoz3: paroxisimos et cōsistentias. et cā est: quia
tunc significatur q materia est subtilis: pannicu
lus est ratus: et q virtus est fortis. quomodo autē
ista materia virulenta et saniosa per pulmonem
expellatur et screat⁹ in anothomia pulmonis de
clarabitur. Tertius panniculus est dyasfragma

quā potest etiam dici musculis: eius situs in corpore ē in fine pectoris: et costarū altius existens in parte anteriori q̄ posteriori. Nā q̄tū ad partē ei⁹ carnosam ē cōtinuatū cum cartilaginibus costarū mēdosarū. Et in parte posteriori cu⁹ spōdili duodecima ex spondilib⁹ renū: et ei⁹ vtiutis fuit ex situ ei⁹. Primo vt diuideret spūalia a naturalib⁹: ne a cibo hora digestōis et a fece vapores eleuati peruenirēt ad mēbra spūalia: q̄ impedirēt mentē et rōnem. Et ex hoc satis apparet: q̄ qñ egritudine patit⁹: vt apostema: ledit mens: iō alio noīe vocatū est eufrenū: q̄ frenū ē mentis: si cut vocat⁹ ē dyazonona ab Aristotele: q̄ zona zingens per mediū: nō q̄ directe latitudinaliter cingat. sed oblique: vt dēm ē: et cā siue vtilitas huius obligtatis fuit illud qd dictum fuit caplo de anotomia mirach: q̄ ex hoc cū mirach cōprimūtur hora cōpulsionis superfluitates in intestinis ac si eēt inter affides torcularis cuiusdā. Quātū vō ad partē mediā eius: que ē neruosa et pāniculosa colligatū ē cū pulmone: vt ipm moueat motu anhelit⁹ mediātib⁹ neruis: q̄ ad ipm veniant a cerebro et nucha. Et ex hoc apparet quare diuersificatū ē dyafragma ab alijs musculis: quia alij musculi in loco vbi offib⁹ applicāt sunt chordosi: et i alijs carnosī. diafragma vō ē cōtrario. cā ē: q̄ diafragma pncipalr bz mouē pulmone et nō costas: nūc at ois musculus q̄tū ad chordā ei⁹ d̄z eē cōtinuatū cū mēbro quo d̄z mouere: et cū alio q̄tū ad partē ei⁹ carnosā. Et ex his apparet q̄ sit figura ei⁹: q̄ rotūda oblōga. appet etiaz que sit sba ei⁹: q̄ musculosa et chordosa: appet et q̄titas ei⁹. ¶ Iuuamētā sūt tria q̄ declarata patent ex dictis. Primo ē vt sit principiū mot⁹ anhelitus. Scdm ē vt diuidat inter mēbra spūalia et naturalia. Tertiū ē vt inuēt intestina et mirach ad expellēdū: que in intestinis sūt cōtenta. Et ex scdo iuuamēto appet q̄ ad apostema eius seqtur alienatio mētis: sicut ad frenesim. Signa distinctiua pquire a Gal. quinto de interiorib⁹. caplo de passionibus dyafragmatis.

De corde et operatione eius.

Menatis panniculis appebit tibi pulmo in cui⁹ medio existit cor: velatū pēnulis pulmonis: vt ab ipo aere attracto refrigeretur calor et spūs qui in eo gñatur: et temperet cuius cordis primo appet situs et loc⁹: q̄ ē in medio anterioris et posterioris dextrī et sinistri q̄tū ad cuspidē ei⁹ declinans vsus sinistru⁹. q̄tū vō ad radicē ei⁹ vsus dextrū: vt possit bñ insufflare caloz et spūm vsus dextrā partē: que calidior eē debuit sinistra. Est et in medio su-

perioris et inferioris amotis extremis: et sic fuit locatum: quia sicut princeps et prima radix oīum mēbroz. Que sit colligātia ei⁹ p̄ter appebit sic appebit q̄titas ei⁹: q̄ nō numis magnū neqz paruum: mai⁹ tñ ē in hoīe q̄ in aliquo alio aīali eiusdem q̄tutatis: q̄ plus bz de calore in q̄to: sic figura tibi appebit: q̄ ē figure pinealis vt pyramidalis: q̄ hmoi figure d̄z eē oē qd ē excedētis caliditatis: q̄ ppria figura primi calidi ē figura pyramidalis. Est et alia rō: distinctio vētriculoz ei⁹ et ortoz ab ipo. Quarto debes videre numerū ptiū ei⁹: et ex hoc tibi appebit q̄ sit suba ei⁹: et cōpletio et iuuamētū. Numer⁹ vō ptiū ei⁹ ē: q̄ partū ei⁹ qdā sūt extra subam ei⁹. Quedā vō sūt de suba ei⁹. Extra subam ei⁹ sūt casula cordis: et orta ab eo: que postea appebūt. Casula ei⁹ neruea siue pellicularis ē dilatata multū: facta ad tuēdū cor a nociuis: et ne ptāgat ab alijs mēbris in hora sue expāditionis. Et cā q̄re nō ē p̄tina cū corde fuit ne cor i sui motu ipediret pp aggregatiōes. fuit et alia cā vt p̄tineret qdā aquositate: qua humectaret cor: et roaret ne pp supflūz p̄tinuum ei⁹ motū ericcaret: et iō semp in hac casula repit aquositas: et iō si exsiccat hcc casula vlpriuat tali aquositate ad mariscū deuenit: sic si sit supflua i iectigātia et tremorē et tardiacā passionem cadit cor: vt ponit Gal. qnto de inferiorib⁹ caplo secundo. ptes at cēntiales cordis: qdā sūt extrinsece: qdā intrinsece. Extrinsece sūt pinguedo additamēta cordis: siue auricule cordis: et orta ab eo pinguedo statiz appet i superficie exteriori cordis pp finē potius q̄ existat ex pte agētis: q̄ piguedo generat a frigido aut calido diminuto. cor aut calidissimū: s̄z gñata ē pp finē: vt cor ppter vehementē et cōtinuū motū non ericceat. Additamenta cordis sūt qdā ptes pelliculares: apte ad dilatādū et cōstringēdū: genite ad hoc: vt qñ in corpore nro generat multū de sanguine vel de spū in vētriculo sinistro dilatetur: vt cōtineat sanguinem multūz vlt spūm multum qui interdum generatur. Sed tu obijcies sicut obijcit Galie. loco pre allegato. Quare natura non fecit cor ita magnum q̄ posset continere oninem multitudinem sanguis et spūs: sed fecit illa additamēta: dico q̄ causa fuit: quia si cor fuisset valde magnum esset causa debilitatis virtutum propter dispersionē spiritus. Et propterea animalia que habent cor da magna sunt timida: vt lepus et ceruus. Secunda causa fuit: quia cum non semper generet in nobis multa quātitas spūs et etiam sanguinis cum cor fuisset magnū: vt plurimū cōcāuitas cordis extitisset vacua: sed quia iste auricule pnt facilius contrahi qñ nō sunt replete: ibi nō erit va-

enitas. Itē enitat pōderositas. Que aut sit orta a corde subsequēter apparebit. partes aut intrinsece cordis sunt ventriculi cordis: dexter. s. z sinister z medi⁹. Scinde igit cor primo in pte dextra z incipe a cuspidē ei⁹: sic q. aliū parietē non tangas: s. a latere vētriculi medi⁹ diuidas: z tūc occurret tibi statim vētriculus dexter: z videbis i eo duo orificia: quoz vn⁹ ē vltus epae: z ē orificiū p qd ingredit vena chilis: z ē orificiū maximū: q. p hoc orificiū cor trahit sanguinē ab epate: z ipm expellit ad oia alia mēbra: z q. p istud orificiū h3 plus trahere q. expellere: ordinauit natura vt clauderet hora constrictionis: qm d3 expellere: z apire qm cor dilatatur z attrahit tria hostiola: q. apiunt ab extra ad intra: z q. p idem orificiū sit et expulsiō sanguinis pfecte decocti: z l3 nō tot⁹ expellatur: q. aliqua portio ei⁹ expellit ad pulmonē: alia ps ei⁹ transit in spiritū: ordinauit natura ne illa hostiola cēt multū depressa: z vt pfecta clausione nō claudat. Nota tñ duo: Primo q. sensus tibi declarat q. vena chilis h3 originē suā a corde: q. cū suba cordis est cōtinua: z ipm nō ptransit: z ē maxima iuxta cor sicut stirps arboris. Et scdo aduerte q. ab ista vā anteq. concavitatē cordis ingrediatur orif vena q. circūcirca radicem cordis circulatur z ab ea oriuntur rami disp̄si per subam cordis: z ex hac vena nutrit cor. l. ex sanguine hui⁹ vene: postea vō versus pulmonē ē aliud orificiū vene arterialis que portat sanguinē ad pulmonē a corde: q. cū pulmo deseruiat cor: d3 modū dcm: vt ei re cōpenset: cor ei transmittit sanguinē p hanc venam: que vocatur vena arterialis: quia portat sanguinē arterialis: q. h3 duas tunicas: z habuit duas tunicas primo. q. vadit ad mēbz qd existit i cōtinuo motu: z secūdo q. portat sanguines valde subtilē z colericū: vt igit nō euaporet: z vt nō scindat hec vena: ipa h3 duas tunicas. quare ē deā vena arterialis: z in orificio isto vl. ist⁹ vene sūt tria hostialia q. apiunt ab intra ad extra: z claudūz ab extra ad intra pfecta clausione: q. p hoc orificiū cor tñ d3 expellere a se hora p̄strictiōis: z nō d3 retrahere aliqd hora dilatatiōis. Hoc viso scinde ventriculū sinistz: ita q. in medio remāeat pies i quo ē vētriculus medi⁹: z tūc statiz tibi appēbit cōcavitās vētriculi sinistri cuius pies ē dēfior z spissior p̄cte vētriculi dextri. Et hoc fecit natura p̄p̄ tria. Primo q. hic vētriculus d3 cōtinere spiritū. dexter vō sanguinem: sanguis at grauior ē spū p̄p̄ qd rōe cōtentorum plus aggrauaret pars dextra q. sinistra. z iō cor nō fuisset equalis stature: vt illa cēt equalis pōderis fecit parietē sinistz grossiorē vt recōpensaret

sua grauitate grauitati sāguis. Alia cā ē q. d3 cōtinere spm: q. facile ē resolubil. Ut igit nō resoluat pies fuit spissus: tertia cā ē: q. hic vētriculus generare d3 spūm ex sanguie. spūs at gñat ex sanguine a forti caliditate subaliātē: z euaporante. fortior at ē calitas: qm ē i mā: z subo denfiori quare pies hui⁹ vētriculi fuit spissus z dēfior. In cōcavitatē at ei⁹ circa radicē sūt duo orificia: vnū ē orificiū arterie adorti q. dī adorti: q. imediate a corde orta: vel q. ē p̄ncipiū originis oīum arteriarū q. sūt in corpore: z p istā trāsmittit cor spūm supra sanguinē in ipō gñatur ad oia mēbra qm constringit: z p̄pterea ordinauit in p̄ncipio ist⁹ orificij tria hostiola dēfiora valde que pfecta clausiōe claudunt ab extra ad intus: z apiuntur ab intus ad extra: z orificiū hoc ē valde pfundū. Aliud ē orificiū arterie venalis q. dicit arteria: q. vaporē portat. dī venalis q. tñ h3 vnā tunicā: q. natura nō fuit multū sollicita de custodia ei⁹ q. p ipaz trāsit qd ē vapor capinosus vel aer q. attrahit cor a pulmone: z q. per istā venā cor attrahit z expellit natura i orificio: hic posuit tñ duo hostiola: que perfecta clausione nō clauduntur. Et sūt hostiola ista multū eleuata: vt apodient parieti cordis qm expellit z trāsmittit spūm ne per ipm spūs expellat. Et ista sūt mirabilia opera nature sic mirabile ē op⁹ vētriculi medi⁹. Nā iste ventriculus nō ē vna cōcavitās: s. ē plures cōcavitates paruate magis in parte dextra q. in sinistra ad hoc vt sanguis q. vadit ad vētriculū sinistz a dextroz cū debeat fieri spūs cōtinue subtilis: q. subtilizatio ei⁹ ē p̄paratio ad generatiōez spūs: z natura trāsmittēdo aliqd per mēbra vl. viā aliquā nūq. trāsmittit illud ociose: s. p̄parando illud ad formā quā d3 suscipere: vt frequēter ponit. Sā. in libro de iuuamētis: vt in qnto de venis miseracis. Et hoc de partib⁹ subalib⁹ cordis. Alie sūt partes: que sunt orze: z illa sunt quattuor. s. vena chilis: vena arterialis: arteria adorti: z arteria venalis. Et duovadunt ad pulmonem: cui⁹ anothomiam statiz videas.

De pulmonis substantia z numero partium eius: z ex quot vasis componitur.

P dictis aliquat apparere pōt sba pulmonis z numer⁹ ptiū ei⁹: nā ipē cōpositus ē ex triplici vase: ex carne molli: z pāniculis: z vase triplici. s. ex vena arteriali: que orif ex dextro vētriculo cordis: que portat sāguinē nutriturum pulmonē. Scdo et arteria vēali q. orif ex sinistro vētriculo portās vapores capinosos ad pulmonē: z apportās aerē ad cor a pulmōe. Tercio est trachea arteria: que ad pulmonem portat aerez

z ab ipso ad extra ducit: z hec vasa cōueniūt oīa i
hoc q̄ primo qñ ad pulmonē euenerit in duos ra-
mos diuidunt. An^o vadit ad ptē dextrā eius: al-
ter ad sinistrā. Et q̄libet eoz iterū diuidit in du-
os ramos magnos: quoz vn^o vadit ad ptem su-
periorē pulmonis: z alter ad ptez inferiorē: po-
stea oēs vadūt se diuidēdo vsqz ad ramos capil-
lares z minimos z adinuicē cōtinuant z interunt
sicut rete: z cōponūt sicut rete sbam pulmonis: z
sicut vene epatis sbam eius: z scias q̄ rami tra-
chee arterie sūt iuxta ramos vene arteriales: vt
cibent ab ea z iuxta ramos arterie venalis vt ae-
rem trāsmittāt ad arteriā venalē: vt cū portet ad
cor: z a corde ducat ad arteriā tracheā. Iste tñ
vie vel rami q̄ sunt iter has sunt ita stricti vt sint
inuij sanguinis: z pñij aerij intrāti z ereūt: z iō si
dilant supflue pōt fieri exitus sanguinis sine ru-
ptura a pulmone. Cōcavitātē z vacuitates hui^o
retis replet caro mollis ipsi^o pulmonis: z hec est
ps scōa eius. Tertia vō ps eius ē pāniculus eius
rarus: ad quē terminant orificia hoz vasoz: vtz
est q̄ orificia vasozum trachee arterie sūt maiora
orificijs alioz vasoz: z aptiora. P^orio qz orta sūt
ex stipite maiori z latiori. Scōdo qz sūt cartilagi-
nosa z nō pelliculosa: z iō cū sint duriora magis
possūt stare apta. Et ex his nota vltērius viā per
quā a pectore ad pulmonē z tracheā arteriā ex-
pellit sereatus vel sanies siue sanguis emanās a
pectore: vt in plenēsi vel a cōcavitātē eius: vt in
emethoica passiōe z empimate: qz qñ materia in
his locis ē congregata ipsa diuidit ad minima: z
ex fortitudine pectoris expellitur ad pulmonem
qñ pulmo dilatat orificia trachee arterie magis
aperiunt: z p illa exsugat materiā predictā: z non
p alia orificia alioz vasoz: qz nō sic sūt lata: neqz
dilant ora anhelitūs: z tūc ex vasis illis: ille hu-
mor vel liquor expellit ad vias latiores. Et ex il-
lis ad miores donec ad originē pueniat cānc pul-
monis: z tūc cū tussī extra expellit: z tussis ē adiu-
uat ad penetrādū hūc catarrū in canales iam di-
ctos. Et ex his appet q̄ expurgat hec materia: z
dato q̄ nō pueniat ad cor: sed si expurgaret per
alia duo vasa bene de necessitate pueniet ad cor.
Hec oīa hñt a Gal. qnto de iteriozib^o cap^o. iij.
sic igit p^o nñer^o pñiū itegrātius pulmonē. Par-
tes eius quātitate sūt qnqz. s. due in pte sinistra
z tres in dextra: quaz tertia dicit pomū granatū
siue culcitra: qz supra ipsā sedet vena ebilis: z ar-
teria idirecto cordis in loco vbi vena ascēdit ad
cor: z ex hoc potes videre quātitatē pulmonis: qz
si sit puus nō inflatus: si tamen inflādo ipsum in-
flaueris videbis ipsum magnificari: maior tamē
est quantitas eius in dextra q̄ sinistra: qz in sin-

istra est cor locatum: ibi occupās locum. Figura
eius patet: qz ad figurā elibani figuratus ē: in par-
te posteriori longiorē habēs magnitudinē q̄ an-
teriori ei^o. colligātia p^o ex predictis. Et iuuamē-
tum: z egritudines eius satis sunt notē: nisi q̄ de
bes excorticare ramos trachee arterie: z videre
ānulos rotūdōs: quos expuit pipleumonicus vel
ptificus: qz illi sūt rotūdi: sed habēs vlcus in cā-
na pulmonis (de cuius anothomia statiz psequē-
dum) nō expuit ānulos: sed cortices: z si ānulos
expueret non tamen rotundos cuius causam di-
cemus.

De anothomia trachee arterie zc.

Expedita anothomia pulmonis: oz
videre anothomiā trachee arterie
que ē via ad pulmonē. sed vt ei^o ano-
thomiā videas pfecte oz pmittere
anothomiā quorūdā que cū ea colligātiā habēt.
Op^o igit vt excarnes colluz siue gulā z videbis
musculos lōgitudinales supra quos notabis ve-
nas quidē ex vtroqz latere vnā qd fuit iuuamētū
hoz dixi iam in anothomia pectoris. Illis elena-
tis iuenias duas amigdalas ex vtroqz latere vnā
que sunt carnes glādose facte ad formā z figurā
duaz amigdalaz: quaz iuuamentū fuit: vt humi-
ditatē quā generāt z cōgregāt humectet trachea
ne ericeet ppter motū. Scōm iuuamentū fuit vt
replerēt z equarēt loca gule: qz gula propter epi-
glotū in pte superiori est valde tumida: z in par-
te inferiori ppter stricturā trachee ē valde graci-
lis. Amigdale igit ille posite sunt isfra epiglottum
vt adequet. Tertiū iuuamētum est vt sint scutum
venarū z arteriarū appoplecticarū: que por-
tant sanguinem ad caput z arterie portant spiri-
tum: qui postea in rete qd conterunt conflato sub
cerebro fit animalis: z iste vene vocantur appo-
pletice: qz ex plenitudine earum frequenter fit ap-
oplexia. Vocatur etiā vena somni: qz ex natura
li oppilatione facta in rete iam dicto causatur sō-
nus. vocantur etiam profunde: qz sunt locate in
profundo iuxta siue supra musculos spondilium
colli. Et vt eius originem videas scinde furcu-
lam: z accipe truncum arterie adorti ascendētē
z vene ascendētis. Et videbis q̄ anteq̄ egredia-
tur furculam ramificat. P^orimo in duos ramos
quozum vnus vadit ad partem sinistram: z alter
ad dextram: z anteq̄ ad subassellam perueniant
alter istorū vel ab alterutro descendit vena per
spōdiles dozi ad nutriēdū octo costas: z partes
superiores pectoris: postea penetrat per assellam
quilibet predictorū: z vadit ad domesticū bra-
chium: z in cubito apparet. j. curuatura cubiti et
dicitur basilica: z est inferior. Et ex his potes

videre quō basilica h̄z cōtinuitatē cū vena que nutrit partes pectoris supiores. Etia apparet que ē cā quare in pleuresi in qua dolor ascēdit superi⁹ vsqz ad furculā cōperit fleubothomia basilice: vt ponit Ipo. scdo regiminis acut oz. ⁊ Gal. ibidē. Postea vō egreditur furculā: ⁊ ramificat i ramos quoz duo obliquatur: ⁊ vn⁹ eoz vādīt ad brachiū dextrū: ⁊ alter ad sinistrū ⁊ vadīt ad siluestre partē brachij: ⁊ apparet i curuatura brachij: ⁊ dīcephalica: ⁊ h̄z euacuare a capite: qz p̄tinata ē cū venis duab⁹ directe p̄cedētib⁹ sup⁹ ad caput. Et iste dicunt venē p̄dictē appoplectice: ⁊ sicut dicit de venis: ita eodē modo procedunt arterie. Postea iuxta istas arterias ⁊ venas appoplicas inuenies neruos duos magnos descēdentes a cerebro a sexto pari neruorum: vnus a latere sinistro ⁊ altera dextro: ⁊ ex vtroqz formatur ⁊ ramificatur nerui reuersiui: qui sunt nerui vocis: quos videbis suo loco: residuum autē dextri cū ysofago p̄ maiori pte coniungit: ⁊ in os stomachi ramificatur: ⁊ tendit vsqz ad fūdum: l̄z aliqua pars ei⁹ in furculā cū venis ⁊ arterijs cassule coniūgat: s̄z sinister p̄o maiori pte cū mēbris spūalibus complicat. Et q̄tū ad aliqd eius cū naturalib⁹ cōiūgit: his mēbris ex carnatis eleua sūt tracheā arteriā ⁊ ysofagū: sed hoc nō poteris nisi alia mēbra scz oris eleues. Incide ergo ⁊ eleua mādibulas inferiores a superioribus: ⁊ hec faciendo notes anothomiā oris.

De anothomiā oris ⁊ mītis circūstātijs circa b

LAm ipsius oris p̄mo occurrūt labia inferius ⁊ superius: ⁊ h̄mōi labia sūt cōposita ex neruis: carne: ⁊ cute: mira cōmixtiōe: ita qz cutis a carne neqz caro a neruis pōt separi: neqz pāniculus ab eis dē. Et hoc fuit qz labia debebāt moueri versus oēm differētiā positiōis. s. sursum ⁊ deorsus: ante ⁊ retro: a dextris ⁊ a sinistris. At igit oporuit qz haberēt diuersos ⁊ plures musculos qd est impossibile ppter grauedinē: vel igitur oporuit qz carnē ⁊ neruos fm̄ oēm diuisionē haberēt p̄mixtos: coop̄iunt ēt labia pāniculo qz oris a tunica intrinseca meri cōtinuata: cū tunica intrinseca stomachi: sicut ⁊ oia mēbra oris. At sit sensus eius: cuius ē stomach⁹: ⁊ ppter hoc puenit qz in oivomitū futūro tremūt labia inferi⁹. Post labia sūt dētes nūero. xxxij. duo duales inferiores: duo icisui: duo camini: quatuor maxillares: ⁊ sex molares: ⁊ totidē supiores. Et dētes p̄cipaliter sūt facti ppter cōtritiōē ⁊ digestionē sicut cibi. Scdā rō ppter vocē ⁊ distinctionē loquēle: sicut ⁊ labia: ⁊ iō carētes dētib⁹ vel labijs nō bene loquunt: post dētes ē lingua cui⁹ anothomiā refer-

ua. Post vide pallatū habēs cōcauitatē in eacumie supiori: vt fiat itonatio vocis: ⁊ reuolutio agilis ipsius cibi qm̄ dentib⁹ cōterit. In fine pallati videbis vucā pendētē ad modūz grani vucē: ⁊ iō vocata ē vucā in s̄ba existēs rara: spōgiola: qz p̄cipaliter ē facta vt supfluitatē descēdētē a capite hora reumatismi recipiat: ne ad mēbra inferiora descēdat ⁊ ppter ea frequēter apostemat. Et ēt formata vt vocē modulet in frāgendo aerē: qz materia vocis. Sed inuamētū ei⁹ ē vt ipsuz aerē qui ad pulmonē vadīt ⁊ attrahit p̄ nares ⁊ os re-percutiendo aliquādiū in ore retineat ⁊ ne frigidus sed alteratus perueniat ad pulmonem. Et ppter ea cōtingit qz habentes abscisā vuulā multū sūt catarrofi: ⁊ iō p̄hibet ab auctorib⁹ ne incidat. Sed si sit putrida aut apostemata d̄z aduri. Et ēt alia cā: qz ppter sitū ⁊ s̄bam eius qm̄ inciditur raro cōsolidat: sed sanies ibi aggregat putrida. ⁊ sēper sentit fetor oris: ⁊ iō melius ē vt cauterizet ferro ignito. Adod⁹ at ē vt hēat canilla ferrea vel ligna linita luto sapie: siue creta: vt ponit Auicē. quarta. fen. p̄mi can. caplo de cura per cauteriū ⁊ aperto ore ⁊ iterposito iter maxillas ligno rotūdo in vna extremitate canille imponat vuula postea ferrū ignitū per cōcauitatē canille i trōmittat: ⁊ attigat vuula ⁊ cauterizetur. Post vuulā vō sūt fauces: ⁊ sūt loca āpla glādosa: apta suscipere superfluitates. Et iō frequēter apostemat: ⁊ apostema eoz l̄z extra nō emineat: eminet tñ itus. Et iō si os aperiat ⁊ in p̄fūdo aspiciat appet tumor: ⁊ iō sit ibi s̄gnātia i scdā spē ⁊ vocāt vulgares gotumi: ⁊ in fine siue terminio existit p̄ncipiū cāne: ⁊ meri: ⁊ ibi videbis mēbrū vnū cartilaginōsū cū magna sapiētia a natura fabricatum: qd vocat coopertoriū: qz hora trāsglutionis cibi claudit foramē epiglōti: ad hoc vt aliqd cibi vel potus nō descēdat ad pulmonē: qz possit ēē cā suffocatiōis. Et iō euenit qz si aliqs ridēdo trāsglutiat: qz tūc vadīt aliqd ad pulmonē: qz hora risus stat epiglōtis aperta: qz tūc videt suffocari.

De meri cum trachea

MIs expeditis eleua vt agilius et lenius videas anothomiā residuoz meri cū trachea: ⁊ his eleuatis nota p̄mo s̄bam eoz: nā s̄ba meri ē pellicularis ⁊ mollis: s̄ba trachee ē pellicularis ⁊ cartilaginosa ⁊ cā fuit qz meri ē via cibi: qz iter dū diglutit in magna q̄titate ppter qd opz via eius inter dū dilatari: sed trachea ē via aeris penetrātis ad pulmonē: qz cū leuis sit ⁊ nō solidus per viam penetrat qz stat aperta. Alia at pellicularis ppter molliciez nō stat apta: sed paries vn⁹ cadit supra

altex. nō fuit hec cāna offuosa: qz d3 ēē flexibilis pp formatiōem vocis. Itē ipē dīret transiū cūbi multi: z solidi p meri. Et pp hāc cām nō fuit to ta cartilago vna. s3 fuerūt plures cartilagines: cōtinuate p pelliculas sūt. z isti sūt circuli qdā nō tū cōpleti s3 in figura. **E**. residuum. at cartaligi nis cōtinuata suba pellicularis in directo meri z hoc nec suba dura cartilaginosa cōpumat meri z ipediat trāsītū cūbi. Et iō scire debes q a par te anteriori cāna ē cartilaginosa: qz verius ptem illā nō cōtāgit meri. Itē tūc tūc magis a noci uis: s3 verius ptē posteriorē ē pellicularis: z hoc vsqz ad epiglōtiz: que tota ē cartilaginosa pp cāz que dicet. Et sic appet suba cāne. S3 suba meri ē cōposita ex duplici pāniculo: siue tunica intrin seca: que villos lōgitudinales ad attrahendū h3 z extrinseca que villos h3 latitudinales aptos ad expellēdū illud qd attrahit ab intrinseca. verum ē q prima principalior ē scōa. Et ex his pz iun amentū hōz z nūerus ptū eius. pp ptes trachee: que ptē quādā principalē hnt: que dī epiglōtis cui? anotomiā postea ponā. Tercio videas dīaz ex pte qritatis: nā meri ē longi? z mai? canna: qz tēdit vsqz ad dyafragma: z infra ipm cōtinuatur cū ore stomachi. s3 cāna pulmonis nō descendit nisi vsqz ad furculā. Et cā pz: qz pulmo statim ē sub furcula. s3 os stomachi ē immediate sub dya fragmate. differūt quarto ī situ siue loco: nā me ri ē positū magis in pfundo: verius spōdiles col li z dorfi. s3 trachea arteria magis ē posita ante rius. z cā fuit triplex. vna fuit qz cum trachea sit magis dura cartilaginosa z meri piculosum pōt magis tueri cāna ab itrisecis alterātib? q meri qz magis fuit posita exterius. Scōa cā fuit qz p trachēā attrahit aer: cui? cōtinu? d3 ēē ingres sus: z iō ipse debuit hēre sitū directū ad qd: z sic h3 qz ponit anteri? sic os. Tercia cā fuit qz si me ri fuisset positū anteri? vsus gulā vl' opportuisset q post finē trachee meri obliquasset vsus dorfi vl' q a fine cāne vsqz ad principiū oris stomachi fuisset vacuitas: s3 vtrūqz est incōueniēs. nā scōz ē ipossibile: primū at pareret nocumētū z ipedi mētū in actu trāsglutiēdi. **M**is visis eleua me ri incipiēdo a pte inferiori cū solitudine ne tan gas aliquē neruū reuerfui: vey ē q facilliter se patur a trachea vsqz ad epiglōtū: ibi vō difficul ter. **P**ropterea qz tunica meri dispfa ē ī epiglo to. z iō ab eo nō facile sepaf: z hoc fecit nā saga cīter ad hoc: vt īn hora trāsglutiōis cū meri ele uatur ad os: ad attrahēdū cibū epiglōtis ēē ele uetur ne sui duricie z soliditate ipediat trāsītum cibi. Et ista cōtinuatio nō fuit necessaria in tota trach ca. qz ipa fm totū pter epiglōtū nō ē carti

laginosa: z ex hac anothomia māifestatur infra. **S**al. in libro de motibus ligdis qz epiglōtus ho ra trāsglutiōis nō mouet surfū. qz ab aliquo mo ueat: neqz ex se. s3 qz trahit ab ysophago pp cō tinuatiōez dictā. Et hic sufficiat de anothomia ysophagi meri z cāe pulmonis.

De pulmonis extremitate grossa z solida que nominatur epiglōtis zc.

Meuato meri videbis extremitatem pulmonis grossaz z solidam que noiatur epiglōtis. Et hic epi glōtis est compositus ex quadru plici suba. s. pelliculari: qz vclaf pp cāz dictā z ex musculis: z ner uis: z cartilaginib?. **M**usculi vt dicit **S**a. octa uo de iunamētis sunt. xx. inter cartilaginez eius: z octo inter epiglōtū z mēbra circumiacētia: nō tū pfecte oēs pnt discerni. **N**ervos at inuenies ascēdentes: ab vnoquoqz latere trachee arterie vnū: z isti sunt nerui orti cū neruis suprapositis descēdentib? supradictis: z oriūtur ab eis iuxta cor: z superi? reuertūt. Et iō isti vocati sunt ner ui reuerfui: siue nerui vocis: qz pprie sūt princi piū mot? vocis. Et cā quare hij nerui reuerfui fuerūt z nō directe ad epiglōtū veniūt a cere bro: fuit quadruplex: vt ibidem ponit **S**al. in li bro de motib? ligdis. **U**na cā ē: qz isti nerui sunt principiū magni motus z fortis z spissi: pp quod debuerunt ēē fortes. quare sicci: qz nerui motui quāto sicciores tāto fortiores. **N**ūc at sunt sicci oēs quāto a cerebro magis remotiores. qz iuxta cerebz z originem cor nerui sūt valde molles. **P**ropter qd vt essent remoti a cerebro natura trāsmitit eos vsqz ad cor. **P**ostea rflexit supi? z reflexit iuxta loca calida vt cor. z ad arteriam adorti vt fierēt sicciores. Scōa cā fuit qz cū vor sit mot? qdā volūtari?: vī facta a motu volunta rio: ei? principiū d3 ēē cerebz. Et qz cerebz nō pōt multū moueri: talr ordiauit natura istos ner uos: vt cerebro modice moto mouerēt epiglōtis s3 imperiū volūtatis ipi?. mō hoc fit p hoc q ner ui illi sūt situati ad modum freni z habenaz. Et iō ibi dīc **S**al. q cerebz vtif bis neruis ad mo uēdū epiglōtū: sic miles vtif freno z habenis. Tercia cā ē ista: qz l3 vor depēdat a cerebro tāq a principio volūtarij motus dependet ēt a corde tāq ab eo ī quo format cōcept?: z iō cū sit opa tio cōis cerebz z cordis: nerui q sunt in strictura vocis debēt cōicare cordi z cerebro: z iō cū ortuz habeāt a cerebro trāsītum debuerunt hēre iuxta cor. **Q**uarta cā fuit: qz nerui ad musculos debēt puenire iuxta principiū eoz: z nō finē. **P**ropterea at musculoz epiglōtis est vsus partē inferiorem

quare nerui ad eos venientes ab inferiori pte ad eos debet puenire: quare fuerunt reuerfui z isti nerui lz manifeste appareant tm duo. tm multiplican postea. fm multiplicatiōem musculorum. Et ex his pōt videre quō ex incisione neruoz reuerfuerum pōt accidere lesio z amissio vocis. Item q qñ inciduntur nerui descēdētes sit amittitur vox z alie opatiōes. z imo cū ictu. quādo incidunt soli reuerfui amittitur tm vox: z alie opatiōes nō ipediūt. Post neruoz anothomiā eleua neruos z musculos z cōspice tres cartilages. Prima anterior maior ē oib⁹ clipealis appellata siue scutalis: ad similitudinē scuti siue clipei. Itē posita ad exteri⁹ ad defendēdū vt clipe⁹. Scōda vō ē ad cōplendū totū qd deficit ex prima. z hoc vocat nomē nō hñs. z cā quare fuit scā epiglōtis cōplete cartilaginosa ē vt sit magis sonora vt ad ipam fiat melior refractione: z nō ipediat cum hoc transglutiōem: qz eleuat hora transglutiendi ad supiora cū meri pp cām supra dictā. Tertia est que existit i medio z vocatur cimbalaris. In medio at ei⁹ ē lingua fistule dēa fistula: ad similitudinē fistule artificialis. Et ista sic noiata ē ad similitudinem isti⁹ fistule naturalis. z est cōuenienti⁹ dēm.

De lingua z narratis circa eam hic zc.

LExpeditis his: que circa pulmonē z canā ei⁹ z epiglōtim tūc remanet lingua que fabricata ē in ossē facto ad figurā lre laude. Habuiderunt in suo fūdāmēto os: vt ab eo sustentē z ēt qz diuersis z varijs motib⁹ dō moueri: vt ei inuitat: z eidē affigatur: qz oīs motus localis dō ēē ad aliqd fixū. Et hec ē cā quare os istud fuit si gure laude: qz si fuisset totū vnū oblongū: aut pcessisset recte dōrū: z tūc penetrasset epiglōtim vel meri: vt steteret a latere vno: z tūc lingua nō existeret directa sed ad idē lat⁹ plicata. Postea scinde linguā per mediū z videbis magnas z plures arterias ad eāuenientes vt facilr moneatur z magnificet. videbis ēt duo pia neruoz motiuorum q magis pfūdāt in pfūdo radice lingue: z sensitiuoz qui in superficie z pāniculo ei⁹ expādūtur ad dādū sensū gust⁹ z tactus. z sic iā puenisti ad anothomiā vni⁹ nerui motui orti a cerebro ad dādū motū. z vni⁹ scitui ad dādū sensum.

De capite continente membra animata.

Is expeditis assūme caput qd ē venter posterior vl postrem⁹ cōtinēs membra alata z spālīter cerebz qd ē in immobile: z iō caruit musculis. sit⁹ ei⁹ ē ps supior corporis. Cā at ei⁹ sit⁹ ē supra dēa. Et ex his apparet primū. s. suba ei⁹: qz de se ossuōsū ē potius q musculōsū. Appet scōdo sit⁹ z loc⁹ ei⁹ z ex supi

orib⁹ z sequētib⁹ appebit colligātia ei⁹. Appet tertio qtitas ei⁹: qz hic venter in hoīe est magne qtitatis respectu alioz maioris q in alio animalī eiusdem quātītatis cū hoīe. qz hz cōtinere cerebz qd mains in hoīe q in aliquo animalī eiusdem quātītatis. Et dō hēre ventriculos maiores etiā magis distinctos. Figura at capitis z forma apparet: qz ē figure spīce leuiter pēet ex vtraqz pte: ita q fm anteriora z posteriora tuberositates quasdā: fm dextruz vō z sinistz hēat planiciem. Cā at quare fuit figure rotūde: s. leuiter cōpzet se ex vtraqz pte ē: qz talis ē oīm aliaz capacissimā: z qz ipa nō pōt tāgi nisi in pūcto. z p cōsequē a reb⁹ exteriorib⁹ tuta. His duob⁹ indignit caput: qz dō ēē capacissimū pp cerebz. z qz valde dispositū extrīsec⁹ alterātib⁹ dō ēē tutum ab eis. quare figure fuit spīce: nō tm fuit pfecte figure rotunde. sed depisse ex vtraqz pte pp ventriculorū cerebz distinctionē. z pp ortū sensuū pticulariū a pte anteriori. quare fuit figure pēdictē. Et ex his appet qntū qd cōsuevit ingri in anothomia cuiusqz mēbz. s. iuuamētum ei⁹: qd ē cōe z gñale qd ē cōtinere mēbra aiata z spālīter cerebz z orta ab eo. Segtur sexto z vltimo videre numeruz ptium ei⁹: ptes at capitis fm Auic. in tertia fen. prima caplo pzo sunt. r. s. capilli cutis: caro: panniculus exterior: craneū: pāniculi intrīseci duo: cerebz: duo panniculi inferiores: rete mirabile: os basilare: z adde. xj. vt orta. Capilli in capite fuerūt gñati z ex necessitate materie z ex necessitate finis. Ex necitate materie qz cū caput sit caminū totius corpis recipit fumosas superfluitates a toto corpore que materia piloz: z iō per cutim eis egrediūt z formāt pili magni qui dicunt capilli. Necitas finis fuit: qz cū caput sit expositum rebus exteriorib⁹ alterātib⁹ hūit capillos: vt per eos tueretur a nociuis extrīsecis alterantibus. Cutis capitis grossa ē: qz capilli debēt esse firmati z infiri in ea q debent hēre radices magnas z grossas: z iō cutis grossa fuit z ēt qz est velamē z scutū ossis z cerebz. cū super craneū non sit musculus. Caro at apparet i frōte tēporibus z circa mādibulas. Eleuata cuti cranei apparebit tibi pānicul⁹ exterior fact⁹ pp tria iuuamēta: vnū vt craneū acuti z cutis a craneo siue medio nō tāgit. Scōz vt craneū p hūc pāniculū sciat. Tertiū vt p hūc panniculū dura mē suspendat a craneo. qz hic pāniculus gñatur ex neruis z ligamentis ortis a dura mē penetrantibus p cōmissuras z poros cerebz extra craneum ex qb⁹ conteritur pāniculus hic exterior.

De craneo quid sit zc.

Craneū ē os magnū circūdās cerebri exteri⁹. in cōcauitate existit cerebry locatū. z iō magnū ē hoc os i hoīe sicut z cerebry. ei⁹ sit⁹ ē: qz velatū ē p⁹ib⁹ predictis ppter necessitatē dēam. z velat ē cerebry p⁹ necessitatē eādē. Istud craneū nō fuit vnū z cōtinuū: s³ ptes habuit. z hoc ppter multa. Primo vt si fieret nocumētū in vna parte alteri nō cōicaret vel toti. Scōo vt fumositates possent p iuncturas extra craneū expelli. Tercio vt v⁹tus medicaminū tpe necessitatis possit ad subaz cerebri penetrare. Iste partes cōtinuate sūt iūcturis: que vocāt adozee. s. seratiles. nō. n. fuerūt nodatiles: qz nō debent moueri illa ossa: s³ fuerūt seratiles vt firmiorem facerent colligatiā. z iō dētales sūt. z fuerūt duplices. s. vere z mēdose: mēdose sūt due. s. in vtroqz tēpore vna: z dicūt mēdose: qz nō penetrant interi⁹: s³ tū aperiūt exteri⁹. vere vō sunt tres sicut tres sūt vētriculi. s. coronalis facta ad modū corone. sagittalis p⁹pēs s³m longitudinē ad modū sagitte vel lineę. z tertio adozee. lauda que cōtinuat craneū posteri⁹. qd ē figure laude. z fuit figure isti⁹ os posteri⁹. qz cerebry posteri⁹ ē figure pyramidalis. q̄ sit cā isti⁹ apparebit in anothomia substantie cerebri posterioris. Et ex his appet q̄ in gñe quinqz sunt ossa capitis. s. os frōtis: duo parietes cranei: os lauda: z basillare qd statim videbis. Et ex his pz q̄ sit iunamētū cranei z partiū ei⁹. z egritudines ei⁹ sūt oīum genēz. P⁹dot. n. pati malā cōplexionē: apostema z solutiōem cōtinuitatis: in qua nota q̄ ipa ē periculosa qz discoopertū ē aeri z appropinquat exteri⁹ alteratib⁹ z maxime si fiat in loco iuncturarum z spāliter in loco qd dē bregma z ē pars mollior z gracilior que sit in craneo z tardi⁹ indurat in pueris: z hoc ē quia ibi sit cōiunctio siue vnio duarum coniuncturarum.

De dura matre z pia.

Predito craneo videbis duos panniculos sub eo. s. durā matrē: z piā matrē factos vt velēt cerebry: z vt cerebry nō cōtāgatur a craneo qd ē valde durū. z iō iuxta craneum immediate existit dura mater que solida z dura ē iuxta cerebry ē pia m⁹: q̄ mollis z humida ē vt nō ledat cerebry. Et qz in ipa cōtinēt siue contexte sūt venę: qb⁹ mediātib⁹ nutriūt cerebry: z ex hoc apparet quare duo fuerūt panniculi. qz hoc fuit: vt ne dur⁹ cōtāgeret cerebry. z vt mollis nō cōtāgeret craneū. Est et alia cā. s. vt si nocumētū nō cōtingeret vni: adhuc nō cōicaret cerebry z dura m⁹ magis ē alligata craneo vt suspēdit ei. z iō p ipm siue suas p⁹ficaces trāsmittit neruulos z ligamē-

ta. hz et dura m⁹ cōtinuitatē cū cerebro. vñ penetrat per ipm diuidēs ipm per mediū in dextrū z sinist⁹ vsqz ad ventriculū anteriōz. z diuidit et ipm in anteri⁹ z posteri⁹. Et iō diuidit anteri⁹ cerebry a posteriōz: z fuit hoc necessariū: qz vnū ē diuerse cōplexiōis ab alio: z sic diuidit dura m⁹ ita et z pia m⁹: imo magis: qz cū pia m⁹ sit sustentaculū venaz nutriētū cerebry diuisa ē per cauernas cerebri z nutrimentū tribuat cerebro: sicut penetrant vsqz ad ventriculos cerebri: et circūcirca velati sunt: vt panniculo subtilissimo vsqz ad finē mediū. nam vētriculus posteri⁹ pāniculo non indiguit ppter siccitatem eius respectu anteriōis.

De cerebro in hoīe. quare maius in quātitate q̄ in aliquo alio aiali eiusdem quātitatis zc.

Panniculis eleuatis appebit cerebry in hoīe maius in quātitate q̄ in aliquo alio aiali eiusdem quātitatis: qz cor hz calidius eiusdem. z indiget p⁹ opationem intellectus plurib⁹ spiritib⁹ aialib⁹. Et hoc cerebry duas partes hz anteriōz z posteriōz: pars anteri⁹ diuisa ē s³m dext⁹ z sinist⁹: z hec diuisio appet in suba maxime cerebri: z ex consequēti in vētricalis: ei⁹ suba medullaris frigida z humida diuersa ab alijs medullis: quare non ē cōtenta: vt craneū nutriat: s³ poti⁹ craneū nutritur: vt cōtineat cerebry: z ei⁹ iunamētū est vt spm vitalē siue cōplexionalē cōtempet vt fiat animal. Postea vō vade scindendo leuiter p medium donec puenias ad ventriculū anteriōz magnū. Et anteq̄ p⁹udes vsqz ad lacunam: nota vētriculū cē diuisū in dextrū z sinist⁹ vt dixi: et parietes hincinde sūt descēdētes vsqz ad basim. z diuides dext⁹ a sinist⁹: z tūc statim videbis amplitudinē vniuscuiusqz vētriculoz. i. a⁹iori pte ei⁹. s. i āgulo anteriōz locata ē fātasia q̄ retētiua ē spēz: a sensibilib⁹ p⁹icularib⁹ receptaz. In āgulo posteriōz ē imaginatiā q̄ apphēsiua ē harū spēz i fātasia retēta. z eas apphēdit cōponēdo: z diuidēdo: discernēdo hoc cē hoc. In medio vō h⁹ ē sēsus cōis q̄ apphēdēs spēs delatas a sensib⁹ p⁹icularib⁹. z iō sensitiua hic terminat ad illū locū: vt riuus ad fōtē vt videbis. Et hec oīa sūt s³ s³nias Auic. de v⁹tutib⁹ aializ: z s³ s³nias Arist. z Gal. ibi tūc sit sensus cōis: qd diuersimode pōt dici z fātasia: z imagiatio vt als declarauī. Et ex his pūt patere iunamēta h⁹ vētricli. qz iunamēta sūt: vt imaginatio fātasie deseruiat z sēsus cōis: et vt oib⁹ sensitiuis siue orgāis sensus spm tribuat aialē vt sētiāt. Et ex his appent nocumēta que in hoc vētriculo z cerebro a⁹iori cōtingūt: qz i cōpūt oēs egritudines fieri. Solo cōtinuitatis ma

la cōplexio: q̄ si sint i pāniculo dolorē cānt: z si to-
tū circūdāt pāniculū vocat ouuz siue dolor oual:
si mediā pte emigranea. **¶** Dōt ēt pati egritudinē
q̄ ē apotema: z n̄ lit i pāniculis calidū vocat fir-
sen. qd̄ frequēter cōtingit si sit frigidū vocat litar-
gia. Si vō sit i suba cerebri pessimū ē mortiferū:
pōt ēt pati egritudinē cōpositiōalē: q̄ si ē opilans
nō ex toto aut ē s̄ba vaporosa. z sic ē v̄tigo z scho-
tomia: aut humoralis: z sic ē stupor paralisis: z
hmōi. Si sit opilatio ex toto aut oppilat v̄tricu-
los z subam simulāt v̄triculos tm̄: si v̄triculos
z subam. sic ē appoplexia. si v̄triculos tm̄ sic est
epilēsia. **¶** Nec ē q̄ hec oppilatio ē opilans alios
v̄triculos: s̄z nō tātū quātū āteriorē. **¶** Delāco-
lia ē de gñe cōplexionis male. añq̄ autē pcedas
ad mediū v̄triculū cōsidera intermedia inter
hūc z mediū. z sūt tria. s̄. anche. q̄ sūt sic basis h̄
anterioris v̄triculi dextrī z sinistri. z sūt de suba
cerebri ad formā z figurā anchaz z a latere vni
uscuiusq̄ iter v̄triculos iā dictos ē suba vna ru-
bea sāguinea. scā ad mediū vermis oblongi siue
subterranei: ligata ligamētis z neruul alterutriq̄
q̄ ad sui elōgationē cōstringit: z claudit anchas:
z viā siue trāsītū ab anteriori ad mediū. z econ-
tra. **¶** Et qñ hō vult cessare a cogitatiōe z sui cōsi-
deratiōe eleuat parietes: z dilatat anchas vt pos-
sit spūs trāsire de vno v̄triculo ad alios. z ppte-
rea vocat v̄nais: tm̄ qz assitatur v̄mi subāranco in
substantia z figura. z ēt i motu āctiuo: z extēsiuo.
¶ Post hoc descēde inferi paulatiue. z p̄io ti-
bi occurrer lacūa que ē qdā cōcauitas rotunda.
z oblonga: in cui⁹ medio ē foramē tēdēs inferi⁹
ad palatū dyagonaliter. z ei occurrīt via directa
que a medio v̄triculo descēdūt directe ad colla-
torū: z hec lacuna h̄z circūquaq̄z eminētias ro-
tundas magnas: factas ad sūstētādū venas vel
arterias ad ascēdendū a recti mirabili ad v̄tricu-
los dictos: z iō in basi ei⁹ apparēt glādule q̄ sunt
iuxta rete mirabile emīntes: z p̄ istā lacunā ven-
triculi anteriores z cerebz quātū ad medium ei⁹
expurgāt suas supfluitates. sed cerebz quātū ad
ptes anteriores magis expurgat suas supfluita-
tes per collatozia nariū. **¶** Dis expeditis statiz si-
bi apparet v̄triculus medi⁹ q̄ ē sicut quedā via
z trāsīt⁹ ab anteriori ad posteriorē. z in isto loca-
ta ē virt⁹ cogitativa: z merito qz hec virt⁹ opera-
tur cōponēdo fātafiata z memorata vt ex sensa-
tis eliciat nō sensata. **¶** Itē qz ipsa ē virt⁹ regitiua
toti⁹ aialis. regimē āt toti⁹ aialis cōsistit in com-
prehēsiōe p̄ntium: memoria p̄teritorum: z p-
nosticatione futuroz. **¶** Et iō debuit esse in medio
haz vtutū ap̄phēsiuaz z rememoratiuaz. fuit ēt
in medio hoz v̄triculoz vt sit vtus ei⁹ i directo

ad cor: eo q̄ vtus ei⁹ ē vt⁹ immediate deseruiēs i-
tellectū: quare debuit ēē i medio v̄triculū: p̄ istū
pcedēdo tibi appebit v̄tricul⁹ posterior q̄ ē in ce-
rebro posteriori situat⁹ z locat⁹: z hoc cerebz est
velatū z distinctū a p̄io duob⁹ pāniculis iāz di-
ctis. qz hoc ē molle. s̄. anteri⁹ z posteri⁹ durum.
¶ Istud cerebz posteri⁹ ē locatū: qz ē p̄ncipiū nu-
che. z qz ē p̄ncipiū plurimū neruoz motiuozū.
¶ Ador⁹ āt sit p̄ neruos motiuos q̄ p̄to duriores
tāto fortiores sūt. **¶** Istud cerebz ē figure pirami-
dalis: qz v̄triculus locat⁹ i eo: ēt figure pirami-
dalis: z cā quare illi⁹ figure ē v̄triculus posteri-
or ē: qz p̄ pte inferiorē ei⁹ q̄ ē basis eius dz recipe
z iō dz hēre latitudinē. p̄ partē supiorē dz cōtine-
re: z iō acūmē z stricturā dz hēre in cacumine: qz
spēs meli⁹ reseruāt in stricto loco q̄ in amplo: z
iō fuit talis figure. **¶** Et ex his p̄z q̄ opatio siue iu-
uamentū isti⁹ cerebz posterioris: qz vnū ē vt sit
p̄ncipiū motiuoz z nuche. Aliud ē vt sit instm̄
vtutis memoratiue. **¶** Et ex hoc p̄z q̄ passio pp̄ia
huic ē qñ lesa ē memoria sicut qñ lesa ē cogitati-
ua. **¶** Egritudo pp̄ia ē v̄triculo medio: z qñ le-
sa ē imaginatiua passio ē in v̄triculo anteriori: si-
cut qñ passio ē cōicās toti cerebro oēs lese sūt vir-
tutes: z opatiōes haz virtutū oīum. **¶** Sz tu dicēs
q̄ cā q̄ v̄triculus medi⁹ nō hūit cerebrū medi-
um distinctū sicut alij v̄triculi. dicēdū qz cā fuit:
qz iste v̄triculus ē sicut via z trāsīt⁹ istoz alioz
duoz: z iō nō dz ēē distinct⁹ ab eis sm̄ cerebz:
z hoc de anothomia cerebz zc.

¶ De eleuatiōe cerebz quid inde apparebit.

¶ Is expeditis opz eleuare cerebz leui-
ter: ita vt nō rūpāt aliquis neru⁹ z inci-
pe eleuare a pte anteriori: z tūc statim
tibi apparebūt due caruūcule filēs ca-
pitibus mammillaz: z in suba appent filēs sube
cerebz: z ideo a medullare suba sūt ozte: velate
subtilissimo panniculo: qui dicitur pia mater: et
ideo fragiles sunt satis: quia non debebant i ho-
mine extra penetrare: z hoc: quia cerebz ex odo-
ribus confortatur z fortificatur: quia cerebrum ē
complexionis frigide z humide excedēter odor
autem cum sit fumalis euaporatio: vel non sit si-
ne fumali euaporatione habet ericcare z calefa-
cere quare remittere habet lapsum cerebz: z iō
ipsum habet iunare: quare non ordinauit vt nō
elongaretur a cerebro: sed intra cranium rema-
nerent: in cōcauitate emūctorij siue collatozij na-
riū z p̄ porositates ossis nariū recipiūt vapores:
z odores rep̄sētant vsqz ad v̄triculū āteriorē ce-
rebri: pcedē postea z videbis neruos duos maio-
res: q̄ sūt i corpe n̄fo vocatos opticos: quoz ori-
go ē a s̄ba cerebz: z si bñ pcedebas: videbis q̄ cō

tinuate sūt cerebri sbe in vētriculis āterioribus: z extra pāniculū piā matrē cerebri āteq̃ craneum egrediant cōiūgunt: qz adinuicē applicant: vñ qz cruciant exītes pforati i loco cruciatiōis z vñio- nis ipoz: vt eis fiat vn^o loc^o cōis: vt spēs vñ^o rei recepta a duob^o oculis z delata p duos nervos ad vnitatē redeat: vt vna res non videātur due: s; vna sic d;: z post cruciatiōē eoz egrediāt cra- neū: z glibet eoz ad ppiū venit oculū: cui^o ano- thomia: postea declarabit. Post illos eleua tñ cerebri s; medietatē eius z videbis scōz par ner- uoz s; bilū z duroz: q vadūt ad oculos ad mouē dū ipos motu volūtario. Postea ē tñ par ner- uoz cui^o vna ps vadūt ad mēbra faciei ad dādū z sēsū z motū volūtariū: z alia ps ei^o admiscet q̃r- to parī: z istud q̃rtū par sūt cū eo qd ei admiscet ex- itio parī descēdit īferi^o ad loca dyafragmatis: et dat sēsū mēbris īferiorib^o z viscerib^o. Et isti ve- niūt ad stōachū: z ex eis oriunt reuerfiūt: quoz iu- uamēta sūt dca sup̃a: z isti p̃imi nervi sūt vocis. Postea sūt nervi q̃nti paris q vadūt ad os petro- sū: qd ē i radice auris: z ei^o foramē p pāniculū cō- tertū ex filis: hoz nervoz: z sic sūt īstīz auditus. Postea sūt nervi viginti paris s; bilis q vadūt ad palatū ad dādū sēsū palato. Ultio ē septimū par nervoz q vadūt ad linguā ad dādū sēsū gustus et motū ligue. Et ex his pcedēdo eleua totū cerebz: z tūc appebūt duo pānicli īferiores crītes sup̃a os basilare qd ē basis z sūdamētū cerebri: z toti^o capitis: z tūc eleua hos pāniculos duos ab osse: z i medio basilaris i directo collatorij iuenies re- te mirabile: cōtertū textura fortissima: z miracu- lose duplicata vel multiplicata ex arterijs s; bilis- simis: adinuicē p̃teritis q sūt rami arteriaz apople- ticaz: ascēdētū: z i isto reti siue in venis isti^o retis cōtiet spūs vitalis ascēdēs a corde ad cerebz: ad hoc vt fiat aialis: z q spūs hic melius alterat di- uisus ad mima: z tūc marie diuidit ad mima: qñ ē cōtēt^o i arterijs puissimis z s; bilissimis: iō istud rete fuit cōtertū ex venulis siue arterijs minimis z subtilissimis: vt spūs i eis cōtēt^o a cerebro facili- alteret: z tēpaturus ad formā aialis spūs cōuer- tet: i; formā p̃fectiorē acgrat in vētriculis cere- bri: sic sāguis i vētricul^o cordis: z hec ē vna ex cāis quare rete mirabile fuit p̃flatū sub cerebro vt po- nit Gal. r. de iuuamētis: z i libro de vtilitate pul- sus. Est et alia cā: qz mēbrū hoc ē dignū multa custodia: quare ipm natura locauit in loco tutissi- mo z forte et hoc fecit natura: vt ex vaporibus ci- hoz z potuū cōdēsatis a cōplexione cerebri z ca- dentib^o deorsū: vt aliqua oppilatio ad tēpus fie- ret in hoc reti mirabili ex qua oppilatione causat^o sonus: z istud rete sustētat due carnes glādose fa-

ete principaliter ad ipsū sustētādum duas venas ascendentes ad cerebrum z duas arterias ascen- dentes ad ventriculos cerebri.

De oris quod durius est ceteris basilatione.

Ost hec oia videbis os basilare qd du- rius est ceteris: qz debet esse basis z sū- damentum z sustentaculū omniū alio- rum qd aut debet alia sustentare debet esse durū. Durum fuit et vt a superfluitatib^o qui- bus submittitur non putrefcat: sed putrefactioni resistent. Istud os diuisum est in ossa patrosa na- rium: z oculorum z ossa duo lateralia: que vocan- tur ossa paris: z sic sunt quinqz: z hoc melius di- scernes si decoques tñ: tamen est q ossa narium sunt multum cauernosa porosa. vt superfluitates possunt descendere z vapor subiectus odori ascē- dere ad cerebz: postea scinde alterutraqz ossa oculoz: z videbis locū oculi z colligatiā ei^o cuz nerno optico: z colligantiā eius cū nervis motus oculi. apparet et locus eius: qz nō ē positus mul- tū in p̃fundo: qz d; recipere spēs in medio existē- tes: nō eminet et multū extra faciē: ne ab exteriorib^o leda^o cū eos hēat valde molles z passibiles z iō ad eius siue eoz tutelā in hoīe natura ordina- uit sup̃cilia vt a reb^o descēdētib^o custodiāt. z pal- pebras: vt a reb^o iterius occurrētib^o et custodian- tur. ordinauit et tuberositatē marillaz: vt custo- dian^o a reb^o ab inferiorib^o ascēdētibus z a latere obuiātib^o: sicut ab alio latere obuiāt nares.

De oculorum tunicis zc.

In oculo aut sunt. vij. tunice: z tres humores. tunicas videbis diuiden- do oculum in duas partes: plane z leuiter: scz in anteriorē z posteriorē. Et in anteriori sūt quatuor tunice: quaz tres continuant z correspondēt tribus tuni- cis intrinsecis: qz vñ illaz. s. corneae nō continuat aliqua in p̃fudo siue iteri^o. sicut igit p̃ima ē cor- nea: que dicit^o cornea: qz assumulat cornu in sba z colore que trāspārēs ē: z fuit trāspārēs q̃tum ad colozē vt nullius esset colozis: ne impediret rece- ptionē ois colozis: fuit et substantie solide: qz reb^o exteriorib^o ē p̃pingissima. Scda ē cōiūctiua qz p- ter corneam exterius est coniungens z velans: z cooperiens totum oculum: z huic in parte poste- riori siue interiori est sclerotica continuata cū ea z interius circūdans totum oculū: postea subiu- ctina in pte anteriori ē vnea dicta sic: qz simulat medio folliculo graui vne nigre i cui^o medio ver- sus corneā ē foramē qd dī pupilla: scā vt spēs visi- bilis possit puenire vsqz ad cristallinā: z nō īpedi- atur ppter obscuritatē vne: z cā quare nō fuit to- tus discooptus hac tūica vnea ē triplex: vna ē qz

ab ea suo colore viridi et pūiceo siue āzuro p̄fortat
sp̄m visiuū cū sint mediū inter extremos colores.
Sedā cā ē: qz nimis si ipsa nō ēēt sp̄s visiu⁹ a lūie
exteriori resolveret. Et iō vt stare vnit⁹ i vno lo
co idirecto cristallio fuit hec tūica h̄ns vnū fora
mē qd̄ foramē pupilla vocatur: et iō cōtingit qd̄ si
hoc foramē dilatat a natura: vel alr qd̄ ipedit vi
sus: et magis ipedit qd̄ si p̄strigat a natura. Tertia
cā ē: qz ois sp̄s rei q̄ videt puenit ad oculū i figu
ra piramidale: cui⁹ basis ē res visa: et ei⁹ con⁹ est
oculus siue ei⁹ āgulus ē in cristallia: quare opz qd̄
hoc foramē sit strictū. d̄r vūea: qz hec tunica p̄tiet
hūorē vūcū ḡnatū ad humectādū oculū: ad hoc
vt sit mediū it̄riscū receptiuū sp̄ez: et qz tale me
diū nō pōt eē nisi aeris vel aque a d̄nio et aer non
pōt ibi cōseruari: iō nō fuit ibi aer: s; aqua. Itē qz
illuc currit sp̄s visibilis aeris a d̄nio: et hic hūor
cōtinet in vūea vt p̄hibeat cristallinā appropin
quare aeri exteriori: et vt corneam faciat distare a
cristallia: et vt foramē pupille stet dilatātū: et p̄pte
rea egredit foramē vūce et itumescit corneaz. Et
iō cōtingit qd̄ in appropinquatib⁹ mortū cū ericetur
hic hūor qd̄ cornea cadit et applanat. Et tūc a vul
garib⁹ d̄r qd̄ appet tela añ oculos: et ē signū ifalli
bile mortis. Cōtingit et p̄pter ei⁹ ericcationē cō
strictio pupille: et iā potuisti videre noticiā passio
nū que occulte sūt: que sūt i oculo rōne hui⁹ vūce
nisi qd̄ restat aliud dicere de cataratā. Catarata
āt sit qñ vapor ḡnatur aut descēdit a cerebro aut
ascēdit a stomacho et puenit idirecto pupille ad
hūorē hūc ericēs iter cristallinā et pupillā ipedit
receptionē sp̄ez. Et qz hic vapor i p̄cipio ē mo
bil⁹ sp̄s rēp̄sentat cū motu. Itē cū de se sit colo
rat⁹ monet cristallinā s̄m suū colorē: et cū sp̄s cō
sueuerit eē rei extriscē qd̄ mouet visū iudicat vt⁹
visua res exterius eē motas: et iō iudicat muscas
aut cimices vel formicas sup pitē ābulare. Post
stea vō hic vapor i aquā cōuertit⁹: qd̄ cōdēfat et i ca
taratā trāsit cōfirmatā: qd̄ si totā pupillā cooperi
at p̄hibz oīno visū. si āt nō oppilat ex toto aut eri
stet a latere foramis aut in medio. Si a latere di
minutā videt et iudicat rē. Si vō i medio sit iudi
cat rē et p̄fortatā: qz p̄tē quā videre nō pōt iudicat
eē foramē. Et ex his nota modū curatōis catara
cte p̄firmate: qd̄ sit p̄ manualē opationez: qñ sit: qz
ista cataracta penit⁹ extrahat⁹: qz añq̄ possit attra
hi egrediet⁹ tot⁹ hūor albigine⁹: s; hoc fit: qz acuz
sponūt p̄forādo corneā lōge a pupilla: et p̄fūdāt
oblique cornea: donec sit idirecto pupille: postea
ducūt acū ad locū cataracte vel aque cōdēfate: et
tūc ip̄az ipellūt isfra ad locū isfimū: et tūc cū suffo
catiōe: et alijs reb⁹ p̄hibēt ipsa reascēdere: et iō ta
lē actū nō vocāt cataracte curatū: s; vocāt aba
tere. i. deprimere cataractā: et sic appet tibi quar

ta tūica: que d̄r vūea cū ista in pte posteriori seu i
teriori oculi ē tūica q̄nta que d̄r secūdina: vel qz
scōa ē a scleroticā: vel qz secūdine assilata. Post
istas ē tunica aranea circūdās cristallinā versus
ptē āteriorē: cū in pte posteriori cōtinuatur tuni
ca retina: et in medio istorum continetur humor
vitre⁹ et i medio ei⁹ ē hūor cristallin⁹ rotūdus si
ue figure sperice cū quadā planicie i pte ānriori:
et hic hūor ē magis versus partē ānriorē qd̄ hūor
vitre⁹ i quo locat⁹: et iō hic hūor fact⁹ ē ad cristal
linā locādū: et ad ipsam nutriendū. Et ex his cō
pleta est anothomia oculi.

De loco aurium in capite rē.

Is expeditis videbis aurē posi
tā a latere capitis: qz son⁹ perci
pi⁹ et a dextris et a sinistris: et añ et
retro: et sursum et deorsū. Et iō in
istū illi⁹ potuit locari i dextra et
sinistra. nō aut i parte ānriori: qz
ibi erat ista aliorū sēsū. Auris āt fuit figure ro
tūde i hoīe vel circularis: vt eēt p̄līmū capacissi
ma: et cartilaginosa. Cartilaginosa āt fuit: vt eēt ab
alteratib⁹ extriscē tuta. Et vt eēt sonora cui⁹ fo
ramē ē lōgū terminatū ad os petrosū i cui⁹ p̄ciani
tate ē sp̄s oplāt⁹: qd̄ iplāt⁹: qd̄ istis audit⁹: et
ei⁹ foramē vel cauernositates coopit p̄anicui⁹. Ibi
tilis p̄tert⁹ et villis neruoz audit⁹: iā supradictoz.
vt hic ē. Ossa āt alia qd̄ sūt isfra basilare: n̄ bñ ad
sēsū appet nisi ossa illa decoqñt⁹: s; p̄p̄t p̄m dūmit
tere p̄lucit: vey ē qd̄ de mādibulaz ossib⁹ potes vi
dere p̄cipiū et finē. Incipiūt. n. a cōmissura siue
adozea qd̄ ē iter craneū et basilare i loco qd̄ ē fine
supciliū et frōtis: et p̄cedit v̄sus p̄tē posteriorē iuxta
os petrosū et auriculā terminat⁹: aut ad dētes:
quoz anothomia supra dixi.

De diuisione totius corporis rē.

Ap̄te expedito diuide s̄m lōgitudinē
totū corp⁹ i duas ptes: incipiēs a collo
vsqz ad caudā vt tibi p̄rio occurrit col
lū s̄m p̄p̄t pulmonē et tracheā arteriā
i aialib⁹ respiratib⁹: i quo sūt septē spōdiles: et he
spōdiles sūt graciles: et subtiliores alijs: qz ab alijs
d̄nt sustētari et portari: delatū āt d̄z eē leui⁹ deferē
te: s; n. sint subtiliores alijs foramē h̄nt mai⁹: qz
nacha ē grossior i collo qd̄ i aliq̄ pte spōdiliū: qz
ibi ē p̄cipiū ei⁹: et qz sūt graciles he spōdiles sue
rūt dure et firmē cōtinuate vt nō accadat disloca
tio et lesio ab obuiatib⁹ extriscē. Post istos sūt
spōdiles costarū qd̄ sūt. xij. sic sūt costę. xij. septē ve
re et v. mēdose. Postea sūt spōdiles renū qd̄ sūt
v. et sūt valde grosse et magne cū sint sic sūdāmētū
et sustētantū oīnz aliaz et basis: postea sūt spōdiles
aliqñ qd̄ sūt i plicatura: qd̄ ē a dorso ad caudā: et sūt tres
miores p̄dictis: qz d̄z p̄tuari cū ossib⁹ siue sūdūli

bas caude que sūt pue: ultimo sūt spōdiles cau-
de verū ē qđ hic debes notare dñas hāz spōdi-
liū: qđ sūt in foraminib⁹ eoz p qđ trāseūt pua ner-
uoz ⁊ diuersitates ēt eoz in alijs siue additamē-
tis siue simenis vt nolat Auic. Sz be diuersita-
tes magis sūt note in corpe decocto vel perfecte
criccato: ⁊ iō nō cures: sed forte als faciā anotho-
miā in tali: ⁊ scribā qđ ad sensū videbo: vt pposui
a pncipio: in quolibet tñ spōdili ē nucha que ē me-
dulla filis sbe cerebri: nisi qđ viscosior ē ⁊ solidior
facta vt ab ipsa tribuat sensus ⁊ motus toti corpi
a capite inferi⁹: ⁊ qđ orta ē a cerebro diuisio fm de-
xtrū ⁊ sinistrū: hinc ē qđ in supficie eius appet filū
diuidēs eā per mediū: scz dextrū ⁊ sinistrū tñ non
penetrat hec diuisio vel sepatio fm pfundum: qđ
nucha ē orta a pte posteriori cerebri: que nō ē de-
pssa fm pfundū: ⁊ ex hac diuisione siue sepatiōe
nuche tibi pōt appere cā quare oppilatio pōt cō-
tingere in media pte nuche: ⁊ nō erit in alia pte:
⁊ ideo palisis pōt in vna parte vt dextra vel sini-
stra cōtingere ⁊ nō in alia. A nucha aut in quali-
bet spōdili oritur vnū par neruoz qui vadunt ad
dandū sensus ⁊ motū mēbris determinatis. Que
aut sūt membra ad que pueniūt nerui illi nō pōt
bene in tali anothomia videri: sed oporteret ani-
mal liquefieri in aqua pluitali: ⁊ hoc non spectat
ad p̄sens: ⁊ si vis hec mēbra cognoscere lege in
prima fen. primi cas. sūma scđa caplo de anotho-
mia neruoz ortoz a nucha: ⁊ qđ spōdiles sūt. xxx.
paria: neruozum sunt. xxx. paria: ⁊ qđ a cauda ori-
tur vnum erunt. xxxj. paria.

De excortiatione brachiorum ⁊ pedum etc.

Is expeditis excortica brachiū ⁊ pe-
dē: ⁊ incipe a brachio ⁊ excortica le-
uiter: vt videas venas supradictas:
que veniūt ad curuaturā brachij: ⁊
tunc videbis venā supradictā: que penetrat per
subassella ad brachiū: ⁊ pcedit p domesticā par-
tē brachij: ⁊ in parte inferiori cubiti apparet: ⁊ vo-
catur basilica. Et in superiori parte cubiti est ce-
phalica: que euacuat a capite: et ad brachium
venit supra furcula morte a vena ascendente ad
caput: vt supra dixi. Et in medio istarum est
vnus ramus continuatus in curuatura brachij
cū ambabus: ⁊ hec vocat media: qđ media ē: vt
alio noie vocatur cōis: quolibet tñ hāz duarū p-
cedit vltterius vsqz ad manū ⁊ in siluestri pte ma-
nus appent: ⁊ illa que ē iter auriculæ ⁊ ānularē
dicūt sylen ⁊ rñdet basilice. Que vō ē inter polli-
cē ⁊ indicez dicūt saluatella ⁊ fleubotomat loco
cephalice. Que vō est in medio dicūt funis bra-
chij ⁊ retinet locum cōis siue basilice post venas
musculos multos notabis ⁊ chordeas multas ma-

gnas ⁊ grossas quarū anothomiā pfectam in ta-
li corpore nō labores inenire: sed in corpore eric-
cato ad solē per triēniū vt als mōstrauī ⁊ numez
eoz pfecte declarauī ⁊ anothomiā taliū: ⁊ muscu-
lorū brachij ⁊ man⁹ ⁊ pedū scripsi in lectura quā
feci sup primo scđo ⁊ tertio ⁊ quarto de iuuamē-
tis. Eleua igit carnositatē totā vsqz ad ossa: ⁊ pri-
mo inuenies os qđ vocat adiutoriū: verū est tñ qđ
supra dorsum siue pectus a latere posteriori ē spa-
tula habēs figurā silem ad modū spatule lignee:
qđ os latū ē inferius: vt pect⁹ ⁊ costas nō ipediat:
strictū vō est supius vt adiutorio cōfirmet: ⁊ ideo
in eius extremo supiori hz aliquā cōcavitatē sup-
ficialē ad modū cōcavitatis rotūde: in qua vt re-
uoluat adiutoriū situata est extremitas rotunda
adiutorij. cui⁹ caput primū ē rotūdū locatū i pissi
de ossis spatule: postea in medio obliquat versus
domesticā ptē vt plicatio ⁊ amplexio rerū sit pos-
sibilior. Extremū aut hz quasi duas eminentias:
qđ duob⁹ focilib⁹ d3 cōiungi: ⁊ in medio ptū emi-
nētiā habentiū hz magis supra quādā cōcavita-
tem in quā ingreditur extremitas focilis inferio-
ris: que facta est ad modum instrumenti hauriē-
di aquā: vt firmior sit coniunctio ⁊ colligātia: ⁊ iō
dislocatio raro ⁊ difficulter fit in hac iūctura. Et
quando fit raro est qđ bene possit restaurari: ⁊ fo-
cile inferius est longius superiori: qđ cōuenienti⁹
ē qđ illud qđ sustentat alterum sit longius: ⁊ ma-
ius: eo qđ sustentatur: ambo tñ cōueniunt: qđ sunt
grossiora in extremis qđ in medio: qđ ab extremis
debent oriri ligamenta: ⁊ iuncture: ⁊ in medio de-
bent situari muscoli: ⁊ focile superius non pcedit
directe: sicut inferius: vt sit cā complicatiōis ma-
nus ⁊ brachij: post ista duo focilia ē raseta: cuius
ossa fuerunt purificata: vt possit manus in planta
eius plicari ⁊ cōtrahi ad cōtinendū res fluidas ⁊
currētes: ⁊ fuerunt ossa eius octo in duabus acie-
bus: in qualibet acie quatuor. postea sunt ossa pe-
ctinis denoiata sic a forma ⁊ figura pectinis: ⁊ sic
sunt quatuor: que correspōdent quatuor digitis:
nam pollici non respondet aliquod os pectinis
qđ pollex non est in eadez acie cū alijs digitis: po-
stea sunt digiti gnqz in quozū quocunqz videbis
carnem in pte domestica vt possit complicari ad
capiendum: ⁊ ex duricie ossium eorum nō ledant
ppter frictionem. A lateribus ēt eorum ē mul-
ta caro vt iter ipsos cōplicatos non accidat va-
cuitas aliqua. Ex parte vō siluestri non est tanta
multitudo carnis: qđ digiti non cōiunguntur ver-
sus partem siluestrem. Post carnē vō sūt cho-
de quarū vnaqueqz ppria ad ppriā venit iūcturā
⁊ illa qđ ad supiorē venit iūcturā ingreditur per
mediū inferioris chorde: qđ egitare eam nō pōt:

vt sit tuta a nociuis: et ppter hoc supior magis est pfundior iferiori: qz lōgius hz pcedere. Itē non eqtat eā ne tumor et ieptitudo fiat i digitis: nō aut pcedit in aliquo laterū: qz ossi pprio dz cōiungi i medio directe: nō a latere.

De esse ossium et quibus in locis diriguntur.

Vltimo aut deueniemus ad ossa q̄ sūt fūdāmēta toti? et supportātia oīa: et sūt ossa iferiora: an tñ q̄ ad ossa peruenia mus excozia cutē subtilissime vt iuenias venas duas descēdētes: que ramificate sunt a trūco vene chilīs descēdētes: que qñ erit in fine spōdiliū renū mūdificat in duos ramos: quoz vnus trāsibit ad tibiā dextrā: et alter ad sinistrāz qd pōt. videre ad sensum: et eodē mō ramificatur arteria descēdēs: postea qlibz illoz tūcoz ramificat in duos magnos ramos: quoz vn? directe descēdit p domesticā ptē tibiē vsqz ad digitos pedis: et hec vocat saphēna: q̄ ppter directionē suā fleubotomata euacuat a mēbris naturalibus et genitalib?: vt a matrice renib? testiculis: et hmoi et appet supra genu et ifra supra cauculā: et ifra in calcaneo: et appet in pectine pedis: alius ramus obliquat et igredit iuxta iuncturā scie: et iō vocat sciaticā: et ppter obliquationēz quā hz circa has iūcturas fleubotomata magis euacuat i passiōibus iuncturaz: et appet in oibus predictis locis. In pte tñ siluestri: postea elena musculos et chor das: et vide ossa. Et primū ē os femoris supra qd fabricati sūt spōdiles dorū: et p oīs totū corpus. In pte iferiori hz pisidē quādā: in cuius cōcauitate locata ē extremitas rotūda cāne core q̄ vertebrū vocat: et in medio āboz in pte iteriori ē qdā ligamētū qd alio noīe pōt vocari vertebrū: et qñ hoc vel primū resilit foras: tūc necesse ē hoīez claudicare: qz crus hoc elongat et firmari nō pōt nec totū pōt bñ supportari: necesse ē vt crus tabescat: qz vene que pertrāsēūt iferi? p oppōsiōē: et obliquationē quodāmō oppilātur: licz nō pfecte et iūctura hec istoꝝ ossium vocat scia: vnde dolor eius vocat sciaticus: postea videbis os qd noīat cāna core qd ē mai? oib? ossib?: que sint in corpe: qz dz cē sustētamētū totius corpis: qd cēcauitatez habuit magnā: vt esset leue: et vt multū medullaz retineret: et qz melius sustētare pōt qñ nō stat ppē diculariter: sed qñ fm extrema plicatū est versus domesticā: et in medio plicatū ē et cōnerū: hinc est qd nō ē rectū oīno: sed fm modū dictū post ipsuz in iūctura genu sunt duo focilia tibiē versus tñ ptem anteriore in iūctura illa ē os qd vocat patella factū ad modū patelle vt iūctura sit fortior facta ex ligamētis ac si p nodū fuisset ligata: et focille maius est in domestico et grossius: qz illud hz

magis onus corpis sustētare: minus aut et subtilius est in pte siluestri nō pueniens ad iuncturaz: qz factū ē tñ vt sit appodiamētū maioris. Post ista duo focilia ē os cui ista cōtinuātur p iūcturaz cayb siue caucule noīate ab ossē illo quod cayb noīat: et est os calcanei fabricatū dep̄ssū et grossū quadrāgulatū: vt possit bene figi et figere totū: et ppter firionē bonā et vt quādo figit cutim ad terram nō atterat. natura cutim grossā callosā multa sub ipso posuit. Postea ē nauculare qd est factū ad modū naucule quadrāgulare oblōgum. Postea ē raseta pedis qd cōpositū est ex tribus ossib?: nō ex octo sicut raseta man?: qz pes nō dz ita pluribus motibus moueri ad aliqd retinēdūz vt manus: sed ppter firionē habuit tñ tria. Postea ē pectē qd cōpositū ē ex quinqz: qz pollex positus est in eadē parte cū alijs: post hec sunt ossa digitorū quatuordeciz: qz qlibet eoz digitorū hz tria ossa: et pollex hz duo: et tūc erūt ossa pedis .xxviij. Quot aut et q sūt muscoli et chorde magis pōt videri i hoīe ericcato q̄ recēter suspenso: sicut alīs declarauī ad sensū: qñ legi libz de iuuamētis mēbroz tñ: tñ scias q chorde extēdētes digitos pedis oriunt a musculis q sūt in tibia in pte siluestri sed contrahētes digitos oriūtur a musculis: qui sunt in plāta pedis: nam pars inferior pedis fuit carnosa multū ppter ea vt pes magis figeret et cutis ab ossibus ad terrā nō alteret: et iō in plāta pedis rōnabiliter muscoli cōtrahentes digitos fuerūt locati: sed extēdentes digitos nō potuerunt locari in parte superiori: qz ps supior dz cē ex car nata ne aggrauet pedem.

Finis.

Hec Anothomia fuit emendata ab erimio artium: et medicine doctore. d. magistro Petro Andrea Morisano de Imola in almo studio Bononie cyrurgiam legente coadiuantibus magistro Joanne Jacobo cararia de buxeto. Et magistro antonio Frascaria Jannēhi cyrurgie studētibus. Impressus Acnetijs per Joannez et Gregorij de Gregorij fratres. Anno dñi. M. cccc. xcv. die. xv. octobris.

APRIL 2013

24ColorCard Camera Tray.com

RIGHT